

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

6'ncı Toplantı

27 Ekim 2021 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Covid 19 tedbirleri kapsamında Tören Salonunu bütçe görüşmeleri için Komisyona tahsis eden TBMM Başkanı Mustafa Şentop'a teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Hatay Milletvekili Suzan Şahin'i bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında uyardığına ve bu konuyu aydınlatmak istediğine ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon çalışmalarındaki usul ve Komisyon Başkanının tutumu hakkında görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri

a)Türkiye Büyük Millet Meclisi

b)Kamu Denetçiliği Kurumu

c) Sayıştay

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında ismini anarak kendisine sataştığına ilişkin açıklaması

2.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

6'ncı Toplantı

27 Ekim 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.07'de açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

Komisyonun bugünkü gündemine ve Covid 19 tedbirleri kapsamında Tören Salonunu bütçe görüşmeleri için Komisyona tahsis eden TBMM Başkanı Mustafa Şentop'a teşekkür ettiğine,

Hatay Milletvekili Suzan Şahin'i bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında uyardığına ve bu konuyu aydınlatmak istediğine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon çalışmalarındaki usul ve Komisyon Başkanının tutumu hakkında görüşme yapıldı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Türkiye Büyük Millet Meclisinin,

Kamu Denetçiliği Kurumunun,

Sayıştayın,

2022 yılı bütçeleri ile 2020 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında ismini anarak kendisine sataştığına,

Hatay Milletvekili Suzan Şahin, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, bütçe görüşmelerine devam etmek üzere 1 Kasım 2021 Pazartesi günü saat 11.00'de açılmak üzere 21.41'de toplantıya son verildi.

27 Ekim 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.07

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Meclis Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, Kamu Başdenetçimiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 6'ncı Birleşimini açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ve Covid 19 tedbirleri kapsamında Tören Salonunu bütçe görüşmeleri için Komisyona tahsis eden TBMM Başkanı Mustafa Şentop'a teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gündemimizde Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay Başkanlığı ile Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçe ve kesin hesapları ile Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Sunumlarını yapmak üzere Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a söz vereceğim ama söz vermeden önce, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Covid-19 tedbirleri kapsamında tören salonunu bütçe görüşmeleri için Komisyonumuza tahsis eden Sayın Meclis Başkanımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum. Geçtiğimiz yıl salgın döneminde bütçe görüşmelerinin sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilmesinde sağlanan bu imkânın katkısının çok büyük olduğunu ifade etmek istiyorum. Bununla birlikte çok kısa süre içinde tören salonunun bütçe görüşmelerine hazır hâle getirilmesinde gayret sarf eden Meclis idari teşkilatına ve emeği geçen tüm arkadaşlarımıza da teşekkür etmek istiyorum.

Galiba usulle ilgili söz talepleri var, önce bu söz taleplerini karşılayacağım daha sonra Meclis Başkanımıza sunumlarını yapmak üzere söz vereceğim, önce bürokratlarımızı tanıyalım.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, bütün arkadaşlarımıza ben tekrar Komisyonumuz adına hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, Sayın Kuşoğlu usul hakkında galiba...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyon çalışmalarındaki usul ve Komisyon Başkanının tutumu hakkında görüşme

*Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Meclis Başkanımız, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Meclis Başkanım, asıl konuşmamızda da belirteceğiz ama usulle ilgili önemli gördüğümüz bazı konular var, sizin de bilmenizi istediğimiz. Ben bunları, hem Komisyon Başkanımıza hem de size yazılı olarak daha önce bildirdim ancak usulle ilgili olarak öncelikle şunu söylemek istiyorum ki: Bu yıl biliyorsunuz 2020'nin kesin hesabını inceliyoruz, 1 trilyon 200 küsur milyar lira. Yapılan harcamaların denetimi Türkiye Büyük Millet Meclisinin asli görevidir. 2022 yılının bütçesini onaylayacağız, bu da 1 trilyon 700 milyar küsur lira. Bu da çok büyük bir meblağ, bunu da onaylayacağız, inceleyeceğiz ancak dün geneli üzerindeki yaptığımız görüşmeler gösterdi ki geçen yıllarda olduğu gibi bu konuyla ilgili olarak maksat oluşmuyor yani, bizim Meclis olarak bu konularla ilgili bilgilenme amacımız yok. Bir kanun var, kanunlar var, bir görevimiz var. Lafzıyla, ruhuyla bize bilgi verilmesi, tartışmamız, konuların analiz edilmesi, burada doğru kararlar verilmesi gerekiyor. Maalesef bu konularla ilgili sorduğumuz sorulara, yaptığımız açıklamalara cevap verilmiyor. Yani, yasama organı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi denetim görevini -ki asli bir görevidir- yerine getiremiyor. Böyle bir sıkıntımız var. Bununla ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin asli görevini yerine getirmesi ve bu güçler ayrılığı gibi demokrasinin en önemli konusuyla ilgili olarak size de konuyla ilgili bilgilendirme yapıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok önemli olduğunu siz de biliyorsunuz, benden daha iyi idrak ediyorsunuzdur muhakkak ki ancak görev yapamadığımızı Plan ve Bütçe Komisyonunun bir üyesi olarak ifade etmek isterim.

Onun haricinde, Sayın Başkanım size ve Sayın Meclis Başkanına da yazdığım Plan ve Bütçe Komisyonu olarak yapmamız gereken, bilgilenmemiz gereken kamu kurumları var. Merkez Bankası toplantısını geçenlerde yaptık ama bu yıl sadece 1 kez yapabildik, 2 kez toplantı yapmamız gerekiyordu. Sayıştay Kanunu gereğince Sayıştay Başkanlığının bilgilendirme yapması gerekiyor, yazılı olarak bilgi gönderiliyor. Biz burada yüz yüze bir görüşme yapmak istedik, bazı sorularımız var çünkü. Onun haricinde Sermaye Piyasası Kuruluyla ilgili, onun haricinde bankacılık fon yönetimiyle ilgili, Varlık Fonuyla ilgili, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumuyla ilgili, Sosyal Güvenlik Kurumuyla ilgili ki Sosyal Güvenlik Kurumu, 2018'de çıkan kararname uyarınca bize bilgilendirme yapmak zorunda yılda 2 defa, daha hiç bilgilendirme yapmadı. Evet “Bunlar benim görevim değil.” diyecekseniz ama bunun bir yerden devlet mekanizması içerisinden başlaması lazım. Ben konuşuyorum, gayriresmî olarak yetkililer “Bize bildirilirse yaparız biz bu toplantıyı.” diyorlar. Siz de yazdığım yazıya cevap olarak “Bu bizim görevimiz değildir, oradan gelmesi gerekiyor.” diyorsunuz. Bu bilgilendirme toplantılarının da muhakkak yapılması lazım Sayın Başkanım. Bunlar da denetim görevimizin bir parçasıdır, önemli ölçüde aksamıştır şimdiye kadar, önemli ölçüde aksatılmıştır maalesef. Bunlarla ilgili, Meclisin asli göreviyle ilgili sizden destek rica ediyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Meclis Başkanımız, Değerli Sayıştay Başkanımız, Değerli Kamu Denetçisi; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli bürokratları ve basın emekçilerini de saygıyla selamlıyorum ve bize hizmet eden emekçi dostlarımızı da saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, ben bugünkü eleştirimi size yapacağım, Komisyon Başkanımıza ama Sayın Başkanımızın da dikkatle dinlemesini önemle rica ediyorum çünkü bu, ikimizin arasında olan bir şey. Siz sürekli diyorsunuz ki “Meclis Başkanımızla konuşun, diğer gruplarla konuşun bu meseleleri.” Meclis Başkanımız da diyor ki: “Bu, Komisyonun iradesidir.” Bu meseleyi bence aranızda halledin diyorum. O açıdan ikimizin huzurunda bu şikâyetimi söyleyeceğim.

Sayın Başkan, biliyorsunuz, milletvekillerinin demokrasilerde görevi yasama ve denetimdir yani yasama faaliyetini yürütürüz, en az bunun kadar önemli görevimiz de denetim faaliyetidir yani tüyü bitmemiş yetimin hakkının nereye gittiğinin peşinde koşarız veya özgürlükleri kısıtlanan yurttaşlarımızın hakkını savunmaya çalışırız. Bununla ilgili de yürütmeyi eleştiririz, yürütmeyi denetlemeye çalışırız. Sayın Başkan, bu denetim faaliyetimizi de yapabilmemiz için, denge ve denetlemeyi etkin yapabilmemiz için güçler arası dengenin olması gerekir, güçlerin eşit güçte olması gerekir ve güçlerin birbirine saygısı gerekir.

Sayın Başkan, dün biz burada yürütmenin atanmış bir temsilcisinin ağır saygısızlığıyla karşı karşıya kaldık ve maalesef siz de buna seyirci kaldınız Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevap vereceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Üzüntüyle karşılıyorum bunu, bunu söylemek isterim. Bakın, biz dün burada -Sayın Meclis Başkanımıza da sesleniyorum- sabah onda toplandık. Bir hafta önce zaten Cumhurbaşkanı Yardımcısı burada iki saat boyunca sunumunu yaptı, hepimiz dinledik, Türkiye dinledi, zaten yandaş medya yalnızca bunları veriyor. Dün de biz 30’u aşkın milletvekili olarak tam on saat boyunca AKP’lisi, MHP’lisi, HDP’lisi, CHP’lisi, İYİ Partilisi, hepimiz eleştirilerimizi sunduk, görüşlerimizi sunduk ve sorularımızı sormaya çalıştık ama konuşmalarımız boyunca Cumhurbaşkanı Yardımcısı yalnızca önündeki, efendim, kapanış konuşması hazırlıklarını yapmaya çalıştı yani kapanışta yapacağı propaganda konuşmasının hazırlıklarını yapmaya çalıştı, bizleri dinlemedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dinledi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – AK PARTİ’lileri de dinlemedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olur mu ya? Not aldı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hiçbirimizi dinlemedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Not aldı, hepsine cevap verdi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hiçbirimizi dinlemedi değerli arkadaşlar. Bakın, ben ispatını da söyleyeceğim, ispatını da söyleyeceğim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Not aldı, not aldı; cevap verdi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Müsaade edin, müsaade edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Not almadığında “Almadı.” diyorsun, “İlgilenmiyor.” diyorsun. Olur mu öyle şey?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Müsaade eder misin arkadaşım? Sen de bas, düğmeye sana da söz verir, sen de konuşursun..

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok, gerek yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, sen de konuş. Sen de bas düğmeye, sana da cevap verilir.
BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tamamlasın lütfen, Sayın Paylan tamamlasın.
Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bunun da ispatını şu şekilde ortaya koyacağım. Kapanışa yakın, biliyorsunuz, soru-cevap bölümünü ortaya koyuyorsunuz ve soru-cevapta on beş dakika boyunca biz sorularımızı soruyoruz Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına ve onlar da sorularımızı not alıp cevap vermek durumundalar. Ben sorular boyunca Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına dikkatle baktım, tek bir sorumuzu not almadı, bizim sonda sorduğumuz soruların tekini bile not almadı ve o anda benim telefonuma WhatsApp üzerinden mesaj düştü, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısının kapanış konuşmasının mesajı düştü. Cumhurbaşkan Yardımcısı, bakın, Basın Müşaviri üzerinden basına kapanış konuşması mesajını geçti. Tam bir buçuk saat boyunca propaganda konuşması yaptı ve havuz medyasında, yandaş medyada gece ve sabah yalnızca o propagandalar çıktı. Vekiller yoktu, hiçbirimiz yoktuk -HDP’li olarak söylemiyorum- AK PARTİ’liler de yoktu, MHP’lilerin konuşması da yoktu, CHP’lilerin de İYİ Partililerin de; yalnızca Cumhurbaşkan Yardımcısının propaganda konuşması vardı: oysa, Sayın Başkan, dün denetim günüydü.

SALİH CORA (Trabzon) – Bekleseydin sorulara cevap vardı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, biz 2020 yılının hesabını yürütmeye sorduk ve 2022 yılıyla ilgili sorularımızı sorduk. Denetim gününü, hesap verme gününü bakanlar propaganda gününe çeviriyorlar; geçen sene de bu oldu, bakanlar buraya propaganda yapmaya geliyorlar: oysa, Sayın Başkan, size de sesleniyorum, burası bir hesap verme yeridir ve yılda bir gün bakanlar gelip hesap veriyor, sorularımıza cevap veriyorlar. O gün sorulara cevap verme ve hesap verme günüdür, propaganda günü değildir. Ama burada kameralar ne yapıyor? Sayın Başkan, size de söylüyorum, siz buradayken -hiç sakıncası yok, siz de bir milletvekilisiniz, Meclisimizin Başkanısınız- Sayıştay için de Kamu Denetçiliği için de... Bakanlar geldiği gün kameralar burada oluyor, açılış konuşmasında çekiyorlar, açılış konuşması bitiyor, kameralar toplanıp gidiyorlar; sonra on saat, on iki saat vekiller konuşuyorlar, hiçbir görüntü yok. Kapanış konuşmasında -propaganda ya- bakanlarımız propagandalarını yapıyorlar, sorularımıza cevap vermiyorlar. Niye? Çünkü kameralar burada, akşam havuz medyası görüntü bekliyor propaganda yapmak için, vekiller yok. Sayın Başkan, bu, milletin iradesini yok saymaktır, milletin iradesine derin bir saygısızlıktır; buna yol vermemeniz gerekir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevap vereceğim, görüşünüzü ifade ettiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, son söyleyeceğim şey canlı yayın meselesi -Sayın Başkan, lütfen, size de sesleniyorum- geçen yıl da önceki yıl da aynı mesele oldu. Sayın Komisyon Başkanımıza hep beraber diyoruz ki: Ya, arkadaş, milletin hakemliğine sunalım Komisyon görüşmelerini çünkü burada milletin vergilerini konuşuyoruz, milletin bütçesini konuşuyoruz. Kim barıştan yana, kim savaştan yana, kim yoksuldan yana, kim yandıktan yana halkımız görsün ve hakemliğine sunalım diyoruz; bunun için de canlı yayınlanmasını öneriyoruz. Siz diyorsunuz ki: “Ya, arkadaş, bu meseleyi gruplara bırakalım.” Oysa -İç Tüzük’e bakıyorum- bu, Komisyonun iradesidir Sayın Başkan. Komisyon iradesini koyar, siz buna izin verirsiniz, yol verirsiniz, bu olur. Ama geçen yıl ne oldu biliyor musunuz? Lütfi Elvan buna yol verdi, yürütme darbe yaptı.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Anında...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Anında...

“Kameralar kalabilir.” dedi, o gün kameralar kaldı. Gece olağanüstü hâl ilan edildi ve yürütmenin baskısıyla ertesi gün alı al, moru mor Lütfi Elvan “Kameralar kalmayacak.” dedi. İşte, Meclisin iradesinin üzerinde böyle bir vesayet var; bu vesayeti kaldıramadığımız sürece de denge ve denetim yapamayız değerli arkadaşlar.

Sayın Başkan, sizden ricam, Sayın Meclis Başkanımızdan da ricam, Meclisin iradesini hep beraber koruyalım, milletin hakemliğinden korkmayalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meclisimiz hiçbir vesayet altında çalışmaz, kendi iradesiyle çalışır.

Lütfen tamamlayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Milletin hakemliğinden korkmayalım, bu anlamda irade gösterelim Sayın Başkan. “Hiçbir vesayeti kabul etmiyoruz.” diyelim. “Bu milletin Meclisi kendi kararlarını kendisi alır ve halkın hakemliğine görüşünü sunar.” diyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Erhan Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Meclis Başkanımız, bürokrasimizin değerli başkan ve temsilcileri, sayın basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, hazır Meclis Başkanımız buradayken aslında bu konuları konuşmak son derece isabetli olacak çünkü nihayetinde bu erkin, kuvvetin Başkanı kendisi de.

Şunu merak ediyorum ben: Bu Meclisi Gazi Meclis yapan nedir? “Yüce Meclis” diyoruz. Nedir? Yani duvarları, koridorları, buradaki perdeler filan mı yoksa bu ruh mu, buradaki insanların ilk Meclisten itibaren gösterdikleri dirayet mi, işte 15 Temmuzda buraya gelen milletvekillerinin tavırları mı yoksa betonlar mı bu Meclisi “gazi” yapıyor? “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” diyoruz; bu egemenliği kim kullanıyor millet adına? Buradaki duvarlar filan kullanmıyor herhâlde. Dolayısıyla, şimdi bu güzel süslü sözleri söylüyoruz ancak burada milletvekilinin itibarını korumaya gelince hatta bırakın milletvekilini, Meclisin topyekûn manevi şahsiyetiyle birlikte itibarını korumaya gelince hiç kimse ortada yok. Yürütme eziyor, geçiyor Sayın Başkanım, eziyor, geçiyor.

Arkadaşlar söyledi, daha önce biz de söyledik, tekrar söyleyeceğiz. Bugün sizin için hiçbir mahzuru yok, siz bu Meclisin Başkanısınız, başımızın tacısın. Buraya atanmış bir bakan geliyor, kameralar çekiyor; ondan sonra, burada bir sürü milletvekili konuşuyor, kameralar yok; sayın bakan tekrar geldiğinde kameralar tekrar geliyor. Bu bizi rencide ediyor Sayın Başkan, bu sizi rencide etmiyor mu? Komisyon Başkanımızı belli ki rencide etmiyor onu anladık çünkü defalarca biz ona bunu söyledik, kendisinin bu konuda bir tutumu olmadı ama bunu bir kez de size burada milletin huzurunda -tabii bilginizin olmaması mümkün değil- arz ediyoruz: Sayın Başkan, bir milletvekili olarak, milletin bir temsilcisi olarak bu beni rencide ediyor, sizi rencide etmiyor mu?

Şimdi, dün akşam burada bir şey yaşadık, bunu geçen yıl da yaşadık. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı... Cumhurbaşkanı Yardımcısı kimdir? Milletvekili mi? Değil. Seçilmiş mi Cumhurbaşkanı gibi? Değil. Cumhurbaşkanı tarafından atanmış bir kamu görevlisi. Ya, buraya geldi, milletvekillerinin tamamını, tamamını derken, tabii, bizim cenaha bakarak -kendisine karşı bir iki tane hani onun esefle kınadığı söz söylenmiş ama kimin söylediğinden de bağımsız- topyekûn hepimizi itham ederek birtakım konuşmalar yaptı, aşağılayıcı bir üslupla konuştu; Sayın Başkan, bunu artık görmemiz lazım. Tepeden bakan, bizi aşağılayan bir üslupla konuştu ve biz de daha fazla... Tabii, bir

kısım itirazımızı yaptık, bu üslubun yanlış olduğunu söyledik ancak kendisine karşı ne olursa olsun kabalaşmamak veya böyle, hakarete varan bir konuşma hâline düşmemek için salonu terk ettik, gittik. Şimdi, buna müsaade etmemek lazım, bu Meclisin itibarını korumanın hepimizin görevi olması lazım. Ya, denetim görevimizden falan vazgeçtim ben. Şimdi, bu yıl gözümüzün içine baka baka “160 milyar lira, ben bu Meclisin verdiği ödeneğin üzerinde para harcayacağım.” diye iktidar buraya geliyor ya. “160 milyar lira harcayacağım.” diyor. Arkadaşlar sizlere de soruyorum: Hadi, gelip bir ek bütçe kanunu çıkardılar mı? Çıkarmadılar. Şunu bile yapmadılar: “Ya, Meclisten aldığımız yetki şu kadardı, bunun 160 milyar lira üzerine çıkacağız, bu şu şu kalemlerden kaynaklandı, şöyle bir zorunluluk oldu.” diye bir açıklama yapma ihtiyacı dahi duymuyorlar Sayın Başkan. Siz, kuvvetler ayrılığında, daha doğrusu bir kuvvet olarak, yasamanın başındaki insansınız. Artık bunlardan da vazgeçtik, bunları söylüyoruz, söylüyoruz, şey değil ama hiç olmazsa şurada alenen aşağılanmamıza müsaade etmeyin. Komisyon Başkanı da müsaade etmesin, siz de müsaade etmeyin yoksa burada bu görüşmelerden zaten bir şey çıktığını falan düşünmüyorum ama en azından, ne olursa olsun tarihe not düşmek için, yarın biz de evlatlarımıza “Bakın, biz de bu yanlışları gördük ve bunları belirttik.” demek için, tutanaklara geçsin diye bir kısım konuşmalar yapıyoruz. Umurunda değil, dün akşam Fuat Oktay burada bir tane söylediğimizi not almadı Sayın Başkan, tutanaklar elimizde, oysaki biz diyoruz ki... Sayın Başkanın da o konuda hakkını yememek lazım, ikaz etti, ilk geldiği günden itibaren yürütmenin başı olarak bir anlamda Fuat Oktay’a hani diğer bakanlara da söylesin diye.

Burada, hani ilk konuşmalar tamam, icraatlarını anlatıyorlar, istediği şekilde konuşabiliyor. Zaten uzunca bir konuşma, Fuat Oktay’ın 58 sayfalık bir metni vardı, bir saate yakın sürdü ama daha sonra diğer aldığı sözlerde de öndeki metni burada okuması, ondan sonra milletvekillerinin... Yani sadece kaba konuşmak ve aşağılamak anlamlı metnin dışına çıktı -keşke o zaman da çıkmasaydı; hiç olmazsa öndeki metni okusa belki metin o kadar kaba değildi, aşağılayıcı değildi belki- aşağılamak için metnin dışına çıktı. Ondan sonra biz soruları sorduk. O zaman bu işi biz niye yapıyoruz burada? Yani bütçeye verdiğimiz ödeneğin bir aslı yok, daha doğrusu bir önemi yok, 160 milyar liranın üzerine çıkabiliyor. Kurumlar arasındaki dağılım... Bakın, Sayıştay söylüyor, Sayıştay Başkanı burada söylesin. Kaç lira 2020’de? 96 milyar lira civarında yedek ödenek kullanılmış. Orası bir istasyon olmuş, alıyor oraya getiriyor, oradan istediği yere dağıtıyor. Şu anda ciltler dolusu bütçe yapıyoruz kurumlar bazında, hiçbirisinin bir kıymeti yok biliyor musunuz? 96 milyar lira yedek ödenekten para getirmiş, para transfer etmiş idare ve biz de burada “Yasama organıyız.” diyoruz, biz burada “Milletvekiliyiz.” diyoruz, konuşmaya başlarken herkes “Gazi Meclis” diyor. Gazi Meclis falan kalmamış burada. Yani Gazi Meclis kalmamış derken, ben o İstiklal Harbi’ndeki ve 15 Temmuzdaki, ona saygısızlık etme anlamında demiyorum yani duvarları gazi, bu Meclisin içindekilere o ruhun temsilcileri olarak davranılmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Ya, bunları görmemiz lazım. Bunların hepsini şu anda sizin düzeltecek bir gücünüzün olmadığını ben biliyorum, Türkiye’de Tayyip Erdoğan’dan başka bir güç yok ama şunu siz yapabilirsiniz Sayın Başkanım ve sizin ben bu konudaki samimiyetinizi biliyorum: Ya, en azından şurada buraya gelen bakanların, hem burada hem Genel Kurulda -bakın, geçen yılda yaşandı bunlar, bunları yarın öbür gün başkaları da yaparsa sizlerin de zoruna gider arkadaşlar- milletvekillerini, o Gazi Meclisin üyelerini, o egemenlik hakkını kullanan milletvekillerini aşağılamasına, onlara tepeden bakmasına lütfen müsaade etmeyin. Yazıktır, günahdır, olmaz. Bu, milleti aşağılamaktır, millete tepeden bakmaktır, bunun başka bir anlamı yoktur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İbrahim Aydemir, usul hakkında buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum.

Elbette ki milletvekillerinin hukukunu korumak hepimizin vazifesi. Elbette ki biz bunu yapıyoruz, sonuna kadar da yapacağız. Ancak hakikatleri konuşmak lazım, biliyorsunuz ki Erhan Bey özellikle size söylüyorum, zan hakikatten değildir. Ne diyorsunuz? “Hiç not almadı.” diyorsunuz değil mi? Oysa mütemadiyen not aldı ve siz burayı terk ettikten sonra Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız isminizi de vererek size cevap verdi; buradaki milletvekillerinin tamamına. Sadece Sayın Kuşoğlu buradaydı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 3 soru sordum 1 tanesine cevap verdi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır efendim, olur mu? Hatta buradan bazı arkadaşlarımız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak tutanaklara.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen müsaade edelim Sayın Aydemir’in konuşmasına. Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Söz aldım ben, söz aldım cevap veriyorum ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, devam edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şunun için rahatsız oluyorsun Garo Bey: “Ben söyleyeceğim.” diyorsun, burada not alsınlar. Hakikatin uzağındaki şeyler... Efendim kayıtlara... Öyle bir şey yok, öyle bir şey, doğruları konuşacağız biz.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız sadece şunu söyledi Değerli Başkanım. Ekrem Bey... (AK PARTİ ve HDP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, İbrahim Bey tamamlasın lütfen. Değerli Arkadaşlar, İbrahim Bey’e söz verdim.

Buyurun İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, dünkü mevzu şu: Burada birtakım arkadaşlarımız Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımıza hakaret içeren ifadeler kullandılar. O da konuşmasında şunu söyledi: “Biz bütçe yapıyoruz. Bu bütçeyi tarif eden bir...” (HDP sıralarından gürültüler)

Hayır, hayır, biz burada not düştük. O hakaretimiz konuşanlara burada karşılık da verdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, tamamlasın İbrahim Bey, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kaldı ki, arkadaşlar, ne söyledi, Cumhurbaşkan Yardımcımız ne söyledi? “Şunlardan gocunmamak gerekir.” dedi, başka hiçbir şey söylemedi. Gocunma kavramını da Başkanımız lügate bakarak izah etti, anlattı. Gocunmakta ne var kardeşim? “Gocunma” ifadesinin milletvekillerine hakaret içeren ne tarafı var? Yok böyle bir şey.

ERHAN USTA (Samsun) – “Geçtiğiniz yollar, kullandığınız köprüler, biz size bunları ikram ettik...”

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “İkram ettik.” demedi ya. Öyle şey olur mu? Hizmetleri anlatıyor. “Bunlardan gocunmamak lazım.” dedi. Ne var bunda?

Şimdi, Erhan Bey, bak, yani hakkı üstün tutalım, adaleti burada hayata geçirelim, doğruları söyleyelim. Cumhurbaşkanı Yardımcımız çok çelebi meşrepli birisi, Meclisin hukukunu da en çok koruyan, gözeten isimlerden birisi. Burada asla böyle bir şey yapmadı.

Şimdi, usulle ilgili yıllardır Garo Bey burada söz alır, propaganda yapar. Yaptığı da şudur: Efendim, kameralar burada olsun. Mütemediyen bunlar canlı yayın yapıyorlar zaten ve hakikatleri ters yüz edip saatlerce konuşuyorlar bunlar. Ben, tabii, diğer arkadaşları tenzih ediyorum, özellikle Garo Bey için bu notu düşünüyorum, diğerlerini özellikle tenzih ediyorum ve bunu yapmamak lazım.

Bülent Bey söz aldı, usulle ilgili gayet güzel notlar düştü. Kendisine teşekkür ediyorum. Keşke usule dönük hakikaten bizim de istifade edeceğimiz şeyler söylene. Bunu yapmıyorsunuz, mugalata yapıyorsunuz, kafa karıştırmak için uğraşıyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aynen sen yapıyorsun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bunu yaptığınız için de sözünüzün bir hükmü olmuyor. Bir buçuk saat burada Cumhurbaşkanı Yardımcımız konuştu, bütün suallere cevap verdi. Dahası... (HDP sıralarından “Doğru söylemiyorsun.” sesleri)

Nasıl doğru söylemiyorum ya arkadaş, buradaydık, sonuna kadar buradaydık. Yapma bunları ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen müdahale etmeyin. Böyle bir şey yok.

Buyurun, İbrahim Bey, tamamlayın lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dolayısıyla usulle ilgili benim sizden bir istirhamım var Değerli Başkanım yani konuşmanın içeriğine bakmak lazım, eğer usulle ilgili değilse kesmek lazım. Olur mu? Bakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Abdüllatif Şener, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani usulle ilgili konuşmak lazım... (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Abdüllatif Şener’e söz verdim.

Sayın Bekaroğlu, size söz vermedim, Abdüllatif Bey’e söz verdim, lütfen.

Sayın Abdüllatif Şener, buyurun, lütfen usul hakkında...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Milletvekilinin konuşmasına bak, ayıp ya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne dedim kardeşim? Usulle ilgili konuşmak lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye susturuyorsun?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne demek? Sözü alacaksın, ondan sonra saatlerce burada konuşacaksın. Böyle bir şey yok!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, Sayın Abdüllatif Şener’e söz verdim, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Adı üstünde usulle ilgili söz alıyor, sonra usulle hiç ilgisi olmayan şeyler söylüyor. Ben de bunu her gün yutacağım, yiyeceğim! Öyle bir şey yok!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Abdüllatif Şener Bey’e söz verdim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Milletvekilini susturmaya gücünüz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Susturamazsınız!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, Abdüllatif Şener Bey’e söz verdim, rica ediyorum.

Buyurun Abdüllatif Bey.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle size ayar vermeye yönelik konuşmalara müsaade etmeyin. Biz muhalefet olduğumuz hâlde, aynı partiden olmadığımız hâlde size karşı üslubumuza dikkat ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, yok, kimse öyle bir şey yapamaz, kusura bakmayın.

Değerli arkadaşlar, Abdüllatif Bey’e söz verdim, rica ediyorum.

Buyurun Abdüllatif Bey.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – İbrahim Bey’i bir susturun, ne bu ya, nasıl konuşma bu ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, son zamanlarda da İYİ Partililerde bir huy gelişti, ha bire HDP’lileri koruyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İbrahim Bey, rica ediyorum, Abdüllatif Bey’e söz verdim.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Siyaset yapıyor ya, ayıp ya!

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir şey olmaz ya, hep aynı şey!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu yaptığın fitnedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok, rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, herkese söz veriyorum, fikirlerini ifade ediyorlar, lütfen söz vermediğim arkadaşlar devreye girmesinler, söz verdiğimiz arkadaşlarımızın hakkına hukukuna girmiş oluyorsunuz.

Buyurun Sayın Abdüllatif Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, değerli arkadaşlar, tartışmalarınız bittiyse...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Faşist!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, ifadeye bakar mısın “faşist” diye itham ediyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Faşistsin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Faşistin âlâsı sensin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle ifadelerde bulunamazsınız Sayın Paylan, kusura bakmayın, hem usul hakkında konuşacaksınız, nezaketten bahsedeceksiniz hem de böyle kelimeler kullanacaksınız. Garo Bey, sözünüzü geri alın lütfen, sözünüzü geri alın lütfen, böyle sözler kullanamazsınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Faşist hakaret değildir ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl hakaret değil?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değildir, faşist faşisttir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Faşist olduğu için öyle söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman size denilsin aynı şey, öyle mi? Size denildiğinde hakaret olmayacak mı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Diyor zaten.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Faşistin âlâsı kendisi!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen...

Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bağırırken düşünemezsiniz, düşünürken de bağıramazsınız, onun için hepimizin düşünmeye ihtiyacı vardır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi, Değerli Başkanım, bir kere, insanların yaptığı işe duyacakları saygı kendi kişiliklerine duyduğu saygının bir parçasıdır. Eğer yasama organı üyeleri, milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu kurumun yetkilerine, konumuna uygun bir yönetim tarzı göstermezse, bir tarz, stil geliştirmezse bu kendine duyduğu saygıyı da zedeler. Onun için, mutlak surette yasama organının ne olduğunu ortaya çıkarmak, koymak, yasama organının olması gerektiği konumu korumak milletvekillerinin ve bu arada Sayın Meclis Başkanının görevidir. Ben de samimi olarak şunu söyleyeyim: Gerçekten, bu konuda gerekli hassasiyet gösterilmiyor, bu Mecliste gerekli hassasiyet gösterilmiyor, “Hâlâ yasama organı üyesiyim, ben, bağlı olduğum partinin mensubu olmaktan öte, birinci planda yasama organı üyesiyim.” diyebilmek lazım. Anayasa da öyle diyor zaten, hangi ilden seçilersen seçil, bütün Türkiye’nin milletvekilisin diyor. Bu, aynı zamanda, partiler üstüsün de demektir. Bu hassasiyetle buranın onurunu kendi onurumuz olarak bilerek korumamız lazım yoksa sistemi biz çürütürüz. Bu sistemi çürütmek için, Türkiye Cumhuriyeti kurumlarını dejenere etmemek için herkesten fazla bu kurumun yetkilerine ve geleneklerine sahip çıkmamız lazım.

Şunu açıkça söyleyeyim: Yasama organının hiçbir denetim fonksiyonu kalmamıştır, bunun da ötesinde talimatla bu Komisyon yürütmenin propagandası amacıyla kullanılmaktadır, denetim amacıyla kullanılmamaktadır; bütçe görüşmeleri de öyle. Bütçe görüşmeleri de bu Komisyonunda yürütmenin propagandası amacıyla kullanılmaktadır ve denetim fonksiyonu mümkün olduğunca kamuoyuna yansıtılmamak için çaba harcanıyordu. Bu çabanın içerisinde de en büyük sorumluluğu ben Sayın Meclis Başkanımızda buluyorum.

Değerli arkadaşlar...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bütçeler hükümetlerin vizyonudur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Değerli arkadaşlar, hükümetlerin vizyonu değildir, bütçeler Meclisin bütçesidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hükümet önerir, kararı Meclis verir, kararı verecek yer burasıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihinde... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar, arkadaşımız konuşacak, benden sonra o cevap verecek. Niye giriyorsunuz araya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey’e söz vereceğim daha sonra, görüşlerini ifade eder.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkan, ben de usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meclis Başkanımıza da söz vereceğim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Cevabını verecek Cemal Bey, orada hazır duruyor; biliyorum benden sonra konuşacağını, ışığı yanıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanlığı sisteminden haberi yok. Cumhurbaşkanı seçilerek geliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Cumhurbaşkanı seçilerek de gelse, bir padişah seçilerek de gelse yasama organının denetim yetkisi vardır. Bu mantığa ulaşmamış insan çağdaş devleti bilmiyor demektir arkadaşlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Meclis Başkanımız da Komisyon Başkanı olarak ben de cevaplarımızı vereceğiz; lütfen biraz sabırlı olalım, cevaplarımızı vereceğiz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Arkadaşlar, sizi temsilen konuşacak Cemal Bey; hepinizden de iyi hatiptir, ben biliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdüllatif Bey, rica ediyorum, tamamlarsanız...

SALİH CORA (Trabzon) – Bağırarak, bağırarak...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Seni bastırmak için söylüyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu ne ya! Bir sus ya! En küçük sensin, bir sus! Allah Allah!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Meclis Başkanımız da Komisyon Başkanı olarak ben de sorulara cevap vereceğiz değerli arkadaşlar, biraz sabırlı olalım.

Buyurun Abdüllatif Bey, tamamlayın lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu Parlamento bu Meclis Başkanı bu Meclisin onurunu koruyacak mı korumayacak mı, bunu tartışmalıyız. Bakın, bütçe dediğiniz şey... Bütçeye geliyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Abdüllatif Bey, söz isteyen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Müsaade et gözünü sevdiğim ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, ya, usulle ilgili... Gün boyu müzakere yapacağız. Burada usulle ilgili kısımla iktifa edebilirsiniz memnun olurum.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Daha girmedim ki konuya.

Değerli arkadaşlar, bütçe, yürütmenin yetkilerini kısıtlamak için tarihî süreç içinde ortaya çıkmış bir kurumdur. Yürütmenin vergi toplama yetkisini sınırlamak için, yürütmenin harcama yapma yetkisini sınırlamak için “bütçe” dediğimiz, “bütçe hakkı” dediğimiz şey ortaya çıkmıştır ve halk temsilcileri yani milletvekilleri... Dünyada parlamentonun, meclislerin doğuş sebebi de bütçedir. Kamu harcamaları, kamu gelirleri konusunda hükümeti, iktidarı sınırlandırmak için çıkmıştır.

Bu bütçe görüşmeleri vaktiyle altı ay sürerdi, 2000 öncesinde de Mecliste üç ay sürerdi. Ama gerek görülmemiş, süre gittikçe daralmıştır. Ama bu Meclisin geleneğinde de şu vardı: Bütçe görüşmelerinde her zaman milletvekillerinin konuşma süresi medyada -yani o dönemlerde TRT vardı- hükümet adına konuşan bakanın konuşmasından daha uzun olurdu. Ya, ben 1960’lı yılları hatırlıyorum, radyodan dinlerdik; 1970’li, 1980’li yılları hatırlıyorum, televizyondan izlerdik. Komisyonunda konuşan her bir milletvekilinin konuşması, o zaman tek bir televizyon olduğu hâlde özet olarak televizyonda yayınlanırdı. Şimdi milletvekillerinin konuşmasını yok say ve sadece ve sadece gelen bakanın konuşmalarını ver, böyle bir şey olmaz. Bir kere, milletvekillerinin eleştirisinin basına yansımaları engellemeye çalışan hükümet kendisinden korkuyor demektir, kendisinin zaafı var demektir, kendisinin eksikleri var demektir, hukuk ihlalleri var demektir, basına yansıtılmak suretiyle kamuoyunda aleyhine eleştirel bir

bakış tarzı gelişmesin diye çaba harcıyor demektir. Kendisinden emin bir hükümet, kendisinden emin bir iktidar çok rahatlıkla “Yayınlansın kardeşim, bütün milletvekillerinin konuşması da yayınlansın.” der, böyle bakar. Nitekim bu Meclisin tarihinde tüm milletvekillerinin konuşmasıyla birlikte Komisyonunda yayınlanan tek bütçe benim Maliye Bakanlığım dönemindeki 1997 bütçesidir. Ne öncesinde ne sonrasında bunun tekrarı olmamıştır. Ama daha önceki dönemlerde de kısmen de olsa milletvekillerinin konuşmaları yansiyordu resmî olarak. O dönemde, 1996’nın sonlarında, 1997 bütçesi görüşüleceği zaman Komisyon Başkanımız Ertan Yülek’ti. Bana dedi ki: “Ya, muhalefet milletvekilleri, bütçenin Komisyonunda baştan sona canlı yayınlanmasını istiyorlar. Ne yapalım?” Ben de “Sayın Başkan, çok faydalı olur. Bütçe önemlidir, Komisyondaki müzakereler Genel Kurul görüşmelerinden daha önemlidir çünkü bütçeye şekil veren yer burasıdır. Genel Kurul ödenek artıran, gelir azaltan tekliflerde bulunamaz ama bu yetkiye bu Komisyon sahiptir, demek ki bütçenin sahibi aslında bu Komisyonundur. Ben fayda görüyorum. Bir görüşün, Meclis Başkanıyla birlikte değerlendirin, mümkünse benim sunumum ve o günkü eleştiriler televizyonda yayınlansın.” dedim ve baştan sona... Belki on-on beş saat yayın olmuştur, ben bu on-on beş saat içerisinde belki bir buçuk saat konuşmuşumdur; geri kalan bütün süreyi özellikle de muhalefet milletvekilleri kullanmıştır. Hiçbir rahatsızlık da hissetmedim, çok da mutlu oldum, bütün milletvekilleri de çok mutlu oldular; yetkili oldukları için, Meclisin haysiyetini, onurunu koruyan bir tablo ortaya çıktığı için. Şimdi, siz neden endişe ediyorsunuz? Şu canlı yayınlardan niye endişe ediyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, tamamlayabilirseniz çok memnun olurum, başka söz talepleri de var.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Onun için, bana kalırsa Meclis bunu daha önce denemiştir, Komisyon bunu daha önce denemiştir, faydasını görmüştür, bundan sonra yayınlanırsa da çok faydalı olur.

Arz ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Cemal Öztürk, buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Millet Meclisi Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında usul üzerinde söz aldım ama iş o noktaya geldi ki konuya biraz açıklık getirmek gerekiyor. Eskilerin bir deyimini var “Vusulsüzlüğümüz usulsüzlüğümüzdendir.” derler yani amaca ulaşmak için usul her şeyden önce gelir.

Değerli arkadaşlar, bütçe müzakereleri gerek Komisyonunda gerek Genel Kurulda hükümetlerin gelecek tasavvurlarının ortaya konulduğu, milletin temsilcileri olan milletvekillerine dolayısıyla da millete hesabın verildiği bir platformdur; bu nedenle de toplumumuz bütün kesimlerince dikkatle izlenir. Milletvekillerimiz de gerek Komisyonunda gerekse Genel Kurulda bütçe görüşmeleri vesilesiyle hükümetin icraatlarıyla ilgili eleştirilerini dile getirip kayda geçirirler ama dünden beri iş biraz şirazesinden kaymış gibi. Özellikle muhalefet grubunda bulunan arkadaşlarımız çok yüksek “volume”lü tenkitlerde bulunuyorlar, biraz kırıcı oluyorlar, incitici ifadelerden kaçınmaları gerekirken daha ilk günden havanın gerginleşmesine neden oluyorlar.

Elbette temsili demokrasilerde bütçe hakkı millet adına parlamentolarındır. Elbette parlamentonun bütçe hakkı sadece bütçe kanununun kanunlaştırılması değil, aynı zamanda denetim hakkıdır. Esasen, bu yaptığımız işler, gerek Komisyonunda gerek Genel Kurulda milletvekillerimizin dile getirdiği konular

denetimin bir tezahürüdür ancak değerli arkadaşlar, bakın -bu sözlerimi basın mensuplarımız da kayda alsın sizler de kayda alın- Parlamentonun bütçe hakkı gibi yürütme makamının da maliye politikası belirleme ve uygulama hakkı vardır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunun aksini diyen var mı?

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Demokrasilerde hak sadece Parlamentonun bütçe hakkı değildir, yürütmenin yani hükümetin de maliye politikası belirleme ve bu politikayı uygulama hakkı vardır. Bu, literatürde de böyledir, ta Magna Carta'dan beri de böyledir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, Cemal Bey, usule ilişkin konuşalım. Bu konuları müzakerelerde ele alırız.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bitireceğim ama Sayın Abdülatif Şener'in ifadesi eksik kaldı. Zannedilmesin ki bütçe hakkı, sadece Parlamentonundur; bütçe hakkı, maliye politikası yönüyle maliye politikasına yani Parlamentonun vermiş olduğu yetkiyi uygulama hakkı da yürütmenindir, hükümetindir. Her 2 kurumumuz da hem Parlamento hem hükümet bu hakkı Anayasa'dan almaktadır. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, tespitlerimizi yaparken lütfen, bu ayrıntıyı gözden kaçırmayalım.

O bakımdan son olarak şunu söylüyorum: Parlamentonun bütçe hakkını savunmak her parlamenterin doğal hakkı ve görevi olduğu gibi iktidarın maliye politikası oluşturma ve uygulama hakkına saygı göstermek de parlamenterlerin görevidir. Aksi hâlde temsili demokrasi krizi olarak tanımlanan siyasi krizler ortaya çıkar.

Dolayısıyla ben, hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın İsmail Faruk Aksu, usul üzerine...

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben 2 hususa kısaca değineceğim. Bir tanesi, Sayın Şener, Plan ve Bütçe Komisyonunun yürütmenin propaganda aracı hâline geldiğini ifade ettiler. Aslında parlamenter sistemle yönetildiğimiz dönemde öyleydi, evet. 40 milletvekilinden oluşuyordu ve bunun 25'i iktidar partisine ait olmak durumundaydı ve o zaman yürütmenin dediğinin dışında Plan ve Bütçe Komisyonundan başka bir şeyin çıkması mümkün değildi. Ancak 2017 yılında yaptığımız Anayasa değişikliğiyle beraber Plan ve Bütçe Komisyonumuzun da şekli değişmiştir ve diğer komisyonlar gibi siyasi partilerin milletvekili sayılarına göre ağırlıklandırılarak belirlenmektedir. Dolayısıyla kanaatimce tam tersi olmuştur; Plan ve Bütçe Komisyonunun gücü artmıştır, denetim fonksiyonunu daha fazla ifade edebilme kabiliyetine sahip olmuştur. Bu da hem demokratikleşme açısından hem de Meclisin genel anlamdaki etkinliği açısından önemli bir gelişme olmuştur.

İkincisi de burada tabii, eleştiriyoruz ancak hepimizin, her birimizin milletvekili olarak, Komisyon üyesi olarak burada sağlıklı bir şekilde bütçenin müzakeresini yapabilmek adına üslubumuza ve konuşmalarımıza dikkat etmemiz gerektiğini de ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Bülent Bey, bir cümle...

Çok uzadı, hakikaten bir saati bulduk.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, uzasa da aslında sonuç olarak burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha müzakere kısmı var, oralarda daha detaylı da konuşacağız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Sayıştayın ve ombudsmanlığın bütçesini görüşüyoruz. Onlarla da ilgili bu tartışmalarımız yani sadece usulle ilgili değil bu, esasla da ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Esasa geleceğiz, şimdi usul konuşuyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ve mühim bir noktaya da geldi, ona da memnun oldum. Sayın Aksu'nun konuşması üzerine bir şey söyleyeceğim. İyi bir noktaya temas etti.

Şimdi, bu dönem, gerçekten daha önceki gibi değil, daha farklı olması gibi gerekiyor, ayrışması gerekiyor. Ancak uygulamada da artık iktidar olmadığı için tüm milletvekillerinin yasama organı olarak muhalefet iktidar ayrımı olmadan soru sormaları gerekiyor yani bu denetim görevini hep beraber yapmamız lazım, sizin de aynı şekilde. Hatta bu yeni sistemde böyle bir oturma düzeni bile belki yanlış. Çünkü iktidar, yürütme erki daha farklı bir yerde. Hepimizin bu görevi yapması lazım, birlikte yapmamız lazım. Uygulamayı o zaman dediğimiz noktaya getirmemiz gerekir kanaatindeyim. Eksiklik o tarafta.

Bir de Sayın Başkanım, sonuçta dün, geneli üzerinde başladık. Ben, Sayın Meclis Başkanım, 10'a yakın soru sordum, hiçbirisine cevap alamadım. Ha, şöyle cevaplar veriliyor: Mesela, hangi derneklere yardım yapılmıştır diye soruyorum. “Yeşilaya, Kızılaya şu kadar, diğerleri de diğer bakanlıklar tarafından ödenmiştir...” Şimdi, bu, cevap değil. Ben o kadarını Maliye Bakanlığının sayfasını açtığım zaman zaten görüyorum. Ben detay istiyorum mesela, bunlar verilmiyor. Hiçbir soruma cevap verilmedi. Dolayısıyla denetim görevini de yapamıyoruz. Ne kadar önemli olduğunu siz daha müdriksiniz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Meclis Başkanımızı doğrudan muhatap alan bazı sorular oldu, müsaadenizle Sayın Meclis Başkanımıza söz veriyorum.

Buyurun efendim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkanı, kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, hayırlı çalışmalar diliyorum.

Ben de şimdi usulle ilgili söz aldım. Usulle ilgili söz almamın sebebi: Usulle ilgili söz alındığında usulle ilgili konuşulsun yani talebim bu, İç Tüzük'ün öngördüğü de bu, baktığımızda uygulamalarda da bu. Şüphesiz konuşmanın yüzde 100'ü tamamen usule dair olmayabilir ama en azından çoğunluğunun usule dair olması lazım. Daha henüz usulümüze göre başlamadık, önce bütçeyle ilgili olarak sunum yapmamız lazım ondan sonra zaten akşama kadar, hatta süre de yok, süresiz olarak konuşacağız. Bugün burada konuşulanları muhtemelen -tutanaktan karşılaştırabiliriz- benim konuşmamdan sonra arkadaşlar değerlendirme yaparken de dile getirecekler, dolayısıyla usulle ilgili tartışmaların usulle ilgili olması.

Usule dair sadece bir iki şey söyleyeceğim: Yayınla ilgili konu, komisyonlarda yayın yapılmasına dair, görüşmelerin yayınlanmasına dair konuyu geçen yıl da konuştuk, bu konuda yetki bizim mevzuatımıza göre Komisyon Başkanlığındadır. Komisyon toplantılarında komisyon başkanı...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bekliyoruz Başkanım, yetki sizin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de konuşacağım, sabredin biraz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Arkadaşlar yani...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Paylan karşılıklı konuşmayı çok severim ama usul içerisinde kalmaya çalışıyorum, sizin gibi olmasın sonra benim konuşmam da.

Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Basın ve Yayın Mensuplarının Çalışmaları Hakkında Yönetmelik diye bir yönetmeliğimiz var; Başkanlık Divanı tarafından çıkarılmış bu yönetmeliğin 12’nci maddesinin 3’üncü fıkrası “Komisyon ve siyasi parti grup toplantılarında film ve fotoğraf çekimleri, Komisyon Başkanı ve siyasi parti grup başkanvekilinin iznine bağlıdır. Basın mensupları, toplantıları kendilerine ayrılan bölümlerden izleyebilirler.” Yani grup toplantılarında grup başkan vekillerine komisyon toplantılarında komisyon başkanına yetki verilmiş burada. Komisyon Başkanımız muhtemelen... Bugünün konusu olmamalı bu konu çünkü Komisyondaki çalışmalar en azından dün başladı, bence usulle ilgili ne varsa dün bunları konuşup, tüketip bitirmek lazımdı; birincisi bu.

İkincisi, Sayın Şener’le geçen yıl da aynı şeyi konuşmuştuk. Ben şöyle düşünüyorum bir akademisyen olmam hasebiyle, yani bir konuda bir şey ortaya atılır ona bir cevap verilir sonra karşı taraf cevap verir filan ama bir yere varılır yani hiç konuşulmamış gibi sıfırdan konuyu tekrar gündeme getirmek çok doğru değil. 1997 bütçesiyle ilgili Sayın Şener, geçen yıl TRT’yle de konuşmuştuk, o günlerle ilgili arkadaşlarla da konuştuk, 1996 yılında, 1997 bütçe görüşmeleri başlarken ilk gün bu şekilde bir yayın yapılmış, başlanmış; çok verim mi alınamadı, memnun mu olunmadı bilmiyorum, ikinci gün yayın kesilmiş; TRT’deki bilgi de bu. Malumunuz, komisyon çalışmaları eskiden daha uzun sürüyordu, burada daha eskiden görev yapmış arkadaşlar var, ama bizim takvimimizde de yirmi gün civarında bir süre var. Bir gün yayın yapmışsınız, başlamışsınız, bir denemek istenmiş, nedense ikinci gün yayın kesilmiş, herhâlde memnun kalınmamış, ikinci günden sonra bir daha yayın olmamış. Dedğiniz komisyon çalışmalarının yayınlanması örneği de bir tek bu başarısız örnektir, bunu emsal göstermeye çalışıyorsunuz bize, ya, bu zaten yarım bırakılmış bir çalışma.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Şener, size ben konuşurken cevap verebilirdim ama vermedim, bunu usule aykırı buluyorum onun için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyeyim, sorular soruldu usule ilişkin.

Buyurun.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Başka ülkelerde durum nedir? Bununla ilgili de geçen yıl bizim (ARMER) Araştırma Merkezimiz bir çalışma yaptı, ben size söyleyeyim: Almanya’da 2 kamera var, Senato yayınlamıyor, hiç yayın yapmıyor komisyon çalışmalarıyla ilgili.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakanları çekiyor mu? Yani Almanya’da bakanları çekiyor mu, bakanlar çıkıyor mu?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bakanlar geliyor mu onu da bilmiyorum Erhan Bey. Siz biliyor musunuz, geliyor mu bakanlar? Gelmemişse çekmemiştir herhâlde hani bildiğimiz bir şekilde itiraz edelim, bilgiye dayanarak.

ERHAN USTA (Samsun) – Efendim, ben size soruyorum, araştırdınız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tamam araştırdık, evet, yayın konusunu konuşuyoruz. Komisyondan yayın yapılıyor mu? Yayınlanmıyorsa onu da yapmıyor olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Başkan, Sayın Usta karşılıklı konuşmayalım lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Avusturya hiç yayın yapmıyor, Belçika hiç yayın yapmıyor komisyondan, Hırvatistan hiç yapmıyor, İsviçre hiç yapmıyor. Yayını komisyonun takdirine bırakan bazı parlamentolar var, yayınlayan parlamentolar da var. Bizim Parlamentomuzda da, burada Başkan ve komisyonun takdirine bırakılmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Arkadaşlar, bir saniye...

Bunu... Yani Parlamentoların itibarından bahsediyorsunuz Erhan Bey...

(Uğultular)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – E, tamam, konuşuyorsunuz, sonra dönün sırtınızı arkadaşlarımızla muhabbet edin. Ben konuşuyorum, en azından susun yani dinlemeyebilirsiniz ama susun ben konuşurken. Siz konuşurken dinledik sizi.

ERHAN USTA (Samsun) – Affedersiniz...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Lütfen, ayıptır yani bu.

Önce siz saygı gösterin, Parlamentonun itibarı için dikkatli olun, hassasiyet gösterin.

(Uğultular)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Arkadaşlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir saniye Sayın Başkanım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, buyurun.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Yani mademki ipin ucunu kaçırıyoruz “usul” deyip her şeyi konuşuyorsak ben de konuşayım ve cevap vereyim en azından arkadaşlara.

Bir başka husus, “yasama organının itibarı...” falan. Şimdi, arkadaşlarımız, yasama organının itibarı deyince sanki, böyle, matematik kesinlikte bir formül var, onu biz yapmıyoruz, arkadaşlarımızın bildiği bir formül! Ben kafalarında ne olduğunu tam olarak, somut olarak bilmiyorum. Yasama organı Parlamento ayrı, milletvekilleri ayrı; Parlamentonun temsili, Parlamentonun kararları ayrı, milletvekillerinin fikirleri ve görüşleri ayrı. Ya, sizin bir görüşünüzün burada kabul görmemesi Parlamentonun itibar görmediği anlamına gelmez, böyle bir şey yok.

(Uğultular)

CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ben 24’üncü Dönemden beri Parlamentodayım, bu dönemdeki kadar milletvekilleri arasında, Genel Kuruldaki görüşmeler de dâhil, hakaretamiz ifadelerin kullanıldığı, ağır ifadelerin kullanıldığı bir dönem görmedim, 24’üncü Dönemden beri. Yani herkes karşısındakinin lafına, sözüne bakıyor, onunla ilgili kıymet hükmü veriyor; kendisine bakmıyor kimse, tutanaklardan bakalım. Birçok konu var böyle, verilen soru önergeleri dâhil ki bahsedeceğim onlardan, örnek de getirdim, burada bulunan arkadaşlarımızın okuyacağım, isimleriyle beraber. Niye, nasıl bir muamele yaptığımızı da anlatacağım bunlarla ilgili işlemleri.

Hatta, ben bu ilginç önergelerle ilgili olarak bir kitap dahi yazılabilir diyorum.

Arkadaşlar, şimdi, bu konuyla ilgili olarak Parlamentoda konuşulur her şey, siz istediğiniz soruyu sorabilirsiniz; cevap verecek olan da cevabını kendisine göre verir. Yani “Ben istediğim soruyu sorarım, hatta İç Tüzük, Anayasa’daki sınırlamaları da dikkate almadan istediğimi sorarım. Karşımdaki de benim sorduğum, istediğimi sorduğum, istediğim şeyi sorduğum şeklindeki soruya tam da benim istediğim gibi

cevap vermek zorundadır...” Yok ki böyle bir şey, olamaz yani cevabın takdiri de cevap verene aittir. Yani soru sorarsınız, yetersiz bulursanız bir daha sorarsınız, bir daha sorarsanız, o da cevap verir. E, ama cevap onun takdirindedir yani bunu, gırtlığını sıkarak “Şu cevabı ille vereceksin.” diye kimseyi zorlama imkânımız, gücümüz yok.

Sonuçta, bütün tartışmaların sonunda bir karar verilir, kararın nasıl verileceği de yazıyor, İç Tüzük’te yazıyor, Anayasa’da yazıyor. Sonuçta, Parlamentolarda bir karar alınacağı zaman oylama yapılır, oylama yapılır ve karar öyle verilir. Ha, bunu da yeterli görmeyen arkadaşlarımız var “Parmak hesabı.” diyor. Peki, ne hesabı yapalım biz? Bazı parmakları 2 mi sayacağız, 3 mü sayacağız yani? Parmak hesabı... Parlamento bu, demokrasi bu yani. Sonuçta, görüşülür, tartışılır, her şey konuşulur ama sonunda bir karar noktası vardır; orada bir karar verilir. Yani 600 kişinin 600 farklı fikri karar değildir, bir kararı olur Parlamentonun; kanunla ilgili, Parlamento kararıyla ilgili, neyse, bir karar. Bu karar nasıl alınıyor Parlametoda? Sadece bizde değil, ta Atina’ya kadar falan yani. Bu karar Parlamentolarda oyla alınıyor ve her parlamenterin bir tek oyu var. Çoğunluk ne diyorsa Parlamentonun kararı odur sonuç itibarıyla. E, şimdi, Parlamentonun kararında sizin dediğiniz olmadığı zaman “Ha, Meclis Başkanı sayısal eksikliği kapatsın, bir destek olsun öbür kararlara, onları desteklesin.” diye... Böyle bir şey olabilir mi, böyle bir şey olabilir mi? Parlamentonun kararının nasıl alınacağı belli.

Girildiği için bu konuyu isterseniz çok uzun tartışabiliriz. Bakanlarla ilgili “atanmış” “seçilmiş” meselesi. Arkadaşlar, insafli olarak bakalım mevzuya. Bakın, parlamenter sistemde bakan seçilmiş miydi, atanmış mıydı? Soruyorum. Atanmıştı. Seçilmiş, milletvekili olarak seçilmiş, bakan olarak seçilmemiş, hayır, bakan olarak seçilmemiş.

(Uğultular)

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir saniye...

Erhan Bey, bir şey söyleyeceğim. Milletvekili olarak seçilmiş, bakan olarak seçilmemiş. Bakanı kim seçiyor? “Bakan” olarak Meclis seçiyor değil mi? Nasıl oluyor yani Meclis hangi yetkiyle seçiyor? Millet, Meclisi seçmiş, Meclis de aldığı yetkiyle bakanı seçiyor. E, buradaki durumun ne farkı var Allah aşkına?

ERHAN USTA (Samsun) – Bu Meclis onaylıyordu.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Cumhurbaşkanını millet seçiyor ve Cumhurbaşkanını seçerken Anayasa’daki verilen görev ve statü çerçevesinde seçiyor ve Cumhurbaşkanını seçtiğinde, aynen parlamenter sistemde nasıl, Meclis millete vekâleten bakanı seçiyorsa, Cumhurbaşkanını da millete vekâleten kendi bakanını seçiyor; arada bir fark yok.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok fazla fark...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – E, buyurun, neyse farkı söylersiniz. Şimdi, usulden çikalım, ondan sonra siz söylersiniz. Ben de size, daha anlatacaklarım var bu konuda, mesela...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, bir kısım hususları da esas müzakerelere bırakalım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Evet, esas söyleyeceklerim şimdilik bundan ibaret ama konuşacağız, akşama kadar buradayız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, usulle ilgili epeyce bana yönelik soru da...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok Sayın Şener; esasta tartışacağız, gün boyu tartışacağız.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Tamam da ismimi verdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama böyle bir müzakereye dönüştüremeyiz usul tartışmasını. Söylediniz siz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – İsmimi vererek orada yanlış konuştu, onu düzeltmem lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl bir şey söyledi sizinle ilgili?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Bütçe yayınıyla ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, o sizinle ilgili bir şey değil ki yani o yayına ilişkin bir görüşünü...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Beni itham ederek “Ertesi gün kaldırıldı.” dedi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sizi itham etmedi efendim; o, yayının başarısız olduğunu söyledi. Sizinle ne ilgisi var yayının? Hakikaten, duymak istiyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben konuya müdahale etmemek için size işaret ettim “Tamam.” dediniz, söz vereceğinizi söylediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, yok ama siz şimdi diyorsunuz ki: “Beni ismen itham etti.” Öyle bir şey yok diyorum ben.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yayının başarısız olduğunu söyledi.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – “Başarısızdı.” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Yayın başarısızdı.” diyor, size “başarısız” demiyor ki.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani yayının başarısız olduğunu söylemekle başarısızlığını...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, yapmayın ya, yapmayın ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, fikrinizi ifade ettiniz.

Usul tartışmalarına bir nokta da...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, esas tartışacağız, gün boyu tartışacağız. Garo Bey, artık ikinci defa söz verme diye bir şey... Birçok söz isteyen oldu da o yüzden yani çıkamayız biz işin içinden bu şekilde. Müsaade ederseniz, epey soru sordunuz Komisyona yönelik, ben de cevaplarımı vereyim Komisyon olarak. Öncelikle...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hayır, hayır, istiyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Vermeniz lazım Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ne istiyorsunuz, affedersiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hangi usule göre istiyorsunuz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Komisyon usulüne göre.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben verdim size usul hakkında söz. Gün boyu da fikirlerinizi ifade edeceksiniz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Burada satışma var veya olmayan şeyi söyleme var. Onun için söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, konuşun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Aç!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, nasıl bir satışma olduğunu izah edin. Samimi olarak söylüyorum, bir satışma görmedim ben.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, hem Komisyon Başkanı olarak hem de Meclis Başkanımız olarak ifadelerinizde “1997 bütçe görüşmelerinin canlı olarak yayınlanması başarısız bir örnekti, ertesi gün de kaldırıldı.” dediniz. Şimdi, bu tanımlama, olayı anlatmıyor. Olayın içinde ne vardır? Bir kere, o dönemde, şimdi Cumhurbaşkanı Yardımcısının yaptığı işi Maliye Bakanı yapıyordu yani bütçenin sahibi Maliye Bakanlığıydı, genel sunuşu ve geneliyle ilgili tartışmalar da Maliye Bakanının bulunduğu oturumda, Komisyon Başkanının yönetiminde yapılıyordu. 1997 bütçesinin genel sunumu ve genel tartışmaların olduğu oturum, benim bulunduğum oturum canlı olarak yayınlanmıştır. Bütün bakanlıkların bütçelerinin canlı yayınlanıp yayınlanmaması başka bir konudur, o bir başka konsepttir ama bütçenin geneli üzerine yapılan oturumun yayınlanması farklı bir şeydir. Benim Maliye Bakanı olarak bulunduğum bütçenin geneli üzerine tartışma, Komisyon Başkanının da uygun görmesi neticesinde yayınlanmıştır. Sonra Meclis Televizyonunun bir taraftan Genel Kurul, bir taraftan Plan ve Bütçe Komisyonunu aynı anda zaten canlı yayınlaması diye bir teknik imkânın da olmadığını düşüncecek olursak daha sonraki bütçelerin yani Ulaştırma Bakanlığı bütçesi, Kültür Bakanlığı bütçesi gibi bütçelerin canlı yayınlanmaması, ilk genel canlı yayının anlamını, değerini ortadan kaldırmaz. Benim bakış tarzım budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ederiz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Anlamak için bir şey sormak istiyorum. Sayın Şener, siz diyorsunuz ki: Şahsınızın sunum yaptığı oturum canlı yayınlandı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Plan ve Bütçe Komisyonunun toplantısı canlı yayınlanmış diyemeyiz buna göre, değil mi yani?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hayır, benimki değil, bütün milletvekillerinin konuşmaları canlı yayınlandı.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Sizin konuşmanız” demedim, sizin sunum yaptığınız oturum o gün yayınlandı değil mi, bunu diyorsunuz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Plan ve Bütçe Komisyonu yayınlanmamış yani.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama bu geneli üzerinde, bütçenin geneli üzerinde yapılan oturum.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şüphesiz, anladım, onu biliyorum, evet, ama sadece sizin bulunduğunuz oturum yayınlanmış yani.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ondan sonraki yayın olmamış.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Gene öyle olsun, gene geneli yayınlansın Sayın Başkanım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Hayır, yani bu nasıl emsal oluyor anlamadım.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama burada sorun...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erhan Bey, gerisini bir kişisel sataşma dolayısıyla... Rica ediyorum. Hepimiz yardımcı olalım, bu görüşmeleri sürdürmek zorundayız.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Dünkü oturum belki; diyebilirsiniz ki “Dünkü oturum canlı yayınlanmalıydı.” Tamam. Ona ancak örnek olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Komisyonumuza yönelik bazı usule ilişkin hususlar oldu; müsaadenizle ben de görüş ve tutumuma ilişkin fikirlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Birincisi, bütçe sürecinin önemini hepimiz zaten vurguladık, bütün gruplar bunun farkındayız; Meclisin varlık sebeplerinden biri bütçe.

Bütçeler sadece teknik tartışmaların olduğu süreçler de değildir; bütçelerde memleketle ilgili bütün meseleler konuşulur; yürütme de dile getirir, milletvekillerimiz de dile getirir, birçok konu burada ele alınır, konuşulur. Bu, bir taraftan halkın bilgileneşine vesile olur bütçeyle ilgili, bütçenin detaylarıyla ilgili, belki teknik olarak buradaki insanlar daha çok hâkim olabilir ama kamuoyunun çeşitli politikalar ve teknik detaylar konusunda daha fazla bilgileneşine vesile olur; bir taraftan da dediğiniz gibi, bir hesap verme mekanizması olarak da halk adına Meclisimizin idarenin izlediği politikaları tartışmasına, konuşmasına vesile olur. Yalnız, bu hesap verme meselesi siyasi bir hesap vermedir, bunu herhâlde hiçbirimiz mahkemelerle veya soruşturma komisyonlarıyla karıştırmayız; burada siyasi bir hesap verme meselesi vardır. Birçok parti var burada; her partinin kendine göre bir politikası var, bir çerçevesi var, öncelikleri var, vurguları var; herkes kendi penceresinden onları ifade eder. Bunların hangisinin iyi olduğu, doğru olduğu, üstün olduğu hiçbirimizin nihai karar vereceği bir husus değildir; bu konularda da nihai karar kamuoyunundur, halkımızdır. Halk sonuçta bütün bu süreçlerden sonra gider, kimi beğeniyorsa seçimlerde ona oyunu verir, meşru bir şekilde belli bir süre için bu ülkeyi yönetme hakkını yönetimlere tevdi eder.

Bu çerçevede, burada şunu söylemek isterim: Komisyon Başkanı olarak benim görevim içerikleri belirlemek değildir. İçerikler, milletvekillerimizin ve burada sunum yapan kişilerin kendi takdirinde olan hususlardır. Bir hakaret olmadığı sürece, usulümüze aykırı bir şey olmadığı sürece, beğeneyim beğenmeyeyim, hoşuma gitsin gitmesin veya herhangi birimizin hoşuna gitsin gitmesin herkes kendi içeriğinden kendisi sorumludur; sonuçta bu içeriğin takdiri herkese kalmıştır. Bir konuşmayı beğenirsiniz beğenmezsiniz, tatmin edici bulursunuz bulmazsınız, tekrar söz alırsınız ve kendi görüşünüzü ifade edersiniz. Dediğim gibi, nihai takdir halkımızdır, kamuoyunundur.

Buralarda, yalnız şunu söyleyeyim: “Bu konuşmalarda, kesin hesap ve Sayıştay raporlarına değinilsin.” diye baştan, Komisyonumuza dönük, sizlerin, değişik arkadaşlarımızın talepleri olmuştur. Bu noktada, kurumlarımıza, bütün bakanlıklarımıza Başkanlık olarak bir yazı yazdık; konuşmalarda kesin hesap ve Sayıştay raporlarına özellikle değinmelerini... Ayrıca, koruma sayısıyla ilgili de yine arkadaşlarımızın bazı tavsiyeleri olmuştur. O konularda Komisyonumuzun beklentilerini yazılı bir şekilde ifade ettik. Ha, bu beklentiler ne ölçüde karşılanır karşılanmaz, tatmin edici olur olmaz onu... Takdir edersiniz ki Komisyon Başkanı olarak kimseyi belli bir şekilde konuşmaya zorlama yetkimiz yok.

Sorularla ilgili olarak da şunu söyleyeyim: Bakanlarımız konuşmadan önce ben özellikle belirtiyorum, vekillerimizin sorularına cevap verilmesi üzerine ama şunu da takdir edersiniz ki dün, gün boyu 32 arkadaşımız uzun uzun görüşlerini ifade ettiler, bu görüşler ifade edilirken de bazı sorular

soluluyor, bazı görüşler ifade ediliyor, bazı eleştiriler yapılıyor, bunlara da bakanların cevap vermeleri, cevap verirken bazı politikalarını ortaya koymaları zaten bugüne kadar yerleşik bir uygulama ama sorulara özellikle cevap verilmesi hususunda gerekli hatırlatmaları Komisyon Başkanı olarak yapıyoruz, yapmaya devam edeceğiz.

Diğer taraftan, yayınlarla ilgili olarak şunu ifade etmek isterim: Bunu defalarca tartıştık aslında, geneli üzerinde usul tartışması yaparken tartıştığımız ve görüştüğümüz bir konu yani tekrar tekrar aynı konuyu tartışmak ne kadar verimlidir, bunu takdirinize bırakıyorum. Burada şeffaflıktan uzak hiçbir şey yapmıyoruz, tam tutanak var; tam tutanakla söylenen her şey -mikrofon açıkken tabii- tutanaklara geçmiş oluyor. Bu tutanaklara herkesin erişim hakkı var; basınımızın da var, sivil toplumumuzun da var, herkes bu tutanaklara erişebilir. Ayrıca, yine, yazılı basından arkadaşlarımız, değerli basın mensupları da toplantı salonundalar, toplantı salonunda kendilerince önemli gördükleri hususları kamuoyuna aksettirme konusunda hiçbir engel yok. Diğer taraftan, bazı üyelerimizin cep telefonu, yeni teknolojilerle kendi konuşmalarını âdeta canlı yayın gibi yayınladıklarını da biliyoruz. Bu konularda genel olarak da şunu söylüyoruz: Bunlar elbette Komisyonun takdirinde olan hususlar, Başkanımız da söyledi. Ben tutumumu bu şekilde belirliyorum. Burada da geçmişten bazı örnekler de söylendi ama şunu ifade etmek istiyorum, benim “Meclis Başkanımızla konuşun.” dediğim şu, bu husus değil, ona açıklık getireyim: Yeni bir sisteme geçtik değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtik, bu yeni sistemde de kuvvetler ayrılığı çok önemli bir ilke ama kuvvetler ayrılığı, şüphesiz ki kuvvetler kopukluğu demek değil, mutlaka idare ile Meclis arasında etkileşim de olacak bütün sistemlerde olduğu gibi. Buralarda İç Tüzük hazırlandı yeni sisteme geçerken, yeni sisteme uyum anlamında bir İç Tüzük hazırlandı ama bu İç Tüzük’te daha çok mekanik bir uyum yapıldı, kelimeler yapıldı, mekanik bir uyum yapıldı. Yeni sisteme göre bütün grupların çalışıp üzerinde uzlaştığı, yeni sistemle daha uyumlu diyelim, esas itibarıyla uyumlu bir İç Tüzük hazırlayamadık henüz; bunu kabul etmemiz gerekiyor. Bu konularda da grupların Meclis Başkanımızla birlikte bir çalışma yapmasının -bütün komisyonlar adına, bizim Komisyonumuz adına da- faydalı olacağını ifade ettim çeşitli vesilelerle, bunu tekrar burada ifade etmek isterim.

Diğer taraftan, bilgilendirmelerle ilgili yine Değerli Vekilimiz Bülent Bey’in bir hatırlatması oldu. Merkez Bankası Başkanımızı özellikle bütçeden önce çağırdık hani bütçe sürecine de oradaki sunumların katkısı olur diye bir düşünceyle. Ben son bir yıldır Plan ve Bütçe Başkanayım, geçen yılın sonuna doğru bir sunum olmuştu, bu yıl da oldu. Yani bu dönemde, iki tane sunum son bir yıl içinde yapılmış oldu. Bu konulara daha hassasiyetle...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Son iki yıl içerisinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Doğru yani ben kendi adıma, hani bir yıl anlamında söyledim ama haklısınız. Bizim de beklentimiz bu yönde, yazılarla da çeşitli zamanlarda ifade ediyoruz. Bu konuları takip etmeye devam edeceğiz.

Varlık Fonuyla ilgili, biliyorsunuz, bir denetim süreci var, o denetim süreci tamamlanmadan buraya davet etmemizin bir anlamı olmuyor. Denetim süreci tamamlandığında Varlık Fonunu davet edip muhtemelen bütçe sonrası, aralık ayı içinde bunu yaparız diye düşünüyorum. Denetim bittiği zaman davet edip burada, yine Meclisimizde Varlık Fonunun sunumu ve tartışması gerçekleşecektir.

Diğer kurumlarımızla ilgili yazılı raporlar şeklinde bütün Komisyon üyelerimizi bilgilendiriyoruz. Ha, “Gelsinler, burada sunum yapsınlar.” şeklinde bir öneriniz var, onu da bazı kurumlarla ilgili önümüzdeki süreçlerde yine konuşmaya devam edebiliriz, belki farklı yollar, yöntemler arayabiliriz.

Yürütmeyle ilgili yine bir hususun altını çizmek istiyorum, bakanların konumuyla ilgili, geçmişte Bakanlık yapmış bir arkadaşınız olarak da ifade etmek isterim. Bakanları memur gibi mi göreceğiz, siyasi bir aktör olarak mı göreceğiz? Bu husus önemli gerçekten bütün tartışmalarımızda. Ben şunun altını çizmek isterim: Bakanlar bu yeni sistemde de Meclisimize gelip yemin ediyorlar, dokunulmazlıkları var, geçmişte bakanların tabii oldukları hukuk neyse bugünkü bakanlar da aynı hukuka tabiler. Görevleri sırasında herhangi bir şey olduğu zaman Yüce Divan mekanizması var. Cumhurbaşkanı, halkın seçtiği bir Cumhurbaşkanı olarak bir siyasi programa sahip, halka taahhütleri var, sözleri var; bakanlar, bir taraftan da bu taahhütleri yerine getiren ekibin parçasıdır. Dolayısıyla, bakanları normal bir memur şeklinde görmek doğru değil. Atanmış, seçilmiş tartışması ayrı bir tartışma, siyasi kimliğe sahip olup olmamak ayrı bir tartışma. Bakanlar siyasi bir ekibin parçasıdır, siyasi bir programı hayata geçirmek üzere görev üstlenmişlerdir ve halkın karşısında sorumlu Cumhurbaşkanının Kabinesi olarak görev yapmaktadırlar. Dolayısıyla, bakanlar siyasi bir konuşma yapmasın, siyasete girmesin gibi bir yaklaşımı ben doğru bulmuyorum, bunu ifade etmiş olayım. Atanmışlık ayrı bir şeydir, siyaset ayrı bir şeydir.

Değerli arkadaşlar, hepimiz elbette birbirimize saygı duyacağız, hem Komisyon üyeleri olarak hem yasama, yürütme ilişkilerinde hepimiz buna dikkat edeceğiz, gerekli uyarıları yeri geldikçe yapmaya çalışıyoruz ama benim de sizden bir ricam var; bu görevi başarıyla yapmamız sadece Komisyon Başkanlığı olarak benim yapabileceğim bir şey değil, hepinizin katkısıyla olabilecek bir şey, desteğinizle olabilecek bir şey. Dün, ben çok faydalı müzakereler yaptığımıza inanıyorum, bütün grupların son derece kıymetli ifadeleri oldu, değerlendirmeleri oldu, arada bir iki cümleyi cımbızla hepimiz çekebiliriz, eleştirebiliriz fakat ben kendi adıma şunu ifade edeyim: Buradaki görüşmelerin anında idare üzerinde bir etki yapmasını beklersek bu çok doğru olmaz ama bu görüşmelerden mutlaka bürokrasi, idare gerekli notlarını alıyordur ve değerlendirmelerini mutlaka yapıyordur, bir kısmının belki etkileri zaman içinde oluşuyordur diye düşünüyorum, bazı örneklerini de bildiğim için bunu rahatlıkla ifade edebilirim. Yani, biz boşuna konuşuyoruz, hiçbir etkisi olmuyor gibi bir yaklaşımın doğru olmadığını düşünüyorum. Bu fikirler, mutlaka, doğru bir fikir ifade ediyorsanız eninde sonunda bir etkiye sahip olur, mutlaka bir etki yapar yeter ki o fikri defalarca işlemeye devam edin, eninde sonunda doğru yerini bulur diye ben inanıyorum, bunu da ifade etmek isterim. “Yürütme de bizi dinlemiyor.” gibi şeyler söylendi; arkada birçok bürokrat arkadaşımız var, onların hepsi mutlaka notlar alıyorlar, tutanakları alıyorlar ve burada dinlenmediği gibi bir şeye ben katılmıyorum doğrusu. Buraya gelen arkadaşlarımız saatlerce orada oturuyorlar ama arada bir belki birisi gelip kulağına bir şey söylüyordur, o an bir şey oluyordur yani insani durumları da anlayışla karşılamak gerekir diye inanıyorum. Biz de gerekli uyarıları yeri geldiğinde bu konularda yaparız, o konuda da onu da ifade etmiş olayım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, tutumunuz üzerinde usul tartışması istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul tartışmasını yaptık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, İç Tüzük’e göre usul tartışması istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, usul tartışmasını yaptık Sayın Paylan. Daha sonraki konuşmalarınızda fikirlerinizi ifade edersiniz. Bakın, uzun bir süredir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Canlı yayınlamayacağım.” diye tutum açıkladınız. Ben bu tutumunuzu yanlış buluyorum, bu tutumunuz hakkında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tutumumu açıkladım, oylamayı da yaptık bu konularda.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, yapmadınız. Şimdi tutum açıkladınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneli usulle ilgili birçok maddeyi oyladık, ilk gün bir oylama yaptık Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu canlı yayın meselesini sonra konuştuk, bu canlı yayın meselesi “Yayınlamayacağım.” meselesi hakkında bir tutumunuz var. Bu tutumunuz hakkında İç Tüzük’e göre -Sayın Başkanımız da bilir İç Tüzük’ü- bir usul tartışması istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu konuyu defalarca konuştuk, oylamasını da yaptık Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır Başkan, canlı yayın meselesiyle ilgili yapmadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aynı şeyi defalarca, defalarca tartışmak usulümüze uygun değil, kusura bakmayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Canlı yayınlara ilgili yapmadınız. Usulsüzlük yapmayın, tutum açıkladınız, tutumunuz hakkında usul tartışması açmanızı istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben, bu usul tartışmasını ilk gün yaptım ve oylamaya sundum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Sayın Başkan, canlı yayınlara ilgili sonra konuştunuz. Siz uzlaştığımız konularda oyladınız. Canlı yayın yoktu Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Canlı yayın yok muydu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Canlı yayın yoktu Sayın Başkanım. Net olarak, bakın, canlı yayın orada yoktu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir tutanaklara baktıracağım eğer gerekirse sonradan tekrar oylarız. Bir tutanaklara baktıracağım, var mıydı yok muydu...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yoktu Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Baktıracağım. Eğer çok ısrar ediyorsanız şimdi de oylayabiliriz ama tutanaklara bir baktıracağım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İsrar ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop’a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Başkanım.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Meclis Başkanımıza söz verdim, lütfen.

Buyurun Sayın Başkan.

Süreniz otuz dakikadır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri*

a)Türkiye Büyük Millet Meclisi

b)Kamu Denetçiliği Kurumu

c)Sayıştay

* (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4’üncü Toplantı tutanağına eklidir.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kurumlarımızın değerli yönetici ve çalışanları; sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyor, çalışmalarımızda başarılar diliyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerinin ve kurumlarımızın 2022 yılı bütçelerinin Meclisimize, milletimize, ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Plan ve Bütçe Komisyonunun yoğun ve yorucu çalışmalarında canla başla gayret gösteren siz değerli milletvekillerimize ve kıymetli çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, bildiğiniz gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletimizden aldığı güçle yine milletimiz adına yasama ve denetim yetkilerini kullanmakta, ayrıca parlamenter diplomasi alanında temsil faaliyetlerini yürütmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin temel amacı, bu yetkileri milletimizin öncelikleri ve menfaatleri için en iyi şekilde kullanmaktır. Ülkemizin her alanda gelişmesi, milletimizin refahı, vatandaşlarımızın huzur ve mutluluğu için dün olduğu gibi bugün de var gücüyle çalışan ve cumhuriyetimizin bugüne gelmesinde büyük hizmetler sunan Türkiye Büyük Millet Meclisi, bundan sonra da artan bir heyecanla çalışmalarını sürdürmeye ve milletimizin özlemlerini gerçekleştirmeye devam edecektir. Çalışmalarımızı sürdürürken en büyük şevk kaynağımız, milletimizin güveni, ülkemizin gelişme yönünde bugüne kadar gösterdiği başarılar ve iki yıl sonra 100'üncü yılını kutlayacağımız cumhuriyetimizi sonraki asırlara daha güçlü bir şekilde taşıyabilmenin heyecanıdır.

Malumunuz Meclisimiz, kurtuluş ve kuruluş sürecini yönetmiş, genç Türkiye'nin temel kurumlarını ve altyapısını oluşturduktan sonra cumhuriyeti ilan etmiş, demokrasiyi hayata geçirmiş, milli egemenliği ve millet iradesinin üstünlüğünü korumak uğruna saldırılara, bombalara hedef olmuş olan Gazi Meclistir. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizin ilk Başkanı Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, açıldığı günden bu yana bu mukaddes çatı altında görev yapmış olan bütün milletvekillerimizi ve devlet adamlarımızı şükran ve minnetle bir kere daha yâd ediyor, ebediyete irtihal edenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet, hayatta olanlara sıhhat, afiyet ve uzun ömürler diliyorum.

Değerli arkadaşlarım, bütçeyi konuşmak sayıları konuşmak değil, insanları konuşmaktır. Her biri ayrı bir kamu hizmetini ifa etmek suretiyle vatandaşlarımıza hizmet etme yükümlülüğünde bulunan kamu kurumlarımızın bir sonraki yıl içerisinde milletimizin fertlerine somut olarak hangi hizmetleri sunacağıнын, onların ihtiyaçlarını ve beklentilerini ne ölçüde karşılayacağıнын ifadesidir bütçeler. Bu sebeple, sayısal verilere geçmeden önce, bazı hususlara temas etmek isterim.

İçinde bulunduğumuz 27'nci Yasama Döneminde milletimizin Türkiye Büyük Millet Meclisinden temel beklentilerinden biri, uzlaşarak ve anlaşarak, toplumsal mutabakata dayalı, öncelikleri, ilkeleri, dengeleri ve standartları iyi belirlenmiş, günümüz Türkiyesine yaraşır, yeni ve sivil bir anayasanın yapılmasıdır. Zira yürürlükte olan 1982 Anayasası, hepinizin bildiği gibi, 12 Eylül 1980 askerî darbesinden sonra darbeyi yapan generallerin belirlemiş olduğu bir danışma meclisi tarafından hazırlandı. Daha sonra kabulü aşamasında referanduma sunulmuş olması, Anayasa'nın gerek içeriği gerekse yapılış şekli bakımından meşruiyet tartışmalarını engellemedi.

Bugün itibarıyla, Anayasa'da 19 kez değişiklik yapılmış olmasına rağmen, maalesef Anayasa hâlen 1982 Anayasası olarak darbe dönemine atıfla anılmaktadır. Bu çerçevede, her şeyden önce bu durumdan kurtulmak, yani Anayasa'mız ile 12 Eylül 1980 tarihli askerî darbe arasındaki bağlantıyı hem şeklen hem de muhteva olarak kesmek için yeni bir anayasaya ihtiyaç duyduğumuz tartışmasıdır. Öte yandan, yürürlüğe girdiği 1982 yılından bugüne kadar geçen otuz dokuz senelik süre zarfında 19 defa değiştirilmesine ve yamalı bir bohçaya dönmesine rağmen hâlen farklı siyasi görüş mensuplarınca çeşitli vesilelerle anayasa değişikliğine ihtiyaç duyulduğunun belirtilmesi, aslında ihtiyaç duyulan şeyin bir Anayasa değişikliği değil zamanın ihtiyaçlarına cevap veren, yeni ve iç bütünlüğü olan bir

anayasa olduğunu ortaya koymaktadır. Temenni ederim ki milletimizin beklentileri doğrultusunda, demokratik bir anlayışla ve bütüncül bir yaklaşımla hazırlanacak yeni ve sivil anayasayı yapmak, böylece devletimizi ve milletimizi nihayetinde bir askeri darbe anayasasıyla yönetiminin ağırlığından kurtarmak en kısa zamanda ve inşallah bu yasama yılı içerisinde Gazi Meclisimize nasip olur. Böylelikle, yüce Meclisimiz ve onun kıymetli üyeleri bir konuda daha milletimize karşı üstlendiği tarihî sorumluluğu yerine getirmenin gururunu yaşar ve 27'nci Yasama Döneminin Beşinci Yasama Yılı milletimiz tarafından seçilmiş milletvekilleri tarafından uzlaşıyla sivil ve modern bir anayasanın hazırlandığı bir dönem olarak siyasi tarihimizdeki yerini alır.

Yine, bu yasama döneminde, umut ederim ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usul ve esaslarını düzenleyen mevcut İç Tüzük'ümüzün yerine, yürürlüğe girdiği 1973 yılından bugüne kadar açığa çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda ve özellikle yeni hükümet sistemiyle uyumlu olacak şekilde, yeni bir İç Tüzük de Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerimizin katılımı ve uzlaşısıyla özellikle içinde bulunduğumuz Beşinci Yasama Yılında yürürlüğe konulabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu çatı altında bulunan her bir milletvekilimiz bilir ki Türkiye Büyük Millet Meclisi, ülkemizin istisnasız bütün sorunlarının temel çözüm mekânıdır. Cumhuriyetimizin, demokrasimizin ve hukuk devleti ilkesinin teminatı olan Meclisimizin, ortak aklı, diyalog ve uzlaşma kanallarını kullanarak çözemeyeceği mesele yoktur. Bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi partilerin çeşitli konularda farklı yönlerde ortaya koymuş oldukları görüşler, milletimiz için en iyiye, en güzele, en doğruya ulaşma çabasının tezahürüdür. Bazı konularda fikir ayrılıkları yaşasak da derdimiz ve ülkümüz daima ülkemizin bağımsızlığından, vatanımızın bölünmezliğinden ve milletimizin menfaatlerinden yanadır. Milletimizin bizden beklentisi, fikir ve telakkî farklılıklarımıza rağmen müzakere ortamını bozmadan çoğulcu demokrasinin gereğini yerine getirerek mutabakatla hareket etmemiz ve millî çıkarlarımızın gerçekleşmesi için el birliği yapmamızdır. Gazi Meclisimizin her bir mensubunun bu beklentiye uygun hareket edeceğine inancım tamdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, tarihî yürüyüşü boyunca dünyanın en idealist meclisi olmuştur; milletin menfaati söz konusu olduğunda, her düşman saldırısında bütün ayrılıkları bırakıp bir araya gelebilmiştir. Nitekim, milletimizin temsilcileri olan milletvekillerimiz, dış politika alanında Türkiye'nin güvenliği ve menfaatleri söz konusu olduğunda kendi aralarındaki siyasi düşünce farklılıklarını bir kenara bırakmakta ve millî menfaatlerimiz etrafında yekvücut olarak birlikte hareket edebilmektedir. Bu birlikteliğin somut örneklerini, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Biden'ın 1915 olayları hakkındaki açıklamasının reddedilmesinde ve İsrail'in Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırılarının kınanmasında olduğu gibi, içinde bulunduğumuz takvim yılı içerisinde de görmek memnuniyet vericidir.

Milletimiz müsterih olmalıdır ki bu mukaddes çatı altında görev yapan bizler, ülkemiz ve milletimiz için en doğruya ve en faydalıya ulaşmaya çalışırken tali meselelerde zaman zaman ihtilafa düşsek bile Gazi Meclisin şerefli mensupları olarak millî meselelerde asla ihtilafa düşmeyiz. Bu vesileyle, millete hizmet yarışı ile siyasi rekabet arasındaki çizginin en iyi korunduğu yer olan Meclisimizin yeni yasama yılında da önemli çalışmalar gerçekleştireceğine inanıyor ve yeni dönemde bu anlayışla Meclis çalışmalarına katkı verecek bütün milletvekillerimize şimdiden teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2022-2024 dönemi bütçe teklifiyle ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, Meclisimizin yasama ve denetim çalışmaları hakkında sizleri kısaca bilgilendirmek istiyorum: Bildiğiniz üzere, 2021 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2020 yılında olduğu gibi, çalışmalarını bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19

salgınının gölgesinde gerçekleştirdi ancak Başkanlığımızca alınan tedbirler ve milletvekillerimiz ile çalışanlarımızın gösterdiği fedakârlıklar sayesinde söz konusu şartlar Gazi Meclisimizin bu sene de çok yoğun bir yasama yılı geçirmesine engel teşkil etmemiştir.

Bu kapsamda, Dördüncü Yasama Yılında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 33'ü uluslararası anlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere toplam 771 kanun teklifi sunulmuştur. Bu tekliflerden ve yine önceki yasama yıllarında Başkanlığımıza sunulan kanun tekliflerinden 55'i uluslararası anlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere toplam 81 teklif kanunlaşmıştır. Yine, aynı dönemde çeşitli konularda 45 Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı alınmıştır. Bu verilerle birlikte, içinde bulunduğumuz 27'nci Yasama Döneminin tamamına baktığımızda, 27'nci Dönemde Başkanlığımıza sunulan toplam kanun teklifi sayısı 3.925 olmuştur. Bu tekliflerden 196'sı kanunlaşırken 3.623'ü komisyonlarda, 66'sı ise Genel Kurul gündeminde bulunmaktadır. 27'nci Dönem içerisinde alınan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarının toplam sayısı ise 122'ye ulaşmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde kanun teklif etme yetkisinin münhasıran milletvekillerine tanınmış olması sebebiyle kanun tekliflerinin hazırlanma sürecinde milletvekillerimize teknik destek sağlamak üzere oluşturduğumuz Teklif Destek Bürosu tarafından Dördüncü Yasama Yılında milletvekillerimizin talepleri doğrultusunda 295 kanun teklifi taslağı hazırlanmıştır. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 33 uluslararası anlaşmanın uygun bulunmasına dair kanun teklifi için inceleme raporu, 714 kanun teklifi için 19 inceleme raporu ve 695 bilgi formu hazırlanmış, 43 kanun teklifi kanun yapım tekniğine uygunluk açısından incelenmiştir.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi Meclisimizin yasamanın yanı sıra çok önemli bir fonksiyonu da denetimdir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde Dördüncü Yasama Yılında denetim kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlere baktığımızda; bu dönemde, milletvekillerimiz tarafından 18.075 yazılı soru önergesi verilmiş, 16.569 önerge işleme alınmıştır. Böylelikle 27'nci Dönemin tamamında Başkanlığımıza verilir işleme alınan toplam yazılı soru önergesi sayısı 53.223'e ulaşmış olup bunlardan 6.775'i süresi içinde, 26.934'ü ise süresi geçtikten sonra olmak üzere toplam 33.709'u cevaplandırılmış, 129'u geri alınmış, 18.192'si ise cevaplandırılmamıştır. Ayrıca 1.314 soru önergesinin işlemleri hâlen devam etmektedir.

Burada yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmasından söz edilirken kastedilenin ne olduğu noktasında bir hususa değinmek isterim: Bildiğiniz gibi 27'nci Dönemden önceki yasama dönemlerinde yazılı soru önergelerinin işlem süresi -tekit uygulamasıyla birlikte- yaklaşık otuz gün iken 27'nci Yasama Döneminde Anayasa'da ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde gerçekleştirilen değişiklikle bu süre on beş güne indirilmiştir. Dolayısıyla önceki dönemlerde soru önergelerinin süresinde cevaplandırılmış sayılabilmesi için dikkate alınan sürede bu yasama döneminden itibaren yarı yarıya azalma olmuştur. Kanaatime göre yeni sistemde soru önergelerinin bir kısmının süresi içinde cevaplandırılmamasının sebeplerinden biri de bu süre değişikliğidir.

Bununla birlikte, çok kısa süren 25'inci Yasama Dönemini hariç tutarak, yasama dönemleri itibarıyla soru önergelerinin cevaplandırılma oranına baktığımızda, parlamenter sistemde geçirilen 24'üncü Dönemde soru önergelerinin toplam cevaplandırılma oranının yüzde 60,3; 26'nci Dönemde ise yüzde 45,4 olduğu, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin geçerli olduğu 27'nci Dönemde ise bu oranın yüzde 63,3'e yükseldiği görülmektedir. Bununla birlikte, elbette, soru önergelerinin cevaplandırılması noktasında ideal olan, milletvekillerimizin yönelttiği önergelerin istisnasız tamamının ve süresi içerisinde cevaplandırılmasıdır. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı olarak 27'nci Dönem boyunca önerge muhataplarına yaklaşık altı ayda bir resmî yazı göndererek soru önergelerinin

cevaplandırılması konusunda hassasiyet gösterilmesi gereğine dikkat çektiğimizizin bilinmesini isterim. Bu kapsamda en son Dördüncü Yasama Yılında Başkanlığımızca Cumhurbaşkanlığına ve bakanlıklara ayrı ayrı gönderilen 29 Ocak ve 4 Temmuz 2021 tarihli yazılarla soru önergelerine verilmesi gereken cevapların süresi içinde ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığına uygun olacak şekilde soruları tam olarak karşılayan, yeterli ve tatminkâr nitelikte hazırlanması hususları iletilmiştir.

Diğer yandan, Dördüncü Yasama Yılında Başkanlığımıza 1.574 Meclis araştırması önergesi verilmiştir. Bunlardan işleme alınan 1.538 önerge Genel Kurul gündeminde olup 113 önerenin işlemleri ise devam etmektedir. Dördüncü Yasama Yılında verilenlerle birlikte 27'nci Dönemde Başkanlığımıza sunulan toplam Meclis araştırması önergesi sayısı 5.052 olmuştur. Bu önergelerden Dördüncü Yasama Yılı içerisinde 101 araştırma önergesi konusuna göre birleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülüp kabul edilmiş ve depreme karşı alınabilecek önlemlerin ve depremlerin zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, küresel iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi, kuraklıkla mücadele ve su kaynaklarının verimli kullanılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, kadına yönelik şiddetin sebeplerinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, başta Marmara Denizi olmak üzere denizlerimizdeki müsülaj sorununun sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 4 yeni Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. Diğer yandan, daha önce kurulmuş olan 6 Meclis araştırması komisyonu faaliyetlerini tamamlamış olup bu komisyonların raporlarından 5'i Dördüncü Yasama Yılında, 1'i ise içinde bulunduğumuz Beşinci Yasama Yılı'nın başında Genel Kurulda görüşülmüştür.

Yine Dördüncü Yasama Yılı içerisinde KİT Komisyonu tarafından denetim kapsamında bulunan kamu iktisadi teşebbüslerinin 2017 ve 2018 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının denetimleri gerçekleştirilmiştir. Komisyon bu dönemde söz konusu denetim faaliyetleri kapsamında 32 toplantı yapmış ve yaklaşık 94 saat çalışmıştır.

Değerli arkadaşlar, denetim konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına zaman zaman çeşitli eleştiriler yöneltilen yazılı soru önergeleri ile Meclis araştırması önergelerinin iade işlemleri konusunda sizlerle bazı bilgileri paylaşmak istiyorum: Bildiğiniz üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan yazılı soru ve Meclis araştırması önergeleri Anayasa'nın 138'inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 67'nci, 96'nci ve 97'nci maddeleri ile Anayasa ve İç Tüzük'te öngörülen emredici diğer hükümlere uygunluk bakımından incelenmekte ve yapılan değerlendirme neticesinde işleme alınmakta ya da sahiplerine iade edilmektedir. Bu kapsamda, örneğin, görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulamayacağı Anayasa'nın uzun, gerekçeli, kişisel görüş içeren, kişilik ve özel yaşama ilişkin konular, başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular ile tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular hakkında soru sorulamayacağı ise İç Tüzük'ün emredici hükmüdür.

Diğer yandan, yine, İç Tüzük'e göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen kâğıtlarda kaba ve yaralayıcı sözlerin yer almaması gerekmektedir. Dolayısıyla Başkanlığa verilen önergelerin bu hükümlere uygunluğunun kontrol edilmesi ve gelen önergelerin tamamının denetime tabi tutularak söz konusu hükümlere uygun olan önergelerin işleme alınması Anayasa'nın ve İç Tüzük'ün gereğidir; bu, Meclis Başkanlığına yüklenen bir görevdir. Bununla birlikte önergelerin iadesine dayanak oluşturan Anayasa ve İç Tüzük hükümlerinin uygulanması konusunda mümkün olduğunca müsahahalı bir yaklaşım gösterdiğimin ve tereddüt uyandıran durumlarda takdir yetkimi önergelerin işleme alınması yönünde kullandığının da bilinmesini isterim. Nitekim, iade oranlarına bakıldığında 27'nci Dönemde verilen inceleme süreci tamamlanmış 54.864 yazılı soru önergesinden sadece yüzde 1,85'inin, 5.052

Meclis araştırması önergesinin ise yüzde 2,52'sinin iade edildiği görülmektedir. Önceki yasama dönemlerindeki iade oranlarıyla kıyaslandığında bu oranların önemli ölçüde düşük oranlar olduğu ifade edilebilecektir. 24'üncü Dönemde yazılı soru önergeleriyle ilgili iade oranı 6,93; 26'ncı Dönemde iade oranı 8,60; bu dönem, 27'nci Dönemde ise 1,85. Meclis araştırması önergeleriyle ilgili olarak 24'üncü Dönemde 1,13; 26'nci Dönemde 6,84; 27'nci Dönemde 2,52.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gerçekleştirilen önemli faaliyet alanlarından bir diğeri şüphesiz parlamenter diplomasi kapsamında yürüttüğümüz temsil faaliyetleri. Dış ilişkiler konusunda Türkiye Cumhuriyeti devleti tarihi boyunca hem bölgesinde hem de dünyada barış ve istikrarı korumak için mücadele eden bir ülke olmuş, uluslararası sorunların çözümünde daima uluslararası hukukun gereklerine riayet eden, barışı ve istikrarı önceleyen, yapıcı ve uzlaştırıcı bir rol üstlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak parlamenter diplomasinin devletler ve milletler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde her geçen gün giderek artan öneminin ve etkisinin farkında olarak dış ilişkiler faaliyetlerini devletimizin girişimci ve insani dış politika ilkesiyle uyumlu bir şekilde yürütmekteyiz. Bu kapsamda Meclisimizin üyesi olduğu 12 parlamenter asamble ve Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonuyla yürütülen parlamenter diplomasi faaliyetlerine ek olarak çok yönlü dış politika çalışmaları çerçevesinde Mısır ve Libya Dostluk Gruplarının da kurulmasıyla dostluk grubu kurulan ülke sayısı 146'ya ulaşmış ve Türkiye'nin etkinlik coğrafyası daha da genişletilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından bu dönemde 62 farklı ülkenin ve 10 uluslararası örgütün temsilcileriyle 196 ikili görüşme gerçekleştirilmiş; Azerbaycan, Arnavutluk, Kuzey Makedonya, İspanya ve Kazakistan'a resmî ziyaretlerde bulunulmuş; yabancı parlamentolar veya uluslararası parlamenter asambleler tarafından düzenlenen 14 farklı etkinliğe iştirak edilmiştir. Ayrıca, Meclisimiz, bu dönemde uluslararası meselelere çözüm önerilerinin ele alındığı 5 uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmış ve 3 parlamenter asambelenin dönem başkanlığı görevini yürütmüştür.

Yine, ikili ilişkilerimizi güçlendirmek için Pakistan Millî Meclisiyle imzaladığımız İş Birliği Protokolü ve Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu'yla (PARLATINO) imzaladığımız anlaşma sonucunda bu asambleye gözlemci üye statüsünü kazanmış olmamız bu dönem içerisinde, temsil kapsamında gerçekleştirdiğimiz önemli faaliyetler arasındadır.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi, Gazi Meclisimizin açılışının 100'üncü yıl dönümü Üçüncü Yasama Yılına denk gelmişti ve o dönem, etkilerini yeni yeni hissetmeye başladığımız salgın sebebiyle Meclisimizin 100'üncü açılış yıl dönümü için planladığımız bazı etkinlikleri hayata geçiremedik; bunların bir kısmını tehir etmiştik.

2020 yılında Gazi Meclisimizin açılışının 100'üncü yılını idrak etmemizin ardından 2021'de de tarihimiz açısından son derece önem arz eden birçok hadisenin yine, 100'üncü yıl dönümlerini andık. Bu kapsamda içinde bulunduğumuz 2021 yılının; 1921 Anayasası'nın kabul edilmesinin, Moskova Antlaşması'nın imzalanmasının, Antep'e gazi unvanı verilmesinin 100'üncü yıl dönümleri olması ve özellikle, şahsen hazırlamış olduğum teklifin sizlerin tam desteğiyle kanunlaşması sonucunda 2021 yılının, kabulünün 100'üncü yılında İstiklal Marşı yılı ilan edilmesi vesilesiyle; yıl içerisinde konferans, sempozyum, panel, sergi, anma programları gibi çeşitli etkinlikleri bizzat veya diğer kamu kurumlarının iş birliğiyle düzenleyerek veya bunlara katılarak yine, bu hadiselerle bağlantılı arşiv belgelerine dayanılarak hazırlanan değerli eserleri literatüre kazandırarak tarihimizin önemli hadiselerini 100'üncü yıl dönümlerinde tekrar hatırladık, hatırlattık, toplumsal ve kültürel farkındalık oluşturmaya çalıştık.

Değerli Komisyon üyeleri, Dördüncü Yasama Yılında idari teşkilat çalışmalarımız kapsamında yasama faaliyetlerine bilgi desteği sağlamak, milletvekillerimizden gelen bilgi taleplerini araştırmak üzere araştırma ve bilgi sunumu hizmetleri kapsamında 380 konu odaklı araştırma gerçekleştirilmiş, yeni yayınlarla zenginleştirilen kütüphanemizde yaklaşık 27 bin okuyucuya kütüphane hizmeti verilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi açık erişim sisteminden 125 binin üzerinde kişi faydalanmıştır.

Dördüncü Yasama Yılında ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisinin arşivlerindeki verilerin gün yüzüne çıkarılarak kullanıcıların istifadesine sunulmasına ilişkin çalışmalarımıza da devam ediyoruz. Bu kapsamda yürütülen çalışmalardan ilki Yassıada evrakına ilişkin 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin izlerini silmek üzere Meclisimiz tarafından kabul edilen 7248 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra, Yüksek Adalet Divanına ve Yüksek Soruşturma Kuruluna ait arşivlerimizde bulunan toplam 253.944 evrakın dijitalleştirilme çalışmaları tamamlanmış ve bu belgelerin dijital kopyaları söz konusu kanun uyarınca kurulan komisyon başkanlığına gönderilmiştir.

Yine, bu dönemde kütüphanemizde bulunan Demokrat Parti Meclis Grubu müzakere zabıtları da dijitalleştirilmiş, bu çerçevede 25.858 sayfa belgenin dijital ortama aktarılma çalışmaları tamamlanmış, özet ve gündem bilgileri bilgisayar ortamında tanınır hâle getirilmiştir; yakın zamanda bunu araştırmacıların istifadesine sunacağız.

Yine, benzer mahiyetteki bir diğer çalışma kapsamında 1920'den 1928'e kadar devam eden 1'inci, 2'nci ve 3'üncü Yasama Dönemlerinde çıkarılan kanunları ihtiva eden Kavanin Mecmuası da dijitalleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi açık erişim sistemi üzerinden araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; şimdi de Dördüncü Yasama Yılında tamamlanan teknolojik altyapı ve fiziksel mekânların iyileştirilmesi çalışmaları hakkında sizlere kısaca bilgi vermek istiyorum: Bildiğiniz üzere, Genel Kurul salonumuzda geçen yıl başlamış olduğumuz oylama, yoklama, seslendirme sistemlerine ilişkin teknolojik iyileştirme çalışmalarını bu yıl içerisinde tamamladık. 1996 yılından bu yana kullanılmakta olan önceki oylama, yoklama ve seslendirme sisteminin ekonomik ömrünü tamamlamış olması, sistemin sıkça arıza vermesi ve tamirinin de parça problemi sebebiyle giderek imkânsız hâle gelmesi sebebiyle köklü bir yenileme elzem hâle gelmişti. Bu sebeple, Türkiye Büyük Millet Meclisinin güvenlik hassasiyetleri de dikkate alınarak Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığıyla imzalanan protokol çerçevesinde başlatılan çalışmalar tamamlanmış ve Genel Kurul salonu oylama, yoklama ve seslendirme sistemi tamamen yenilenmiştir.

Diğer yandan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu da 1994 yılından bugüne kadar kurulduğu günün teknolojik altyapısıyla hizmet vermekteydi ancak sistemlerinin ekonomik ömrünü tamamlaması ve teknolojik gelişmelerin gerisinde kalması sebebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonunun teknik altyapısının, donanımının yenilenmesi ihtiyacı da hasıl olmuştur. Bu ihtiyaca binaen, yürütülen çalışmalar kapsamında, Genel Kurul salonu oylama, yoklama ve seslendirme sistemindeki iyileştirme çalışmalarıyla eş zamanlı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan siyasi parti grup toplantı salonları ile Genel Kurul salonunun kameraları yenilenmiş, yeni rejı ve stüdyo yapımı için teknik cihazların kurulumu tamamlanmış ve TBMM TV'nin yayın kalitesi Full HD'ye yükseltilmiştir.

Dördüncü Yasama Yılında gerçekleştirilen fiziki mekân iyileştirme çalışmaları kapsamında Halkla İlişkiler Binası'nın 5'inci katında bulunan teras alanı kapatılarak kafeterya olarak düzenlenmiş; milletvekillerimiz, basın mensupları, çalışanlar ve ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur. İstanbul Yıldız'da bulunan konukevinin depreme yönelik güçlendirme ve tadilat çalışmaları tamamlanmış, tefriş edilen konukevi milletvekillerimizin hizmetine açılmıştır.

Mevcut kreş binamızın hem Meclis yerleşkesinin dışında olması hem de çocuk kapasitesinin milletvekillerimizin ve çalışanlarımızın ihtiyacını karşılayamaması sebebiyle yapımına başladığımız 400 çocuk kapasiteli yeni kreşimizin inşaatı Ayrancı Kapısı'nın yanındaki alanda hâlen devam etmektedir, inşallah bir iki ay gibi kısa bir süre içerisinde yeni kreş binamız tamamlanıp hizmete alınacaktır.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; önce, 2020 yılı kesin hesap sonuçları ve 2021 yılı bütçemize ilişkin kısa bilgiler vermek istiyorum: 2020 yılı bütçemiz 1 milyar 747 milyon 789 bin Türk lirası olarak kanunlaşmış, yıl içinde yapılan aktarmalarla birlikte 1 milyar 747 milyon 955 bin 496 Türk lirası olmuştur. 2020 yılı sonu itibarıyla bu rakamın 1 milyar 547 milyon 492 bin 840 lira 6 kuruşu harcanmıştır. Yıl sonu bütçe gerçekleşmesi yüzde 88,5'tir. Sayıştay tarafından hazırlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2020 Yılı Dış Denetim Raporu'nun sonuç bölümünde özetle "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca arşivlenen 2020 yılı ödeme emri belgeleri, muhasebe işlem fişleri tutarları ile bunların kaydedildiği ilgili hesaplardaki tutarların uyumlu olduğu, 2020 yılı kesin hesap cetvellerinde gösterilen gelir gider rakamlarının doğru ve denk olduğu, harcama evrakıyla tevsik edildiği, ödenek üstü harcama yapılmadığı, Strateji Geliştirme Başkanı, harcama birimi başkanları ve diğer personelin mali işlemlerinin yürütülmesinde, buna ilişkin harcama belgelerinin düzenlenmesinde ve muhasebe kaydında ilgili mevzuatta düzenlenen usul ve esaslara uygun şekilde işlem yaptıkları, üst yönetici tarafından kalkınma planına, yıllık programa, kurumun stratejik plan hedeflerine uygun olarak bütçe hazırlanması ve uygulanmasında kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanılmasında gerekli özenin gösterildiği." ifade edilmiştir.

Raporda, harcama belgeleri ve eklerinin incelenmesi neticesinde iş ve işlemlerin mevzuata uygun şekilde gerçekleştirildiğinin belirtilmesi ve herhangi bir bulguya ya da tenkide yer verilmemiş olması memnuniyet vericidir.

Raporda, sadece mal ve hizmet alımı giderleri gerçekleşme oranının diğer bütçe gerçekleşme oranlarının altında kaldığına dikkat çekilerek 2020 yılı harcama tutarı esas alınmak suretiyle bütçe ödeneği belirlenmesinin uygun olacağı yönünde bir değerlendirmede bulunulmuştur. Bunun sebebi, bildiğiniz gibi, 2019 yılında 2020 yılı bütçe teklifi hazırlanırken Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılı olması sebebiyle 2020 yılında birtakım etkinliklerin gerçekleştirilmesi öngörülmüş, bütçe teklifi de buna göre hazırlanmıştı. Ancak 100'üncü yıl etkinlikleri başta olmak üzere, planladığımız birçok faaliyet, etkinlik, eğitim ve yurt dışı ziyaretlerinin yanı sıra ülkemizde gerçekleştirilmesi öngörülen ziyaretler de Covid-19 salgını sebebiyle hayata geçirilememiş ya da ertelenmiştir. Mal ve hizmet alımı giderlerine ilişkin gerçekleşme oranı da buna bağlı olarak yüzde 63,7 seviyesinde kalmıştır. Bununla birlikte, diğer kalemlerdeki bütçe gerçekleşmesi yüzde 92,3 gibi yüksek bir seviyeye ulaşmıştır.

Bu yılki bütçemize baktığımızda, 2021 yılı bütçemiz 1 milyar 894 milyon 56 bin Türk lirası olarak kanunlaşmış, yıl içinde yapılan aktarmalar ve ödenek ilaveleriyle birlikte eylül ayı sonu itibarıyla toplam ödenek 1 milyar 894 milyon 494 bin 174 Türk lirası olmuştur. Bu ödeneğin eylül ayı sonu itibarıyla 1 milyar 263 milyon 412 bin 481 Türk lirası, diğer ifadeyle yüzde 66,7'si harcanmıştır. Yıl sonunda bütçe gerçekleşme oranının yaklaşık yüzde 95 olması beklenmektedir. Yıl sonu bütçe gerçekleşmesinin bu kadar yüksek düzeyde beklenmesinin sebebi, 2021 yılında imzalanan toplu sözleşme hükümlerine göre gelen ek maliyetler sebebiyle revize edilen personel giderleri ödeneğinin yıl sonuna kadar tamamının harcanacak olmasıdır; daha önce başta Covid salgını olmak üzere çeşitli sebeplerle iptal edilen ya da ertelenen faaliyetler, etkinlik ve eğitimlerin önemli bir kısmının 2021 yılı içerisinde gerçekleştirilmesi, bu kapsamda mal ve hizmet alımı giderlerinin yıl sonu bütçe gerçekleşmesinin yaklaşık yüzde 75

oranında beklenmesi; Genel Kurul oylama, yoklama ve seslendirme sisteminin ve TBMM TV'nin teknik altyapısının ve donanımının yenilenmesi, Yıldız Konukevi tadilatının, yeni kreş binasının, teras kafeteryanın yapılması gibi önemli yatırım projelerinin gerçekleşmesi ayrıca cari transferler tertibi içine konulan ödeneğin yaklaşık yüzde 94'ünün, sermaye transferleri için konulacak ödeneğin ise yüzde 100'ünün harcanacak olmasıdır.

Değerli arkadaşlar, şimdi de sizlere 2022 yılı bütçe teklifimizle ilgili olarak kısaca bilgi vermek istiyorum: 2022 yılı bütçe teklifimiz, 2022-2024 Yatırım Programı ve Bütçe Hazırlama Rehberi ile Orta Vadeli Program'da yer alan göstergeler dikkate alınarak program bütçe sistemine uygun şekilde hazırlanmıştır. 2018-2022 Dönemi Stratejik Planı'ndaki amaç ve hedefler doğrultusunda gerçekleştirilecek faaliyet ve projeler maliyetlendirilerek ödenek teklifinde bulunulmuştur. Bütçe teklifi hazırlanırken kaynakların etkin, verimli kullanılması amaçlanmış ve tasarruf tedbirlerine azami düzeyde riayet edilmiştir. Performans esaslı program bütçe sistemine uygun şekilde hazırlanan 2022 yılı bütçemizde Türkiye Büyük Millet Meclisine özgü yasama programının yanı sıra yönetim ve destek programı ile program dışı giderler yer almaktadır. Bu kapsamda Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama, denetim ve temsil faaliyetleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilen giderleri "yasama programında", ilişkilendirilemeyen faaliyetler ile ortak yönetim giderleri "yönetim ve destek programında", Türkiye Büyük Millet Meclisinin faaliyetleriyle hiçbir şekilde ilişkisi olmayan giderler ise "program dışı giderler" başlığı altında bütçelendirilmiştir.

2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi 2 milyar 198 milyon 221 bin Türk lirası olarak Komisyona sunulmuştur. 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin yüzde 72,7'si yasama, yüzde 22,3'ü yönetim ve destek, yüzde 5'i ise program dışı giderlerden oluşmaktadır. Ayrıca, 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin yüzde 94,5'i cari giderlerden, yüzde 5,5'i ise yatırım giderlerinden oluşmaktadır. 2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nde personel giderleri yüzde 60,7; SGK devlet primi giderleri yüzde 8; mal ve hizmet alımı giderleri yüzde 11,6; cari transferler yüzde 14,2; sermaye giderleri yüzde 5,4; sermaye transferleri ise binde 1 oranında ağırlığa sahiptir. Görüldüğü gibi, 2022 yılında da bütçemizin yüzde 68,7 oranıyla büyük kısmını personel giderleri oluşturmaktadır.

Öte yandan, daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde 6328 sayılı Kanun gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olan Kamu Denetçiliği Kurumuna hazine yardımı olarak 46 milyon 628 bin Türk lirası pay ayrılmıştır. Bu tutar, toplam bütçemizin yüzde 2,1'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, 6112 sayılı Kanun'un RTÜK'ün gelirleri arasında yer verdiği, gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bütçesinden alınacak hazine yardımı kapsamında Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna hazine yardımı olarak 63 milyon Türk lirası pay ayrılmıştır. Bu tutar, toplam bütçemizin yüzde 2,9'unu oluşturmaktadır.

2022 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'miz 2021 yılı başlangıç ödeneği olan 1 milyar 894 milyon 56 bin Türk lirasına göre yüzde 16,1 oranında artarak 2 milyar 198 milyon 221 bin Türk lirası olmuştur. 2021 ve 2022 yılları arasındaki 304 milyon 165 bin Türk liralık artış, özetle; yeni alınması planlanan personelin giderlerinden, yıllık enflasyon ve kur artışlarından, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna yapılan hazine yardımlarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Başkanlığımızın birinci önceliği hiç kuşkusuz milletvekillerimizin çalışmalarını kolaylaştırmaktır. Bu çerçevede, sayın milletvekillerimize daha iyi hizmet sunabilmenin gayreti içerisindeyiz. Teknolojik imkânlardan en üst düzeyde faydalanarak daha etkin, daha verimli ve daha hızlı hizmet üretebilmek için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari

Teşkilatı çalışmalarını aralıksız sürdürmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı bütçe hedefimiz de yasama ve denetim yetkisini kullanan siz değerli milletvekillerimizin çalışma şartlarını iyileştirerek yasama sürecine ve kalitesine destek sunmak olacaktır.

Sonuç olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2022-2024 dönemi bütçe teklifi 2022 yılı için 2 milyar 198 milyon 221 bin Türk lirası, 2023 yılı için 2 milyar 424 milyon 512 bin Türk lirası, 2024 yılı için de 2 milyar 532 milyon 721 bin Türk lirası olarak öngörülmektedir.

Değerli arkadaşlarım, sizlere Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2020 yılı kesin hesap sonuçları, 2021 yılı bütçe uygulaması ve önümüzdeki üç yıllık döneme ilişkin bütçe teklifiyle ilgili açıklamalarda bulundum. Ayrıca bazı proje, rakam ve bilgileri sizlerle paylaştım. Zamanın kısıtlı olması sebebiyle konuşmamda yer veremediğim ayrıntılar ve detaylı bilgiler sizlere dağıtılan dokümanlarda ve taşınabilir belleklerde yer almaktadır.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama ve denetim faaliyetleri esnasında ihtiyaç duyduğu hizmetlerin yürütülmesi gayesiyle yaptığımız çalışmalarda sizlerin de bize gereken desteği sağlayacağınıza gönülden inanıyorum. Şimdiden 2022 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, siz değerli milletvekillerimize saygılarımı ve en iyi dileklerimi sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Başkan, sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum. Sunumunuzda bu yıl Sayıştay raporlarına ilişkin değerlendirmelere kapsamlı bir şekilde yer verdiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Sayıştay Başkanımız Sayın Metin Yener'e söz veriyorum. Bu arada, ilk defa Sayıştay Başkanı olarak Meclisimizde Sayın Metin Yener, kendisine Meclisimizin seçimi sonucu gelmiş olduğu görevinde de başarılar diliyorum.

Sayın Yener, kapsamlı bir kitapçığınızı var, onu üyelerimize dağıttınız, sadece on dakika söz verebileceğim, özetlerseniz sevinirim.

Buyurun lütfen.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER – Teşekkür ederim.

Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonunun Sayın Başkanı, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Komisyon üyeleri; konuşmama başlarken şahsım ve kurumum adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamda sırasıyla; mevzuatta Sayıştaya verilmiş olan yetki ve sorumluluklar, 2021 yılında gerçekleştirilen denetim, yargılama, görüş verme faaliyetleri, 2021 yılı denetim programı, 2020 yılı kesin hesabı, 2022 yılı bütçe teklifi ve 2022 yılı tahmini bütçe gerçekleştirmeleri hakkında bilgi sunmak istiyorum.

Anayasa'mıza göre Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek, sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak, mahallî idarelerin hesap ve işlemlerini denetlemek ve kesin hükme bağlamak, kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlemlerini yapmak, kesin hesap kanun tasarılarına genel uygunluk bildirimini vermek ve 3346 sayılı Kanun çerçevesinde kamu işletmelerinin denetimini yapmakla görevlidir.

5018 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinde Sayıştay tarafından yapılacak dış denetimin amacının, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, mali faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanması olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanuna göre, genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması, idari faaliyet raporları ile genel faaliyet raporunun ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan mali istatistiklerin değerlendirilmesi de Sayıştayın görevleri arasında yer almaktadır.

Sayıştay Kanunu'na göre Sayıştay denetimi, kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanuna ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti; kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarına dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek bunların güvenilirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Sayıştay Kanunu'nda Sayıştay tarafından yapılan denetimlerin amacı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkının gereği olarak kamu kaynağını harcayan kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi, kamu kaynaklarının korunması, kamu idarelerinin performanslarının değerlendirilmesi, hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması olarak belirtilmiştir.

Sayıştay, bu amaçlar doğrultusunda kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyerek sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunmaktadır. Sayıştay, bu kapsamda, Anayasa ve kanunlarla kendisine verilen görev, yetki ve sorumluluklarını, sürekli gelişim anlayışıyla dünyadaki gelişmeleri de izleyerek en etkin şekilde yürütmektedir. Yüce Meclis adına yaptığı denetimleri dürüst, ön yargıdan uzak, tarafsız bir biçimde ve aynı zamanda, uluslararası denetim standartlarına uygun şekilde planlayıp yürütmektedir. Kamu yönetiminin saydamlığı ve hesap verilebilirliğine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Denetimlerde bilişim teknolojilerinden azami ölçüde yararlanılmaktadır. Denetim ve raporlama kapasitesi sürekli olarak gelişim hâlinindedir. Türkiye Büyük Meclisi ve kamuoyu ile denetlenen kurum ve kuruluşların beklentileri ve ihtiyaçları dikkate alınmaktadır.

Sayın Başkan ve değerli üyeler, 2021 yılında gerçekleştirilen faaliyetler, 2022 yılı bütçesinde yapılacak faaliyet ve projeler hakkında sizleri bilgilendirmek istiyorum.

2020 Yılı Denetim Programı, kalkınma planları ve yıllık programlardaki öncelikler, Sayıştay denetim stratejik planı, kamuoyu ve denetlenen idarelerin beklentileri, faaliyetlerin nitelik ve niceliği, bütçe büyüklükleri, denetlenme sıklığı, ihbar ve şikâyetlerle geçmiş yıl denetim sonuçları dikkate alınarak Sayıştay Kanunu'nun 31'inci maddesi gereğince Denetim Planlama ve Koordinasyon Kurulunca belirlenmektedir.

Sayıştay tarafından gerçekleştirilen denetimler yıllık olarak yürütülmekle birlikte, bir bütün olarak denetim süreci üç dört yıllık bir döngüyü kapsamaktadır. Bu döngünün birinci safhasında, önceki yıl denetimlerden elde edilen sonuçlar dikkate alınarak yıllık denetim programı hazırlanır. Bu kapsamda, kamu idarelerinin bazılarında tespit edilen denetim bulgularının diğer kamu idarelerinde de olma ihtimali göz önünde tutularak aynı alanda denetimi biten her bir denetim ekibinin çalışmalarında zorunlu prosedürler hazırlanır. Zorunlu prosedürlerin tüm denetim ekipleri tarafından denetim sürecinde uygulanmasıyla tüm kamu idarelerinde benzer hususların denetime tabi tutulması sağlanmaktadır. İkinci safhasında, zorunlu prosedürlerden de yararlanmak suretiyle denetimler yürütülür, bulgular

tespit edilir ve öneriler geliştirilir. Ayrıca, bu safhada, müteakip yıl denetim planına ışık tutacak yeni hususlar tespit edilir. Üçüncü aşamada ise uygulama izlenir ve tespit edilen bulgu ve getirilen önerilere kamu idareleri tarafından uyum süreci takip edilir.

2020 Yılı Denetim Programı kapsamında, 5018 sayılı Kanun'a tabi 36 genel bütçeli idare, 98'i yükseköğretim kurumu ve üniversiteler olmak üzere 129 özel bütçeli idare, 2 sosyal güvenlik kurumu, 8 düzenleyici ve denetleyici kurum, bunun yanında, 5018 sayılı Kanun'a tabi olmayan 9 kalkınma ajansı, 9 diğer kamu idaresi ile 1 diğer kamu şirketi olmak üzere 194 Sayıştay denetim raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve ilgili kamu idarelerine gönderilmiştir. Mahallî idarelere ilişkin olarak da 9 il özel idaresi, 30 büyükşehir belediyesi, 17 büyükşehir bağlı idaresi, 21 il belediyesi, 103 ilçe belediyesi, 33 mahallî idare şirketi ve ayrıca 7 yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı olmak üzere 220 kamu idaresi denetlenmiştir. Söz konusu denetimlere ilişkin raporlar, ilgisine göre meclislerinde görüşülmek üzere ilgili kamu idarelerine, İçişleri Bakanlığına ve valiliklere gönderilmektedir. Kamu işletmelerinin denetimine ilişkin olarak 95 Sayıştay denetim raporu aralık ayı içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak, ayrıca, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili kamu idarelerine gönderilecektir.

2020 yılına ilişkin olarak yürütülen denetimler sonucunda genel uygunluk bildirimini, dış denetim genel değerlendirme raporu, faaliyet genel değerlendirme raporu ve mali istatistik değerlendirme raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Ayrıca, kamu işletmeleri genel raporu da hazırlanmasını müteakip Sayıştay "web" sitesinde yayınlanacaktır.

Genel uygunluk bildirimini, muhasebe kayıtları dikkate alınarak, merkezî yönetim bütçe kanununun şekline uygun olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe kanunu uygulama sonuçlarını onama yetkisini kullanma aracı olan kesin hesap kanunu teklifine Sayıştay tarafından verilen denetim ve değerlendirme görüşüdür.

Dış denetim genel değerlendirme raporuyrsa, denetime ilişkin genel bilgileri, denetim raporlarında önemli görülen ve genellikle arz eden konuları ve mali konularda belirtilen, uygun görülen diğer hususları içeren değerlendirme raporudur. Bu kapsamda rapor, denetimlerin tamamının özetlendiği ve denetimlerin genel çerçevesinin ortaya konulduğu rapordur. Raporun genel çerçevesinin açıklandığı birinci bölümün ardından, ikinci bölümde denetim ve denetim sonuçlarına ilişkin genel bilgi ve istatistikler, üçüncü bölümde kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerine ilişkin değerlendirme ve tespitler, dördüncü bölümde kamu idarelerine ilişkin önemli görülen ve genellikle arz eden konular, beşinci bölümde mevzuat değişikliğine ilişkin öneriler yer almaktadır.

Faaliyet genel değerlendirme raporu, kamu idareleri tarafından gönderilen idare faaliyet raporları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan mahallî idareler genel faaliyet raporu ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan genel faaliyet raporunun denetim sonuçları dikkate alınarak değerlendirilmesi suretiyle hazırlanmaktadır.

Mali istatistikleri değerlendirme raporu Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan mali istatistiklere, hazırlanma, yayımlanma, doğruluk, güvenilirlik ve önceden belirlenmiş standartlara uygunluk bakımından yapılan değerlendirmeleri içeren değerlendirme raporudur.

Kamu işletmeleri genel raporu 3346 sayılı Kanun kapsamında denetlenen kuruluşların yıllık faaliyet sonuçlarını içeren rapordur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, süreniz tamamlandı, üç dakika ek süre veriyorum, lütfen toparlayınız.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu süre zarfında, ben, o zaman, Sayıştay bütçesi üzerinde biraz bilgi vermek istiyorum. Kurumumuzun 2020 yılı gerçekleşmiş bütçe giderleri, 2021 yılına ilişkin bütçe tahminleri ve 2022'nin bütçesine ilişkin tekliflerimiz hakkında kısaca şu bilgiyi vermek istiyorum: 2020 yılı kesin hesabında, 412 milyon 68 bin 880 TL tutarındaki toplam ödeneğin 328 milyon 445 bin 452 lirası harcanmış olup yüzde 20,3'üne tekabül eden kısmı kullanılmayarak iptal edilmiştir.

Harcamaların yüzde 73,6'sı personel giderlerinden, yüzde 9,7'si sosyal güvenlik giderlerinden, yüzde 6,4'ü mal ve hizmet alım giderlerinden, yüzde 1'i cari transferlerden, yüzde 9,3'ü ise sermaye giderlerinden oluşmuştur.

2020 yılı bütçe gerçekleştirmeleri ise şu şekildedir: 2021 bütçesiyle kurumumuza tahsis edilen 441 milyon 550 bin liranın yüzde 92'lik kısmının gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Yine, bunun gerçekleşme oranları personel giderleri için yüzde 94, SGK giderleri için yüzde 97, mal ve hizmet alımı giderleri için yüzde 86, cari transferler için yüzde 93, sermaye giderleri için ise yüzde 85'tir alt kıvrımlar olarak.

2022 yılı bütçe teklifimiz, 2019 ile 2023 yıllarını kapsayan Stratejik Plan'ımızda yer alan hedeflere uygun olarak hazırlanmıştır. Bu çerçevede, 2022 yılı bütçe teklifimiz 514 milyon 385 bin TL tutarındadır. Bunun yüzde 71,2'sinin personel giderlerinden, yüzde 9,6'sının SGK devlet primi giderlerinden, yüzde 8,8'inin mal ve hizmet alımı giderlerinden, yüzde 0,9'unun cari transferlerden, yüzde 9,5'inin sermaye giderlerinden oluşması öngörülmektedir.

Bir önceki yıla göre bütçemizdeki giderlerin yüzdesel artışı ise şu şekildedir: Personel giderlerimizde yüzde 21'lik bir artış, SGK devlet primi giderlerimizde yüzde 22'lik bir artış, mal ve hizmet alımı giderlerinde yüzde 7'lik bir artış, cari transferlerde yüzde 2'lik bir artış, sermaye giderlerimizde yüzde eksi 6 bir azalış öngörülmektedir.

5018 sayılı Kanun'un 15'inci maddesi gereğince 2022 yılı bütçe teklifimiz ve izleyen bütçe tahminlerine geldiğimizde 2023 yılı için bütçe tahminimiz 574 milyon 581 bin lira...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, süreniz doldu. Kitapçık dağıtıldı, o rakamlara arkadaşlarımız kitapçıktan da bakabilirler. Son bir cümlemeniz varsa alayım.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER – 2022 yılı bütçe teklifimizi Sayın Komisyonumuzun takdirlerine bırakıp saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de Kamu Denetçiliği Kurumu Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'a söz veriyorum.

Sayın Malkoç, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkanı, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştayın Kıymetli Başkanı, kurum ve kuruluşların değerli yöneticileri ve temsilcileri, basınımızın kıymetli mensupları; sözlerime başlarken hepimizi şahsım ve Kamu Denetçiliği Kurumu adına saygıyla selamlıyorum.

Hepimizin bildiği gibi, Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin hukuka, hakkaniyete, insan haklarına, iyi yönetim ilkelerine aykırı işlemlerine karşı bireylerin hakkını korumaktadır, idarenin işleyişini ve hizmet kalitesini artırmak için tavsiye kararları vermektedir. Haklarının bilincinde olan, hakkını arayan ve hak arama yollarını bilen bireylerin yetişmesine katkı sağlamaktayız. Dokuz yıldan beri bu çalışmalarımızı istikrarla sürdürmekteyiz.

Yine, hepimizin bildiği gibi, Kamu Denetçiliği Kurumu gücünü Anayasa'dan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden almaktadır. Bize destek veren Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Mustafa Şentop Beyefendi'ye, Dilekçe Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin mensuplarına teşekkür ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu, bu dokuz yıllık süre içerisinde kamuoyunda ve idareler nezdinde farkındalığı artırmaya çalışmış, sorun çözüme yeteneğini geliştirmiş, tavsiye kararları ve dostane çözümdeki uzlaşmacı rolüyle insanımızın adalete erişimini hızlandırmaya çalışmıştır. Önleyici ve eğitici rolüyle uyuşmazlıkların doğmadan engellenmesine katkı vermiştir. İyi bilinen, tercih edilen, etkin bir hak arama kurumu olma yolunda çalışmalarımız devam etmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu olarak hak arama yollarının tanıtılması gayreti içerisindeyiz. Yine, hepimizin bildiği gibi, Türkiye'de hak arama yollarına ilişkin en az 15 tane kurum var ancak bunların büyük bir kısmı halkımız tarafından yeterince bilinmemektedir, Kamu Denetçiliği Kurumu bunları tanıtmak için çalışmaktadır. Hak arama kültürünün yaygınlaşmasına önem vermekte ve bu yollarla sorun çözüme kapasitemizi artırmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kurumumuzda 1 Kamu Başdenetçisi, 5 kamu denetçisi, 52 kadrolu personel, 77 sürekli işçi, 9 sözleşmeli personel, 30 geçici görevli, 7 geçici görevli işçi olmak üzere toplam 275 personel bulunmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu, kurulduğu günden beri yani yaklaşık dokuz yıldan beri 185.343 şikâyet başvurusu almıştır. 12 Ekim 2021 tarihi itibarıyla Kurumumuza 14.599 başvuru yapılmıştır; bu başvuruların yüzde 81'i internet ortamında yapılmıştır, yüzde 16'sı da mektup yoluyla, posta yoluyla yapılmıştır. Başvuru konuları, bölgesel dağılımı kitapçıkta grafik olarak gösterildiği için detayına girmek istemiyorum. 12 Ekim 2021 tarihi itibarıyla, 14.599 başvuruya 2020 yılından devralınan 2.939 dosya ilave edildiğinde, toplam dosya sayımız 17.538'e ulaşmıştır. Şunu memnuniyetle ifade edeyim ki bu 17.538 başvurudan 15.903'ünü yani yüzde 91'ini bu ifade ettiğim dönem içerisinde sonuçlandırmışız. Karar çeşitlerimiz ve oranlarımız tabloda belirttiğim için onlara girmek istemiyorum. Bu yazılı başvuruların yanı sıra, Kurumumuza farklı yollarla -telefonla, internet ortamıyla veya bizzat gelerek- 80.460 kişi başvurmuş ve bunlara başta hukuki yardımlar ve yol göstermek üzere değişik katkılarda bulunulmuş ve insanımıza yardımcı olunmaya çalışılmıştır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun ülkemize katma değeri nedir? İdare ile vatandaş arasında bir ara bulucu, bir hakem, bir barış köprüsü rolü görmek üzere vatandaşımızın işlerini kolaylaştırmaya çalıştık. İyi yönetim ilkelerini yaygınlaştırmak için yöneticilerle, idarecilerle sürekli temas hâlinde olduk. Türkiye'de hukukun üstünlüğü anlayışını yerleştirmek, hakkaniyet ve hukuk kurallarını yerleştirmek için yine sürekli vatandaşımızla, idarecilerimizle toplantılar yaparak zihniyet değişikliğini, anlayış yeniliğini geliştirmeye çalıştık. Bu anlamda, verdiğimiz tavsiye kararları ve dostane çözüm kararlarıyla mahkemelerin yükünü önemli ölçüde azalttık. Demokratik kültürün yerleştirilmesine, özellikle yerel yönetimlerde halkın seçimin dışında idareye katılımına büyük destek verdik. Kararlarımızın bazen bir kişiyi, bazen bir kararımızın bir meslek grubunu, bazen on binlerce kişiyi etkilediğini görmekteyiz; bunu memnuniyetle ifade etmek isterim.

Hak arama kültürünü yaygınlaştırma faaliyetlerimiz Covid-19 sebebiyle önemli ölçüde aksadı ancak bunu gidermek için biz değişik teknolojik yollarla, on-line veya diğer yöntemlerle yine hak arama kültürünü yaygınlaştırmak için faaliyetlerimizi sürdürdük. Covid-19'a rağmen Şırnak, Siirt, Batman, Diyarbakır, Düzce, Samsun, Mardin olmak üzere birçok ilde valilerin, belediye başkanlarının, ili yönetenlerin muhtarlarla, sivil toplum örgütleriyle buluşmasını temin ettik.

Gençler arasında, çocuklar arasında hakkaniyet kültürünü yaygınlaştırmak, Kamu Denetçiliği Kurumunu tanıtmak için 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda satranç turnuvası düzenledik, binlerce yavrumuz Covid-19 ortamına rağmen on-line ortamda bu yarışmaya katıldı. Ödül törenini bu Mecliste, bu salonda, Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'un iştirakiyle beraber yaptık. Yine, 81 ilde radyo programlarına katıldık. Kadına ve çocuğa şiddetin önlenmesine yönelik toplantılarımız devam etti. Salgında çocuk haklarının korunup korunmadığına ilişkin toplantılarımız oldu. Kararlarımızı Kamu Denetçiliği Kurumunun sitesine yükledik, isteyen herkes bu kararlarımıza ulaşabilmektedir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; uluslararası alandaki faaliyetlerimizi de sürdürüyoruz. Özellikle, Balkanlar, Türk devletleri, Afrika'daki devletlerin ombudsmanlarıyla sürekli olarak online ortamda toplantılar yapmaktayız. Bilindiği gibi, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu, İslam İşbirliği Teşkilatı Ombudsmanlar Birliğinin dönem başkanıdır. Yine bu Covid ortamında 6 tane eğitim toplantısını İslam ülkeleri işbirliğiyle yaptık. Ayrıca, hepimizin bildiği gibi Avrupa'da ırkçılık, yabancı karşıtlığı ve İslam düşmanlığı yaygınlaşmaktadır ve bizim de Avrupa'da 6-7 milyon civarında insanımız vardır. Türkiye'de hak arama yollarını anlatmak için bu broşürden on binlerce bastırıp yaymıştık. Aynı şekilde, Avrupa'daki 7-8 milyon vatandaşımız için, Belçika, Avusturya, Almanya'daki insanlarımız için haksızlığa uğradıklarında haklarını nasıl arayacaklarına ilişkin on binlerce broşürü bastırıp Almanya'da, Belçika'da, Avusturya'da bunların seminerlerini yapıp kendilerine anlattık.

Başkanım, biliyorum ikaz edeceksiniz ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tam da ikaz edeceğim zaman.

Üç dakika ek süre veriyorum.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Peki, efendim.

O zaman, bütçeyle ilgili diğer konular zaten raporumuzda var, izin verirseniz ona girmeyeyim de Kurumla ilgili, daha iyi hak arama kültürünü nasıl yaygınlaştıracacağız, ne yapmamız lazım veya sizlerden talebimiz, Parlamentodan talebimiz nedir; onu ifade etmek istiyorum.

2022 yılında faaliyetlerimizi ve hedeflerimizi yine sürdüreceğiz. Özellikle, iyi yönetim ilkelerinin bütün kamu kurumlarında ve bütün kamu yöneticileri tarafından benimsenip uygulanması için kamu kurumlarında eğitim faaliyetleri yapacağız. Mahkemelerin iş yükünün azaltılması için özellikle önleyici hekimlik gibi önleyici hukuk tedbirlerini yaygınlaştıracacağız. Hak arama kültürünü yaygınlaştırmaya ve uygulamada hukukun üstünlüğünü temin etmeye çalışacağız.

Beklentilerimiz neler? Hepimizin bildiği gibi uluslararası alanda ombudsmanlık için Venedik Kriterleri konulmuştur. Memnuniyetle ifade edeyim ki Kamu Denetçiliği Kurumu bu Venedik Kriterlerine yüzde 95 oranında uymaktadır yani tarafsızlığıyla, bağımsızlığıyla, bütçesiyle, seçimiyle bu kriterlere yüzde 95 oranında uymaktadır. Bununla birlikte resen inceleme yetkisinin Kamu Denetçiliği Kurumuna verilmesi, Kamu Denetçiliği Kurumunun Anayasa Mahkemesine dava hakkının tanınması, savcılıklara suç duyurusunda başvuru yetkisinin bulunması, ulusal önleme mekanizması yetkisinin ombudsmanlığa verilmesi ve 6328 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak denetçilerimizin ve uzmanlarının statülerinin mutlaka geliştirilmesi gerekir.

Sayın Başkanım, değerli üyeler; bunu özellikle şunun için belirtiyorum: Geçen dönem Hüseyin Yürük adında bir üyemiz Kurumda görev yapıyordu, bütün bakanlıkları denetliyordu. Süresi doldu, seçilemedi, bakanlığa danışman olarak dönmesi gerekirken aynı bakanlığın il müdürlüğüne personel olarak atandı. Düşünebiliyor musunuz? Cumhurbaşkanlığı dâhil bakanlıkları denetleyen bir arkadaşımız

görev süresi sona erdikten sonra bakanlık danışmanlığı değil de veya başka bir statüde değil de il müdürlüğüne personel atandı. Bu bizim çalışmalarımızı aksatmakta, hatta bizim moralimizi bozmakta, bizi yaralamaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum. 2022 yılı bütçesinin Kurumumuza, Meclisimize, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Diğer detaylar zaten dağıttığımız kitapçıkta var.

Böylece bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Şimdi müzakerelere başlayacağız.

Müzakerelere başlarken ilk günkü usul tartışmasında karara bağladığımız hususları da hatırlatmak isterim. Gruplar adına konuşacak sözcü arkadaşlarımız yirmişer dakika söz hakkı kullanacaklardır, Komisyon üyelerimizin onar dakika söz hakkı vardır, Komisyonumuzun dışından teşrif eden milletvekili arkadaşlarımızın ise beşer dakika söz kullanma hakları vardır. Yine, grup sözcülerimizin kendi talepleriyle bu haklarını davet ettikleri başka bir parti mensubu da kullanılabilir, milletvekilimiz kullanabilmektedir.

Bu çerçevede Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Engin Altay konuşacaklar.

Bu arada Engin Bey'e de Komisyonumuza hoş geldiniz demek istiyorum.

Engin Bey, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun, lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sizi, Komisyonumuzun saygıdeğer üyelerini, milletvekillerimizi, Meclisimizin Sayın Başkanını, Sayıştay Başkanını, Ombudsman Başkanını; velhasıl herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, bütçe görüşüyoruz. Sondan başa doğru gitmek istiyorum. Kamu başdenetçiliği tesis edildiğinde çok umutlanmıştım. Bu Ombudsmanlık müessesesinin Türkiye'de farklı bir perspektifle demokrasimize, temel hak ve özgürlüklerimize, insan haklarına çok olumlu katkılar yapacağı umudunu taşımıştım ama geldiğimiz noktada maalesef, benim çok umutlandığım bu konuda ben umduğumu bulamadım. Burada Sayın Başkanı şahsen eleştirmemekle birlikte, Türkiye'de özellikle tek adam yönetiminin Meclisi olduğu gibi Kamu Başdenetçiliğini de aslında işlevsizleştirdiğine üzülerken tanık olduk.

Şunu beklerdim: Öyle bir mesele olmalıydı ki kamu başdenetçiliği bir düğüm çözmeliydi. Bütün kamuoyuna mal olmuş bir konuda, toplumun genelini ilgilendiren bir konuda kamu başdenetçiliği bir hüküm verebilmeliydi, bir tasarrufta... Bir tavsiye kararı olur bunun adı, ne olursa, ben onu bilmem. Bir şey yapmalıydı, onu görmedik. Evet, bütçesi var, personeli var, şusu var, busu var. Bu alt birimlerde de öyle yani maalesef üzülerken söylüyorum, kamu başdenetçiliğinin fonksiyonel olarak çok atıl kaldığını çok üzülerken söylemek zorundayım. Ben çözdüğü genele şamil bir düğüm görmedim, üzülerken bunu söyleyeyim, bununla yetineyim.

Şimdi, tabii, kanuna baktığımız zaman, Sayıştay Türkiye Büyük Millet Meclisi adına iş gören bir müessese. Türkiye Büyük Millet Meclisinin de görevleri belli zaten; birinci görevi, temel görevi yasa yapmak; ikinci görevi bütçe yapmak ve bütçenin sarfını denetlemek, işte bu denetimi de Sayıştay marifetiyle yapacak ama ben, konusu suç olan hususlarda Sayıştayın –kendisi de bir nevi mahkeme

işlevi görmekle birlikte- diğer adli mahkemelere, raporlarında kendi bulduğu, saklayamadığı bir sürü olumsuzlukları yargıya taşıdığı bir örneği de çok göremiyorum. Evet, burada yazıyor 5 konu mahkemeye gitmiş.

Mesela, şunu merak ederim: Türkiye Büyük Millet Meclisi... Kuvvetler ayrılığı konuşulurken şöyle başlarız: Yani yürütme, yargı, yasama demeyiz; yargı, yürütme, yasama demeyiz; yasama, yürütme, yargı deriz. Dolayısıyla buranın üstünde bir güç yoktur, buna Cumhurbaşkanımız da dâhil. Çünkü Cumhurbaşkanı eski sistemde evet, farklıydı, devletin ve milletin birliğinin temsil makamıydı aynı zamanda, şimdi, yürütmenin başı makamıyla Cumhurbaşkanını eski Başbakan gibi de değerlendirmek lazım. Keşke hepimizin, herkesin Cumhurbaşkanı olabilse, bunun için önce partisiz olması lazım. “Efendim, yasa cevap veriyor.” Yasa cevap veriyorsa biz de yasa böyle cevap verdiği için Cumhurbaşkanını eskiden Başbakana yaptığımız gibi, yapıldığı gibi alıp yerden yere vurma hakkına sahibiz tabii ki bir nezaket içinde.

Şimdi, mesela, ben, şahsen 27 Ekim 2014’te dönemin Başbakanına soru sormuşum, sorularımı da Sayıştay raporlarına dayanarak sormuşum. O günkü adı “Başbakanlık hizmet binası” olan, şimdi “Cumhurbaşkanlığı Külliyesi” diye adlandırılan yerin inşaatında Sayıştayın bulunduğu usulsüzlükler var, basit bir ikisini söyleyeyim mesela: Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca resmî birim fiyatı 3 lira 10 kuruş TL/metreküp olan bir iş 37 lira 19 kuruşa yaptırılmış. 3 lira nerede, 37 lira nerede? Böyle sayısız örnek var, zamanı da tasarruflu kullanmak istiyorum, bunların hepsini tek tek söylemeyeyim, mesela bir tane daha söyleyeyim: Resmî birim fiyatı 4 lira 55 kuruş olan bir işin metrekübü 44 liraya yaptırılmış. Şimdi Sayıştayın Sayın Başkanına da soruyorum, siz bunu yazmışsınız, Meclisin -tabii, aslında, şu andaki Meclis Başkanını ilgilendirmemekle birlikte- bunu yargıya taşınması gerekmez mi kardeşim? Göz önünde devletin, milletin parası müteahhitlere peşkeş çekilmiş. Enteresandır, bu müteahhit de -ta 2014- bizim şimdi “5’li çete” diye adlandırdığımız müteahhit gruplarından biri. Bu doğru değil Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı sıfatıyla, Bakanlık yapmış, devleti bilen birisi olarak orada oturuyorsunuz.

Şimdi, bunları kabul etmek ve sindirmek insanilik değil bir kere. Meclise bağlı çalışan Sayıştay 3 liralık işin 44 liraya yapıldığını tespit etmiş, tayin etmiş. E, biz Meclis olarak bunu seyredeceksek bu doğru değil, Sayıştayı kapatın gitsin; böyle şey olabilir mi? Çok sayısız örnek var ama Meclis bütçesiyle ilgili de konuşmak istediğim için bunu burada kısaca toparlamak istiyorum. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisi adına iş görüyorsa Sayıştay, bize rapor sunmuyor yani bizim adımıza bir iş yapıyor burada.

Biz, bu Mecliste milletvekili olurken bir yemin ettik, ettiğimiz yemine sadık kalamıyoruz, eğer ettiğimiz yemine sadık kalacak isek, kalsak bu 3 liralık iş için 22 lira ödenmesinin hesabını sorabilmeliyiz. Burası muz cumhuriyeti değil. Bu, eski bir örnek, “kaçak saray” diye bizim nitelendirdiğimiz Beştepe Külliyesi’nin -adına ne dersiniz deyin- oranın inşaatından. O inşaatı kim yapmış? Bugün hâlâ Türkiye’nin ayrıcalıklı, tercihli müteahhitlerden Rönesans yapmış; hadi buyur. Bunu üzülerек... Bu eski, yeni örnek şu: Gene Sayıştay raporu nerede? Burada bir yerde. Bizim arkadaşlar Sayıştay raporundan bir derleme yapmışlar, kamuoyuna mal oldu: Karayolları Genel Müdürlüğü birim fiyatı 7 lira 92 kuruş olan boruyu müteahhitten 2.300 liraya almış kardeşim. Allah’tan korkun ya, Allah’tan korkun; kuldun, milletten utanmıyorsanız Allah’tan korkun. Burada bulunan bütün AK PARTİ’li sayın milletvekili arkadaşlarımı burada görüyorum; hepsi benim gibi, maaşına talim eden adamlar. 7 lira 90 kuruşluk işe 2 bin lira ödeyen genel müdürün yakasından tutamıyorsan orada niye oturuyorsun kardeşim? Yazık günah değil mi ya? Orhan Bey, yazık değil mi kardeşim? Bunun mahkemeye gitmesi gerekiyor mu, gerekmiyor mu değerli arkadaşlar?

Şimdi, tablo bu yani “mış” gibi. Türkiye’nin bir özelliği vardır yıllardır, “mış” gibi; “yapmış” “gelmiş” “gitmiş” “almış” “vermiş” “mış”. Yok. Maalesef. Bundan üzülmüyoruz. Ben şimdi bu konuyu, böyle, bu kadarla kapatmak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ikinci önemli görevi, üçüncü hatta bütçe; yasama, denetim, bütçe. Bütçe yapan bir kurumun, yasama organının, yaptığı bütçeyi, bir kere, denetlemesi çok farz. İkincisi -Sayın Başkan, bilmiyorum, teklifiniz ne oldu, buraya nasıl geldi- bari Meclisin teklifini kabul etmişlerdir, bari orada kırpıntı olmamıştır diye umarım.

Ama Meclisin, tabii, sorunları var; bunları konuşacağız. Siyasette olgunlaşanlar eleştiriye açık olur, tahammüllü olur ve ondan beslenir, feyzalır, işini daha iyi görür. Yok, olgun değilse eleştiriye tahammül etmez, hazmetmez; böyle de bir girizgâh yapmak istedim. Türkiye Büyük Millet Meclisinin sorunları var, idari ve yapısal sorunları var, hukukun üstünlüğünün muhafazası, hukukun üstünlüğüne saygı konusunda sorunları var, siyasi sorunları var ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığının, Meclisin saygınlığının korunmasıyla ilgili de sorunları var.

Sabah buraya gelmeden Birinci Meclisimizdeydik bir çekim için. Bu vesileyle, tekrar -her gittiğimde oradan ayrı bir haz alırım- orayı gezerken burada yapacağım konuşmayı da kafamda kurmaya çalıştım. Birinci Mecliste görev yapan, sanıyorum 115 milletvekilinin ne zor şartlarda bu cumhuriyeti, bu devleti, bu Meclisi kurup bize bıraktıklarını düşününce hep birlikte nankör olduğumuz kanaatini biraz taşıyorum. Yani onların yaşadığı zorluklardan sonra elbette çağım, teknolojinin gelişimine dayalı şimdi çok daha rahat ortamlarda, çok daha teknolojik imkânlar kullanarak çalışma şartlarına sahip olmuşuz. Öyleyse Türkiye Büyük Millet Meclisinin Türk siyasetindeki, Türk demokrasisindeki işlevselliğini, fonksiyonelliğini de düşünmemiz lazım.

Tekrar söylüyorum: Egemenlik kayıtsız, şartsız milletin; bizler burada, milletin seçtiği vekiller olarak milletin egemenlik hakkını kullanıyoruz. Millet neyse, milletin hâli neyse, ruh hâli neyse, millet neden müştekiyse, neden muzdaripse bizim de o hâlde hâllenmemiz lazım, o ruh ikliminde olmamız lazım. Böyle olursa Meclis anlamlıdır, kıymetlidir ve saygınlığı artar. Ama Türkiye’de maalesef... Mesela eskiden şöyleydi: Para kazanmanın yolu belliydi, ticaretti; doğrusu da bu idi. Şimdi Türkiye’de algı şuraya dönüyor: “Para kazanmanın yolu ticaretten ziyade siyaset.” o kötü. Bu algıyı hep birlikte kırmamız lazım. Bunun sayısız örneği de var. Dolayısıyla burada Meclisin üstüne düşen çok önemli görevler var.

Adaletin tesisi kimin görevi? Elbette adliye icradır ama adaletin tesisi de Türkiye Büyük Millet Meclisinin temel görevlerindedir. Ama Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi içerisinde, mesela çalışanlarına aynı işi yaptığı hâlde farklı ücret veriyorsa iflas, pes, olmaz. Meclis adalet dağıtandır. Adaleti hâkim, savcı dağıtmaz aslında. Meclisin çıkardığı hem Türk Ceza Kanunu, Borçlar Kanunu, hem de diğer kanunlar bakımından adaletin kaynağı da Meclistir. Meclis adilse toplumda adalet vardır. Dolayısıyla, Mecliste bu noktada, daha içeride, başlarken, aynı işi yapan 2 insandan 1’i -rakamları örnek veriyorum- 8 bin lira alıp 1’i 3 bin lira alıyorsa olmaz, Meclis sınıfta kalır. Buradan başlamak lazım.

Meclisin saygınlığı çok güzel bina yaparak da korunmaz. Eski Halkla İlişkiler Binası’nı ben Alcatraz Cezaevine benzetiyordum, yıkıldı; yeni, modern, daha parlak bir Alcatraz Cezaevi yaptık milletvekillerimize. Yani Ankara’nın alelade bir resmî dairesinde bir şube müdürümüzün -çok görmüyorum, kamu çalışanları her şeyin en iyisine layık- oturduğu odaya, makama bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın milletvekillerinin oturduğu odaya bakın; e, bu olmaz. Yani Meclisin debdebe, şatafat değil ama, imkânlar dâhilinde, milletvekillerimizin hem kendi çalışma ortamları bakımından hem gelen vatandaşlar, konuklar bakımından daha uygun şartlarda çalışabilmeleri lazım.

Şimdi, mesela şu bir ayıptı: Meclis bombalandı, “Milletin Meclisini millet yapacak.” Bu ne ya? Milletin Meclisini millet tabii yapar, yaptı işte, benim sabah geldiğim Meclisi yaptı ama bu kadar lüksü olan, bu kadar fantezisi olan bir devletin bombalanan Meclisini de devlet yapıversin kardeşim; bu da doğru bir yaklaşım değildi.

Mesela, Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanının görevi sadece hâlihazırdaki milletvekillerinin hukukunu korumak değildir. Meclisin hukukuna bir bütün olarak baktığımızda önceki dönemlerde görev yapan milletvekillerinin hukukunu korumak onları zan ve töhmet altından kurtarmak da Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanının görevidir. Böyle baktığımız zaman, İçişleri Bakanının ortaya attığı, mafyadan ayda 10 bin dolar harcırah alan milletvekilinin kim olduğuyla ilgili Sayın Başkan şunu diyemez: “Efendim, ben sordum, mevcut milletvekili değilmiş.” Yeterli midir? Değildir arkadaşlar. Eski yeni, milletvekilinin eskisi olmaz, milletvekili milletvekilidir. Bunun ortaya çıkarılması, hem mevcut hem eski milletvekillerinin töhmet altından çıkarılması, kurtarılması Meclis Başkanının temel bir sorumluluğudur ama maalesef bunu da göremiyoruz, buna üzülüyoruz. Sayın Başkan, iddia sahibi İçişleri Bakanıyla bir görüşme yapıp “E, bu mevcut vekil değilmiş, gerisi benim işim değil.” diyemez.

Sayın Başkan, zatıalınız dâhil hepimiz siyaset yapıyoruz; hepimizin şanını, şerefini, hukukunu, hakkını korumak sizin göreviniz ve bu görevi yaparken kesinlikle bağımsız, özgür olabilmelisiniz. Özgür değilsiniz dersem doğru olmaz ama şunu söylemeyi kendime hak görürüm: Yürütme organı -yani eski sistemdeki Cumhurbaşkanını kastetmiyorum burada- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına tavsiye ve telkinde bulunamaz, bulunmamalı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, sıcak siyasi tartışmalardan uzak durmalı. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, muhalefet ile iktidarın arasındaki münakaşaya ya da müzakereye taraf olmamalı, benim de Meclis Başkanım olarak fonksiyon ve işlev görmeli. Evet, bir siyasi parti menşesi vardır, saygı duyarım, o ayrı ama hem yasa hem İç Tüzük onu belli bir noktaya getirmiş; Türkiye'nin bir numarasıdır. Başbakan, eskiden Meclis Başkanının altındaydı, şimdi yürütme Cumhurbaşkanının olduğu için üstünde oldu. Yürütmenin üstündeki bir şahsiyetin, aziz milletimizin temsil makamının en üstündeki bir şahsiyetin tavsiye almak şöyle dursun rica bile dinlememesi gerekir, doğru neyse onu yapması gerekir. Dolayısıyla, Meclis Başkanının bu sıcak çatışmalı tartışmaların dışında, taraf olmadan çalışabilmesi lazım.

Bu yüzden, bakın, mesela bu 10 bin dolar meselesi konusunda Türkiye... Biz o zaman çok söyledik, biliyorsunuz FATF vardı, Uluslararası Mali Eylem Görev Gücünün talep ettiği bir kanun teklifi vardı. “Ya, FATF 40 tane şey istiyor, l'i de siyasilerin nüfuz kullanması, siyasilerin para trafiği; bunu niye koymuyorsunuz kardeşim?” diye bağırıldık. Koyulmadı, ne oldu? Türkiye, gri listede. İyi mi oldu? Yani Türkiye gri listede diye CHP “Ohh!” yapmıyor, CHP AK PARTİ milletvekillerinden daha çok üzülüyor. İşte, 3 liralık iş için 5'li çeteye 44 lira verilmiş; Sayıştay Başkanı burada, rapor işte burada, söylüyorum. E, bunlara göz yumulduğu için Türkiye G20'den düşmüş, küme düşmüş. Ben size söyleyeyim; dünyanın hiçbir ülkesinde takımını küme düşüren teknik direktörü takımın başında tutmazlar, yaşayıp göreceğiz. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisinin hukukunun korunması noktasında da bir sıkıntıyı yaşıyoruz.

Sayın Başkan, siz, Orhan kardeşimin de İbrahim kardeşimin de benim de hukukumuzu bir tutmak ve gözetmek zorundasınız. Bunu şunun için söylüyorum: Mesela, eski Meclis Başkanlarının çok güzel uygulamaları vardı. Anayasa açık, milletvekillerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kampüs içinde öne sürdükleri görüşlerden dolayı bir sorumsuzlukları var. Genel Kurul olması şart değil bunun, grup toplantısı da, komisyon çalışmaları da buna dâhildir, algı böyle yani yerleşik algı, oturmuş içtihat böyleydi. Ama son dönemde siz bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi yerleşkesinde öne sürdüğümüz görüşlerle

ilgili gelen fezlekeleri elinizin tersiyle itmeyi beceremediniz; bu size yakıştırdı, hukuk adamısınız ilaveten. Mesela, geçmişteki seleflerinizden Sayın Hüsamettin Cindoruk bunu yapabildi, yapabildi ve büyüdü. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını bağlayan Beştepe değildir, AK PARTİ Genel Merkezi değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını bağlayan -şimdi burada yok- Anayasa'dır, Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğü'dür. "Efendim, hukuk, yorum..." Öyle yorum var, böyle yorum var. Geçmişte uygulama var. Hukukçular bilir, hukukta içtihatlar ve uygulamalar esas temel teşkil eder, her şey yazıldığı gibi olmaz. Bu konuda örneğin, Enis Berberoğlu ve Gergerlioğlu'na karşı Türkiye Büyük Millet Meclisi bir kusur işlemiştir, Türkiye Büyük Millet Meclisi mahcup olmuştur. Kendi üyesinin hukukunu Türkiye Büyük Millet Meclisi koruyamamış, yüksek mahkeme yoluyla 2 Sayın Milletvekili gelip o koltuklara yeniden oturmuştur. İşte, Meclis o dersi almamalıydı. Hukukla ilgili bütün kanunları yapan, Anayasa'yı yapan, yazan Meclis mahkemeden hukuk şamarı yememeliydi, doğru değil. Bunları bir hırpalama, yıpratma yaklaşımıyla söyleyemiyorum. Meclisin itibarı hepimizin itibarıdır, Türkiye'nin itibarıdır. Meclis ne kadar itibarlı olursa demokraside o kadar çok yol alırız.

Bu G20'den düşmemiz, salt sarayın kötü yönetiminin sonucu değildir, Meclisin sarayın bütün yanlış uygulamalarına göz yummasının, biat, itaat etmesinin bir sonucudur. Bu saygınlığın korunması noktasında Büyük Atatürk'ün, Meclisimizin ilk Başkanının bir güzel sözü var. "Şimdiye kadar milletimizin başına gelen bütün felaketler kendi talih ve geleceklerini başka birisinin eline terk etmesinden kaynaklanmıştır. Bu kadar acı tecrübeler geçiren milletin bundan sonra egemenliğini bir kişiye vermesi kesinlikle mümkün olmayacak." diyor o büyük adam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Altay, süreniz dolmuştur.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne çabuk bitti Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşurken nasıl geçtiğini bilmiyoruz hakikaten ama dinlerken inanın daha uzun oluyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, öyle oluyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, bir yirmi dakika daha dinleriz biz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Peki, ben kural ve kaidelere uyayım hemen. Üç dakika mı vereceksiniz? Hiç vermeyecek misiniz ek süre?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz tamamlayın lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Peki.

Şimdi, Sayın Başkanım, elbette bu konu direkt sizinle ilgili değil. Yahu, 27'nci Dönemde 1.907 tane kanun teklifi vermiş CHP. Ey Komisyon Başkanları, Allah'tan korkun, ben size kabul edin demem ama, Sayın Başkanım, 1.907 kanun teklifinden 1 tanesi bile mi komisyonda görüşülmez yahu! Şimdi gel de buna isyan etme. Ben, 1999 öncesinde, Refah Partisinin o yıllardaki muhalefetini biliyorum. Siz buldunuz bunuyorsunuz. Ama bu yeni dönemde, son yasama yılında bu konularda daha yüksek bir refleks göstermek zorundayız. 1.907 kanun teklifinin 1 tanesini görüşmez mi ya! 20 küsur tane komisyon var ya! Görüş de reddet kardeşim, çoğunluğun var, reddet gitsin, tamam ama olmaz.

Soru önergelerine cevap konusunda Sayın Başkan, büyük bir zafiyet var 7.843 soru önergesine yani verdiğimiz her 4 soru önergesinden 1'ine cevap verilmemiş. Ha, bu sizin kusurunuz değil. Bak, ben bunu 2014'te verdim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – O konuyla ilgili bilgi verdim ben.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Verdiniz. Hayır, 2014’te. Buna da daha cevap verilmedi, geçti gitti. Bu doğru değil. Burada Meclis Başkanı devreye girecek, yürütmeye “Gel bakayım kardeşim, gel. Bir dakika ya, ne yapıyorsun sen?” diyebilecek, demelisiniz. Efendim, Sayın Başkan, döneminizde kısmen artmış olabilir ama ortada, bendeki tabloda 7.843 önerimize cevap yok.

Başkanın tahammülünü zorlamamak için bunları hızlı geçiriyorum. Bir sıkıntımız var: Seveni var, sevmeyeni var ama Cumhurbaşkanıdır. Gerektiğinde saygı gösteririz ayrı ama Cumhurbaşkanı da Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı saygılı olacak. Arkadaş, Beyefendi’nin Meclise gelmesi bir sorun, gitmesi bir sorun ya. Yani Mecliste Cumhurbaşkanına kimse bir şey yapmaz, biz koruruz gerekirse, korkmasın. Sayın Başkan, Cumhurbaşkanı Meclise geldiği gün huzurumuz kaçıyor. Bizim arabalar... Bugün bile buraya gelirken önce polis “Bir dur...” Barikat kurulmuş. Neymiş? Cumhurbaşkanı... Gelirse gelsin ya, ben de Meclisteki 2’nci partinin Grup Başkan Vekiliyim yani üzülüyorum, bir gün güvenlik görevlileriyle gereksiz tartışmaya gireceğiz. Benim çatımda Rambo’ların ne işi var ya? Takır tukur... Geçen, Meclisin çatısı aktı ya. Ağır makinalı silahlı polis midir, asker midir bilmiyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Altay, üç dakikayı da geçtik, son cümlelerinizi alayım lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

Bunları doğru bulmuyorum. Cumhurbaşkanlığı elbette karşılıklı siyaset, nezaket, vicdan işidir, hep söylüyorum ama Cumhurbaşkanı Meclise geliyorsa başka ülkelerin cumhurbaşkanlarının geldiği gibi gelecek ya, böyle şey olabilir mi ya? Grup toplantısı yapmaya geliyor, 300 polis, 250 tane araba. Ya, korkmasın. Ona numarayı kendi arkadaşları çekti, birlikte yol yürüdüğü insanlar çekti, ne istediye verdikleri yaptı. Bu millet Cumhurbaşkanına bir şey yapmaz, sandıkta yapacak ne yapacaksa. Cumhurbaşkanının kılına hâlel gelmez Mecliste. Bu abartıyı doğru bulmuyorum. Bu konuda da Meclis Başkanının bir sorumluluğu olduğunu söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bitiyorum Başkanım, son cümlem olsun.

Son söz; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir ayıbı da şudur: Osmanlı’dan günümüze kalan İstanbul’daki Küçüksu Kasrı, İhlamur Kasrı, Beykoz Mecidiye Kasrı, Aynalıkavak Kasrı, Maslak Kasrı, Topkapı Sarayı, Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı ve Yıldız Sarayı’nın millet adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olması yakışandı, doğrudu; bunları Cumhurbaşkanlığına vermek de Meclisin bir ayıbıdır. İlk genel seçimden sonra onu -Cumhurbaşkanı şüphesiz Sayın Erdoğan olmayacak ama kim olursa olsun- alıp Millî Sarayları da Meclisin uhdesine bırakacağız diyorum.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Bu ek sürede gruplar adına konuşanlara daha esnek davranıyoruz diğer arkadaşlarımıza örnek olmasın lütfen.

Sayın Paylan, buyurun, HDP Grubu adına.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Milletvekili arkadaşlarım, Sayın Meclis Başkanımız, Sayın Sayıştay Başkanı, Sayın Ombudsman, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Meclis Başkanım, Değerli Sayıştay Başkanımız, Değerli Ombudsman; 3 güzide kurum ve 3 güzide kurum da demokratik bir ülke olmamız için olmazsa olmaz kurumlar ama bu 3 kurumumuz da maalesef görevlerini etkin yapamadıkları için şu anda demokratik bir ülke değiliz. Sayın Başkanım,

bakın, iki gün sonra Cumhuriyetimizin 98'inci yıl dönümünü idrak edeceğiz. Siz eğer dersenez ki “Ülkemiz demokratik bir cumhuriyettir.” ben gerçekten konuşmamı şu anda sonlandırmaya razıyım ama öyle değil.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Öyledir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vallahi, dersenez, ben kabul edeceğim, susacağım. “Demokrasi de hiçbir sıkıntımız yok.” dersenez ben susarım ama şu anda demokratik bir cumhuriyet değiliz. Ha, cumhuriyet olmak mesele olsaydı, biliyorsunuz, dünyada, adı cumhuriyet olan ama demokrasisi olmayan pek çok ülke var. Maalesef, ülkemiz de -az önce Sayın Engin Altay da söyledi- pek çok konuda küme düştü Sayın Meclis Başkanım.

Bakın, bazı endekslerden bahsedeceğim. İlk endeksim için sizden, 3 kurumumuzun Başkanından da arkanıza bakmanızı rica ediyorum, neyi görmediğinizle ilgili bir yorum yapabiliriz hep beraber. Arkanıza bakarsanız, erkekler topluluğuyla karşı karşıyayız bürokraside, kadın yok aranızda, tek bir kadın yok. Bir erkek cumhuriyetle karşı karşıyayız. Bir erkek cumhuriyetin demokratik bir cumhuriyet olma olasılığı yoktur. Bakın, Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'nde 156 ülke içinde 133'üncü sıraya geriledik. Niye? Sizlerin yüzünden, bir üst düzey kadın bürokrat atamıyorsunuz, bu yüzden. Tabii ki hepimiz sorumluyuz ama başta kamu görevlileri. Yani düşünün, bir Meclisin, bir Ombudsmanlığım, bir Sayıştayın kadın üyesi yok, üst düzey bir bürokrat getirmemiş buraya; bıyıklı erkekler topluluğu. Olmaz arkadaşlar, olmaz, olmaz; kadınların da aranızda olması gerekiyor.

İkinci endeksimiz, Demokrasi Endeksi. Siz “Demokratiğiz.” dediniz Sayın Meclis Başkanım ama endeksler onu söylemiyor. Demokrasi Endeksi'nde 167 ülke içinde 104'üncü sıraya geriledik, bu yıl daha da gerileyeceğiz, her yıl geriliyoruz yani demokratik bir ülke değiliz.

Şimdi, neden demokratik bir ülke değiliz, buna gelelim ve burada, bizlerin sorumluluğunu, bu kurumların sorumluluğunu tartışalım. Şimdi, geçmişte krallar, padişahlar vardı ve yetkiyi kullanıyorlardı ama halkı sefalete sürüklüyorlardı. Vergiyi rahatça salıp vergiyle saraylar yapıyorlardı, yandaşlarını zenginleştiriyorlardı. Buna karşı parlamentolar oluştu Sayın Meclis Başkanım, bunu çok iyi biliyorsunuz, asla... Ben burada sonuçta kamuoyuna, konuşuyorum, siz bunu çok iyi biliyorsunuz. Niye oluştu meclisler? Temel oluşma gerekçeleri yasama faaliyeti, yasama gücü; ikincisi, denetim gücü; üçüncüsü de bütçe yapma hakkıydı. Bu 3 hak konusunda da maalesef, Meclisimiz görevini yerine getiriyor, getiremiyor çünkü yürütenin, Sayın Cumhurbaşkanının vesayeti altındayız.

Meclis gündemini belirleyemiyor Sayın Cumhurbaşkanım -dilim sürçmüş olmasın, belki de olursunuz- Sayın Meclis Başkanımız; bu anlamda, yasama faaliyetini biz Meclisin gündemiyle yerine getiriyoruz. Sarayda fermanlar yazılıyor, fermanlar Meclise geliyor, hangi sırayla görüşeceğimize dair siz veya komisyon başkanları karar vermiyor, saray karar veriyor. Saraydan gelen fermanlar diyor ki: “Behemehâl geçsin, siz mühür basın yalnızca.” Bir mühür basma durumuna düşürülmüş durumdayız, o yüzden demokraside bu durumdayız.

Bakın, bütçe yapma faaliyetinde... Dün Cumhurbaşkanı Yardımcısı geldi, biz saatlerce konuştuk. Tek bir önerimizle ilgili tek bir ifade olmadan kendi propagandasını yaptı yalnızca yani Meclisi yok sayan bir yürütme anlayışı var. Biliyor musunuz, şöyle bakıyor Meclise: “Ben fermanı yazmışım. Bütçede, vicdanlı veya vicdansız, savaştan yana ya da barıştan yana, yoksuldan yana ya da yandaştan yana, ben ne tercih kullanmışsam, size düşen yalnızca mühür basmaktır.” diyor “Bu tercihlerimde bir virgül bile değiştiremezsiniz.” diyor. Nitekim, geçtiğimiz yıllarda bir virgül bile değiştiremedik. İddiayla söylüyorum -umarım, AK PARTİ'li ve MHP'li arkadaşlarımız beni yanıtlırlar- yine bir virgül bile değiştiremeyeceğiz. Saray fermanı yazmış, Meclisin bu tercihler konusunda herhangi bir söz söyleme yetkisi maalesef yok. Oysa, Trabzon'un da dertleri var, Erzurum'un da dertleri var -hepimiz

illerimizden geliyoruz- Diyarbakır'ın da dertleri var, Mersin'in de dertleri var; her ilimizin derdi var. Vekil arkadaşlarımız desinler bakalım: "Bu dertler bütçeye yansımış." Söz hakları yok ki. Oysa, demokratik parlamentolarda nasıldır Sayın Başkan? Özellikle Amerikan Parlamentosunda bir senatör bütçeyi geçirirken belli taleplerde bulunur. "Benim eyaletimle ilgili şu şu şu meseleler olmazsa ben bu bütçeye onay vermem." der çünkü gücü vardır senatörün. Bakan, karşısında tir tir titrer ve yürütme yani başkan bu talepleri götürür. Elbette bir müzakere yürür; 10 tane talebi varsa, 2 tanesini, 3 tanesini gerçekleştirir, bütçeye sokar ve senatörler öyle yetki verirler. AK PARTİ'li ve MHP'li arkadaşlarımızın böyle bir gücü var mı? Yok. Yerellerinin talepleriyle ilgili herhangi bir söz kullanma yetkileri var mı? Maalesef yok Sayın Başkan.

İşte, bir virgülden değiştiğimiz saraydan gelen fermanlarla, bütçelerle Meclisimiz etkin bir şekilde denetim faaliyetini yapamıyor Sayın Başkan.

Bakın, parlamentolar başka ne için var? Dün gördük, sonuç olarak, yıllardır tezkereler Meclisimize dayatılıyor ve bu tezkereler etkin bir şekilde soruşturulmuyor. Niçin bu tezkere geliyor? Neden geliyor? Arkasında ne var? Hükümetin planı nedir? Bakın, yıllardır Afganistan tezkeresi, Libya tezkeresi, Irak tezkeresi, Suriye tezkeresi; bütün bu tezkerelerle ilgili Meclisimize bir dayatma yapıldı, maalesef Meclisten geçti bunlar ama hep ülkemizin başını belaya soktu, hiçbir şeyi çözmedi. Yumuşak gücümüzü kaybettik, diplomasi gücümüzü kaybettik. "Efendim, benim 'drone'm var, tankım var, topum var. İstedğim yerde, istediğim meseleyi çözerim." diyorsunuz ama işte, her şey çekiçle çözülmüyor, diplomasi gerekir. Meclis "Arkadaş, niçin sen bu savaş yetkisini bu anlamda Meclisten alıyorsun? Niye sınır ötesi yetkiler istiyorsun?" diye sormadı.

Afganistan'da ne oldu? Bakın, büyük bir yıkım oldu ve biz, bu yıkımın bir parçası olduk, yirmi yılın sonunda Afgan halkının yıkımının bir parçası olduk. Biz hep karşı çıktık Afgan tezkerelerine. AK PARTİ kurulurken de bazı AK PARTİ'li arkadaşlarımız Irak tezkerelerine karşı çıkmışlardı biliyor musunuz, o Amerikan oyununa gelmemek üzere savaş karşıtı bir irade koymuşlardı, Mecliste o irade konmuştu yani iktidar demişti ki "Bu tezkereyi geçirin." ama ne mutlu ki o zaman AK PARTİ'li pek çok arkadaşım bu tezkereye karşı çıkmıştı. İyi ki de karşı çıkmış, Irak'taki yıkımın bir parçası olmadık ama şu anda Libya'daki, Suriye'deki, Irak'taki, Afganistan'daki yangının, yıkımın bir parçası olmuş durumdayız ve Meclisin bu konuda söyleyeceği maalesef hiçbir söz yok. Meclisimiz bu anlamda güçsüzdür ve zayıftır. Sayın Başkan, bunda da sizin çok ciddi bir sorumluluğunuz var, bunu söylemek isterim.

Bakın, milletvekilleri... Sonuç olarak siyaset yapıyoruz ve hepimiz yürütmeyi özgürce denetleme ve eleştirme hakkına sahip olmalıyız ama baktığımızda, Meclisimize bir kayyum atandı -siz biliyorsunuz kim olduğunu bu kayyumun- Ankara Cumhuriyet Başsavcısı kayyum olarak atandı. Eskiden, daha önce her cumhuriyet başsavcısı illerden bu anlamda takip yapardı ama daha sonra dendi ki: "Ya, bu savcılar ben bir yerde yönetemem, tek bir savcı görevli olsun, Ankara Cumhuriyet Başsavcısı." Ankara Cumhuriyet Başsavcısı ne yapıyor? Fezleke doğuruyor. Binlerce fezleke geldi Meclisimize ve açıkça söyleyeyim arkadaşlar, şu ana kadar on sekiz bin beş yüz yıl hapis cezası talep eden fezlekelere sahibim. Vallahi, bunu şeref madalyası olarak taşıyorum. Size söyleyeceğim, neler yapmışım on sekiz bin beş yüz yıl hapis cezası talep edecek.

Sayın Başkan, bakın, bir fezleke, Pervin Buldan, benim Eş Genel Başkanım bir konuşma yapmış, savcı bunu beğenmemiş, -olabilir, Pervin Buldan'a fezleke yazabilir ki fezleke yazacak bir şey de yok, siyasi görüşünü açıklamış ama bu değil benimle ilgili istenen şey- ben de o salondaymışım -bakın, arkadaşlar, aynen verebilirim de- ve bu konuşmaya tepki göstermemişim diye savcı benim dokunulmazlığımın kaldırılmasını istiyor, düşünebiliyor musunuz? AK PARTİ Genel Başkanı Recep

Tayyip Erdoğan bir şey söyleyecek, bunu savcı beğenmeyecek, İbrahim Bey de tepki göstermeyecek ve İbrahim Bey'e diyecek ki: "Ya, sen tepki göstermedin, bu anlamda sen terörü destekliyorsun. Efendim, ben sana fezleke yazıyorum." İşte böyle fezlekelerle bizim için binlerce yıl ceza talep ediliyor.

Başka ne yapmışım ben çok büyük suçlar olarak, ölümcül(?) Sevgili Eş Genel Başkanım, önceki dönem Eş Genel Başkanım Selahattin Demirtaş'a "sevgili Selahattin Demirtaş" demişim. Bakın, dediğim, yaptığım şey bu, "sevgili Selahattin Demirtaş" demişim. Diyor ki savcı: "Terör örgütü adına suç işleyen Selahattin Demirtaş'ı kamuoyuna masum şekilde lanse ettiği, yaptıklarını teşvik ettiği, eylemlerini meşru göstermeye çalıştığı için dokunulmazlığının kaldırılmasına..." Düşünebiliyor musunuz, Selahattin Demirtaş'la ilgili tek bir yargı kararı yok, savcı diyor ki: "Terör örgütü adına..." Bakın, hüküm kuruyor, "Terör örgütü adına suç işleyen Selahattin Demirtaş..." diyor. Bu Meclisin yıllarca milletvekilliğini yapmış, Türkiye'nin 3'üncü büyük partisinin Eş Genel Başkanı hakkında böyle bir fezleke gönderiyor ve siz hiçbir şey yapmıyorsunuz Sayın Başkan, bunu bana aynen gönderiyorsunuz, "Bu nedir arkadaş, bu ne rezalettir!" demiyorsunuz maalesef. Milletvekilinin itibarını işte böyle koruyorsunuz Sayın Başkan.

3'üncü fezleke de ne demişim? Bakın, Brecht'in ünlü lafidır, siz de çok iyi biliyorsunuz, bu lafi paylaşmışım: "Her savaştan geriye üç ordu kalır: Ölümler ordusu, yas tutanlar ordusu, hırsızlar ordusu." "Brecht" demişim altına, referans da vermişim, "Savaşa hayır!" demişim. "Savaşa hayır!" dediğim için, savcı, halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme suçunu işlediğimi iddia etmiş, bunu size göndermiş "Yasama dokunulmazlığını kaldır." diye, siz derhâl Komisyona bunu havale etmişsiniz Sayın Başkan. İşte siz milletvekilinin itibarını bu şekilde koruyorsunuz. Maalesef diyorum bakın. Geçmiş örnekler verildi ama Meclise kayyum olarak atanmış bir kişinin bu şekilde fezlekeler doğurmasına sebebiyet veriyorsunuz.

Açıkça söyleyeyim: Benim bunlardan hiçbir korkum yok. Bu memleketin demokratik bir ülke olması için canımı şu anda veririm, hiç bir saniye düşünmem; on sekiz bin beş yüz yıl değil, yüz seksen bin yıl ceza yazsalar hiç umurumda değil, bu mücadeleye biz başımızı koymuşuz. Ama buna siz yol vererek bu ülkenin demokrasi liglerinde yerde sürünmesine sebebiyet veriyorsunuz. Önceki dönem milletvekillerimizin -bakın, az önce Engin Altay da söyledi- sırf mevcut milletvekillerinin değil ki, geçmiş dönem milletvekillerinin de hukukunu koruyacaksınız.

Sevgili Selahattin Demirtaş'la ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir karar verdi. 6-8 Ekimle ilgili, benim de üyesi olduğum MYK, İŞİD'in şu andaki katliamlarına karşı protesto çağrısı yaptı ve AİHM "Bu protesto 'tweet'i suç değildir, anayasal bir haktır." dedi ve bu sebeple Selahattin Demirtaş hâlâ cezaevinde duruyor ve bununla ilgili ağzınızı açıp tek kelime etmediniz. Pek çok milletvekili benzer suçlarla cezaevinde ve şu anda vekilliğim bittiği anda eğer siz iktidarda olursanız -ki olmayacağınıza neredeyse eminim, bütün bu davalar düşecek- ben de on sekiz bin beş yüz yıllı yargılanıp cezaevinde olacağım. Şeref madalyası sayarım, bunu da söyleyeyim; eğer iktidarda olursanız, şeref madalyası sayacağım. Mücadelemi de cezaevinde Sevgili Selahattin Demirtaş, Sevgili Figen Yüksekdağ gibi sürdürürüm. Ama sizin, geçmiş dönem vekillerinin de hukukunu korumanız lazım, "AİHM kararlarının gereği yapılınsın." demeniz lazım; demiyorsunuz, ağzınızı bile açmıyorsunuz.

Osman Kavala cezaevinde. Sivil toplum demokrasimiz için olmazsa olmaz bir yapı. Osman Kavala bir sembol oldu, adam o kadar tanınmazken dünya çapında kahraman yaptınız. Bu konuda, insanları dünya çapında kahraman yapmak konusunda meşhursunuz; Deniz Yücel'i yaptınız, Rahip Brunson'u yaptınız; bütün yargı kararlarına rağmen. Bakın, Osman Kavala'yla ilgili AİHM kararı var, bununla ilgili ses çıkarmıyorsunuz Sayın Başkan. Ya, yürütme bir erkse, o diyor ki: "Ben AİHM kararlarını uygulamam arkadaş." Ne diyor? "Onu çıkaramazsınız." diyor. Selahattin Demirtaş'la

ilgili ne diyor? “Terörist. Onları çıkaramayız. Biz AİHM kararına karşı hamlemizi yaparız.” diyor. Yürütme bir erk ama siz de bir erksiniz, ağızınızı açıp tek kelime etmiyorsunuz. Hayır. Üstelik bir hukukçusunuz, anayasa profesörüsünüz, “AİHM kararları derhâl uygulanmalıdır.” demiyorsunuz Sayın Başkan, bunu demelisiniz; bunu dersiniz ülkemiz demokrasi endekslerinde yukarılara doğru çıkabilir, aksi takdirde yerlerde sürünür. Değerli Başkanım, Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde -bir hukukçu olduğunuz için söylüyorum- 139 ülke içinde 117’nci sıradayız ya; gerisinde kaldığımız ülkeleri saysam utanırız, hep beraber utanırız. Ben utanıyorum ya, sizin de utandığınızı düşünmek istiyorum. Pek çok Afrika ülkesinin, Orta Doğu ülkesinin gerisindeyiz Hukukun Üstünlüğü Endeksi’nde ya, bundan utanmıyor muyuz bir hukukçu olarak? Ben hukukçu değilim ama mahkemelere gide gele hukukçu kadar oldum yani; stajlarımızı orada yapıyoruz, bütün arkadaşlarımız yargılanıyor, mesaimizin yarısını orada harcıyoruz; biz de az çok anlar olduk. Bundan hep beraber utanmalıyız, bu durumu hep beraber düzeltmeliyiz. Bakın, size iddiayla söylüyorum.

Dünya Sefalet Endeksi’ni söyleyeyim Sayın Başkan: Biliyor musunuz, onda da 156 ülke içinde 21’inci sıradayız? Ha, bunda tepelerdeyiz, siz 1’inciliğe oynamak istiyorsunuz. Niye 21’inci sırada olduğumuza dair bir düşünceniz var mı Sayın Başkan? Niye halkımız sefalet içinde yaşıyor, niye asgari ücret 250 dolar, hiç düşünüyor musunuz? Bakın, 2015 yılında 500 dolardı, barışı konuştuğumuz günlerde; savaştı politikalar, kurumların çökmesi, Meclisin işlememesi, yargının bir sopa hâline gelmesi, basın bir borazan hâline gelmesi sonucunda, sivil toplumun işlememesi sonucunda ne oldu? Asgari ücret 250 dolara düştü. Halkımız sofrasına ekmek koymıyor, yemeğine ayçiçeği yağı alamıyor halkımız. Sayın Başkan, siz bunda sorumlusunuz biliyor musunuz? Demokrasinin olmadığı yerde ot bitmez, ot; özellikle petrol gibi zenginlikleri olmayan ülkelerde, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde ot bitmez. Bu ot bitmemesinin başmüsebbiplerinden birisi de sizsiniz çünkü Meclisin itibarını korumadınız, demokrasiler anlamında geriledik, nitelikli sermaye büyük oranda ülkeden kaçtı, emeği sömürmeye gelen sermaye geliyor şu anda; 250 dolara işçi çalıştır, o işçi de sefalet içinde sürünsün, sendikalar zaten yok.

Burada emek veren arkadaşlarımıza da bakın, Mecliste 4 bin liraya emekçi çalıştırıyorsunuz. 4 bin liraya bir insan nasıl geçinir ya? 400 euro değil; aynı emeği veren Avrupa’daki insanlar 2 bin-3 bin euro alırken siz buradaki emekçileri bir sefalet ücretine mahkûm ediyorsunuz, bize çay getirenleri. Ben onların yerinde olsam grev yaparım. Keşke sendikalı, örgütlü olsalar burada, size karşı grev yapsalar keşke ama onların örgütlenmesinin önüne engel koyuyorsunuz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sendikalılar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, sendikalılar ama sarı sendikalılar maalesef, sizin seçtiğiniz sendikaya üye oluyorlar. Keşke onların grev yapma hakları olsa. Bakın, kamuda grev hakkı olsa, ben onların yerinde olsam çay getirmem ama işten kovarsınız çay getirmezlerse. Bakın, size çay getiriyorlar. 4 bin liraya çalıştırıyorsunuz. Eşit işe eşit ücret vermiyorsunuz; 4/A’lı, 4/B’li, 4/D’li; biri 4 bin alıyor, biri 7 bin alıyor. Olacak şey mi ya? Bunları üst noktada eşitlemek gerekmez mi? Eşit işe eşit ücret bu anlamda.

Sayın Başkan, bakın, fezlekelerimden örnek verdim, bir de sorularımın örnek vereyim. Şimdi, Sayın Başkanım -beni dinlerseniz, rica edeceğim- “Sorularınıza cevap veriyoruz.” dediniz değil mi? “Sorulara cevap veriyoruz.” dediniz ya, bakın, sorulara nasıl cevap verdiğinizi size söyleyeyim. Şimdi, sorulara siz nicelik olarak bakıyorsunuz, işte “20 bin geldi, 15 binine cevap verdik.” diyorsunuz değil mi? Bunlar cevap mı Sayın Başkan ya? Ben soru sorarken ağızımı açsam, “pogrom” desem “Diyemezsin.” “Ankara Gar katliamı” “Diyemezsin.” “Suruç katliamı” “Diyemezsin.” “Yargısız infaz” “Diyemezsin.” diye vallahi gerçekten bir sansür makamı olarak orada benim her ağızından çıkan

kelimeye itiraz ediyorsunuz. Oysa bakın, ben söylüyorum; “Ankara Gar katliamı” diyorum, “pogrom” diyorum, “Suruç katliamı” diyorum; bakın, diyorum, bu özgürlüğüm var konuşurken ama “Yazıya dökemezsin.” diyorsunuz, benim, bizim bütün milletvekillerimizin sorularını iade ediyorsunuz. Bu doğru değil Sayın Başkan ama velev ki böyle yaptınız -bunu yanlış buluyorum tabii ki- ya, şu bakanların verdiği cevaplara bir bakmaz mısınız Sayın Başkan ya? Bize link gönderiyorlar, bizim sorularımızla ilgisi olmayan cevapları veriyorlar. Bu, milletvekiline hakaret değil midir? Siz bir baksanız o cevaplara ve bakanlara bir kere geri gönderseniz “Ya, Sayın Bakan, bu cevap, cevap değil; bakın, milletvekilimiz bunu sormuş, siz başka bir şey söylemişsiniz.” diye uyarmanız, emin olun, bu anlamda çok daha etkin... Bu anlamda nicelik değil, nitelik önemli cevaplarda. Bunları da doğru bulmuyoruz Sayın Başkan, yani Meclisin itibarı bu çerçevede korunur diye düşünüyorum.

Bakın, size bir örnek daha vereceğim: Hepimiz milletin vekilleriyiz ve seçtiğimiz illerden azade olarak Türkiye'nin vekilleriyiz, Türkiye'nin huzuru ve refahı için görüşlerimizi söylüyoruz, siyasi mücadele yürütüyoruz. Siz ayrımcılığa imza attınız Sayın Başkan, örneğini de vereceğim. Dışişleri Komisyonu yurt dışı geziler yapıyor, biliyorsunuz değerli arkadaşlar. Dışişleri Komisyonumuz yurt dışı geziler yapmış, mesela Amerika Birleşik Devletleri'ne bir gezi planlamış, HDP'ye haber vermemiş; başka geziler de yapmış, bunları da haber vermemiş. Bakın, Dışişleri Komisyonunun bütçesini de Meclisin bütçesini de -şimdi görüşüyoruz ya- millet ödüyor. Hani “HDP'liler vergi ödemesin, biz onlara hizmet etmeyeceğiz.” diyor musunuz Sayın Başkan? Demiyorsunuz ama Dışişleri Komisyonu yurt dışı gezilerine HDP'yi davet etmiyor. Biz tesadüf eseri, gerçekten tesadüf eseri... Amerika Birleşik Devletleri'ne bir heyet olarak gittik, orada Kongrede, Senatoda görüşmeler yaptık yönetimde, görüşlerimizi ilettilik. Çok ilginç bir şey yaşadık, yaptığımız görüşmelerde “Ya, buraya Türkiye'den resmî bir heyet geldi.” dediler. “Ee...” dedik, şaşırдық; orada duyduk çünkü. “Daha iki gün önce geldi.” dediler. “Ee...” dedik. “Siz yoktunuz, biz de sorduk, ‘HDP nerede?’ dedik.” Komisyon Başkanı demiş ki: “Biz onları çağırdık, HDP gelmek istemedi.” Sayın Başkan, bunu duyduğumuzda biz utanç duyduk orada biliyor musunuz, ülkemiz adına utanç duyduk.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, süreniz doldu, tamamlayınız lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Ama Komisyon Başkanına sorduğumuzda diyor ki: “Ya, bu konuda Meclis Başkanıyla görüşmeniz gerekir, onun iradesi bu.” Şimdi, Sayın Başkan, ben size net bir şekilde soruyorum: Bu irade sizin iradeniz mi, bu ayrımcı irade sizin iradeniz mi, Komisyon Başkanının iradesi mi? Kendisi aynen böyle ifade ettiği için soruyorum ve bundan hicap duyduğumuzu, ülkemiz adına hicap duyduğumuz söylüyoruz, ülkemizde böyle bir ayrımcı uygulamaya imza attığımız için hicap duyduğumuzu söylemek istiyoruz.

Dokunulmazlık meselesinde, Sevgili Ömer Faruk Gergerlioğlu'na, Enis Berberoğlu'na yaşattığınız şeyler gerçekten de kabul edilemez. Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun dokunulmazlığı kaldırıldı, bir talimatla kaldırıldı ve Mecliste bir nöbet tuttu arkadaşımız. Maalesef bir siyasi partinin Başkanının talimatıyla o gece “Buradan alınsın.” dendi ve o gece kolluk kuvvetlerini bir milletvekilinin üzerine gönderip pijamalarıyla, terlikleriyle o insanın apar topar Meclisten gönderilmesine siz talimat verdiğinizizi ilan ettiniz Sayın Başkan ve bundan hicap duyuyorum. Bakın, suçlu olsa da olmasa da... Ki birkaç ay sonra, biliyorsunuz, Anayasa Mahkemesi bu anlamda hak ihlalini teslim etti ve arkadaşımız geri Meclise döndü, şu anda ne mutlu ki aramızda. İşte, böyle hak ihlallerine siz yol vermemelisiniz, bir milletvekilinin pijamasıyla, terliğiyle Meclisten kolluk tarafından apar topar götürülmesi ne demek Sayın Başkan ya, buna nasıl yol verebilirsiniz, nasıl kabul edebilirsiniz; ondan sonra Meclisin nasıl itibarı olur? Bir Cumhurbaşkanı Yardımcısı gelir burada tabii ki -atanmış bir kişi- milletvekillerine

karşı afra tafra yapar bu durumda. Amerikan Parlamentosunda bütçe görüşmelerini bir izleyin bakalım, atanmış bakanlar geliyor, tir tir titiyor, ter içinde kalıyor. Elbette senatörler de Kongre üyeleri de bakanlara karşı saygı gösteriyor ama bakanlar da milletvekillerine çok üst düzeyde saygı gösteriyor. İşte, saygıyı bulmak için bu iradeleri göstermek gerekiyor yani diğer güçlerin, yürütmenin yargıyı bir sopa hâline getirmesine engel olmak gerekiyor. Bunu yapmadınız Sayın Başkan, milletvekillerinin itibarını korumadınız.

Bakın, çok kültürlüyüz, çok dilliyiz, çok inançlıyız öyle değil mi? Ben Ermeni'yim; siz Müslüman'sınız, Türk'sünüz; Kürtler var aramızda, Aleviler var, pek çok inanç var. Ya, bu Mecliste tek dil var ve tek inanç var; cami var, ne mutlu ki var, iyi bir şey, ibadetler yapılıyor ama başka bir inanç merkezi yok. Bu Mecliste kocaman aramız var, ne bir kilise var ne bir cemevi var ne de diğerleri var; tabii ki talep edilirse bu anlamda söylüyorum.

Dil anlamında tek dil var, tek dil. Ben, şimdi Ermenice bir kelime söylesem siz hiçbir şey anlamazsınız, "...” diyorum. Bakın, "Merhaba” diyorum, tek bir kelime, anlamadınız, sizi selamladım. Oysa demokratik ülkelerde çok dillilik var, ülkemiz de çok dilli bir ülke. Meclise bir sistem kurdunuz, niye İngilizce için kurmuşsunuz onu sonradan öğrendik. Bu ülkenin dilleri de var olsun, Kürtçe de var olsun, Lazca da Çerkezce de Ermenice de var olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, üç dakikayı da aştınız artık, bitirin lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum efendim.

Ben orada gidip iki kelam ettiğimde arkadaşlarımız kulaklığını takıp benim ifadelerimi de anlasın, bu da demokrasi kültürümüze bir katkı olsun mesela diye bir düşüncemiz var; buna nasıl bakarsınız Sayın Başkan?

İşte, çok kültürlülüğün, çok dilliliğin, çok inançlılığın demokrasi kültürümüze bir katkısı olacağını düşünüyoruz.

Değerli Başkan, bakın, personelimizin sorunları var, onları sorularımda belirteceğim. Stenograflarımızın sorunları var Sayın Başkan, onların eşit işe eşit ücret talepleri var, emekçilerin talepleri var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sorulara bırakalım onları.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bunları gözetmenizi talep ediyoruz ve şunu söyleyerek bitireyim Sayın Başkan: Yurttaşlarımızın bu kadar sıkıntı çektiği günlerde milletvekillerinin bu kadar yüksek maaş almasını doğru bulmuyoruz. Eğer bir fedakârlık yapılacaksa hep beraber yapmalıyız ve milletvekili maaşının asgari ücretin 3 katından fazla olmaması gerektiğini düşünüyoruz Sayın Başkan, siz dâhil, Cumhurbaşkanı ve tüm kamu görevlilerinin de... Bununla ilgili de bir önerge vereceğiz, bunu da desteklemenizi talep ediyoruz. Yapacaksa fedakârlığı önce milletin vekilleri ve milletin Cumhurbaşkanı yapsın.

Teşekkür ederim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi saat 13.17, bir arkadaşına söz verirsem saat 14.00'e yaklaşırız; isterseniz bu noktada bir yemek arası verelim, yemekten sonra devam ederiz.

Saat 14.00'te devam etmek üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.17

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.11****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 6'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum. Müzakerelerimize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Erhan Usta'nın söz talebi vardı herhâlde.

ERHAN USTA (Samsun) – Grup adına Fahrettin Yokuş...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İYİ Parti Grubu adına Sayın Fahrettin Yokuş kullanacaktır bu süreyi.

Yirmi dakika süreniz var Sayın Yokuş.

Buyurun lütfen.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Meclis Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli katılımcılar; İYİ Parti Grubu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bu konuşmamda Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi hakkında düşüncelerimi ifade edeceğim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanun teklifleri daha kapsamlı, detaylı ve müzakereye açık bir süreç içinde siyasi parti gruplarının istişaresi, çok daha geniş sivil toplum kesimlerinin katılımıyla tartışılmalı ve analiz edilmelidir. Yasama faaliyetlerinin en önemli unsuru kuşkusuz müzakeredir. Toplumun tümünün temsili ve devletimizin etkin ve etkili işleyişi açısından istişare ve müzakere etmenin önemi Parlamentomuzun aritmetiğine bakıldığında dikkatle değerlendirilmesi gereken bir husustur. Ülkemizin mevcut şartlarının da göz önünde bulundurulmasıyla kanun tekliflerinin komisyon görüşmelerinde müzakereye yeterince imkân sağlanmaması, uzmanlardan ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden yeterince bilgi alınmaması, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin en önemli iddialarından biri olan güçlü milletvekili ve kanun yapımının temel taşı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi algısının çöktüğünün ve hatta hiç işletilmediğinin kanıtıdır. Bu durum, sistemdeki yapısal tıkanmanın da maalesef bir tezahürüdür. Yasama yapma faaliyetlerinin getirdiği sonuçlar toplumun hayatını ve faaliyetlerini doğrudan etkileyen, genel hayatın işleyişini değiştiren süreçlerdir. Kanun yapım tekniği de bu sürecin kalitesini etkileyen bir faktördür. Torba kanun hazırlama tekniği de bu sürecin bir yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yasa yapma geleneğimize Adalet ve Kalkınma Partisiyle giren torba kanun hazırlama tekniği, AK PARTİ'nin on dokuz yıllık iktidarı boyunca Parlamentomuzun yasama kalitesi, ciddiyeti ve anlayışına getirdiği basitliğin bir sebebidir. Bu teknik, birbiriyle alakasız maddelerin içine atılıp bir komisyonca görüşülmeye çalışıldığı, karar alma sürecinin etkin ve etkili işletilmediği bir teknik olmaktan başka bir tecrübe katmamıştır. Torba kanun yapma tekniği bütüncül bir anlayışla kanun yapmanızı engellemektedir. Birbirinden farklı konuları tek bir yasa teklifinin içine atarak milletvekillerinin analiz etmesini sağlamaya çalışmak iddiasından vazgeçilmelidir. Nitekim, bu özensiz teklif hazırlama yöntemiyle, durmadan değişikliğe uğrayan, günü geçiren ve ana odaklanan bir mevzuat sistemi yaratılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Kıymetli Başkan; başka bir sorun ise komisyonların işletilmesine ilişkin süreçle ilgilidir. Komisyonlar hızlı ve alelacele bir çalışma mantığı dâhilinde işletiliyor ve çoğu zaman İç Tüzük'e aykırı bir süreç ilerletiliyor. 27'nci Dönem içinde komisyonların toplantıya çağırılması, toplanması, rapor çıkarması gibi hususlarda İç Tüzük hükümlerine riayet edilmemesi gibi durumlarla karşı karşıya kalınmaktadır. 27'nci Dönemde komisyonlara havale edilen tüm kanun teklifleri havale edildiği tali komisyonlarda görüşülmeksizin esas komisyonun gündemine alınmıştır. Oysaki Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23'üncü ve 34'üncü maddelerinde yer alan düzenlemeler çerçevesinde tali komisyonlar, havale edilen teklifi görüşebilirlerdi. Tek bir ihtisas komisyonunun görüşlerine bırakılan ve içinde birden fazla kanunda değişiklik içeren tekliflerin komisyon süreci bu bağlamda son derece sağlıklı ve eksik bir yasama faaliyetine sebep olmaktadır. Komisyonların ihtisas alanlarına girmeyen ve komisyon milletvekillerinin mesleki yetenekleriyle bağlantılı ilerletilemeyen bir yasama faaliyeti gerçekleştirme mantığı, yüz elli yıla dayanan Parlamento geleneğimizin bugün vardığı nokta açısından düşündürücü ve talihsizdir. Gazi Meclisimiz bu örneklerle gün geçtikçe asli sorumluluğundan uzaklaşmaktadır. Milleti egemen bilen bu çatı, milletimizin sorunlarına, dertlerine çözüm arayan bir kurum olmaktan maalesef uzaklaştırılmaktadır. İktidarın değirmenine su taşıyan bir parlamento örneğini gelişmiş hiçbir ülkede göremezsiniz. Yasama kanatları, gelişmiş tüm ülkelerin en başat kurumudur ancak iktidar partisi öve öve bitiremediği Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle Meclisimizin de itibarına gölge düşürmektedir.

Değerli milletvekilleri, buradan bir konuya daha değinmeyi önemli buluyorum. Geçtiğimiz yasama yılında, Gazi Meclis, reddedilen bir kanunun İç Tüzük'e aykırı bir şekilde, uydurma gerekçelerle yeniden oylandığı bir tecrübe yaşadı. Oturumu yöneten Başkan Vekili ve Kâtip Üyelerin huzurunda açıkça ret oyu verilen Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu Teklifi'nin görüşmeleri bir gün sonra Sayın Meclis Başkanının kontrolünde yeniden görüşmeye açıldı; bu, açık bir şekilde Parlamentomuzun tarihi açısından son derece talihsizdir ve bu, Parlamentomuzun demokratik geleneklerine darbe olarak maalesef, tarihe kayıt düşürmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Dördüncü Yasama Yılında tüm parti grupları tarafından 1.547 Meclis araştırması önergesi verildi. 27'nci Yasama Dönemi başından beri İYİ Parti tarafından verilen araştırma önergesi sayısı ise 636'dır. Muhalefet partileri tarafından verilen hiçbir Meclis araştırması önergesi kabul edilmemiştir. Yine, soru önergelerimize bakanlar ya hiç cevap vermiyor ya da geç ve üstünkörü cevap veriyor. Bu durum Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarına gölge düşürmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının bu hususta gerekli hassasiyeti göstermesi bir mecburiyettir. Örneğin, 27'nci Yasama Dönemi başından beri İYİ Parti Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu olarak denetim faaliyetleri kapsamında yürütme kanadının cevaplandırması amacıyla Meclis Başkanlığına toplam 4.647 soru önergesi verdik. Bu 4.647 soru önergesinin 2.818'i cevaplandırılmamıştır. Sadece 1.829 tanesine cevap verilmiştir yani soru önergelerimizin yüzde 61'ine cevap alamadık.

Değerli Başkan, değerli üyeler; 30 Haziran 2021 tarihinde Cumhurbaşkanının imzasıyla kamu kurum ve kuruluşlarında tasarruf genelgesi yayımlandı. Geçtiğimiz hükümet dönemlerinde olduğu gibi bu zor, sıkıntılı süreçte anlayamadığımız bu genelgeyle "Cumhurbaşkanlığı saray harcamaları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi harcamaları tasarruf dışı." denildi. Gerçekten, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesi olarak bunu kabullenemiyorum, böyle bir anlayış olamaz. Kamu tasarruf edecekse öncelikle saray tasarruf etmeli, Türkiye Büyük Millet Meclisi tasarruf etmeli ki kamu kurumları da onların arkasından gelsin, milletin kaynakları çarçur edilmesin.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde de Meclis çalışanlarının sorunlarını bir kere daha Sayın Meclis Başkanımızın huzurunda anlatmak istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında istihdam edilen personelimiz maalesef 4 farklı statüde çalıştırılmaktadır: Kadrolu çalışanlar yani 4/A'lılar, kadro karşılığı sözleşmeli çalışanlar yani 4/B'liler, açıktan sözleşmeli çalışanlar yani sigortalı sözleşmeli danışmanlar, yine daimi işçi ve geçici işçi statüsünde çalışanlar. Bu farklı statüdeki personelin sosyal güvenceleri, sosyal hakları ve emeklilik hakları farklı şekillerde değerlendirilmiştir. Bu durum da çalışma barışını ve bütünlüğünü bozmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde hizmet veren bu personel Meclisimizin imkânlarından da eşit şekilde faydalanmalıdır. Yasama organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendi çatısı altında çalışanlarına asgari ölçüde adalet ve eşitlik sağlayamıyor; bu, oldukça üzücü bir durumdur. Buradan hareketle, 83 milyon insanımıza adalet getirecek düzenlemeler nasıl yapılacak?

Değerli Başkan, kıymetli üyeler; Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan 657 sayılı Kanun'a tabi personel aylık ücret sıralamasında Türkiye genelinde üst sıralarda iken zaman içerisinde çok alt sıralara gerilemiştir. Bunun yanında, bazı kadroların ve üst düzey yöneticilerin özlük hakları teşkilat kanunuyla iyileştirilmiştir. Bu ücret makası, çalışanlar ile yöneticiler arasında yöneticiler lehine oldukça açılmıştır. Memur ve şef arasında bin TL'ye varan, şef ile başkan yardımcısı arasında ise 10 bin TL'ye varan farklılıklar oluşmuştur. Teşkilat kanununda yapılacak bir düzenlemeyle farklı hizmet sınıfı ve kadrolarındaki personelin durumunun kıdem ve eğitim durumları esas alınarak iyileştirilmesi için 1'inci derece 4'üncü kademeye gelmiş personelin emekliliğe esas olacak şekilde haklarının düzeltilmesi gerekmektedir.

Görevde yükselme sınavlarında yazılıyı kazanan personelin hakkının yenmemesi için, her sınavda yaşanan mülakatlarda torpil ve adam kayırma uygulamalarının son bulması için mülakat sisteminin kaldırılması gerekmektedir.

Buradan Meclis Başkanına çağrıda bulunuyorum: Bütün kamu kurumlarına örnek olması bakımından Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yükselme sınavlarında sözlüyü kaldırın efendim. Kaldırmak için ilk düzenlemeyi yapın, bütün kurumlarda torpil müessesesinin sırtına darbeyi vuralım; adalet, liyakat, hakkaniyet tüm kamu kurumlarına yansısın.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının kamu kurumlarına tanınan istisnai kadro uygulamalarından yararlanarak yaptığı atamalar Sayıştayca eleştiri konusu olmuştur. İdarenin istediği kişiyi istediği kadroya sınav şartına bağlı kalmaksızın memur olarak atamak için kullandığı, istisnai kadrolarda kullandığı "önce özel kalem müdürlüğüne ata, arkasından unvanlı bir kadroya geçir yani doldur, boşalt yap yani yasaları, Anayasa'yı arkadan dolan" bunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde olmasını kabul etmek mümkün değildir. Elbette bütün kamu kurumlarında var bunlar istisnasız, belediyeler dâhil; doldur, boşalt. Geçmişte Başbakanlıkta aynı şeyler yapıldı ama gelin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarı için bu yanlışlardan, Sayın Başkan, dönelim. Sınavsız, liyakatsiz olarak kimin oğlu olursa olsun, kimin kızı olursa olsun, hangi partili yandaş olursa olsun bu kuruma girememeli.

Değerli milletvekilleri, 2011 yılından itibaren başlatılan yatay geçişle yönetici atama anlayışı Mecliste çalışma barışını bozmuştur. Yıllardır uzmanlık kadrolarında çalışan nitelikli personelin idari kadrolarına yükselmeleri engellenmiştir. Mecliste bu tür adaletsizlikler yapılması Gazi Meclisimizin itibarını düşürmektedir. Liyakat yerine yandaş anlayışıyla yapılan yönetici atamalarına derhâl son verilmelidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Özel Kalem Müdürlüğü atamaları genelgede... 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59'uncu maddesi kapsamında tanınan atama yetkisi sınırsız bir yetki hâlini almış; ne yazık ki bu yetki Türkiye Büyük Millet Meclisinde memuriyete sınavsız girişlerin

yolunu açmış. Biraz önce ifade ettim, devamında da şunu söylemek isterim: Özellikle başkan ve başkan yardımcılar için ayrılan Türkiye Büyük Millet Meclisi müşavirlik kadrolarına ve teşkilattaki başkan ve başkan yardımcısı kadrolarına, AK PARTİ'nin milletvekili adayı olmuş, sonra kazanamamış kişilerin buralara açıktan atanmaları yani istisnai kadrolara, müşavir kadrolarına açıktan atanmaları gerçekten burayı yaralamaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinde 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname sonrası memurluğa yeni atanan çalışanlar fazla mesai alamıyorlar, bunun yerine izin kullanıyorlar. Fazla çalışma izinlerinin hafta sonu ve bayramlarda çalışma durumunda 2 katı verilmesi gerekmektedir. Diğer kamu personelinden farklı sorumluluk ve mesai sistemine sahip Meclis personeli maalesef, sıradan bir devlet memuru gibi değerlendirilmektedir. İş yoğunluğu ve stres seviyesinin yüksek olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisinde işe yeni giren personel, diğer kamu kurumlarının sınavlarına girerek Türkiye Büyük Millet Meclisinden ayrılmanın yollarını aramaktadır. Bu durum da burada kalifiye çalışanların burayı terk etmesi anlamına gelmektedir, bu sorunun mutlaka çözülmesi lazım.

Özellikle 657 4/B statüsünde çalışan personeller mutlaka 4/A kadrolarına geçirilmeli. Teknik kadroda çalışan personelin unvanlarının verilmesi sonrası düşen iş riski ek ödemelerinin yaptıkları fiile göre verilmesini ve teknik personelin bugüne kadar yaşadıkları hak kayıplarının da karşılanmasını talep ediyoruz.

Milletvekili personel danışmanlarına gelince, bu personellerimiz Türkiye Büyük Millet Meclisinde istihdam edilen personeller içinde özlük haklarıyla ilgili en çok sorun yaşayan personel grubudur. Milletvekillerinin seçilmesiyle birlikte, açıktan atamayla vekil yanında görevlendirilen çalışanlara iş sonu tazminat hakları ve özel hizmet tazminatı hakları verilmemektedir. Danışmanlar bir milletvekili yanında dönem sonuna kadar çalışmaktadır. Vergi dilimleri yüksekliği nedeniyle gelirleri tüm çalışanlar gibi hızla bunların da azalmaktadır. Bu personellerin ihbar tazminat hakları ve işsizlik sigortası ödeneği de yoktur. Yine, danışmanlara ihbar süresi hakkı en az bir ay olarak tanınmalıdır. En önemlisi de danışmanlara her yıl aralık ayı sonunda işe girdi-çıkıtı yapılarak tazminat ödenmesi engellenmiş oluyor. Milletvekili personellerinin görevinin son bulması hâlinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 30'uncu maddesiyle işsizlik maaşı ve iş sonu tazminatı almaları engellenmiştir. Yani gerçekten burası çok üzücüdür. Burada milletvekili danışmanlığı yapan arkadaşlarımıza her yıl girdi-çıkıtı yapılmasının anlamını Allah'ın bir kulu şu toplantı salonunda bize izah edemez. Hangi hak, hangi hukuk, hangi adalet anlayışı yani Meclis bunu da mı çözemiyor, niye çözümüyor? Gerçekten eski bir sendikacı olarak, bir emek örgütü başkanı olarak bunları gerçekten anlamakta maalesef, güçlük çekiyorum.

Yapılan toplu sözleşmeyle -biliyorsunuz, kamu görevlileri toplu sözleşmesi yapıldı- Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışanlarına servis hizmeti sağlanamaması durumunda ulaştırma yardımı verilmektedir. Doğrudur ancak aynı toplu sözleşmede yer alan milletvekili personeli yine aynı madde gereği yararlandırılmamaktadır yani personel sayılmamaktadır. Bu nasıl bir anlayış?

Değerli milletvekilleri, 2011 yılında çıkarılan Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı Kanunu'yla o dönemde yönetici kadrolarında bulunan yaklaşık 100 personel şahsa bağlı kadroya alınmıştır. Bu yetişmiş personelin bugün itibarıyla yüzde 90'ından fazlasına hiçbir iş yaptırılmamakta ve Meclis yönetiminin "bankamatik memuru uygulaması" yapılmaktadır. Bu yasanın yürürlüğe girmesi sürecinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin idari kadroları AK PARTİ iktidarınca başka kamu kurumlarından naklen getirilerek siyasi kadrolaşma yapılmıştır. Ayrıca, bu statü çalışanlarının teşvik ikramiyeleri bazı çalışanlara verilmiş, bazı çalışanlara ise bugüne kadar verilmemiştir. Gerekçe ise daire başkanlarının bu konuyu teklif etmemesi olmuştur. Keyfekeder olan bu uygulamalardan derhâl

vazgeçilmeli ve çalışanların hakları iade edilmeli; Meclis personeli olup hiçbir kişi bankamatik memuru olamaz. Bankamatik memuru hâline getirilmişse bunun sorumlusu Meclis yönetimidir. Bankamatik memuru hâline getirilen çalışanlar yerine her yıl niye memur alıyorsunuz o zaman? Almayın. O bakımdan bu yanlışlardan derhâl dönülmelidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi kreş çalışanlarının da ciddi sorunları var. Kreşte taşeron firma aracılığıyla hâlihazırda görev yapan 4 öğretmen, 5 bakıcı anne 4/D kadrosuna geçirilmemiştir yani işçi dahi yapılmamıştır. KPSS ve mülakatla dışarıdan öğretmen ve bakıcı anne alınmıştır. Hâlihazırda yetişmiş bu personel neden 4/D'ye geçirilmemiştir?

Bir de milletvekili spor tesislerinde spor hocaları bulunmaktadır; bu hocalarımız da kadroya alınmamışlardır. Meclis bünyesinde 11 çalışanı Meclis sığırdıramadı mı ki hâlâ sözleşmeli çalıştırıyor, 4/D'ye, işçi kadrosuna geçiremiyorsunuz?

Değerli milletvekilleri, Meclis çalışanlarının sorunlarıyla ilgili tüm insan kaynakları politikaları tekrar gözden geçirilmelidir, acilen norm kadro uygulamasına geçilmelidir, ücret adaletsizliğinin giderilmesi için skala ayarlaması yapılarak eşit işe eşit ücret sağlanmalıdır, yeni bir teşkilat kanunu çıkarılmalıdır, Destek Hizmetleri Başkanlığı personeli için acilen iş tanımı yapılmalıdır diyorum ve son söz olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Gazi Meclisimiz Türk milleti adına görev yapan en önemli kurumumuzdur. Adalet önce Mecliste olmalıdır, adalet önce Mecliste yaşmalıdır; çalışanıyla, gruplarıyla, tüm kadrosuyla burada adalete, hukuka, Anayasa'ya uygun bir çalışma ortaya konmalıdır ki bütün kamu kurumlarına, bütün Türk milletine örnek olmalıdır. Ama bu kurumda adaletsizlik olursa biz yasama organından nasıl adalet dağıtacağız ya da bizim dağıtacağımız düzenlemelere kim inanacak, kim itibar edecek diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Yokuş.

Şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın Mustafa Kalaycı'ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Saygıdeğer Başkanı, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Sayıştay Başkanı, Kamu Başdenetçisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, değerli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bağımsızlık savaşı kazanmış ve vatan kurtarmış ilk Meclisidir. İstiklal Harbi'mizi idare ettiği için Gazi Meclis unvanını almış olan Meclisimiz, 15 Temmuz 2016 tarihinde hain FETÖ işgalini durdurmuş, bu hâliyle 2'nci defa vatan kurtarıcılığı unvanına layık olmuş, demokrasi adına örnek direnişiyile 2'nci kez "Gazi" unvanını almayı hak etmiştir.

Bilindiği üzere 16 Nisan 2017 tarihinde aziz milletimizin iradesiyle bir Anayasa değişikliği yapılmış ve hükümet sisteminde köklü bir reforma gidilmiştir. Bu kapsamda yasamanın görev ve yetkileriyle ilgili de çok önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bugün yasama konusunda eleştirilere baktığımız zaman büyük çoğunlukla parlamenter sistem gözlüğüyle değerlendirmeler yapılmasından ve uygulamada karşılaşılan bazı sorunlardan kaynaklı olduğunu görüyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak yasama konusunda yapılan düzenlemelerle ilgili değerlendirmelerimizi daha önce defaatle açıkladık, bugün de Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesinin görüşülmesi vesilesiyle özü itibarıyla tekrar ifade etmek istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi asıl fonksiyon ve vasfına kavuşturulmuş, temsil ve yetki bakımından güçlendirilmiştir. Kanun yapımında Meclis iradesi ön plana çıkarılmış, Meclis münhasıran milletvekilleri tarafından verilen kanun teklifleri üzerinden yasama yapmaya başlamıştır. Yetki kanununa dayalı kanun hükmünde kararname çıkarma uygulaması yeni sistemle birlikte kaldırılmıştır;

böylelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisinin elinden alınması anlamına gelen bu uygulamaya son verilmiş, yasamanın ve yürütmenin asli fonksiyonlarına döndürülmesi sağlanmış, kuvvetler ayrılığı tahkim edilmiştir.

OHAL döneminde çıkarılacak kanun hükmünde karamelerin de üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmaması hâlinde hükümsüz kalacağı düzenlenmiştir. Geçmiş dönemde bu KHK'lerin yıllarca uygulamada kaldığını hepimiz biliyoruz. Olağanüstü hâlin onayı, süresinin değiştirilmesi, kaldırılması ve süresinin uzatılması yetkisi yine Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir, bu yetkinin Cumhurbaşkanına verilmesi asla söz konusu değildir.

Türkiye Büyük Millet Meclisine ilk kez, Hâkim ve Savcılar Kurulunun çoğunluğunu oluşturan 7 üyenin nitelikli çoğunlukla seçilmesi yetkisi verilmiştir.

Meclisin yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırması ve Meclis soruşturması yoluyla denetim fonksiyonları daha da güçlendirilmiş, yazılı soru önergelerine on beş gün içinde cevap verilmesi anayasal hükme bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanının her türlü eylem ve işlemleri yasama denetimine tabi hâle getirilmiş, Cumhurbaşkanına cezai sorumluluk yüklenmiştir. Bu amaçla getirilen suçlandırma mekanizması yeni sistemin güçlü bir denetim aracı olarak Anayasa'da yerini almıştır.

Yürütme yetkisini doğrudan milletin vermesi sağlanmış, yürütme Meclis içinde çıkmadığı ve güvenoyunu bizzat milletten aldığı için de güvenoyu ve gensoru mekanizması kaldırılmıştır, zira, vekil değil, asıl olan millet Cumhurbaşkanını seçmek suretiyle güvenoyu vermiş olmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle kuvvetler ayrımı net olarak sağlanmıştır. Bilindiği gibi parlamenter sistem yumuşak kuvvetler ayrılığına dayanmakta olup yürütme organı ikili bir yapı arz etmekte, yürütme yasama organı tarafından seçilmekte ve yasama organına karşı sorumlu olmaktadır. Ülkemizde de daha önce yaşadığımız üzere parlamenter sistemde kuvvetler ayrılığı sağlıklı bir şekilde işlememektedir. Hükümet yasama organı içinden çıktığı için yürütme yasama üzerinde tahakküm oluşturmakta dolayısıyla kuvvetler birliği hasıl olmaktadır. Nitekim, ülkemizde parlamenter sistem döneminde çıkan yasaların tamamına yakını hükümet tasarılarının yasalasma şeklidir. Parlamento çoğunluğunu elde eden hükümet içinden çıktığı çoğunluk partisinin ya da partilerinin desteğine de sahip olduğu için sağlıklı bir Parlamento denetiminden de söz edilememektedir yani parlamenter sistemde yürütmeyi elinde bulunduran siyasi güç Parlamento'ya da mutlak anlamda hâkim olmaktadır, dolayısıyla, parlamento yürütme organını denetleme işlevini yeterince yerine getirememektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ise katı kuvvetler ayrılığına dayanmaktadır; hem yürütme hem de yasama organı halk tarafından seçilmektedir. Dünyada başkanlık sistemlerinde uygulandığı üzere "Türk tipi başkanlık sistemi"nde de tek başlı yürütme bulunmaktadır. Tek başlı yürütme başkanlık sisteminin ayırt edici özelliğidir. Başkanlık sisteminin avantajları, doğrudan demokrasiye dayanmasının yanında temel olarak meşruluğunu doğrudan halktan alan güçlü yönetim, hükümet krizlerinin olmaması neticesinde siyasi istikrar, hesap sorulabilirliği yüksek olmasından dolayı daha demokratik bir yönetim olarak belirtilmektedir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe yetkisinin devri asla söz konusu değildir. Cumhurbaşkanı tarafından sunulan bütçe kanunu teklifi Meclis tarafından görüşülüp karara bağlanmaktadır; üç yıldır da bunun uygulamasını hep beraber görüyoruz, yaşıyoruz. Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması hâlinde geçici bütçe kanunu çıkarılması, geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesinin yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak uygulanması öngörülmektedir.

Cumhurbaşkanına bu konuda hiçbir yetki verilmemektedir; bütçe ve geçici bütçe çıkarılamazsa Meclisten geçen bir önceki yılın bütçesinin yeniden değerlendirilmesine göre artırılarak uygulanması öngörülmektedir. Burada unutulmaması gereken husus, yeniden değerlendirilmesinde artırılan bir önceki yıl bütçesinin de Meclis tarafından yapılmış olmasıdır ve burada bütçesiz kalınmaması amaçlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine yönelik eleştirilerden biri de Cumhurbaşkanlığı kararname yoluyla Meclisin kanun çıkarma yetkisinin azaltıldığı yönündedir; buna gerekçe olarak da Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin madde sayılarının fazlalığı örnek gösterilmektedir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri yoluyla 3 binden fazla maddeyle düzenleme yapıldığı, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ise 2.421 maddeyi yasalaştırabildiği ifade edilmektedir. Böyle bir tespitin esasen hiçbir hukuki ve bilimsel yanı bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin madde sayılarının fazla olma sebebi sistem değişikliği sırasında bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının tüm mevzuatının Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yeniden düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 539 madde, 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ise 802 maddeden oluşmaktadır. Tek başına bu 2 kararnamenin madde sayısı 1.341'dir. Geçiş dönemi tamamlandıktan sonra çıkarılan kararnameler bu şekilde kalabalık maddeli değildir. Cumhurbaşkanının yürütme alanıyla ilgili kararname çıkarması başkanlık sisteminin rutinlerindedir ve yaygın olarak başvuru bir yetkidir.

Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, Cumhurbaşkanının asli düzenleme yetkisini kullanmak suretiyle Anayasa'da belirlenen sınırlar çerçevesinde olmak ve kanunlara aykırı olmamak kaydıyla yürütmeye ilişkin konularda yaptığı düzenlemelerdir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, normlar hiyerarşisinde kanun hükümlerinden sonra gelmektedir. Cumhurbaşkanının kararname çıkarma yetkisi sınırsız ve yasama yetkisini ihlal eden bir yetki değildir ve anayasal yargı denetimine tabidir. Cumhurbaşkanının Anayasa'da yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile siyasi haklar ve ödevler konularında kararname çıkarma yetkisi bulunmamaktadır. Cumhurbaşkanı Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda ve kanunlarda açıkça düzenlenen konularda da kararname çıkartmamaktadır. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde kanun hükümleri uygulanmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda bir kanun çıkarması durumunda kararname hükümsüz hâle gelecek, kanun tatbik edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin bütün kurum ve kurallarıyla yerleşmesi, sistemin tamamlayıcı unsurlarının gerçekleştirilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yapılması gereken önemli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yeni ve demokratik bir anayasayla taçlandırılmalıdır. Mazisi neredeyse yüz kırk beş yılı bulan anayasa tartışmaları, toplum ve devlet hayatımıza deyim yerindeyse ambargo koymuştur. Bu tartışmaların kalıcı bir mutabakatla sonuçlandırılması temel amaç olsa da istisnai dönemler haricinde bu amaç maalesef gerçekleşmemiştir. Milliyetçi Hareket Partisine göre cumhuriyetin 100'üncü yılında yeni anayasa yapmak, yeni bir toplum sözleşmesini milletimize kazandırmak bir tercihten öte tarihî, ahlaki ve millî bir sorumluluktur. Biz bu sorumluluk duygusuyla hareket ederek üstümüze düşen siyasi görevi yerine getirdik. Başlangıca "Allah'ın lütfu, kardeşlik ruhu ve vatan sevgisiyle varlık bulmuş biz Türk milleti." düsturuyla giriş yapılan anayasa teklifimiz cumhuriyetin 100'üncü yıl dönümünü esas alarak 100 maddeyle hazırlanmıştır. Demokratik ve sivil nitelikli bir anayasayı hazırlayıp önümüzdeki yüzyıla Türk milletinin mührünü vurmak en temel gündem konusudur.

Diğer taraftan, seçim sistemlerinde temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkeleri arasında denge sağlamak esas olup seçim kanunları bu ilkeleri de dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmeli, darbe dönemi ürünü olan Siyasi Partiler Kanunu değiştirilmeli, siyaset kurumu demokratikleştirilmelidir. Amacı ülkeye ve millete hizmet olan siyasetin ahlaki değerlerle bezenmesi bize göre bir mecburiyettir. Siyasetin, siyasetçinin ve tüm devlet düzeninin saygınlığını geliştirmek için, her şeyden önce siyasi etik kurallarına uygun davranan bir parlamentonun varlığı tesis edilmeli, siyasi etik kanunu mutlaka düzenlenmelidir.

Milletvekili dokunulmazlığı kamu vicdanının kabul edeceği makul esaslara bağlanarak belli durumlar dışında kaldırılmalıdır, işlenmiş suçlar hiç kimsenin yanına bırakılmamalıdır; ayrıca, özellikle de bölücülük, terör örgütlerine yardım ve yataklık iddialarıyla ilgili düzenlenen fezlekeler derhâl işleme konulmalıdır. Türk siyaseti ahlaki ve hukuki bir arınma dönemi yaşamalıdır; bu ihtiyaç herkes ve hepimiz için geçerlidir.

Meclisin çalışma usul ve esasları İç Tüzük'le düzenlenmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak hızlı, etkin, şeffaf, katılımcı ve kaliteli bir yasama sürecinin ortaya çıkarılmasını sağlayacak şekilde Meclis İçtüzüğü'nün tümüyle gözden geçirilmesi gerektiğini değerlendiriyoruz. Yasama kalitesinin artırılması, yasama ve denetim sürecinin odağını komisyonların teşkil etmesi, kanun tekliflerinin etki analizini yaparak tarafsız ve teknik rapor sunacak altyapının oluşturulması, denetimin etkinleştirilmesi kapsamında kesin hesap ve denetim raporlarının görüşüleceği ayrı bir komisyonun oluşturulması İç Tüzük çalışmasında önemli gördüğümüz ve önerdiğimiz hususlardandır. Kanun yapma, kanun teklif etme kapasitesini artırmak için Türkiye Büyük Millet Meclisinin idari kapasitesinin de bu yapıya uygun olarak daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasama faaliyetleri yanında idari teşkilatı aracılığıyla Meclis faaliyetlerinin verimli ve etkin yürütülmesi için faaliyet yürütmektedir. Bu sürecin etkili unsurları olan Meclis çalışanlarının mali ve sosyal haklarındaki farklılıklar ile çalışma şartlarına ilişkin düzenlemelerin yapılması verimliliği artıracak, hakkaniyet sağlanacaktır.

Sayın Başkanım, daha önce arkadaşlarımızdan da ifade edenler oldu, Meclis çalışanları arasında, eskiler ile yeniler arasında çok önemli bir ücret farklılığı var yani "eşit işe, eşit ücret" gerekçesiyle yapılan düzenleme maalesef, tam tersine sonuç doğurmuştur. Şimdi, yasama uzmanlarımız var, bütçe uzmanlarımız var, eski girenler ile yeni girenler, tüm personelimiz açısından hakikaten kabul edilemeyecek bir ücret farklılığıyla karşı karşıya. Yine, stenografların yıpranma payı hakkı mutlaka düzenlenmeli. Yardımcı hizmetler sınıfında çalışan arkadaşlarımız var, 657, 4/A statüsünde. Bunlar arasında üniversite mezunları dâhi var. Türkiye Büyük Millet Meclisi daha önce 4/B statüsünde çalışanları, büro görevlisi ve teknik unvanlara mülakatla ve tamamını -ki benim elimdeki rakam 300 kişi- atamıştır. Aynı uygulamanın 4/A statüsündeki yardımcı hizmetlerde çalışan personelimiz için de uygulanmasının doğru olacağını düşünüyoruz. Bir de tabii, bu danışmanlar mevzuu var, gerek grup danışmanları gerek milletvekili danışmanları; iş güvencesi yok, ayrıca iş sonu tazminatı da alamıyorlar. Bu konunun da bir masaya yatırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bütçe, yasama organınca yürütme organına izin ve yetki verilmesini düzenleyen bir kanun olup bu izin ve yetkinin mevzuata ve bütçeye uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığının izlenmesi ve belirlenmesi gerekir. Bütçe hakkı Parlamenteoya vatandaşlar adına gelir toplama ve bu gelirleri belirli alanlara ve amaçlara tahsis etme yetkisini vermektedir. Bu hakkın kullanılması kamu mali yönetimi sisteminin belirlenen usullere uygun şekilde denetlenmesi sorumluluğunu da beraberinde getirmiştir. Denetim yoluyla idareyi geliştirmek önemli bir fonksiyondur. Sayıştay yaptığı denetimlerle bu amaca önemli katkılar sunmaktadır. Sayıştay denetim raporlarında çok sayıda ve önemli bulgular yer almaktadır. Sayıştayın tespit ettiği, ödenek aktarımı ve ödenek

üstü giderler gibi uygulamalara meydan verilmemesine ve denetim raporlarında yer alan Sayıştay önerilerine riayet edilmesine özen gösterilmesi gerekmektedir. Özellikle mevzuatın yahut uygulamanın kamu kurumlarındaki uygulayıcılarca bilinmemesi, yanlış muhasebeleştirme gibi sebeplerle yapılan eksik işlemlerin giderilmesi için Sayıştay ile kurumların iş birliğine ihtiyaç bulunmaktadır.

Son olarak, çok önemli ve başarılı görev yapan Kamu Denetçiliği Kurumumuza da değinmek istiyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, tarihimizden ve geleneğimizden gelen kamu denetçiliği sisteminin sağlıklı işlemesini, vatandaşlarımızın idareden kaynaklanan mağduriyetlerinin süratle giderilmesi bakımından önemli görüyoruz ve yakından takip ediyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumunca alınan tavsiye kararlarına uyum oranı her geçen yıl artmakta olup 2020 yılında yüzde 76,31 iken bu yıl -12 Ekim itibarıyla Sayın Kamu Başdenetçimizin verdiği bilgiye göre- yüzde 80,96'ya ulaşmıştır. Kamu Denetçiliği Kurumu verdiği kararlarla kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılmasına katkı vermekte, vatandaşlarımızın yaşadığı mağduriyetleri gidermekte, diğer taraftan mahkemelerin yükünü hafifletmekte, on binlerce davanın idari ve adli yargıda açılmasının önüne geçmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 yılı bütçelerinin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını diliyorum. Sözlerime son verirken, Gazi Meclisimizin ilk Başkanı ve Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kurucu kahramanlarımızı hürmet, minnet, ve şükranla yâd ediyorum. Aziz milletimizin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı bugünden ve yürekten kutluyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisinden Sayın Orhan Yegin.

Buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Teşekkür ederim Başkanım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok Kıymetli Başkanı, Meclisimizin Değerli Başkanı, Komisyonumuzun Kıymetli Başkan ve üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Sayıştay Başkanı ve Kamu Başdenetçisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Genel Sekreteri, çok kıymetli bürokratlarımız, basın mensuplarımız ve bu salonda bulunan herkes; hepinizi saygıyla selamlıyorum ben de.

Gazi Meclisimize sunulan 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin, Meclisimize, milletimize ve ülkemize şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Yüz bir yıl önce büyük bir iradenin azmi ve başarısı olarak açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi, aziz milletimizin tam bağımsız yaşama iradesinden doğmuş ve esarete meydan okumuş, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ve hukuki altyapısının hazırlandığı dönemin de başlangıcı olmuştur. Bu vesileyle, iki gün sonra 98'inci yılını kutlayacağımız Cumhuriyet Bayramı'nı da şimdiden kutluyor, başta cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm Millî Mücadele kahramanlarımızı, şehit ve gazilerimizi saygı, rahmet ve minnetle anıyorum.

Meclisimiz, 23 Nisan 1920'den günümüze kadar bazı dönemlerde iradesine ipotek konulmaya çalışılsa da tekrar hâkimiyeti eline alıp iradesine tavizsiz bir şekilde devam etmiş ve bundan sonra da Allah'ın izniyle devam edecektir inşallah.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin varlık sebebi milletin iradesidir. Bu sebeple ki Meclisimiz, kendisini var eden sebepleri yaşatmak için, bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de vazifesini güçlü bir şekilde yapmaya devam edecektir.

1920'den bu yana aziz milletimizin sesi olan bir Meclisin mensubuyuz. Meclisimiz, Kurtuluş Savaşı'nın yönetilmesiyle beraber "gazi" unvanını da almış, buna rağmen ne yazık ki birçok kez milletin iradesine, demokrasimize darbe indirmeye çalışanlara da tanıklık etmiştir ve en son 15 Temmuz 2016'da milletin ve onu temsil eden bu Gazi Meclisin iradesi yine hedef alınmıştır. Aziz milletimiz ve yüce Meclis, cesaret ve yiğitliğiyle o gece el ele milletin emanetine hep beraber sahip çıkmıştır.

Değerli arkadaşlar, bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi yapmış olduğu bütün çalışmalarında daima millî gayeyi ve hedeflerimizi hep önde tutmuştur. Askerî ve sivil vesayet odakları tarafından belli dönemlerde iradesi gasbedilmek istense de hürriyetçi, çoğulcu sivil siyaset her zaman galip gelmiştir. İstiklal mücadelemizin sürdürüldüğü en zorlu, en buhranlı günlerden bugüne kadar, millî birliğimizin, millî mutabakatımızın, millî egemenliğimizin en somut tecelligâhı olmuştur. Bu vesileyle, Millî Mücadele'nin öncüsü ve bilfiil yürütücüsü olan Meclisimizin kuruluşundan itibaren "milletvekili" sıfatıyla, derdi millet olup ülkemize hizmet eden tüm mensuplarını da rahmetle, saygıyla anıyoruz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; geçmiş dönemlerde ülkemizde hükümetler kurulamıyor, başbakanlar, cumhurbaşkanları seçilemiyor; devamlı seçim oluyor ve hatta siyasi çıkmazlar beraberinde yıkıcı ekonomik krizleri ve istikrarsızlığı tetikliyordu. Siyasetin çözüm üretmemesi bahanesine sığınan müdahaleciler, vesayetçiler demokrasimizi askıya alıp her alanda derin yaralar açıyorlardı. 16 Nisan 2017'de yapılan ve milletin iradesiyle kabul edilen Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildi. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, siyasi ve toplumsal uzlaşmanın ön plana çıktığı, millî iradenin doğrudan tecelli ettiği bir yönetim yapısıdır. Güçlü devlet, güçlü yönetim, demokratik istikrar gayeleri yeni sistemin ana omurgasıdır. Yasama, yürütme ve yargı organlarının kendi içinde daha güçlü, daha bağımsız, daha etkin olduğu bir sistemdir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ülkemiz, yönetimde istikrarın tesis, temilde adaletin de temin edildiği bir yönetim yapısına kavuşmuştur. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, aynı zamanda, Meclisimizin temel özellikleri olan millî ruh, millî irade, millî hâkimiyet ve millî birlik esasını da güçlendirmiştir. Millî iradenin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisinin aslı fonksiyonlarına döndüğünü, itibarının, etkinliğinin ve gücünün pekiştirildiğini düşünüyoruz. Buna rağmen böyle düşünmeyen siyasetler, akademisyenler, vatandaşlar da olabilir tabii ki ve biz buna saygı da duyarız. Özellikle karşıt görüşlü olan milletvekillerinin bu görüşlerini zaten hem Komisyonadaki konuşmalarda hem Genel Kurulda hem de diğer platformlarda dile getirdiklerine çok kez şahit oluyoruz. Ancak bazı arkadaşlar bu görüşleri ifade ederken önce Meclisin itibarını hiçe sayacak cümleler ediyor ve sonra da "Meclisin itibarı ve gücü yok oldu." diye bir algının peşine düşüyor, bizi de oraya sürüklemeye çalışıyorlar. Bugün de Meclisin saygınlığı üzerinden konuşuldu hep. "Dün burada sorduğumuz hiçbir şeyi not almadı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı." dediler, "Meclisi saymıyor." dediler onlar konuşurken not almadığımı düşünerek, "Saygınlığımızı hiçe saydı." dediler. Oysa sabırla burada oturup salonu terk etmeden dinleyebilselerdi o soruların her birinin tek tek not alındığına, bir kısmına süre yetmediği için daha sonra cevap verileceğine ama bir kısmının da o salonda cevaplandırıldığına şahit olacaklardı. Gözlerinin içine bakarak eğer kalemle not alınmıyorsa onların dinlenilmediği, Meclise saygısızlık yapıldığı gibi bir fotoğraf oluşturmaya çalışıyorlar; böyle bir şey yok. "Konuşurken gözümün içine bak, beni dinle." algısıyla Meclisin sürekli hor görüldüğü, küçük düşürüldüğü gibi bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Bunu kabul etmemiz mümkün değil. Sonra ne yaptılar? Gittiler, duramadılar burada; sonra da bugün geldiler, kendi kurguları üzerinden dünkü bütün görüşmeleri suçlamaya, kişileri suçlamaya başladılar. "Ben milletvekiliyim." diyerek her türlü ağır eleştiriyi, hatta çoğu zaman hakareti rahatlıkla yaparak her sözü söylemeyi kendimizde hak göreceğiz, sonra da ortalama bir cevap alınca, bunu bile duyunca yürütmenin Meclisin vekillerinin üzerinden geçtiğini, onları yok saydığını söylemeye çalışacağız. Bu, kabul edilebilir değil. Hepimiz dünkü olaylara şahit olduk, hepimiz konuşmaları dinledik, hakarete varan ifadeleri biz de duyduk,

hicap ettik bundan. Cumhurbaşkanı Yardımcısı dün konuşurken “gücenme, alınma” anlamında “gocunma” ifadesi gibi bir ifadeyi kullandı diye, bunu duyunca, birden “Atananların bizi aşağılamasına izin vermeyin.” diye Başkana çıkışmaya başladı arkadaşlar. “Gelip bize hesap vereceksiniz. Sorularıma cevap vereceksin. Nerede bunun alt tabloları? Siz atanmışsınız, susup oturacaksınız...” Arkadaşlar, bu ne kibir, bu ne böbürlenme? Atanmışlar bizim veya sizin köleleriniz değil. Seçilmiş olmak bize de size de her tarafa kibir saçma imtiyazı vermez. Millet size de bize de insanların onuruyla oynayalım diye, insanları aşağılayalım diye vekâlet vermedi. Karşımızda tir tir titresin istiyor bazı arkadaşlar, buraya gelenler; hiç böyle bir şey istemiyoruz. Seçilmiş olmak bize böyle bir yetki de vermiyor veya onların seçilmemiş olması karşımızda tir tir titreyerek konuşacakları, duracakları anlamı da taşıyor. Bunları kabul etmemiz mümkün değil. Hele buna “Ha, illa biz böyle istiyoruz; bu üslubu, bu yetkiyi böyle kullanacağız.” diyorsak kimse de buna boyun eğmek, karşımızda tir tir titremek zorunda değil.

Sayın Şener, söze aslında çok güzel başladı, dedi ki: “Bağırırken düşünemezsin, düşünürken bağıramazsın.” Çok kıymetliydi ama konuşurken neredeyse hep bağırдың Sayın Şener, hep bağırдың.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Karşı taraf bizi duymuyordu.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Evet, evet; hep bağırarak konuştunuz. Sizin sözünüzden hareketle bunu söylemek istedim ve diğer bazı hatipler de bunu böyle yaptılar. Bence bağırma ihtiyacı var çünkü haksızlık yaptıklarını ve haksız olduklarını biliyorlar. Öyle konuşuyorlar ki hak nedir, hukuk nedir bilmeyen haklı olmuş; herkesin hakkını hukukunu gözeten haksız duruma düşmüş. Burada hatırlatacağımız ilkeler şunlardır, kendimize de size de hatırlatacağımız: Sev ki sevilesin, incitme ki incinmesin, kötü söyleme ki kötü duymayasın. Ehline denk gelmeyen her şey ziyan olur. Söz de böyledir, ehline gelmedi mi ziyan edilir. Aranızda -bu tarafta da o tarafta da- bu sözü çok kıymetli kullanan insanlar var, tek tek örnek vererek anlatmayayım. Sayın Kuşoğlu konuştuğu zaman bütün dikkatimi ona veriyorum; ne konuşacak, ne söyleyecek, ne alabilirim ben bu insanın konuşmasından. Bir şeyi yanlış anladığı zaman hicap duyuyorum, gönlünü nasıl alabilirim diye düşünüyorum, yanına gidiyorum, özür diliyorum; bunu biz, birbirimizle sağlayabiliriz, o da Cumhuriyet Halk Partisinin milletvekili yani onun... Ve burada tanıştık kendisiyle ama o kadar saygın bir üsleple... Böyle insanlar var aranızda, tek tek hepinizi saymayacağım ama bu çok kıymetli bir şey, bunu hep beraber aramızda yaygınlaştırmamız lazım diye düşünüyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Beğenmedim Başkanım, çok kötüydü.

Evet, izninizle devam edeyim.

Şimdi, Meclisin, yürütmenin talimatıyla iş yaptığını; kanunları yürütmenin hazırlayıp Meclise gönderdiğini; Mecliste hiçbir çalışma yapılmadığını; özellikle partimizin milletvekillerini kastederek hiçbir kanun teklifinden haberdar olmadığımızı, vâkıf olmadığımızı; metinleri bu şekilde savunur hâle geldiğimizi; içeriğini bilmediği metinlerin altına ezbere imza attıkları gibi gerçekten kırıncı, küçük düşürücü ve hakaretvari ifadelerle maruz kalıyoruz maalesef. Sizde işler belki öyle yürüyor olabilir ama herkeste işlerin öyle yürüdüğünü lütfen düşünmeyin. Burada iki ihtimal olduğunu düşünüyoruz, hüsnüzanda bulunarak diyoruz ki: Ya kanun yapım sürecinin nasıl işlediğinden belki tam haberdar değillerdir, onun için bu ithamlarda bulunuyorlardı ya da Gazi Meclisin ve onun değerli üyelerinin itibarını alaşağı etmek pahasına yürütme organının Meclisi tahakküm altına aldığı iftirasında bulunuyorlar, maalesef bunu yaparken de acı bir dil kullanıyorlar.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; kanun teklifleri bazen tüm toplumun, bazen toplumun bir kesiminin, bazen de kamu kurum ve kuruluşlarımızın ihtiyaçları ve taleplerinin doğrultusunda şekil alır; hatta milletvekili olarak hepimiz bireysel olarak sahada, çarşıda, pazarda STK'lerde, ülkenin dört bir yanında çalışmalarımızı yaparken birçok taleple karşılaşırız. Bunların bazıları yalnızca yasal düzenlemelerle karşılanabilecek talepler olabilir. Kaynağı her neresi olursa olsun kanuni bir ihtiyaç doğmuşsa o ihtiyacın iletileceği ve olumlu veya olumsuz olarak nihai karar verileceği yer işte burası, bu yüce Meclistir. Bir kanun teklifi hazırlanırken tabii ki doğal olarak o kanun teklifinin konusuyla ilgili daha teknik bilgi ve birikime sahip, o iş ve işlemleri yapan ve o alanda hem pratik hem mevzuatsal anlamda bir hafızası olan bakanlık veya idareyle görüşülecek, destek talep edilecek ve destek olunacaktır elbette. Bu sistemde yasama ve yürütme erkleri, evet, birbirinden sert bir şekilde ayrılmıştır ancak bu, yasama ve yürütmenin kopukluğu anlamına gelmemektedir. Bizler siyasisyiz, milletvekiliyiz ama her milletvekili hukukçu olacak, hatta her hukukçu kanun yapımı noktasında uzman olacak değil. Hepimiz hem enerjide hem sosyal politikalarda hem Anayasa'da hem vergide hem gümrükte hem tarifelerde hem desteklerde hem teşviklerde hem işsizlikte, çalışma hayatında, her konuda uzman değiliz, olamayız da. Önemli olan, kanun teklifi hazırlanırken, görüşülürken, maddelerine dokunulurken iradenin kimde, nerede olduğu ve nerede neticelendiğidir; irade, hiç şüphesiz ki milleti temsil eden işte bu yüce Meclistedir.

Bir konuda kanun teklifi hazırlığı yapılırken parti grubumuz tarafından o teklifin konusu bakanlık, idare ve STK'lerle görüşülür. Genel merkezimizde, Cumhuriyet İttifakı'nın diğer ortağı olan Milliyetçi Hareket Partisiyle, hatta çoğu zaman muhalefet partileriyle de görüşülür, istişareler, tartışmalar yapılır. Kurumların bürokratlarından, özellikle hukuk müşavirlerinden, bizim kendi mesai arkadaşlarımız olan Meclis bürokratlarından, çalışanlarından, teklif metninin yazımına kadar ve diğer tüm teknik hususlarda destek almır gayet tabii. Şu an yasama organı ile yürütme organının aynı siyasi eğilimden yani Cumhuriyet İttifakı'ndan oluşması, işin doğası gereği yürütme ile yasama arasındaki iletişimi, iş birliğini ve koordinasyonu daha güçlü kılmaktadır. İşte, biz, buna erklerin istişare ve koordinasyonu, uyumu diyoruz, siz bunu "vesayet" olarak görmek ve bunu, bu şekilde göstermek istiyorsunuz.

Buradan hareketle, tüm kanun tekliflerinin, bu süreçlerin hiçbiri yapılmıyormuşçasına hazırlandığı, yürütmeden gelen bilinmedik bir metnin burada şuursuzca savunulduğu gibi ithamların başta AK PARTİ milletvekillerime olmak üzere tüm milletvekillerine ve yüce Meclisimize büyük bir haksızlık olduğunu belirtmek isterim. Eksikliklerimizi, noksanlıklarımızı da elbette konuşacağız, eleştirilerimizi yapacağız elbette ama saygın bir tavırla, saygın bir dille, üslupla yapacağız ki muhataplarımız da hakkı teslim noktasında gereğini yapsınlar.

Burada hakikaten her siyasi parti grubundan çok donanımlı arkadaşlarımız var. Hepimiz milletvekiliyiz, milletvekilliği itibarını önce bizler korumak durumundayız. Hukukun üstünlüğü, demokratik değerlerin olgunlaşması, Meclisin güçlenmesi, nitelikli yasa yapma hususlarında Meclise katkı sunmaya çalışıyoruz hep beraber. Gerçekte olmayan bu tarz söylemlerle, ithamlarla birbirimize bağırıp çağırarak, birbirimize hakaret ederek, birbirimizin üstüne yürüyerek, hatta zaman zaman belki yumruk sallamaya kalkarak nezaketten uzak, iletişimden kopuk, anlayış ve hoşgöründen yoksun bir görüntü vererek biz önce kendimiz kendi itibarımızı yok ediyoruz maalesef.

Değerli milletvekilleri, millî beka söz konusu olduğunda, millî menfaatler söz konusu olduğunda siyasi farklılık gözetmeksizin yekvücut olmayı başarmış bir Meclistir burası, bu Meclis. Milletimizin huzuru, mutluluğu için cumhur iradesine, hukuka, adalete sadakatle sahip çıkıp hep beraber milletimizle el ele vererek çok daha aydınlık yarınlara inşallah hep beraber ilerleyeceğiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarı hepimizin itibarıdır, Türkiye'nin itibarıdır; o nedenle, bu itibarı yüceltmek ve yükseltmek, Türkiye Cumhuriyeti'ni demokrasi ve adaletle geliştirerek payidar kılmak hepimizin ortak sorumluluğu ve görevidir. Diğer yandan, Meclisimizin bu yıl içerisinde yaptığı bazı çalışmalarından Meclis Başkanımız detaylı olarak bahsetti; ben de önemli gördüğüm birkaç faaliyetine kısaca değinerek sözlerime son vermek istiyorum.

Bilindiği gibi, bu sene Genel Kurul salonunda bulunan oylama, yoklama ve seslendirme sistemi yenilenmiştir; teşekkür ediyoruz ancak parmak izimiz olmadan girdiğimiz bir sisteme yeniden şifre girmek zorunda olduğumuzu da dikkatinize sunuyor, bu konuda da bir yenilenmenin daha da güçlü hissedilmesini istiyoruz. Bu sistem 1990'ların ortasında yapılmıştı ve sıkça arıza vermeye başlamıştı. Meclisimizin de tatilde olduğu dönemde sistem yenilendi. Yine aynı dönemde kurulan Meclis Televizyonu da bugüne kadar, kurulduğu dönemin teknolojisiyle hizmet veriyordu; hâl böyle olunca, teknolojik gelişmelerin gerisinde kalan bu sistemlerde bir yenilenmeye gidilmesi ihtiyacı hasıl oldu. Genel Kurul Salonu'nda kullanılan oylama, yoklama ve seslendirme sistemiyle birlikte Meclis Televizyonu'nda da bir yenilenmeye gidilmiş oldu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı bugüne kadar biz milletvekillerinin memnuniyetini temin edebilmek ve yasama faaliyetlerimize her alanda destek verebilmek için büyük bir gayretle çalıştı, çalışıyor; şahidiz, görüyoruz, teşekkür ediyoruz. Bu vesileyle, yürüttüğü bütün çalışmalar dolayısıyla Sayın Meclis Başkanımıza, Başkanlık Divanı üyelerimize, Genel Sekreterimiz başta olmak üzere tüm idari teşkilat yöneticilerimize, yasama uzmanları, stenograflar ve bizlere yardımcı olabilmek için emek veren tüm arkadaşlara, hepsine şahsımız ve grubumuz adına teşekkür ediyorum.

Sözlerime son verirken, bugün müzakerelerini yaptığımız Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği 2022 yılı bütçelerinin hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimize saygılar sunuyor ve tekraren şunu söylemek istiyorum: İncitme ki incinmeyesin, kötü söyleme ki kötü duymayasın, sev ki sevilesin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Yegin.

Şimdi söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bülent Kuşoğlu'nda.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Değerli Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Değerli Sayıştay Başkanı, Değerli Ombudsmanım, değerli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum öncelikle.

Orhan Bey, sözleriniz için teşekkür ederim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Estağfurullah.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ben de her zaman sizden nezaket gördüm.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Başkanım, fazlası var; ben eksik söyledim. Çok teşekkür ederim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok sağ olun, çok teşekkür ederim ama partiler arasında bu tür itifatlar ters de tepebilir bazen, biliyorsunuz, zararlı da olabilir, dikkatli olun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Biz o kaygılardan arınmış bir şekilde ifade ettik.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Çok teşekkür ederim nezaketinize tekrar.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Estağfurullah.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, bugün usul üzerine yaptığımız tartışmalarda da -ki bir buçuk saate yaklaştı- gördünüz, yeni bir sistemimiz var, üç senelik bir Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi. Güçler ayrılığını esas alan, almaya çalışan bu sistem bize göre maalesef güçler birliğini getirdi; sıkıntılarımız var. Siz daha farklı düşünüyorsunuz ama ben uygulamaya yönelik, konuyla ilgili bazı tespitlerimi size aktaracağım.

Şimdi, bütçeyle ilgili şunu söyleyeyim: Bütçe yapma hakkı -burada söylendi- muhakkak ki yürütme erkine aittir, hazırlama ancak son şeklini verme Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir yani rötüşlerini yapma, son şeklini verme ve denetleme hakkı Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bundan asla vazgeçemeyiz tabii ki, bunu da Sayıştay üzerinden yapacağız.

Şimdi, bu denetim işleviyle ilgili de aksamalarımız var, oldukça fazla aksamalar söz konusu. Sadece bütçe kanunlarıyla ilgili değil, bütçe ve kesin hesapla ilgili olarak değil, normal kanun yapmada da sorunlarımız, sıkıntılarımız var. Normal kanun yapmada şimdiye kadar şunu gördük Sayın Meclis Başkanım -bir kanun geliyor- bizim Plan Bütçeye üç seneden beri gelen kanunlarda şunu gördük: Gelen kanunların aslında idareden geldiğini, yürütme erkinden geldiğini hepimiz biliyoruz çünkü kanuna ihtiyaç duyması gereken, bir kanunun ihtiyaç olduğunu tespit etmesi gereken yer orasıdır. Doğru bu, yanlış değil çünkü idare, ilgili bakanlık yaptığı uygulamalar sırasında teknolojik gelişim nedeniyle, ihtiyaçlar nedeniyle boşlukları daha net olarak görür, kanuna ihtiyacı olup olmadığını en iyi onlar bilirler. Onlardan geliyor, bir arkadaşımız imzalıyor, çok da değerli arkadaşlarımız var, oturuyorlar, çalışıyorlar öğrenci gibi o kanunla ilgili olarak kendileri sunum yapıyorlar, sizin oturduğunuz yerde, yürütme erkiyle ilgili sıralarda oturuyorlar, arkalarında bürokrasi. Şimdi, benim gibi bir milletvekili arkadaşım o da, aynı haklara sahip, aynı konularda yetkili, aynı sorumluluğu var, onun da yasama sorumluluğu var; yalnız, o, kanun teklifini savunmak zorunda kalıyor. Şimdi, yürütmeden gelmiş olan bu teklifle ilgili bazı şeyleri soruyoruz, “Uygulamada nasıl sorunlar var, sıkıntılar var?” diye soruyoruz. “Nedir bu teklifin amacı?” “Ne oldu ki böyle bir sıkıntı söz konusu oldu, bu teklif geldi?” “Rakamlar ne, istatistikler ne?” “Uygulamada ne sorun, sıkıntı var?” Arkadaşımız haklı olarak bilmiyor uygulamayı. Ayrıca, siyasi olarak o, sorumlu değil, yasama sorumluluğu var onun, milletten aldığı irade onu yasama sorumluluğu yapmaya icbar ediyor, denetim sorumluluğu var. O kanunu savunma, siyaseten o kanunu anlatma, onun geçmesi gerektiğini anlatma sorumluluğu yok ki. Tabii ki son şeklini burası verecek, o kanunlarda da o sorumluluğumuz var Meclis olarak, biz vereceğiz. Biz karar vereceğiz ama yürütmenin yapması gereken işi de yasama erki yapıyor ve çok sıkılıyor. Şimdi, orada arkasında bürokratlar oluyor, onlardan bilgi alıyor ya da bazen bakan yardımcılar geliyor ama yeni sistemde bakan yardımcılar da bakanlar da seçilmiş değiller zaten, siyasi yetkileri yok biliyorsunuz. Bakanlar geçmiş dönemde Anayasa’ya göre kendi bakanlıklarının politikalarını tespit etme hakkına sahipti, aynen şöyle diyordu: “Bakanlar, bakanlıklarının iş ve işlemlerinden sorumludurlar.” Bakanlığın politikasını da o tespit eder. Ancak, yeni sistemde bakanlığın politikalarını bakan tespit etmiyor, ilgili bakanlık tespit etmiyor; Cumhurbaşkanlığı tespit ediyor, onlar Cumhurbaşkanlığı adına görev yapıyorlar, genel sekreter gibi çalışıyorlar, bakan olarak değil. Eski sistemde de “bakan” deniyordu, şimdi de “bakan” deniyor, karıştırılıyor. Şimdiki bakanların yetkisi eski bakanların yetkisi kadar değil, çok az, en azından politika tespit etme yetkileri de yok. Dolayısıyla da seçilmemiş de oldukları için gelip burada bazı konuları, kanunları savunma durumunda siyasi irade olarak da eksik kalıyorlar; böyle bir sıkıntı var, seçilmemişler, siyasi iradeleri de eksik. Ayrıca, Meclisten güven oyu alma zorunlulukları yok, bütçelerini Meclisten geçirme zorunlulukları yok, dolayısıyla Meclise hesap verme zorunlulukları yok, Meclise karşı öyle bir hesap verme zorunlulukları yok bakanların; millete karşı da yok, seçmene karşı da yok sadece Cumhurbaşkanına karşı sorumlular. Cumhurbaşkanı da tek seçilmiş yürütme erki

temsilcisi. O da Meclisle herhangi bir faaliyet içerisinde değil yani gelmiyor, gitmiyor, tek yürütme erki temsilcisi olarak. Bakanlar onun adına buradalar, ondan aldıkları siyasi iradeyle burada oturuyorlar. Kanun yaparken onlar da yok, kanun yaparken onlar da yok. Bakanlar sadece bütçe için geliyorlar, bu sıralarda oturuyorlar sadece bütçe ve kesin hesap için onun haricinde hiçbir kanun için gelmiyorlar yani o kanunun gerekliliğini siyasi irade olarak açıklama durumunda bulunamıyorlar hiçbir zaman. Biz de onu hiçbir zaman öğrenemiyoruz.

Evet, teknik olarak arkadaşlarımız doğru anlatıyor, doğru açıklıyor ama teknik olarak. Ama siyasi olarak açıklama yetkileri yok, onlar da en az benim kadar yasama erkinin üyesidirler ve aynı sorumluluğu benimle beraber taşıyorlar. Ben muhalefet ediyorum, onlar savunmak durumunda kalıyor, yürütme erkinin yerine geçiyor. Böyle bir yasa yapma düzeni var. Tabii, bu, sağlıklı yasaların çıkmasını da engelliyor, sıkıntı çıkarıyor, sağlıklı yapamıyoruz yasayı. Bu, yasama erkinin görev yapmasını engelleyen en önemli konu oluyor. Denetim yapması gereken, eleştirmesi gereken milletvekili, yasayı savunma durumunda kalıyor ya da yürütmeyi dolayısıyla yasanın arkasında... Yasa yaparken ne yapıyoruz? Biz bütçede bir denetim yapıyoruz, yapılan harcamaları denetliyoruz. Bir de yasa çıkarken hangi kurumla ilgili ise o kurumu masaya yatırıyoruz, ilgili kurumu masaya yatırıyoruz. Nasıl çalışıyor? Eksiği gediği nedir? Onları da görüyoruz, denetim yapıyoruz o sırada. Kurumla ilgili bilgileri o arkadaşımız veremez ki, teklif sahibi arkadaşımız.

Daha önce bakanlar geliyordu kurumla ilgili bilgileri veriyorlardı “Bizim bu yasayı çıkarmamız gerekiyor, şu şu şu sebeplerle, uygulamada şöyle bir eksiklik oluyor.” diye anlatabiliyorlardı ve siyaseten savunabiliyorlardı. Ben mesela şu yasayı niye istiyorsunuz, şu kesime... Mesela Maliye Bakanına şunu söyleyebilirim: Geçen, en son vergiyle ilgili bir kanun çıktığında, basit usulde vergilerle ilgili, esnafı ilgili bunu çıkarıyorsunuz, peki, diğer kesimlerle ilgili neden benzeri yasaları çıkarmıyorsunuz, diğer kesimler de sıkıntı içerisinde... Buradaki arkadaşımızın, milletvekilinin siyasi erk yerine geçip cevap vermesi mümkün değil ki ve sağlıklı bir şekilde yasa çıkaramıyoruz bu sistem içerisinde dolayısıyla, böyle bir sıkıntımız var.

Ayrıca vaktimiz kalmadı ama özellikle Sayıştay raporlarıyla ilgili olarak da sıkıntımız var. Sayıştayın 5 tane raporu vardır, her sene bize gönderdiği. Genel Uygunluk Bildirimi, Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu, Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu, Kamu İşletmeleri Genel Raporu. Bunlar çok önemli raporlar ve güzel de tespitler var burada. Ben dün geneli üzerinde bazılarını da gösterdim. Hâlâ kamu kuruluşları, neredeyse denetlenen kuruluşların çoğu adapte olmamışlar sisteme.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu, süreniz doldu. Tamamlarsanız sevinirim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir dakika verirseniz tamamlayayım Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Neredeyse yarıya yakını sorunlu, yanlış yapıyor ancak bunlar Mecliste görüşülüyor. Sayıştayla oturup bir gün bile bir toplantı yapamadık. Evet, bize bir rapor geliyor ama bizim Sayıştayla oturup bunları konuşmamız lazım. Milletvekillerinin yasa yapma usulünü, denetim usulünü bilmesi söz konusu olamaz ki. Burada göreceğiz, öğreneceğiz, bizim adımıza Sayıştay denetçileri bunları yapacak, bize anlatacak. Buradaki Genel Uygunluk Bildiriminde ne söylemek istiyor, onları öğreneceğiz. 90-100 milyar liraya yakın yedek ödenek ve ödenek üstü harcama var. Bu, Meclis iradesinin istismasıdır ancak hiçbir şey yapamıyoruz. Kanuna uygun, bütçe kanunuyla bu hak veriliyor ama genel hukuka, bütçe hakkına aykırı bir durum var, bunları konuşamıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bazı sorularım vardı, onları da soru-cevap bölümünde sorayım.

Çok teşekkür ediyorum anlayışınız için Sayın Başkan.

Bütçelerimizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Üyelerimizden söz talebi biterse üyelerimiz dışında gelen değerli vekillerimize söz vereceğim ama şu anda sadece Abdüllatif Şener Bey’in talebi var.

Buyurun Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Araya birisini koysanız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olur.

O zaman İYİ Partiye geçmiş olalım.

Sayın İmam Hüseyin Filiz, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Sayıştay Başkanı, Sayın Kamu Başdenetçisi, değerli yöneticiler, basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerime 2022 yılı bütçemizin hayırlı olmasını dileyerek başlıyorum.

Üç buçuk yıla yakın süredir milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde ülke sorunlarını dile getirip çözüm önerilerimizi sunsak da dikkate alınmadığını ifade etmeliyim.

Sayın Meclis Başkanım, kanun tekliflerinin zaman zaman komisyonlarda yeteri kadar tartışılmadan, özellikle muhataplarının yasadan nasıl etkileneceklerinin simülasyonu yapılmadan Genel Kurula getirilmesi ve Genel Kurulda da muhalefetin görüşleri değerlendirilmeden, hatta noktaya da virgülsüz değiştirilmeden, nasıl geldiyse o şekilde çoğunluk oyuyla kabul edilmesinin yanlış olduğunu tekrarlamak istiyorum. Genel Kurula getirilen kanun tekliflerinin tümü, bütçe kanunu hariç, torba yasa şeklinde gelerek birçok kanunda değişiklik önerisi yapılmaktadır. Bunun doğru bir yaklaşım olmadığı, milletvekili arkadaşlarımız tarafından sürekli dile getirilmesine rağmen aynı şekilde devam etmektedir. Bu yanlıştan vazgeçilmelidir. Şurası da bir gerçektir ki kanun tekliflerinin görüşmelerinde Genel Kurulda, komisyonlarda olanlar hariç, çok az sayıda milletvekili bulunmakta, âdeta boş sıralara konuşulmaktadır. Hatta kanun teklifinde imzası bulunanlar bile bulunmamaktadır ancak oylama sırasında sıralar dolmaktadır. Buradan da şu sonuç çıkmaktadır: “Siz ne konuşursanız konuşun biz bildiğimizi okuyacağız.” anlayışı bulunmaktadır. Bu yanlışlığın da giderilmesi gerekmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan bu tarz torba kanun tasarı ve tekliflerinin gündeme alınmaması konusunda hassasiyet göstermesini beklemekteyiz.

Değerli Meclis Başkanım, ben Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesiyim. Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun görevlerinin başında “Başkanlığın talebi üzerine ya da istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarı ve teklifleri ile kanun hükmünde kararnamelerin Avrupa Birliği Mevzuatına uygunluğunu inceleyerek ihtisas komisyonlarına görüş sunmak” olmasına rağmen üç buçuk yıldan beri Komisyonumuza hiçbir kanun teklifi getirilmemiştir. Bu açıdan Komisyonumuzun işlevsiz olduğunu söylemeliyim.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Meclisin daha etkin olacağı söylenmiş olmasına rağmen, biraz önce bahsettiğim gibi, Meclisin hükmü kalmamıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle devlette bulunması gereken denge denetleme sistemi çökmüştür. Tüm yetkilerin bir kişide toplanması ve tek karar mercisi olması, yasama, yargı, yürütme erkinin bir tek kişi tarafından yerine getirilmesi anlamını taşımaktadır. Montesquieu, 1748 tarihli “Kanunların Ruhı” isimli eserinde, eğer aynı idarenin kişilik veya yapısında yasama erki yürütme erkiyle birleşmişse hiçbir şekilde hürriyet olmayacağından, yargı erki yasama erkiyle birleşirse vatandaşların hayat ve hürriyetlerinin üzerindeki idarenin keyfe kalmış bir idare olacağından, yargı erki yürütme erkiyle birleşirse yargıcın korkunç bir zalim kesileceğinden bahseder. “Bu üç erki de aynı kişi veya kurullar kullanırsa her şey mahvolur.” diyerek insanlığı uyarmıştır. Ülkemizin şu anda içinden geçmekte olduğu dönem ise Montesquieu’nun uyardığı en kötü duruma denk gelmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, devletimizin bütün köklü kurumlarını zayıflatmakta, devletin sahip olduğu kurumsal hafızasını yok etmekte ve binlerce yıldır süregelen devlet geleneğimizin yarattığı birikimi açıkça tasfiye etmektedir.

Kuvvetler ayrılığı ilkesinin güçlü bir şekilde uygulandığı, kontrol denge mekanizmalarının işlediği, çoğulculuk ilkesinin temel alındığı, farklılıklara saygı gösteren ve bir arada yaşamasını ve karar mekanizmalarına etki edebilme imkânlarını güvence altına alan anayasal demokrasi yerine, bugün ülkemizin içinde bulunduğu sistem otoriterleşmiş bir rejimdir. Yürütmenin yargı kurumları ve diğer düzenleyici kurumlar üzerindeki vesayeti sonucunda kuvvetler ayrılığı ilkesi yerle bir olmuş, kontrol denge araçları çalışmaz hâle gelmiş, şeffaf yönetim ve hesap verilebilirlik ilkeleri yok edilmiştir. Çözüm her üç erkin birbirinden kesin çizgilerle ayrıldığı, iyileştirilmiş ve güçlendirilmiş parlamenter sistemdir.

Değerli Meclis Başkanım, Meclisin zaman bakımından da verimli çalışması gerekmektedir. Ülkemiz için hayati önem taşıyan yasa tekliflerinin hızla Meclisten geçirilmesi gayreti, görüşmelerin gece geç saatlere kadar devam etmesine sebep olmaktadır. Önemli konuların vücut ve zihin yorgunluğu içerisinde istişare edilmesi verimliliği ortadan kaldırmaktadır.

Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde çalışanların sorunlarından da bahsetmek istiyorum. Kamu kurumlarında birçok farklı statüde istihdam edilen personel yapısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde de 4/A, 4/B, 4/D ve sözleşmeli gibi dört farklı statüye ek olarak “eski memurlara verilen özel hizmet tazminatının yeni atanan memurlara verilmemesi” şeklinde çok parçalı olarak devam etmektedir. Yardımcı hizmetler sınıfında çalışan personel, üniversite mezunu olsa bile, genel idare hizmetleri sınıfındaki personelle arasındaki ek gösterge farkından dolayı düşük ücret almaktadır. Bu personeller genel idare hizmetleri sınıfına almamıyorsa maaşlarında iyileştirme yapılması yoluna gidilmelidir. Geçmiş dönemlerde, teamül olduğu üzere, emekli olmak isteyen personel yerine dışarıdan kaydırma ya da başka kurumlardan çekme yapmak yerine, emekli olan personelin çocuklarından uygun şartlarda olanlar tercih edilmekteydi. Aldığımız bilgilere göre bu durum daha önce 3 kez uygulanmış. Personel böylece emekliliğe teşvik edilmiş ve çocukları alınarak personelin gençleşmesi de sağlanmıştır. Daha önce bu uygulama yapıldığı için emekliliği yaklaşan Türkiye Büyük Millet Meclisi memur personelinde böyle bir beklenti vardır. Bu dönemde bu teamül yerine AK PARTİ iktidarının, yandaş personelleri çekmek istediği konuşulmaktadır, bu durumu dikkatinize sunuyorum. Ayrıca, emekliliği yakın personelin emeklilikte maaşlarının iyileştirilmesi açısından mümkün olduğu takdirde bir üst unvana ya da sınıfa terfi ettirilmesi aidiyet açısından önem arz etmektedir, personellerin bu talebi değerlendirilmelidir. Yasal çerçeve içerisinde yardımcı hizmetlinin memur yapılarak, memurun şef yapılarak emekli edilmesi maaşlarında iyileşme sağlayacağından bu konu da önemlidir.

Diğer kurumların aksine, Türkiye Büyük Millet Meclisi personeli mesai kavramını çok aşarak ve çok gayretli bir şekilde çalışmaktadır. Bu şekilde bir ayrıcalık Türkiye Büyük Millet Meclisi personeline bir hakkın teslimi olacaktır.

Sayın Meclis Başkanım, önceden sabahları biri hizmetliler, biri memurlar olmak üzere toplam 2 servis varmış. Bu servisler sadece hizmetlilerin mesaisine uygun olacak şekilde ayarlanıp teke düşürülmüş ancak güzergâh 1990'lı yıllarda tespit edildiğinden personeller yaklaşık yarım saat yürümek zorunda kalıyorlar, bu güzergâhın da değiştirilmesi arzu edilmektedir.

Ülkemizin en önemli sorunlarından liyakatin Meclis bünyesinde de gözetilmediği, yandaşlık gözetildiği şikâyetler arasındadır. Müşavir kadrolarının gereksiz şekilde şişirildiği şeklinde de şikâyetler duymaktayız; bu konuya Sayın Başkanlığın açıklık getirmesini bekliyoruz. Ülkemizin en güzide kurumu Gazi Meclisimizde yandaşlık, adam kayırmacılık, liyakatsiz atamalar, boş gezen müşavirler olmamalı; aynı işi yapanlara aynı maaş verilerek adaletli bir yönetimle tüm kamu kurumlarımıza örnek olunmalıdır.

Sayın Başkan, Kamu Denetçiliği Kurumundan da bahsederek konuşmamı tamamlayacağım. Bu kurumu AB sürecinde kriterleri yerine getirmek için, vatandaşların aldığı kamu hizmetlerinin geliştirilmesi, iyileştirilmesi amacıyla kurulan kilit bir kurum olarak görmekteyim. Kamu kurumlarının iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde işleyişinde ciddi katkılarda bulunması beklenen bu kurum tarafsızlığı konusunda toplumu ikna edebilecek iletişim tekniklerini benimsemelidir. Toplumda herhangi bir siyasi görüşe, dini görüşe, etnik gruba yakınlık ifade eden iletişimden kaçınılması gerektiğini vurgulamak istiyorum. Kurumda çalışan ve şikâyetleri incelemekle görevlendirilen kişilerin inceledikleri şikâyet konusunda uzmanlaşmış olmalarına azami hassasiyet gösterilmelidir. Kurumda şikâyetlerin incelenmesinin altı ay gibi bir zaman alması, yaptırım gücünün olmaması ve sadece tavsiye kararları alması vatandaşın güvenini vatandaşın güvenini sarsmaktadır. Felsefesi kamu kuruluşu gibi güçlü bir yapıya karşı vatandaşın haklarını korumak olan bu kurumun daha etkin bir işleyişe sahip olması bu kurumun göstermelik bir kuruluş olduğu yönündeki görüşleri ortadan kaldıracaktır. Ayrıca Kamu Başdenetçimizin talebi olan resen inceleme yetkisinin verilmesi de yerinde olacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2022 yılı bütçelerinin tekrar hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Filiz.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Abdüllatif Şener Bey.

Buyurun Sayın Şener.

Süreniz on dakikadır.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Meclis Başkanı, Sayın Sayıştay Başkanı ve Sayın Kamu Başdenetçisi, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Modern ve güçlü devletlerde kuvvetler ayrılığı esastır. Yasama, yürütme ve yargı birbirinden ayrı erkler olarak, ayrı güçler olarak örgütlenmiştir ve o ülkenin daha iyi yönetilmesi, bireysel hakların daha güçlü bir şekilde korunması ancak bu şekilde mümkün olabilmektedir. Ancak Türkiye’de 2017 Anayasa değişikliğiyle birlikte kuvvetler ayrılığı ilkesi büyük yara almıştır. Cumhurbaşkanı yürütme organının başı olarak bu Anayasa değişikliğiyle yargı erki üzerindeki etkisini güçlendirmiş ve aynı şekilde yasama organı üzerindeki gücünü de pekiştirmiştir. Böyle olunca zaman süreklilik olarak yürütmenin yani Cumhurbaşkanlığının nüfuzunu yargı ve yasama organı üzerinde daha da artırmasına yönelik olarak gelişmektedir. Bu süreç uzun bir süre devam ettiği takdirde Türkiye’de erkler ayrılığı diye, kuvvetler ayrılığı diye hiçbir şey ortada kalmaz. Gidişatın nereye doğru yöneldiğini her şeyden, tüm kurumlardan

önce bu Meclisin bilmesi ve ona göre tedbirlerini, önlemlerini sorun daha çözümsüz hâle gelmeden önce ele almalıdır diye düşünüyorum. Burada yapılacak en temel değişiklikler, Cumhurbaşkanının bir partinin genel başkanı olması sakıncalıdır. Dünyada böyle bir şey yok zaten yani partinin üyesi olabilir ama ABD’de bile başkan partilidir fakat kendi partisinin yönetim ve denetim kurullarında görev alamaz, bırakın genel başkanlık yapmayı. Fakat burada genel başkan sıfatıyla bulunduğu takdirde, bütün milletvekillerini listeye alma yetkisi fiilen elinde olduğu takdirde yasama organındaki çoğunluğu istediği şekilde yönlendirme gücüne sahiptir demektir. “Vay öyle değil de, biz yaşamayı şöyle düşünürüz de, böyle düşünürüz de, bilmem kendi görevimizde şu kadar titiziz de.” gibi sözler gerçeği ifade etmez. Fiilî bir durum var, insanların duyguları var ve bu duyguların ve bu çıkarların ülkeyi ve rejimi yönlendireceği istikamet belli olmuştur. Devam ettiği takdirde sonunda bir tehlike var. Yargının üzerindeki etki alanlarını da biraz daha düşürmek lazım. Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeliklerine 6 üyeyi atıyor -bu çok fazladır- bunun daha aşağılara indirilmesi lazım. Bu yapılmadığı takdirde Türkiye’nin geleceğini iyi görmediğimi samimi bir kanaat ve inanç olarak ifade etmek istiyorum.

Bakın, bütçede hiç ödenekler dinlenmiyor. Bütçe kanununa bir madde koyup gönderiyor Cumhurbaşkanlığı. Burada milletvekilleri -kendi milletvekilleri tabii- “Aman, bu yukarıdan gelmiş,” diyorlar, o maddeyi geçiriyorlar, Bütçe kanununda yer alıyor. Sonra bir bakıyoruz ki ödenek sınırlarıyla hiç bağlı olmaksızın korkunç harcamalar var, bütçe kalemleri arasında transferler var, yedek ödenekten aktarılanlar bu bütçede geçen ve Meclisin kabul ettiği miktarları anlamlı bir şekilde aşiyor. Bütçe böyle yapılmaz, bütçenin esası bu değildir. Ben söyleyeyim, eğer böyle devam ederse bütçe bir süre sonra ne hâle gelir biliyor musunuz? Sayın Cumhurbaşkanımız bütçede bütün bakanlıklara ve ilgili idarelere 1’er lira ödenek koyar, geri kalan tüm ödeneği yedek ödeneye alır ve oradan -her gelene el kaldıran Meclis sonunda ona da el kaldırır- yıl boyunca istediği bakanlığa istediği kadar, aklına geldikçe ödenek aktarmak suretiyle memleketi idare etmeye kalkar. Ülke sonunda bu noktaya gelsin mi, gelmesin mi, onu bugünden tartışmalıyız ama bu sistem böyle devam ettiği sürece, ömrümüz yeterse on yıl sonraki bütçelere bakın, bu Meclisten nasıl geçiyor. Buna şimdiden “Dur!” demek zorundayız, bu bizim görevimiz.

Sonra, Sayıştay gönderdiği raporlarda gittikçe... Yani o da Hükûmetin, idarenin, daha doğrusu Cumhurbaşkanının dalgasına, rüzgârına kapılmış görünüyor. Şu ayrıntıları gizlemekten vazgeçmek lazım yani ayrıntılı, detaylı..., bütçe hakkında, uygulaması hakkında fikir, kanaat sahibi olacağımız ayrıntıda gelmelidir buraya Sayıştayın hazırladığı raporlar. Evet, eğer bu böyle giderse bir süre sonra Sayıştay raporlarında da “Hükûmetimiz hikmet buyurmuştur.” gibi cümlelere bir on sene sonra rastlarız diye düşünüyorum. Onun için herkes görevine, kurumuna sahip çıkmalı.

Değerli arkadaşlar, sonra, bakın, bu yayınlanma meselesi sadece baştan sona canlı yayınlanmayla ilgili değil. Milletvekillerinin eleştirilerine yer vermemenin, basına mümkün olduğunca yansıtılmaya çalışmanın ülkenin geleceği açısından zararı vardır. Hükûmet kendisini baskı altında hissetmediği, muhalefetin ve kamuoyunun baskısı altında hissetmediği sürece yanlışlarında azgınlaşır; her geçen gün daha fazla, daha büyük yanlışlar yapar. Onun için Meclisin, eleştirenlerin eleştirilerini özgürce kamuoyuna duyurabilmesi önemlidir. Sadece bakanların eleştirisini verip milletvekillerini sansür etmenin bir âlemi yok ki; bunu Sayın Meclis Başkanı rahatlıkla halledebilir.

Sonra, bakın, Meclis tarihinde şu iki olay gerçekten son derece önemli: Enis Berberoğlu ve Ömer Gergerlioğlu olayı. Alelacele yargıya birtakım kararlar verdirip arkasından yargı süreci bitmeden... Yahu, bu Meclisten geçmiş, millet oy vermiş, Anayasa değişikliği var, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruları değerlendirme yetkisi var. Anayasa Mahkemesindeki konu devam ederken ısrarla da Sayın Meclis Başkanına “Ya, Anayasa Mahkemesini beklemeniz lazım.” denildiği hâlde mahkeme kararını

okutturup iki arkadaşımızın milletvekilliğine son verdi. Vicdanımız şimdi rahat mı Sayın Meclis Başkanı? Sonra Anayasa Mahkemesi “Görev ihlali vardır.” dedi, bu iki milletvekilimiz tekrar Meclise döndü; böyle bir şey olur mu?

Osmanlı padişahı valileri veya mutasarrıfları atarken Takvim-i Vekayi’de şöyle tarif edilir her atanan görevli: “Erbabıcerbeze, mücerrebületter, sadakati aşikâr.” diye anlatılır yani “Becerikli, dirayetli, sınanmış, denenmiş ve sadakati de aşikâr falan efendi şu ilimize vali olarak tayin edildi.” diye geçer. Tüm bu sıfatları haiz isimlerin de bulunduğu Anayasa Mahkemesi ittifakla, ittifakla, bir günlüğüne Anayasa Mahkemesi üyesi yapılmış ve bir günlüğüne Yargıtayda görev almış üye bile “Evet, hak ihlali var.” diye ittifakla karar veriyor ve gönderiyor Meclise ve siz milletvekillerinin milletvekilliğini düşürmeyle ilgili işlemi ısrarla yapıyorsunuz. Bu Meclis talimatla çalıştığı zaman olmaz.

Sonra başka bir konu var Sayın Başkan, yani asıl beni kızdıran da bu konu. Yani Cumhurbaşkanı geldiği zaman bizim koridorlarda bile yürümemize imkân kalmayacak şekilde her tarafın kesilmesini bir tarafa bırakıyorum milletvekillerinin arabasını aratma talimatı veriyorsunuz. O pazar günü Meclis kapısından girerken görevlilerle, emniyet görevlileriyle on dakika tartışmak zorunda kaldım. Tutturmuşlar illa “Meclis Başkanının talimatı var, arabanızı arayacağız.” Milletvekilinin arabasının aranmasına nasıl talimat verirsiniz? Nasıl verirsiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, süreniz dolmuştur.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Anayasa diyor ki: Milletvekilinin evini arayamazsın...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Nerede yazıyor?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Anayasa diyor.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Baktınız mı? Okudunuz mu?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – 4 şeyi tadat ediyor Anayasa.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Dokunulmazlığın sınırlarını anlatıyorum. Ne dediğimi anlıyorsunuz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Yani siz milletvekili Meclise girerken arabasını aratma hakkına sahip olduğunuzu mu söylüyorsunuz? Nasıl bir iştir o ya! Nasıl arattırarsınız milletvekilinin arabasını!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Onu ikili görüşebilirsiniz ama süreniz doldu.

Sayın Şener, teşekkür ediyorum, çok sayıda arkadaşımızın talebi var.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, milletvekilinin üzerini de arattıramazsınız, evini de arattıramazsınız gerekli prosedürler tamamlanmadığı sürece, buradan yasama dokunulmazlığı kaldırılmadığı sürece. Siz hâlâ talimatı uygulamayı Anayasa’nın üzerinde görüyorsunuz, kanun üzerinde görüyorsunuz, bu Meclisin üzerinde görüyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun Sayın Şener, teşekkür ediyorum. Çok sayıda arkadaşımız var.

Sayın İbrahim Aydın’a söz veriyorum.

Buyurun.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Gazi Meclisimizin Başkanı, Komisyon Başkanım ve Komisyon üyesi değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli Sayıştay Başkanım, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanım, değerli bürokratlarımız, basınımızın seçkin temsilcileri; öncelikle Meclisimiz tarafından seçilen Sayıştay Başkanımıza, Metin Yener Bey'e hayırlı olsun diyorum, yeni görevinde başarılar diliyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe hakkını kullanırken vatandaş adına kamu gelirlerini toplama ve bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına yetki vermekte ve bu yetkinin uygulama sonuçlarını da Sayıştay aracılığıyla denetlemektedir. Bu bağlamda Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim faaliyetinin etkin bir şekilde yürütmesinde Sayıştay denetimlerinin rolü büyüktür. Sayıştay, kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleyerek sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunmaktadır. Sayıştay bu yönüyle yüce Meclisimizin bir kısım işlevlerini yerine getirmesi bakımından en önemli kurumlardan biridir. Sayıştay her sene içeriği son derece kıymetli raporlar yayınlamaktadır. Sayıştay Başkanımızın konuşmasından da anlaşılacağı üzere, 2020 senesinde 5 adet genel Sayıştay raporu ile 509 adet kamu idaresi raporu yayınlanmıştır. Denetimi yürütülen söz konusu kamu idareleri bakanlıklardan mahalli idarelere, üniversitelerden kamu işletmelerine geniş bir denetim alanı içerisinde yer almaktadır. Bu raporlar kamu mali yönetim sistemimizin iyi işleyişinin sağlanması adına önemli bir araçtır. Bu raporlar aracılığıyla kamuoyu, doğrudan, idarelerinin işleyişiyle ilgili bilgi sahibi olmaktadır. Sayıştay raporları, kamu idarelerine, faaliyetleriyle ilgili eksiklikleri görerek raporlardaki önerileri de dikkate almak suretiyle iş ve işlemlerini daha iyi yürütme imkânı sağlamaktadır. Sayıştay tarafından yürütülen denetimler aracılığıyla bütçe hakkının gereği olarak kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulmakta, kamu mali yönetiminin hukuka uygun olarak yürütülmesi ve kamu kaynaklarının korunmasına katkı sağlanmakta ve kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesine, hesap verme sorumluluğuyla mali saydamlığın iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlanmaktadır. Sayıştay Başkanımız tarafından sunulan başta bütçe sunuş konuşması ve daha önce sunulan Plan ve Bütçe Komisyonu bilgilendirme notlarından anlaşılıyor ki Sayıştay faaliyetleri mevcut sorunların tespitini, çözümü için önerilerin geliştirilmesini ve kurumsal gelişimin takibini içine alan geniş bir perspektif içermektedir. Sayıştay, yürüttüğü denetimlerin yanı sıra kamu idarelerinin tespit edilen sorunlarının giderilmesine ve iyi işleyişine katkı sağlamak amacıyla rehberlik ve eğitim faaliyetleri de yerine getirmektedir. Bu çerçevede Sayıştay Başkanlığının, belediyelerin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine katkı sağlamak üzere, Türkiye Belediyeler Birliğiyle bir eğitim protokolü imzaladığını, bu protokol kapsamında belediyeler, bağlı idareler ve bu idarelerin iştiraklerine yönetici, teknik ve idari personeli ile diğer mensuplarına yönelik çeşitli konularda 26.884 belediye personelinin katılımıyla 28 eğitim düzenlediğini görüyoruz.

Yine, başta Bakanlıklarımız olmak üzere, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin denetimleri sonucunda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Sayıştay arasında bir eğitim protokolü imzalandığı ve bu çerçevede çeşitli konularda 3.500 kamu personeline Sayıştay mensuplarıncı eğitimler verildiğini anlıyoruz. Bu yöndeki çalışmalar muhakkak kamu idarelerinin kapasitelerinin artırılması ve kamu idarelerinde hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığın iyileşmesine katkı sağlayacaktır.

Bu doğrultuda bir diğer faaliyet ise Sayıştay 2020 yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'na bakıldığında görüyoruz. Sayıştay, kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini her yıl düzenli olarak değerlendirmektedir. İç kontrol sisteminin etkin bir şekilde kurulması kamu idarelerinin sorumluluğunda olmakla birlikte, Sayıştay gerek dış denetim sürecinin bir parçası olarak gerekse 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'yla verilen bir görev olarak iç kontrol sistemlerinin etkinliğini değerlendirmektedir. Kamu

idarelerinin iç kontrol sistemleri ne kadar iyi çalışırsa kamu idareleri de o kadar iyi çalışacaktır. Etkin işleyen bir kamu mali yönetiminin gerekliliklerini sağlamak üzere, idarelerin stratejik yönetim ve kurumsal risk yönetim mekanizmaları ile iç kontrol sistemlerini kurmuş ve işletiliyor olmaları büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan, Sayıştayın bu yündeki çalışmaları önem arz etmektedir.

2022 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Şimdi, Sayın Bekaroğlu, sonra Sayın Erhan Usta...

Sayın Mehmet Bekaroğlu, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sabah tartışılan konudan başlayacağım. Sayın Fuat Oktay gerçekten milletvekilini aşağılayacak şekilde davrandı ve konuştu. Yaptıkları bütün davranışlar kendisine ait, bunu bir daha belirtmek istiyorum ama örnek olması için, milletvekillerine davranışları örnek olması için, hem de Meclisle ilgili olduğu için bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına Varlık Fonunun uygulanmasıyla ilgili, işleyişle ilgili bir soru sordum. Bana cevaben Varlık Fonunun Kanunu'nun bir maddesini yazdı, gönderdi. Tekrar sorduk yani bu kanun maddesini ben biliyorum, bu Plan ve Bütçe Komisyonundan geçti ve ben o Komisyonun üyesiyim ve tekrar sorularımı yineledim; aynı şeyi yazıp gönderdi. Bu sefer ben bir açıklama yaptım, açıklama da değil, Cumhurbaşkanına bir mektup yazdım bu adamın bu davranışları milletvekillerine ve Türkiye Büyük Millet Meclisine hakarettir; Kenan Evren gibi davranıyor, Kenan Evren gibi sanki davranıyor diye. Arkadaş bizi mahkemeye verdi ve özel bir mahkeme kuruldu -öyle diyorum ben- özel bir mahkeme kuruldu. "Kenan Evren gibi davranıyor." suç sayıldı, tazminata mahkûm edildim ve burada tezkerem var. Böyle bir Meclis olur mu? Siz de diyorsunuz ki: "İşte, filan kurum gelip Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi vermiyor, vermesi gerekiyor, kanun bunu emrediyor; Merkez Bankasının gelmesi lazım, Varlık Fonunun gelmesi lazım." "Bu beni ilgilendirmez." diyorsunuz. "Benim işim değil, onların işidir." diyor. Hayır, Sayın Başkan, sizin işinizdir. Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisine ne diyoruz? Millet iradesinin tecelligâhı. Ne demek bu? Milletin tercihlerinin, taleplerinin gelip toplandığı, burada karara dönüştüğü, bu kararların uygulanıp uygulanmadığının denetlendiği, bir yer Türkiye Büyük Millet Meclisi ve bunun ortamını da Meclisin seçmiş olduğu Başkan ve Başkanlık Divanı yapacak. Sizin göreviniz budur yani sizin göreviniz, işte, milletvekillerinin arabalarını aratmak falan değildir, Anayasa da öyle bir hak size vermiyor, filan profesörün yorumu da size öyle bir hak tanımaz.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin, milletvekillerinin, millet adına yasa yapmaları, kanun çıkarmaları, seçilenlerin milleti nasıl yöneteceğini tayin eden kanunlar çıkarmaları, bu kanunlara uygun olarak yönetip yönetmediklerini denetleme görevi var. Mali olarak denetlemeyi Sayıştay aracılığıyla yapıyor, insan hakları denetlemesini de kamu denetçileri aracılığıyla yapıyor. Milletvekillerinin bunları yapabilmesi için gerçekten, tam anlamıyla dokunulmazlığın işlenmesi gerekiyor. Bakın, siz vermişsiniz, "Bini aşkın dokunulmazlık dosyası geldi." diyorsunuz, "Mecliste var." diyorsunuz. Bakın, bunları inceleyin, hemen hemen tamamı, büyük bir çoğunluğu, ezici çoğunluğu milletvekilleri konuştukları için, düşüncelerini açıkladıklarından dolayı gelmiş ve bakın, büyük bir kısmı da Cumhurbaşkanıyla ilgili söz söylediklerinden dolayı, Cumhurbaşkanına hakareten geliyor. Değerli arkadaşlarım, böyle bir demokrasi olur mu? Kusura bakmayın ama böyle bir demokrasi olmaz. Cumhurbaşkanını eğer partili Cumhurbaşkanı ise, biz de onunla beraber muhalefet olarak seçime

gireceksek elbette onun yaptıklarını, ettiklerini eleştireceğiz. Her konuda ağızımızı açtığımız zaman milletvekili olarak dokunulmazlık şeyi istenecek, tezkere gelecek. Bu, kabul edilebilir bir şey mi değerli arkadaşlarım?

Kanunlarla ilgili de çok ciddi problemler var. Bakın, görüşülmesiyle ilgili muhalefetin vermiş olduğu tekliflerin hiçbirisi görüşülüyor. Bunun bir mekanizması olması gerekiyor. “Sistem değişti.” falan diyorsunuz, milletvekilleri teklif veriyor, artık tasarı yok. Ya, böyle bir şey yok, kendimizi kandırıyoruz yani. Yani bu “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” dediğiniz sistem bir yalan rüzgarı mı, kendimizi ve milleti kandırma şekli mi? Hayır, kanunların tamamı sarayda hazırlanıp buraya geliyor. İşte, bakanlıkların neyse ihtiyaçları hazırlanıp geliyor, iktidar partisi milletvekillerinin bir kısmı imzalıyor, buraya geliyor. Bu çok garip bir durum ama böyle değil gibi davranıyoruz. Milletvekili arkadaşlarımız da oturuyorlar bizim karşımıza “Böyle değil, biz hazırladık.” falan diyorlar. E öyle değil, biz biliyoruz, böyle olmadığını biliyoruz.

Bakın, gerçekten tarihe geçtiniz Sayın Başkan siz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin reddetmiş olduğu -biraz evvel de söz edildi- bir kanunu, tekrar geldiniz, yetkinizi yani Başkanlık yetkilerini kötüye kullanarak, arkadan dolanarak o kanunu, o teklifi yeniden oylattınız. Tarihe geçtiniz, sizden başka bir Başkan olmayacak bu Mecliste, siz bunu yaptınız, maalesef bunu yaptınız. Ya, o kadar geniş bir şekilde yetkinizi kullanıyorsunuz ki “Şu kadarını reddettim.” diyorsunuz, yüzde 1,9’u. “Yaralayıcı kullandılar, milletvekilleri düşüncelerini izah edecek kelime bulamadı da ben bunları şey yaptım, ben bunları reddediyorum.” Hayır ya, böyle bir şeyiniz yok ya. Onu hazırlayan milletvekili, bu konulara en az sizin kadar dikkat eden insanlardır.

Şimdi, Meclisin iç denetimiyle ilgili neler yapılıyor, bu konuda sorular soracağım. İç denetim birimi vardı, şu anda kaç kişi çalışıyor, ne oluyor; bunu şey yapıyorum.

Bu milletvekili danışmanlarının kıdem tazminatıyla ilgili bir şey var. Biliyorsunuz arkadaşlar, sene dolunca bunlar çıkarılıyor, tekrar alınıyor. Ya, Türkiye Büyük Millet Meclisi böyle bir şey yapar mı? Kamu Başdenetçisi Sayın Malkoç, böyle bir şey olur mu? Kıdem tazminatı alamaz diye danışmanları işten çıkarıyorlar, tekrar alıyorlar arkadaşlar ya. Türkiye Büyük Millet Meclisi böyle bir şey yapıyor; bu, olacak bir şey mi?

Şimdi, dediniz ki: “Zamanında ve yeterli şekilde, gerektiği şekilde milletvekillerinin yazılı önerilerine cevap veriliyor.” Verilmiyor. Verilmiyor, “Benim bununla ilgili yapacağım bir şey yok.” diyor, bir daha yazıyorum. Biz burada eleştiriyoruz arkadaşlar, yaptığımız bir şey yok ki, millete havale ediyoruz ve buna da kızıyoruz “Ya, sert davranıyorsunuz Cumhurbaşkanı Yardımcısına.” filan... Sert filan davrandığımız yok aslında.

Değerli arkadaşlarım, Sayıştaya geliyorum. Sayıştay, gerçekten, bu yapılan harcamaları yani Hükümetin yapmış olduğu harcamaları Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetliyor. Bu denetleme görevi giderek, her geçen gün elinden alınıyor. Sayıştay şu anda hükümetin yapmış olduğu usulsüzlükleri, yanlışlıkları örtme aracı hâline gelmiş. Belki denetçi gidiyor, denetliyor, birtakım bulgular getiriyor; Sayıştayın odalarında ve katlarında bu bulgular kesiliyor, kırılıyor, ediliyor, ondan sonra buraya gönderiliyor, burada da gelip savunuyorlar.

Bakın, şimdi ben -Sayıştay Başkanı burada- bazı sorular soracağım. 2020 yılında toplam 5 bin yargılamaya esas raporun intikal etmiş olduğunu, bu raporlardan 261’inin yargılanmasının tamamlanmış olduğunu söylüyor. Nerede? Bunlar niye gelmiyor? Nedir bunlar, bu yargılamalar? Yani işte “Harcırah konusunda birtakım usulsüzlükler yapıldı.” falan onlar mı, yoksa çok ciddi, mesela KÖ’yle ilgili yapılan büyük yolsuzluklarla ilgili bir şey mi var? Niye bunlar bize gönderilmiyor?

Ben başka bir şey söyleyeyim. Denetlenecek kurumları nasıl seçiyorsunuz? Yani mesela bu sene niçin bu kalkınma ajanslarını -2 tanesinin dışında- denetlemediniz? Aynı rapor gelirdi kalkınma ajanslarıyla ilgili, niye gelmiyor mesela? Bunları nasıl yapıyorsunuz? Kurum cevapları yani kurumların yazmış olduğu cevaplar niçin olduğu gibi bize gelmiyor, intikal etmiyor? Son raporlarda usulsüz veya yersiz yapılan kamu harcamalarında muhatap olan özel sektör şirketlerinin isimleri -aynen Mecliste hani Kürtçe konuşuyor ya, Lazca konuşuyor ya “X diliyle” diye geçiyor ya- “X şirketi...” Sayın Başkan, X şirketi kim, niye bu şirketi yazmıyorsunuz, kimi saklıyorsunuz? Milleti soyan, halk arasında “5’li çete” diye bilinen ilk öndeki 5 müteahhit mi bunlar? Niye “X şirketi” yazıyorsunuz kardeşim, böyle bir şey var mı? Siz millet adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına... Sayıştay, maalesef ve maalesef, bir denetim kurumu olmaktan çıkmıştır; Hükümetin ya da devletin içinde yapılan haksızlıkların örtüldüğü, usulsüzlüklerin, adaletsizliklerin örtüldüğü bir yer hâline gelmiştir.

Çok önemli bir şey var değerli arkadaşlarım. Denetim görüşünün dayanağı bulgular, eskiden denetim görüşünü etkilemeyen bulgulardı. “Allah Allah, nasıl olur?” dedik, şimdi “diğer bulgular” diye koymaya başladınız. Öyle bulgular var ki yenilir içilir bulgular değil bunlar, niye denetim görüşünü etkilemiyor? Söylüyorum Sağlık Bakanlığıyla ilgili “Kamu-özel iş birliği modeliyle işletilen bazı şehir hastanelerinde ilk kullanım bedeli hesabının hatalı olması...” Çok büyük rakamlar dönmüştür burada, çok büyük; milyar milyarlar dönmüş. Nerede? “Tekirdağ Şehir Hastanesi ilk kullanım bedelinin hesaplanmasında yabancı para cinsinden borçlanma oranının yanlış alınması...” Oran kaç, nasıl oran, ne demek? Çok büyük bir yolsuzluk var burada. Niye bu, denetim görüşünü etkilememiş, gerçekten merak ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, süreniz dolmuştur.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sözüm bitti.

Bunun gibi dünya kadar şey var.

Ben Kamu Başdenetçisiyle ilgili bir şey söylemeyeceğim, zamanım kalmadı, zaten söylemeyecektim. Onun sebebi de geçen sene eleştirdim, aramızda da arkadaş arası bir sürü denetim kurumu var, onlara şikâyet etti beni ve çok sayıda fırça yedim; ondan dolayı Sayın Malkoç’la ilgili bir şey söylemeyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi önce Sayın Erhan Usta’ya söz vereceğim, sonra Yaşar Kırkpınar arkadaşımıza söz vereceğim.

Sayın Usta, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Meclis Başkanı, Sayıştay Başkanı, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, tabii, sabah usul hakkında konuşurken aslında bir kısım konuları gündeme getirdik. Neyi söyledik? Burada özellikle yürütme adına gelen arkadaşların -gerek Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı gerekse sayın bakanların- milletvekillerini ve Parlamento’yu rencide edecek şekilde konuşmalar yaptığını ifade ettik, dün de bunların bir tanesini yaşadık burada. Tabii, biz burada Sayın Meclis Başkanının bu konuda “Ya, öyle şey nasıl olur efendim?” deyip milletvekillerine ve Meclise, Gazi Meclise, onun itibarına sahip çıkmasını bekliyorduk ama o -Sayın Meclis Başkanı kusura bakmasın- sahip çıkmadığı gibi, buna sahip çıkılmaması gerektiğini veya rencide olacak herhangi bir şey olmaması gerektiğini

daha akademik bir şekilde bize izah etti, kendisine teşekkür ediyoruz. Fakat işte öyle olmuyor yaşarken, empati yapmak lazım. Kendisi usul hakkında sabahleyin konuşurken bir ara ben arkamı döndüm ve arkadaşına bir şey söylerken Sayın Meclis Başkanı -kendisine özelde de ifade ettim- üzülme ve sinirlendi kendisini dinlemediğimiz konusunda. İnanın, biz bütün bütçe süreci boyunca sayın bakanlar tarafından buna benzer bir muameleye maruz kalıyoruz ve hakikaten çok rencide oluyoruz. Bu, bireysel olarak Erhan Usta'nın rencide olması meselesi değil. Biz nihayetinde milleti temsil ediyoruz ve Gazi Meclisin birer üyesiyiz. Herkesin -madem erkler ayrımı var- kendi yerine, kendi pozisyonuna göre davranması gerekir. Bu konuda biz sizden yine de ümidimizi kesmedik, bir hassasiyet bekliyoruz.

Şimdi, biz, "Sayın Bakanlar, özellikle, atanmış kişiler, gelip burada milletin seçtiği vekillere karşı bu şekilde davranamaz." deyince bize biraz daha bilimsel olarak 2 Sayın Başkan da -hem Komisyon Başkanı hem Meclis Başkanı- aslında bu sistemde de bakanların eski sistemdeki bakanlara benzediğine ilişkin argümanlar getirdiler. Özellikle Sayın Komisyon Başkanı, işte, "Onlar da yemin ediyor Mecliste, dokunulmazlıkları var, Yüce Divan mekanizması var." dedi. Bunların olması tabii, onların bu sistemde de... Bu sistemin özü farklı, bu sistemde sadece Cumhurbaşkanı seçiliyor ve o, kabinesini kuruyor. Yani zaten buna "Aynıdır." dersek önceki sistem ile şimdiki sisteme, bu sistemi bir anlamda anlamamış oluruz. Niye aynı değildir? Şimdi, önceki sistemde çok istisnaları olmakla birlikte, kural olarak milletin seçtiği milletvekilleri arasından bakanlar atanıyordu, bir defa milletvekiliydi bakanlar ve milletvekillikleri de devam ediyordu bakan olduğu süre içerisinde. Bu, bir defa çok ciddi bir fark. İkincisi, Meclisten onay alıyor, Meclisten güven oyu alıyor yani Meclis seçiyor; daha doğrusu, Meclis, onun bakanlığını bir anlamda onaylıyor ve sorumluluğu Meclise karşı. Şimdi bakanın sorumluluğu kime karşı? Cumhurbaşkanı'na karşı. O yüzden "Cumhurbaşkanının memuru" diyoruz, o yüzden "Cumhurbaşkanı tarafından atanmış." diyoruz. Yani bir Cumhurbaşkanı Yardımcısını şimdi, hemen bir dakika içerisinde Sayın Cumhurbaşkanı bir kararname çıkartıp görevden almış olsa hangimizin bir itiraz hakkı var? "Hukuki değildir." diyebilir miyiz? Ama bir milletvekilini Cumhurbaşkanı görevden alabilir mi? Alamaz. Eski sistemde, önceki sistemde olsa bakanı görevden almış olsa bile, bakanlıktan azledilmiş olsa bile bakanın milletvekilliği devam ediyor. Dolayısıyla, bu ikisinin aynı olduğunu kabul etmek son derece yanlış olur, hatalı olur. O yüzden, şimdiki bakanlar memurdur, atanmışlardır. Elbette saygı duyacağız, insan olarak hepimiz birbirimize saygı duyacağız, o ayrı bir konu ama buraya gelip yani hele hele de atanmış bir kişinin milletvekillerine karşı tepeden konuşması, onları aşağılayarak konuşması hiçbir şekilde kabul edilemez. Bu konudaki ısrarımı ben devam ettiriyorum.

Şimdi diyoruz ki biz: Sorularımıza cevap vermiyor Bakanlar. Hadi, birinci konuşmada vermiyor, ikinci konuşmada da verilmiyor. Bununla ilgili, özellikle Komisyon Başkanımız diyor ki: "Veriliyor, tatmin olursunuz olmazsınız; sizin istediğiniz cevabı verecek değil." şeklinde açıklama getiriliyor. Sayın Başkan, kastımız o değil; benim istediğim cevabı versin demiyorum, benim sorduğum sorunun cevabını versin diyorum, temel şeyimiz bu. Bizim, Özhan Uluatam diye bir vergi hukuku hocamız vardı Mülkiyede, derdi ki o: "Çocuklar, yanlış yazın fakat yalan yazmayın." yani "Benim sorduğumun dışında başka bir mevzuyla bana anlatmayın. Yanlış yazabilirsiniz, soruyu yanlış cevaplandırabilirsiniz." E, şimdi bizim öyle; bakanlara biz bir şey soruyoruz, onlar başka bir şey anlatıyor. Sayın Başkan, soru önermeleri de aynı şekilde. Tabii, siz istatistikleri veriyorsunuz ama onlar hakikaten niceliksel kalıyor, içerik yok, bizim sorduğumuz soru yok, sorduğumuz soruya cevap yok eğer cevap geliyorsa da; bir kısmı zaten gelmiyor, gelenlerde de o anlamda nitelikli bir içerik yok. Buna da bir çözüm bulmak gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, "Bütçe hakkı Meclisindir." dedik, buna da işte, arkadaşlar bir kısım argümanlar geliştirdi, özellikle Cemal Bey dedi ki: "Ya, tamam, bütçe hakkı Meclisindir de hükümetin de maliye politikası hakkı vardır, maliye politikasını da hükümet uygular." Elbette maliye politikasını hükümet uygular

ama bu, Meclisin bütçe hakkına hâlel getirmez, onun önemini azaltmaz; tam tersine, orada aslında bir iş birliği, bir çerçeve vardır. Bütçe hakkı kapsamında, bütçeyle verilen ödenekler ve gelir toplama yetkisi... Bakın, gelir toplama yetkisi... Açarsanız cetvelleri, gelir toplamaya biz yetki veririz Meclis olarak, o, yetkiyi kullanır. İşte, ona “maliye politikası” diyoruz. Maliye politikası bu anlamda bir uygulamadır. Bir vergi değiştirecekse bile kendi istediği gibi Cumhurbaşkanı veya hükümet vergi koyabilir mi? Koyamaz. Ne yapar? Parlamente'ya gelir. Yani bütçe hakkının içerisindeki bir kavramdır; bunun, bütçe hakkının karşısında bir kavrammış gibi ortaya konulması bana göre son derece yanlış olur. Bu konuda arkadaşları o anlamda da ikaz etmek istedim.

Şimdi, başka arkadaşlar da söyledi; Sayın Başkan, bilmiyorum bunun farkında mısınız ama hakikaten Sayın Cumhurbaşkanı Meclise geldiğinde burada bir -nasıl söyleyeyim- koruma terörü estiriliyor yani burada hayat çok zor hâle geliyor milletvekilleri için dahi. Arabamızı park edemiyoruz, girişte çıkışta problem... Bakın, buraya Sayın Cumhurbaşkanı “Cumhurbaşkanı” olarak gelmiyor; buraya “AK PARTİ Genel Başkanı” olarak geliyor. Buraya Kılıçdaroğlu geldiğinde nasıl bir muamele yapılıyorsa, Meral Akşener geldiğinde nasıl bir muamele yapılıyorsa, diğer Sayın Genel Başkanlar geldiğinde nasıl bir muamele yapılıyorsa aslında aynı muamele yapılması lazım. E, kaldı ki yani biz milletvekiliyiz, milletvekillerinin -kim olursa olsun yani- kimsenin burada can güvenliğiyle ilgili bir sorun yok; olağanüstü tedbirler alınmıyor, burada hayat yaşanmaz hâle getiriliyor. Koridorda gezemiyoruz ya, korumalar koridorda bize omuz atıyor, böyle bir şey olabilir mi? Yani bu konuda Meclisin iradesini ortaya koyması lazım. Yani Meclis Başkanı Cumhurbaşkanının memuru değil, böyle bir şey yok. Meclis Başkanı da bir erkin başındaki, en tepedeki insan; Cumhurbaşkanıyla eş konumda bir insan bir anlamda. Hatta Cumhurbaşkanının başbakanlık vasıfları, eski sistemdeki başbakanlık özellikleri veya görevleri anlamında Meclis Başkanı daha üstte. Evet, devleti temsil anlamında, Anayasa'ya göre -oraya bir itirazımız olacak değil- Cumhurbaşkanı üstte olabilir protokolde ancak yaptığı diğer işler anlamında...

Ve şunu tekrar söylüyorum, bir yanıtlım varsa lütfen düzeltin: Recep Tayyip Erdoğan çarşamba günü grup toplantısında konuşma yapmaya -1 Ekim için söylemiyorum- geldiğinde buraya Cumhurbaşkanı olarak gelmiyor arkadaşlar, AK PARTİ Genel Başkanı olarak geliyor ve konuşmasını da o sıfatla yapıyor. Yani orada da diğer Genel Başkanlardan daha ayırt edici -Meclisi içi için söylüyorum; Meclis dışında elbette yapılması lazım, ona bir şey demiyorum ama- Meclis içindeki bu aşırı koruma ve milletvekillerini... Zaten personel hiçe sayılıyor, o ayrı bir şey de ama milletvekillerinin dahi bu kadar çok rencide edilmesi veya hayatının zorlaştırılması bu anlamda kabul edilebilir bir şey değil.

Şimdi, tabii, süremiz çok az, Sayıştay mevzu... 2010 yılında Sayıştay Kanunu çıktı, güzel bir kanundu fakat ondan sonra Sayıştay 2 defa format yedi. Bu tabir, o dönemin üst düzey bürokratlarına ait tabiridir yani “Format attık Sayıştaya.” dendi ve o Sayıştay bu formatlı hâliyle bir şeyler yapmaya çalışıyor. Orada çok değerli kamu denetçileri var, çok güzel raporlar çıkıyor fakat bu raporları biz göremiyoruz, bu raporlar Meclise gelmiyor. Süzgeçten geçiyor; önce daire başkanları, daireler tarafından süzgeçten geçiriliyor, daha sonra da Rapor Değerlendirme Kurulunda -ki biz ona “kuşa çevirme kurulu” diyoruz- kuşa çevriliyor raporlar ve elimize hiçbir şey gelmiyor. Ha yine de bu seferki gelen raporlarda, tabii, usulsüzlüğe ilişkin ciddi bulgular var ama emin olun, bunların çok çok fazlası aslında denetçilerin yazdığı raporlarda var. Tabii ki bir standart getirilmesi, her denetçinin her yazdığı bir anda belki çıkmaması lazım ancak bu şekilde, 2 süzgeçten geçirilerek, denetimin denetiminin denetiminin denetiminin yapılması gibi bir şey kabul edilemez. Dünyanın neresinde var, bunu Metin Bey bize izah etsin; böyle bir şey yok, böyle bir şey yok; bundan bir fayda da yok memlekete. 3-5 milyon kamu görevlisiyle çalışıyoruz, siz çok dürüst olabilirsiniz ama herkesin aynı dürüstlükte olduğunu kabul edemeyiz ki. Denetimin olmadığı bir yerde usulsüzlük olur, israf olur, etkinsizlik olur. Bu denetime niye

mani oluyoruz ve biz Meclis olarak niye buna “Dur!” demiyoruz Sayın Başkanım? Sizin esas göreviniz burada bu tabii yani Sayıştayın, bu denetimin düzgün yapılmasını sağlaması lazım. Geçmişte Sayıştay başkanlarıyla, Sayıştay raporlarıyla ilgili “tape”leri falan hepimiz biliyoruz, onları hatırlatmaya gerek yok “Bunları ortaya çıkartırsak çok zor durumda kalırız.” şeklinde... Dolayısıyla, Sayıştay meselesi böyledir. Sayıştayın bundan sonra daha etkin bir şekilde işinin yapılmasını sağlaması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, affedersiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Durmuş Yılmaz gelip on dakikalık süresini size devrettiğini söyledi, on dakika daha ilave ediyorum.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Keşke konuları kısa kısa geçmeseydim. Peki, uzatırız, önemli değil.

Şimdi, dolayısıyla, bu Sayıştayın denetim meselesinde hepimizin bir şey yapması lazım, Sayıştay Başkanının da bu konuda içeriği biraz daha rahatlatması lazım, denetim elemanları daha hür bir şekilde... Daha doğrusu, onlar raporlarını yazıyor ama mümkün olduğu kadar o raporların -elbette belli bir şekilde, belli ölçekte, ayarında süzgeçten geçirilmesi konusunda bir şey söylemiyorum ancak onun dışında- kuşa çevrilmesi anlamındaki bir şeyi kabul etme imkânımız yok.

Mesela Cumhurbaşkanlığı Sayıştay raporu... Sayın Yener, Cumhurbaşkanlığı Sayıştay raporunda hiçbir bulgu yok; bu kadar çok para harcanan bir yerde hiçbir tane, efendim, yanlış, usulsüz, israf, etkinsiz bir şeye denk gelemediniz mi? Bu mümkün mü? Biz bu paraların nasıl harcandığını biliyoruz, kamuoyu bunları çok iyi biliyor. Bir defa, verimsizlik var; usulsüzlük kısmına girmiyorum, elimde bir kanıt yok ama verimsizliğin olduğunu biliyoruz, mutfak harcamalarının ne kadar arttığını biliyoruz, bunlarla ilgili hem düzenlilik anlamında hem performans denetimi anlamında -hadi, yerindelik denetimini yapamıyorsunuz artık- hiç mi söyleyecek bir lafınız yoktu? Bu kabul edilebilir mi? Yok ama Cumhurbaşkanlığı olduğu için Sayıştay “Bir bulgu yoktur.” diye rapor yazıyor; işte, budur Sayıştayın özeti, geldiğimiz noktadaki Sayıştayın ve buradan da hiçbir şey çıkmaz, ben size söyleyeyim.

Şimdi, diğer bir konu bu Kamu Denetçiliği, Ombudsmanlık meselesi. Burada da tabii, Sayın Başkanın şahsıyla ilgili herhangi bir şey yok ancak Başkan ve üyelerinin eski siyasetçi olması -tabii, AK PARTİ’li, eski olup da başka bir partiden olması beklenmiyor zaten- milletvekillerinden oluşmuş olması yani buradan beklenen faydayı çok fazla doğurmuyor diye bizim bir şeyimiz var yani objektif ve tarafsız olma konusunda biraz endişe oluşturuyor. Bu anlamda vatandaşın derdine derman olacak, kamu kurum ve kuruluşlarının hatalı işlemlerini düzelterek, hızlı ve etkili işleyen, idareyi teşvik edecek, kamu yararını öne çıkaracak, vatandaş odaklı hizmeti özendirerek faaliyetleri ne yazık ki biz burada, Kamu Denetçiliği Kurumunda göremiyoruz.

Şimdi, Sayın Başkan “İncelenen dosyalarla ilgili tablo var, tablodan bakılabilir.” dedi. Hakikaten ben baktım, şimdi, burada karar türleri var -ben yanlışsam lütfen beni düzeltin- tavsiye kararı ve kısmen tavsiye kararının dışındaki bütün kararlar aslında müracaatlara ilişkin bir şey yapılmadığı anlamına geliyor; ya reddolunuyor ya geri çekiliyor ya dostane ilişkiler oluyor, şu oluyor, bu oluyor. Yani 2020 yılında 14.482 karardan -tabii, bunların ne kadarının vatandaş lehine çözüldüğü konusunda bir bilgimiz yok- sadece aslında 1.125 tanesi konusunda tavsiye kararı almışsınız, yüzde 7,7’si konusunda tavsiye kararı almışsınız. Yani vatandaşın yaklaşık yüzde 93’ü müracaatlarını sizin açınızdan anlamsız...

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Dostane çözümler var... Biz idareyle görüşmüşüz, sorunu çözmüşüz.

ERHAN USTA (Samsun) – 1.405 tane var, o da yüzde 9,7’si yani orada yine, sizin aldığınız bir karar değil. Ha, dostane de sizin hanenize yazılacaksa belki onu atlamış olabilirim ama ben “dostane”nin buradaki tanımına baktığımda o sizin hanenize yazılacak bir şey gibi durmuyor. İdare ile kendi aralarında çözmüşler, ondan sonra... Dolayısıyla, onda karar verme ihtiyacınız olmuyor. Dolayısıyla, yani yüzde 90’ına yakını siz bir şekilde incelememişsiniz, bakmamışsınız, etmemişsiniz. Yüzde 7’lik, 8’lik, kısımlarıyla birlikte sayarsak efendim, 7,33 artı 2,26 da kısmen tavsiyeleri, yüzde 9 civarında, yüzde 10 civarında bir şey var. Yüzde 90’lık aslında... Tabii, bu yüzde 10’un da ne kadarında vatandaşın lehine karar verdiğiniz konusunda elimizde bir şey yok. Yani dolayısıyla, bu sistemin iyi çalıştığını, maalesef, ifade etme imkânımız bu anlamda yok.

Şimdi, Sayın Başkan, tabii, diğer bir konu -arkadaşlar da ifade etti, daha önceden biz de ifade ettik, her usulde de aslında bunu söylüyoruz- denetim fonksiyonumuzu yerine getiremediğimiz konusunda ciddi sıkıntılarımız var. Bunlardan bir tanesi de işte, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olmamız sıfatıyla bize bir kısım kamu kuruluşlarının gelip bilgi vermesi gerekiyor, bu bilgiler maalesef verilmiyor. Şu ana kadar -benim notlarımdan bakıyorum- Merkez Bankası yılda 2 defa vermesi gerekirken 1 defa vermiş; onun dışında, BDDK, TMSF, Hazine, SPK, SGK, DASK, TÜİK, Spor Toto henüz Komisyonumuza herhangi bir bilgilendirme yapmamıştır. Hâlbuki mevzuata göre bunların bize gelip bilgilendirme yapması gerekiyor. Şimdi, biz bunları Sayın Komisyon Başkanına söylüyoruz, “Kurumlara yazı yazdık.” diyor veya hani “Temasa geçtik.” diyor ama bir şey çıkmıyor yani böyle bir şey kabul edilebilir mi? Bizim buna bir mekanizma oluşturmamız lazım. Bu mekanizma nasıl olur ben bilmiyorum, onu siz düşüneceksiniz. Nihayetinde yasama organının temsilcisi Meclis Başkanı olarak siz, Komisyon Başkanı olarak da Sayın Cevdet Yılmaz. Ama buna bir çare bulmamız lazım. Hani biz talep etmiyor olsak... Emin olun, biz her toplantının başında bunu bir talep ediyoruz; gelsinler, bir anlatsınlar. Haksız eleştiri yapmaktan da belki kurtarırız kendimizi, belki de haksız eleştiri yapıyoruz. Hem kendi durumlarını anlatsınlar. “Hukuk devletiyiz.” diyoruz, her şeyden önce de bir mevzuat var, mevzuat çerçevesinde olması lazım. Onlar da kamu kaynağı kullanıyor, onlar da gelip burada hesap vereceklerini bilirlerse kendi yapacakları işlerde kendilerine biraz daha çekidüzen verirler. Dolayısıyla, kamu kaynaklarının etkin kullanılması anlamında, düzgün işler yapılması anlamında hepimizin bir katkısı olur ama bu fayda maalesef doğmuyor. Sizden bu anlamda destek bekliyoruz.

Diğer bir konu: Şimdi, Sayıştay Kanunu uyarınca Sayıştayın Meclise sunduğu, Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen, aralarında kıyıların işgali, orman yangınları, trafik kazaları, İstanbul ilinde bulunan kamu taşınmazlarının hukuki ve fiili durumları ile yönetimleri, havaalanları yatırımları gibi önemli konuların bulunduğu Sayıştay raporlarını bu yasama döneminin başında Meclis Başkanı hükümsüz sayıp arşive kaldırmıştır.

Sayın Başkan, size sormak istiyorum: İç Tüzük’ün ilgili hükmü değişmediği hâlde, bu raporlar yeni döneme sürekli intikal ettiği hâlde hangi hükme dayanarak bu raporları hükümsüz sayarak arşive kaldırılıyorsunuz? Plan ve Bütçe Komisyonu gündemine almıyor ve görüşmüyor diye bu raporları arşive kaldırmanın da doğru bir davranış olduğunu düşünmüyoruz. “Bundan sonra Meclis nasıl olsa görüşmüyor.” diye Sayıştayda yapılması gereken bu raporların yapılmadığına, hazırlanmadığına ilişkin de elimizde bir bilgi notumuz var. Dolayısıyla Sayıştaydan da ricamız, önemli gördüğü konulardaki -çünkü mevzuattan kaynaklanan o en son bentte var- değerlendirme raporlarını tekrar çalışmalı, bunları Meclise göndermeli ve Meclis Başkanı olarak siz de bunu Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderip Komisyonunda da görüşülmesini sağlamanız lazım. Böyle yapılırsa yine kamu kaynaklarının etkin kullanımı anlamında veya işte, yanlış giden işlerin düzeltilmesi anlamında milletvekilleri olarak biz de bir katkı sunmuş oluruz.

Şimdi, arkadaşlar gündeme getirdiler, ben de çok fazla üzerinde durmak istemiyorum ancak bu özlük hakları meselesi bizim de sürekli olarak koridorlarda gördüğümüz zaman Meclis çalışanlarının bize ifade ettiği hususlar. Tabii, bu eşit işe eşit ücret meselesi burada da çok derin bir şekilde bir sorun hâline geldi “eşit işe eşit ücret” denildi ama aynı kuruma... Ben bununla ilgili... O zaman Müsteşar Yardımcısıydım -yani özel, gizli bir şey olmadığı için herhâlde bu anekdotu anlatabilirim- bu konu çalışıldı; Efkan Ala ve Naci Ağbal o zaman ikisi de müsteşar; ondan sonra getirildi Ali Babacan başkanlığında bir toplantıda bize sunuldu, ben de Kurumu temsilen bakan yerine katılmıştım; ondan sonra “eşit işe eşit ücret falan” denildi. Denildi ki: “Bundan sonra herkes aynı parayı alacak. Uzman aynı parayı, bilmem ne aynı parayı.” Şöyle bir itirazımız olmuştu: Şimdi, bazı kurumlarda bir şekilde yüksek ücret alanlar var, her kurumda aynı şey değil, ondan sonra siz farklı olan kurumlar arasında bir eşitlik sağlayacağız diye aynı kurum içerisinde meslek hayatının sonuna kadar, bir ömür boyu devam edecek bir farklılık yaratacaksınız ve bu, kurumlar arasındaki barışı bozacak demiştik. İşte, bunları yaşıyoruz bugün. Burada aynı işi yapan, aynı unvandaki kişiler 666 sayılı KHK’deki giriş farklılıklarına göre farklı ücret alıyor Sayın Başkanım. Yani bunu Meclis içerisinde tabii, ben, kanunsuz bu işin çözülebileceğini tahmin etmiyorum ama bunu sizin de bir kamu idaresi başkanı olarak gündeme getirmeniz lazım, bu konuşulsun. Aynı şey Türkiye İstatistik Kurumunda aynı oda içerisinde, “istatistikçi” unvanlı, kıdemi de aynı ama birisi 666 sayılı KHK’den sonra o kuruma gelmiş, birisi önceden gelmiş arasında 1.500 lira ücret farkı var. E, zaten alınan para ne ki? Bu kadar şeyler... Bunlar çalışma barışını bozuyor. Buralara yeniden bir bakılması lazım. Bu konuda da Mecliste sıkıntı var.

Onun dışında yine sözleşmelerle ilgili sıkıntılar, diğer hususları da arkadaşlar ifade etti, Fahrettin Yokuş Bey de bizim grubumuz adına ifade ettiği için oralara çok fazla girmeyeceğim.

Onun dışında bir de yine, personelin çalışmasıyla ilgili, yemekhaneye ilgili çok ciddi sıkıntılar geliyor. Akşamleyin arkadaşlar... Mesela biz danışmanımızı akşamleyin burada tutuyoruz. O çocukların, o bahçedeki restoranın dışında herhangi bir yerde yemek yeme imkânları yok, evet, yemek yeme imkânları yok. Yani her gün de orada böyle... Orası törenli bir yemek yeme yeri. Öyle hemen anında bir sıcak yemek falan gelmiyor size. 40-50 lira da masrafla kalkıyorsunuz. Yani danışman her akşam... Benim danışmanlarım her akşam burada duruyor, ben başkasınınkini bilmiyorum ama bu çocukların... Yani böyle bir şey olur mu, eziyet olur mu? Bunlara bir usul bulmamız lazım, bir şey bulmamız lazım. Bu arkadaşlar her defasında bahçeye gidecekler; hem zaman kaybı hem de finansman açısından, para açısından 40-50 lira orada şey verecekler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Bunların doğru olmadığını düşünüyorum, buralara bakmak lazım, bunlar çözülemeyecek konu değil. Muhtemelen, belki bilginiz olmamış da olabilir ama Sayın Genel Sekreter bu konulara bakarsa onların daha böyle hayatını burada kolaylaştıracak... Onlar nihayetinde bize yardımcı oluyorlar, bizim personelimiz sadece danışmanlar açısından değil, diğer personel açısından da buna hassasiyet gösterilmesini temenni ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan Sayın Yaşar Kırkpınar’a söz vereceğim, daha sonra MHP Grubundan Sayın İsmail Faruk Aksu, daha sonra HDP Grubundan Sayın Erol Katırcıoğlu; bu sırayla gideceğiz.

Sayın Yaşar Kırkpınar, buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Sayıştay Başkanımız, Kamu Başdenetçisi, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları, kıymetli hanımefendiler, beyefendiler; ben de hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bütçelerimizin hayırlı olmasını temenni ediyorum. Gazi Meclisimize sunulan 2022 yılı bütçesinin Meclisimize, milletimize ve ülkemize şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Vatanın istiklalini ve istikbalini daima canından aziz bilen büyük Türk milleti, memleketi işgal altından kurtarmak için üstün fedakârlık ve azimle mücadele etmiş ve bu mücadele 29 Ekim 1923 tarihinde cumhuriyetin ilan edilmesiyle taçlanmıştır. Cumhuriyetin ilanına giden yolda kolay zaferler kazanılmamıştır. Millet içinde bulunduğu zor şartları ancak inanç, birlik ve beraberlik duygularıyla aşabilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti de doksan sekiz yıldan beri aynı ruhla muhafaza edilerek bugünlere ulaşmıştır. Çanakkale’yi geçilmez kılan, Sarıkamış’ta geri dönmeyi düşünmeyen ruh, bugün hâlâ dipdirdir ve ülkemizi her alanda muzaffer ve muvaffak kılmanın davasını sürdürmektedir. Cumhuriyetimizin en büyük kazanımı demokrasidir, millet iradesinin yönetime yansımasıdır. Milletimizin huzuru, mutluluğu için cumhur iradesine, hukuka, adalete sadakatle sahip çıkacağız. Dünyanın gıptayla baktığı memleketimizde milletimiz de el ele verecek, çok daha aydınlık yarınları inşallah hep birlikte ulaşacağız. Binlerce yıllık devlet geleneğinin mirası ve milletimizin hür iradesi üzerinde yükselen; emekle, özveriyle doğan Türkiye Cumhuriyeti’ni demokrasi ve adaletle geliştirerek payidar kılmak burada hepimizin ortak sorumluluğundadır.

Bu duygularla cumhuriyetimizin 98’inci yılını yüreктen kutluyor, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü, bütün şehit ve gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyorum.

Bütçe üzerindeki konuşmalarına geçmeden önce şu hususlara da dikkat çekmek istiyorum: Görülmekte olan bir davayla ilgili tavsiye ve telkinde bulunan diplomatlar bilmeliler ki yaptıkları anayasal bir suçtur. Türkiye Cumhuriyeti; anayasal düzenini, mahkemelerinin bağımsızlığını hiçe sayabilecekleri bir devlet asla değildir. Haddini hududunu bilmek herkesin vazifesidir. İnsanlık dersi vermeye kalkışan zavallıların öncelikle bizden insanlığı öğrenmelerini telkin ediyoruz.

Diğer taraftan, Meclisimizin bütçesiyle ilgili hususlara geçmeden önce, AK PARTİ hükümetlerine 20’nci kez bütçe yapma fırsatını vermesi dolayısıyla aziz milletimize burada bir kere daha en kalbi şükranlarımı arz ediyorum.

Yaşamış olduğumuz coğrafyanın vekâlet ve ticaret savaşlarına ev sahipliği yaptığını hepimiz bilmekteyiz. Dünyanın en büyük güçlerinin rol aldığı bu arenada Türkiye âdeta mucizeler yaratarak konumumuzu ve duruşumuzu net bir şekilde ortaya koymuştur. Türkiye, her alanda masadaki yerini alarak çok başarılı bir grafik çizmiştir. Bugün dünya devletlerinin bölgemizdeki gücümüzü görüp tüm dikkatlerini buraya yönlendirmelerinde de bunun etkisi büyüktür. Çanakkale, Millî Mücadele ve 15 Temmuz ruhuna sahip olan Gazi Meclisimiz mazlumların yanında yer almış ve üzerine düşeni yapmıştır. İnşallah, bu yüce ruh, kıyamete kadar devam edecek ve bu devlet ebediyen var olacaktır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirinden kesin hatlarıyla ayrılmıştır. Bu çatı altında yapacağımız çalışmalar, Türkiye’nin istikbalini temin edecek önemi haizdir.

Bilindiği üzere, dış ilişkiler ve protokol hizmetleri kapsamında devletler arası ilişkilerin gelişmesinde parlamenter demokrasinin rolü her geçen gün daha artmaktadır. Mensubu olduğumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi, geçtiğimiz yasama yılında diğer ülkelerin parlamentoları, parlamenter

asembleler ve uluslararası kuruluşlarla temaslarını yürüterek yoğun bir şekilde diplomasi yürütmüştür. Meclis Başkanlığımız yakın coğrafyamızdaki ülkelerle ilişkilerimizin gelişmesine çok büyük önem vermiştir.

Diğer yandan, Gazi Meclisimizde bakım onarım, yenileme geliştirme, altyapı üstyapı gibi çalışmalar rutin bir şekilde bu tatil döneminde de devam etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda oylama başta olmak üzere, yoklama ve görüşmelerin daha kaliteli takip edilebilmesi için dijital restorasyon gerçekleştirildi, elektronik altyapımız sil baştan yenilendi. Meclis Başkanlığı yaz boyunca hummalı bir çalışma yürüttü, sıkı takibi yapılan Genel Kurul tadilatı tamamlandı, sıralar elden geçirilirken zemine elektronik sistem altyapısı döşendi, Genel Kurulun elektronik oylama ve ses sistemi de son teknolojiyle yenilendi. Türkiye Büyük Millet Meclisinin teknolojik imkânlardan en iyi şekilde faydalanarak daha etkin ve verimli, hızlı hizmet üretebilmesine Meclis Başkanlığımızın büyük önem verdiğini burada bir kere daha kendisinden dinlemiş olduk. Ben de Sayın Başkanımıza ve ekibine bir kere daha teşekkür ediyorum.

Hiç şüphesiz Meclisimizin 2022 yılı bütçesinin yasama yetkisini kullanan biz milletvekillerinin çalışma şartlarını iyileştirmek ve yasama süreci ile kalitesini geliştirmek adına önemli bir performansının olacağına inanıyorum. Bütçemizin hazırlanmasında emeği geçen tüm paydaşlara ayrı ayrı teşekkür ediyor, bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Son olarak; Sayıştayımızın bütçesiyle ilgili de bir iki hususu arz etmek istiyorum: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle oluşan yeni sistem ve yönetim anlayışıyla bütçe politikasının da değişmesi bu anlamda söz konusu olmuş, Sayıştay da faaliyetlerini bu doğrultuda planlayarak bütçeyle öncelik tanınan alanlarda denetimlerini yoğunlaştırıp birden fazla kurumu ilgilendiren hususlarda denetimlerine ağırlık vermiştir. Sayıştay denetim süreçlerinde yenilikler ve yeni teknolojilerin kullanımını artırmak suretiyle sürekli bir modernleşme süreci içerisine girmiştir. Sayıştayın amacı denetim prosedürlerini daha yönetilebilir hâle getirerek ve kaynakları daha etkin kullanarak denetim kapasitesini artırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için denetçiler ve diğer çalışanlara bu değişimler hakkında sürekli bilgilendirme yapılmakta ve eğitimler bu süreçte verilmektedir. Araştırma ve geliştirme çalışmalarına ağırlık verilmesi de çağdaş denetime yönelik diğer bir adım olarak görülüyor. Son yıllarda çeşitli ülke sayıştaylarının çağdaş denetim, yöntem ve uygulamalarına yönelik yayınların Türkçeye kazandırılmış olması, meslek mensuplarının akademik çalışmaları ve diğer araştırmalarında da Sayıştay denetiminin bilimsel yaklaşımlarla desteklenmesi ve yeni amaçlarla güçlendirilmesi önemli katkılar sağlamıştır. Köklü tarihimizden aldığı birikimle sürekli yenilenen ve gelişen daha iyi bir kamu yönetiminin oluşması için hizmet eden Sayıştay Başkanlığımız kamuda hesap verme sorumluluğuyla mali saydamlığa katkı sağlamak üzere denetim, yargılama ve rehberlik yapmakla birlikte denetimlerin ön yargıdan uzak ve tarafsız bir biçimde yürütülmesi ve mesleki etik kurallarına uyulması kurumsal güvenilirliğin vazgeçilmez hâle gelmesini sağlamıştır. Günümüz dünyasındaki hızlı gelişim ve buna bağlı olarak oluşan sorunlar genelde kamu yönetiminin özelde de denetim kurumlarının zamanında ve etkin cevaplar bulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle sürekli gelişim anlayışıyla yeniliklerin izlenmesi ve ihtiyaç duyulan hayata ve noktalara geçirilmesi önem taşımaktadır. Kurum yönetiminde hesap verilebilirlik, saydamlık, etkinlik, katılımcılık, eşitlik, adil olmak, tutarlılık, hukukun üstünlüğü, bilimsellik gibi iyi iletişim ilkelerini gözetmek ve uygulamak temelinde prensip olarak görülmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kırkpınar süreniz dolmuştur.

Teşekkür ediyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Uğur Aydemir'in bir iki dakikasını almak istiyorum Başkanım, müsaade ederseniz teşekkür etmek için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli çok sayıda...

Bir teşekkür edin, buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayıştayın fonksiyonlarını dünyada yaşanan ilerlemeler ve benimsediği ilkeler ışığında kendisini sürekli geliştirerek devam ettireceğine, demokratik, şeffaf ve hesap verilebilir yönetim anlayışının güçlenmesine katkılarını sürdüreceğine inancımızın tam olduğunu belirtiyor ve bütçemizin bir kere daha kurumlarımıza, ülkemize, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubundan Sayın İsmail Faruk Aksu'ya söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır Sayın Aksu.

Buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Saygıdeğer Başkanı, Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Sayıştay Başkanı, Sayın Kamu Başdenetçisi, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Meclis Başkanımıza, Sayıştay Başkanımıza ve Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımıza sunumları için teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi ordular kurup yöneten, Millî Mücadele'yi zaferle taçlandıran, 15 Temmuzda işgalcilere direnen ve istila emelleri karşısında devleşen gazi bir Meclistir. Türk milletinin tam bağımsız yaşama iradesinden doğmuş Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ve hukuki altyapısının hazırlandığı dönemin de başlangıcı olmuştur. Bu vesileyle cuma günü idrak edeceğimiz cumhuriyetimizin 98'inci yıl dönümünü, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı şimdiden kutluyor; devletimizin kurucusu, Meclisimizin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere tüm Millî Mücadele kahramanlarımızı, tüm şehit ve gazilerimizi, Meclisimizin merhum üyelerini ve aziz ecdadımızı rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluş döneminin ardından çok partili hayata geçildikten sonra yetmiş iki yıldır uyguladığı parlamenter sistemden 16 Nisan 2017 halk oylamasıyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yasamanın etkinliği artmıştır. Kanun teklif etme yetkisinin münhasıran milletvekillerine verilmesi, yürütmenin bütçe teklifi dışında kanun tasarısı verme yetkisinin olmaması ve kanun hükmünde kararname yetkisinin kaldırılması Anayasa'nın 7'nci maddesindeki "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." hükmünün tam manasıyla hayata geçirilmesini mümkün kılmıştır. Nitekim uygulama sonuçları, Sayın Meclis Başkanımızın kapsamlı sunumlarında da ifade ettiği gibi, mukayeseli olarak hem yasama hem de denetim faaliyetleri bakımından bunu teyit etmektedir.

Yeni sistemin hukuken ve fiilen uygulanmaya başlandığı 9 Temmuz 2018 tarihinden sonra Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum düzenlemeleri Meclisimizde genel olarak yapılmış, teşkilatlanma başta olmak üzere idarenin işleyişine dair hususlar da ayrıca tanzim edilmiştir. Önümüzdeki dönemde sistemin tamamlayıcı unsurlarından olacak düzenlemelerin de yapılmaya devam edilmesi gerekmektedir. Bunlardan özellikle ikisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ve Meclis Teşkilat Kanunu Meclisimizle doğrudan ilgilidir. Daha evvel de ifade ettiğimiz gibi Meclis İçtüzüğü'nün yeniden ele alınarak Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle uyumlu hâle getirilmesi gerekmektedir. Yasama kalitesi ve etkinliğinin artırılması, yasama-yürütme ilişkisinin uygulamada netleştirilmesi,

kesin hesap komisyonu oluşturulması, komisyon odaklı bir yasama faaliyeti yapılması ve komisyonlara sivil katılımın daha etkin hâle getirilmesi gibi hususların yer alacağı İç Tüzük düzenlemesinin yapılması ihtiyacı devam etmektedir. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi idari kapasitesinin de yine yeni sistemin doğasına uygun olarak güçlendirilmesi gerekmektedir. İfade ettiğiniz gibi bu amaçla bazı adımlar atılmış, iç düzenlemeler yapılmış olsa da hem personel hem de teşkilat yapısının buna uygun olarak düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı olan 2023'e yeni, sivil bir anayasayla girerek bu sürecin açıldırılması ise nihai hedeftir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk tipi başkanlık modelini kurumsallaştıracak yeni bir anayasa yapılmasını gerekli görüyor, Türkiye'nin demokratik yeni bir anayasa için uygun bir iklime sahip olduğunu değerlendiriyoruz. Nitekim partimizce cumhuriyetimizin 100'üncü yılında 100 maddelik yeni anayasa çalışması tamamlanarak kamuoyuna duyurulmuştur.

Bir başka önemli konu da terör, bölücülük ve benzeri nedenlerle Meclisimize ulaşmış olan fezlekelerin bir an önce işleme konulması gereğidir. Zira bekleyen fezleke sayısı hem oldukça fazla hem de içerikleri milletvekilliğiyle bağdaşmayacak niteliktedir. O sebeple söz konusu fezlekeler usulüne göre işleme alınmalıdır.

Sayın Başkanım, önceki yıllarda da gündeme taşınan Meclis çalışanlarına ilişkin bazı talepleri bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bunlardan birincisi, danışmanlara iş sonu ödentisi sağlama meselesidir. Danışmanların istihdamında da çalışma şeklinde de memurlara nazaran bir esneklik olması kaçınılmaz ve gereklidir. Bununla birlikte, görev sonunda bir ödenti olması iş hukukunun temel kurallarındandır. Bu nedenle, Teşkilat Kanunu'nda yapılabilecek bir değişiklikte bu hususun ele alınması önemli olacaktır. İkincisi, yardımcı hizmetler personelinin genel idare hizmetlerine geçirilmesi. Üçüncüsü, farklı kurumlardan gelenler arasındaki ücret farklılığının çalışma barışına etkisi. Dördüncüsü de 4/B ve benzeri sözleşmelerin kadroya geçirilmesi meselesidir. Bunların gerçekleşmesi kuşkusuz, çıkarılacak bir kanuna yahut Meclis Teşkilat Kanunu'nda gerekli düzenlemelerin yapılmasına bağlı olmakla birlikte, geçmiş uygulamalarda bazılarında ilişkin düzenlemelerin Divan kararıyla yapılmış olanları da bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Sayıştay, Anayasa'mızın 160'ıncı maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin ve sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını denetlemek ve kesin hükme bağlamakla görevlidir. Bütçe hakkının kullanılması, kamu mali yönetim sisteminin belirlenen usullere uygun şekilde denetlenmesi sorumluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda, Sayıştay kamu menfaatlerini koruma ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesini temin bakımından son derece önemli bir fonksiyon ifa etmektedir. Sayın Sayıştay Başkanımız bu anlamda yapılan faaliyetleri etraflıca anlattı. Bununla birlikte, mevzuatın yahut uygulamanın kamu kurumlarındaki uygulayıcılarca bilinmemesi veya Sayıştayın bulgularının yeterince dikkate alınmaması nedeniyle her yıl aynı sorunların tekrar edildiği görülmektedir. Özellikle, denetimden beklenen faydanın sağlanması ve kamu kaynaklarının etkin kullanılması bakımından Sayıştay ile kurumların daha fazla iş birliğine ihtiyaç bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu şekilde, bazı usulsüzlüklerin olmadan önlenmesi de sağlanmış olacaktır.

2013 yılında faaliyete geçen Kamu Denetçiliği Kurumu sekiz yıllık süreçte bir hak arama kurumu olarak aldığı başvuru sayısını 5.500'lerden 90.000'lere çıkarmıştır. İstatistiklerden başvuruların hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulduğu da anlaşılmaktadır. 2019 yılında Kuruma 20.968 başvuru yapılmışken 2020 yılında yapılan başvuru sayısı yüzde 330,2'lik bir artışla 90.209'a ulaşmıştır. 2020 yılında, devreden başvurularla birlikte 94.039 başvurunun 91.100'ü sonuçlandırılmıştır. Tavsiye karar sayısı 2020 yılında 68.832'ye yükselmiştir. Kurumun tavsiye kararına uyum oranı başlangıçta düşük

seyrederken 2019'da yüzde 75, 2020 yılında ise yüzde 76,38'e ulaşmıştır. Yapılan şikâyet başvuruları konu bazlı değerlendirildiğinde en fazla başvuru başlangıçtan itibaren kamu personel rejimi alanında yapılmakta iken 2020 yılında bunun çeşitlendiği görülmektedir; bunda, konjonktürel gelişmelerin ve salgın döneminin etkisi olduğunu anlıyoruz.

Anlaşıldığı kadarıyla, Ombudsmanlığa ilişkin farkındalık artmış, buna bağlı beklentiler de yükselmiştir. Kurulmasını Türkiye'de gündeme taşıyan ilk siyasi partilerden biri olarak faaliyetlerimizin, hak arama bilincinin artmasına, idari uyumsuzlukların azalarak uygulamanın istikrar kazanmasına ve yargı yükünün hafiflemesine katkı sunduğunu düşünüyoruz. Bununla birlikte hem kurumlardan hem de başvuru sahiplerinden Ombudsmanlığın değerlendirme ve tavsiyeleriyle ilgili eleştiriler de gelmektedir. Bunların çoğu, sizi bazen bir yasa koyucu, bazen de yargı yerine koymalarından kaynaklanmaktadır. O sebeple, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde görev ve yetkinizin sınırının net şekilde ortaya konulması daha çok başvurunun işleme alınması bakımından önemli olacaktır.

2 Mart 2021 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının kişisel verilerin korunması suretiyle kamuoyunun erişimine açılacağı ifade edilmiştir. Bu durumu, kamu hizmetlerinin şeffaf ve erişilebilir olmasını, zaman içinde istikrar kazanan görüşlerimizin de doğrudan uygulama imkânı bulmasını mümkün kılacaktır diye değerlendiriyoruz.

Bu düşüncelerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve diğer kurum bütçelerinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi Sayın Erol Katırcıoğlu'na söz vereceğim. Daha sonra uygun görürseniz Komisyon üyelerimizin de anlayışıyla Komisyonumuzda misafir ettiğimiz, Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarımıza bir miktar söz vermek istiyorum, belki konuşup ayrılacak olanlar vardır. Pandemi şartlarında salondaki sağlıklı çalışma ortamı açısından da faydalı olacağını düşünüyorum.

Sayın Erol Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanı, Sayın Kamu Denetçisi ve Sayıştay Başkanı; hepinize saygılar sunuyorum.

Ben bu on dakikalık süre içinde yine bu sene -geçmişte de olduğu gibi- bütçe konuşmaları sırasında ortaya çıkan görüş ayrılıkları ve bu görüş ayrılıklarının temelleriyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum, birkaç şey paylaşmak istiyorum ve bunu da Sayıştay –Sayıştay Başkanı da gitmiş galiba, her neyse- seçimiyle ilişkilendirerek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayıştaydan arkadaşlarımız not etsinler, belki kısa bir süreliğine salondan ayrılmış olabilir, dönecektir mutlaka.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Efendim, şöyle: Şimdi, genellikle iktidar mensubu arkadaşlarımız doğal olarak Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle ilgili olumlu kanaatlerini belirtiyorlar ve Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle daha hızlı karar alan, daha etkin çalışan bir Meclis yapısı oluştuğunu düşünüyorlar ve bunu da savunuyorlar fakat ben, bir muhalefet milletvekili olarak bunun tam tersini gözlemliyorum. Yani şöyle ki: Tabii, bir kıyaslama yapma imkânımın olduğundan giderek bunu söylüyorum çünkü ben, 1991 yılında 49'uncu Hükümette Erdal İnönü'nün danışmanlığını yaptım ve üç yıl boyunca da aşağı yukarı bütün bu Plan ve Bütçe Komisyonunun tartışmalarına katıldım. Dolayısıyla da orayla kıyaslama yapma şansına sahibim ve öyle bir kıyaslama

çerçevesinde de görüyorum ki burada, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bütçeyi veya herhangi başka bir kanun teklifini konuşurken esasında ortak ve toplumun yararına olacak olan bir düzenlemeden çok kendi grubunun nasıl bir düzenleme istediği üzerinde yoğunlaşıyor ve dolayısıyla da gelebilecek ve makul önerileri de ya duymuyor ya duymazlıktan geliyor veya kale almıyor. Sonuç olarak gördüğümüz şey, kanunlar da öyle bütçe de öyle -nitekim görecekiz, geçen sene de böyleydi, ondan önceki sene de böyleydi- geldiği gibi geçiyor. Yani “Herhangi bir katkı oluyor mu?” diye soracak olursanız ben şahsen görmüyorum ama benim bilmediğim bir şey olabilir. Cevdet Bey gerçi öyle bir şey söyledi “Not alıyor bürokratlar, bazı düzeltmeler yapıyorlar.” diyor, bilmiyorum o kısımlarını. Fakat değerli arkadaşlar, bu şöyle bir şey: Türkiye toplumu öyle bir noktaya geldi ki -bu kutuplaşma siyaseti ayrıntısına girmeyeceğim, sebebine de girmeyeceğim ama- sonuç olarak “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen sistem kendi içinde çok ideal bir sistem de olabilir -Sayın Meclis Başkanı anayasacı ve bildiğim kadarıyla Anayasa değişikliğiyle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin inşasına katkıda bulunmuş olan bir isim- dolayısıyla bu işin teorik tarafını konuşacak değilim ama pratik olarak baktığımızda, bu sistem toplumun üzerine oturduğu zaman kaçınılmaz olarak bir kutuplaşma üretti. Zaten kutuplaşma hep vardı, neden var olduğunu da -dediğim gibi- şimdi konuşmak istemiyorum. Dolayısıyla da öyle bir atmosfer ortaya çıkıyor ki bu atmosferin bir örneğini dün yaşadık. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay gerçekten de buradaki vekil arkadaşlarımızı, en azından itiraz eden vekil arkadaşlarımızı küçümseyerek “Ya, buna niye karşı çıkıyorsunuz?” havasında bir ifadeye bulundu ama bu çok anormal de değil bir tarafıyla bakarsanız çünkü dediğim gibi, bu Mecliste bu işler böyle yürüyor.

Şimdi arkadaşlar, -bunun en ilginç örneği olmak üzere- Sayıştay seçimiyle ilgili olarak ben birkaç şey söylemek istiyorum ama bu arada bunu söylemeden önce de şunu da söyleyeyim: Ben, geçmişte de Adalet ve Kalkınma Partisinde bakanlık yapmış olan ve özel olarak arkadaşlık ilişkisi içinde olduğum bakan arkadaşlarımla da benzer gözlemlerimi paylaşmışım ve sonuç olarak, geldiğimiz nokta itibarıyla da o arkadaşlarımız o dönemde bütün ben ve benim gibi insanların itirazlarını dikkate almadan yaptıkları tasarruflar sonucunda geldikleri yer itibarıyla çok da başarılı olmadılar. Ne demek istiyorum? Şunu demek istiyorum: Özellikle, devlet yönetiminde devletin kurumları olarak ve bürokratları olarak toplumun her farklı kesimine yönelik olmak üzere belli bir mesafede davranması lazımdır. Dolayısıyla da toplumun bir kısmını kayıran bir biçimde bir devlet davranışı olamaz fakat Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, arkadaşlar, öyle bir yere getirdi ki bizi... Mesela TRT. Şimdi, TRT bir devlet kuruluşu mudur? Bence değildir. Neden değildir? Çünkü TRT, yayınlarında herhangi bir şekilde eşit mesafede durmuyor hiç kimseye, hiçbir siyasi partiye. Mesela, benim partim Halkların Demokratik Partisiyle ilgili olarak hiçbir şey söylemiyor. Veya RTÜK... RTÜK, bir devlet kuruluşu mudur? Hayır, değildir çünkü söylediğim koşulu yerine getirmiyor yani farklı medya kuruluşlarına eşit mesafede davranmıyor. Peki, nasıl davranıyor değerli arkadaşlar? Söyleyeyim size: Bir Hükümet kuruluşu olarak çalışıyor, davranıyor. Bütün kurumları sayabilirim ben size. Bütün kurumlarımız, bağımsız kurumlar vesaire... Bunlar -biliyorsunuz- geçmişten beri kurulmuş olan, serbest piyasa ekonomisinin gereği olarak denetleme yapma üzere kurulmuş olan bütün kurumları 2011’de Sayın Cumhurbaşkanının bir KHK’siyle hepsini merkezileştirdiler ve bütün bu kurumların başkanları da gördüğümüz kadarıyla Bakanların arkasında oturuyorlar çünkü ilişkili kurumlar vesaire diyerek esasında denetimi Bakana ait olmak üzere bir hâle gelmiş olan kurumlardan söz ediyoruz.

Zamanımız da gidiyor, onun için ben hemen konuma gelmek istiyorum. Bakın, Sayıştay seçimi yapılacağı vakit -yanılmıyorsam- 12 kişilik bir liste geldi, 12 kişilik de bir CV geldi önümüze. Biz Plan ve Bütçe Komisyonunda dedik ki: Ya, şey yapalım, bu arkadaşları davet edelim, karşılıklı konuşalım, mülakat yapalım yani nasıl birikimleri var, nedir? Fakat yanılmıyorsam Sayın Başkan itiraz etti ve yanılmıyorsam da seçim yapıldı ve reddedildi. Oysa kanunda, gördüğüm kadarıyla “Ön Seçim Geçici

Komisyonu gerekli gördüğü hallerde adaylarla mülakat yapabilir.” maddesi var. Buna rağmen biz mülakatı yapamadık fakat değerli arkadaşlar, benim bu mülakatı istememin sebebi şu: Burada, lütfen yanlış anlamayın ama bunu da söylemek zorundayım. Adaylardan 8’i imam-hatip mezunuydu. Yanlış anlamayın derken şunu kast ederek söylüyorum: Ben bir akademisyenim ve belirli bir objektiflikle bakıyorum. İmam-hatiplilerin de Türkiye’de bir karşılığı olduğunu biliyorum, o sebeple böyle ayrımcı bir kafayla bunu söylemiyorum. Bu beni çok şaşırttı çünkü devlet dediğimiz kurumda yükselme liyakat esasına göre olması gerekir, nereye ait olduğuna göre değil. Yani listesi burada, biraz önce bütün CV’leri tekrar rica ettim arkadaşlardan getirdiler. Yani 11 adayın 8’inin imam-hatip mezunu olduğunu gördüm. Biri AK PARTİ Zeytinburnu Belediye Başkan Yardımcısı iken gelmiş, biri de MHP’li bir arkadaşımız. Şimdi Sayıştay böyle bir kurum olmuş. Şimdi Sayıştay, Allah aşkına, bir devlet kurumu mudur? Bence değildir ya da olmama ihtimali çok kuvvetlidir. En azından bana bunu söyletebilen şey işte söylediğim basit bir hesap; nasıl oluyor da bu ülkede Sayıştay seçimi yapılırken 11 adayın 7’si, 8’i imam-hatip mezunu oluyor? Demek ki buraya aday olabilmek koşullarından biri de galiba böyle bir şey yani bir şekilde hükümete yakın olmak, bir şekilde ortak ilişkiler içinde olmak vesaire. Değerli arkadaşlar, bu, Sayıştay özelinde Türkiye devletini çürüten bir şeydir. Böyle bir devlet yapılanması kaçınılmaz olarak yolsuzluğa batır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Katircioğlu, süreniz bitti.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Dolayısıyla da değerli arkadaşlar, ben, iyi yapıyor, kötü yapıyor, raporlarını karşılaştıracak değilim, öyle bir çabam yok ama size söylemek istediğim şey özetle şudur: İktidar kendi bildiği gibi bir yönetim tarzı içinde ve asla ve asla kimseden akıl alma ihtiyacı hissetmeyerek davranıyor. Oysa bizler de bu halkın seçtiği insanlarız ve bizim de görüşlerimiz var, bizim de temsil ettiğimiz insanların talepleri var ve dolayısıyla da bunların da dikkate alındığı bir yerden ortak akılı üretmek üzere buradayız esasında ama maalesef böyle değil. Neden bu böyle değildir? Çünkü “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen sistem, esas itibarıyla bir devlet sistemi değil, bir hükümet sistemidir. Zaten Cumhurbaşkanı da hükümetin bizatihi kendisidir. Onun için bütün kanunların dibinde “Cumhurbaşkanı tarafından yürütülür.” deniyor. Dolayısıyla da değerli arkadaşlar, bütün bu kavgalarımızın, gerilimlerimizin -efendime söyleyeyim- zaman zaman üslubumuzu bozan konuşmalar içine girmemizin temel sebebi, Türkiye siyasetinde ve toplumda böyle bir bölünmüşlüğü var olması ve bu bölünmüşlüğe razı olmuş olmamızdır diye düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, parti gruplarını zikrederek üyemiz olmayan değerli arkadaşlarımıza söz vereceğim. İsim okuyacağım, arkadaşımız buradaysa söz vereceğim.

Cumhuriyet Halk Partisinden 1’inci sırada Ömer Fethi Gürer Bey var. Burada mı kendisi? Yok. Fikret Şahin Bey? O da yok. Turan Aydoğan Bey? Turan Bey ön sırada.

Turan Bey, hazır mısınız?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir kişi konuşsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O zaman geçelim.

Sibel Hanım? Yok.

İlhami Özcan Aygun Bey burada.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Tüm hazırunu da saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Başkanlık sistemi oylaması öncesinde bu sistemin avantajlarıyla ilgili kamuoyuna yanıltıcı bilgiler pompalanmıştı. Anayasa Komisyonu Başkanı olduğunuz dönemde Sayın Başkanım, 2016’da yaptığınız bir açıklamada önermiş olduğunuz modelin ABD sistemine göre yüzde 90 oranında uyduğuna söylemişsiniz. Oysa sizin modelinizin ABD’yle hiçbir alakası olmadığını yaşayarak hep beraber gördük. ABD büyükelçisi senatonun onayını alarak görevine başlıyor. Nitekim yeni gelecek elçi bu onayla görevine başlayacak. Bizde tüm atamalar ise tek bir kişinin dudakları arasında, Cumhurbaşkanının atamasıyla iş çözüyor. Yani sistemde Meclisin güçlü olacağı, milletvekillerinin yasa çıkarma yetkisinin güçleneceğini söylemişsiniz, maalesef bu olmadı. Yine, vekil imzasıyla gelen yasa teklifleri aslında bakanlıklarca hazırlanıp buraya gönderilmekte, vekil imzalarının ise göstermelik olduğunu, zaten komisyonlarda vekil arkadaşlarımızın bizlerin sorularına vermiş oldukları cevaplarla da görüyoruz. Yine, muhalefetin yasa teklifleri hiçbir şekilde komisyonlarda gündeme alınmıyor, AK PARTİ’yle aynı paralelde hazırlanan muhalefete ait yasa tekliflerinin komisyonlarda birleştirilmesine dahi izin verilmiyor. Oysa AK PARTİ iktidarlarından önce birleştirme geleneği vardı; siz birleştirmeyi değil, ayrıştırmayı seçtiniz. Eskiden buradaki Meclis uzmanları komisyonlarda bekleyen, iktidarla aynı içerikte olan yasa tekliflerini inceleyip yasa teklifi sahibine bilgi verip birleştirme imkânından da faydalanması sağlanmaktaydı. AK PARTİ iktidarlarında maalesef -bunu uzmanlar da açık açık belirtiyorlar- buna kesinlikle izin verilmediği ve gündeme alınmadığı söylenmektedir. Yine, bakınız, AK PARTİ’den bir komisyon başkanı böyle bir inisiyatifini maalesef bugüne kadar kullanmadı, Sayın Başkan da kullanmadı, zaten kendi konumuyla ilgili de gündeme gelmişti. Benim, Plan ve Bütçe Komisyonunda, kitaplardan KDV’nin istisna tutulması yönünde yasa teklifim vardı, iktidarın torba kanununda aynı yönde düzenleme olmasına rağmen birleştirme teklifimiz yine kabul edilmedi. Yine, bu dönem içerisinde, Meclis açılır açılmaz, tarımsal desteklemelerden stopaj vergisi kesilmemesi yönünde düzenlememiz vardı. Aynı yönde bir yıl önce, 3 Eylül 2020’de vermiş olduğumuz kanun teklifi Plan ve Bütçede beklerken maalesef yine birleştirme yapılmadı. Hatta yasama uzmanları arama şeyinde dahi bulunmamışlardı çünkü “Gerek yok.” diyorlar, “Başkan zaten reddedecek.” şeklinde ifade var.

Özetle, başkanlık sisteminde Meclis güçlenmemiş, yasama gücü zayıflamış, Cumhurbaşkanının talimatlarına göre hareket eden bir organa dönüştürülmüştür, güçler ayrılığı ilkesi zayıflatılmıştır. Hiçbir konuda muhalefete kulak verilmemekte, muhalefetin yasa teklifleri hiçbir zaman gündeme alınmamaktadır.

Yine, bakınız, soru önergelerimize yanıt kesinlikle gelmiyor. Bakanlardan yeteri kadar yanıt alamazken bir de sizin incelemenizden geçtiği... Maalesef, size verilen soru önergelerinin -önce bakanlıklar yerine- Meclis Başkanı tarafından iade edildiğini... Bizzat kendimin bir soru önergesine yapılan cevabını buldum.

Yine, kesin hesap yasa teklifleri Mecliste yeterince geniş bir zamanda ele alınmadığı ve üzerinde tartışılmadığı için “tamamlayıcı ödenek” verilerek konu geçiştiriliyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçe hakkını kullanırken vatandaşın adına kamu gelirlerini toplama ve bu gelirleri harcama konusunda yürütme organına yetki vermekte ve bu yetkinin uygulama sonuçlarını da Sayıştay aracılığıyla denetlemektedir ancak bu yetkiyi etkin şekilde kullanamamaktadır. Zaten Sayıştay raporlarının içeriği de gün geçtikçe zayıflamıştır.

Sayın Başkan, size teşekkür ediyorum. İnşallah, o projeniz tamamlanırsa, biterse teşekkür edeceğim.

Mecliste çalışan insanlarımız var İş Yasası'na aykırı şekilde. Danışmanlarımızın özlük hakları ve bunların sıkıntıları var; kıdem tazminatı alamamaktalar, işsiz kaldıklarında işsizlik ödeneğinden yararlanamamaktalar. Meclisin bu konuda düzeltme yapması gerektiğini düşünüyorum. Sizin de daha önceden böyle bir çalışma yaptığınız duyuları geldi, inşallah bu çalışma sonuçlanır. Çalışanlar arasında, geri hizmette çalışanlar arasında farklılıklar var, maaş farklılıkları var, onların sosyal hakları farklılıkları var. Bu bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, yasa yapıcıların aslında ayıbı. Dışarıda bir işletmeye gittiğimizde sigortasından bütün özlük haklarına varıncaya kadar sorguluyorsak yasa yapıcıların bulunduğu bu çatı altındaki çalışanların özlük haklarının ve yasal haklarının verilmemesi bizim ayıbımız diye düşünüyorum. İnşallah, en kısa zamanda bunu gündeme alır ve bunu çözeriz diye düşünüyorum.

Teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, vakti verimli kullandığınız için de teşekkür ediyorum.

Şimdi HDP Grubundan Sayın Dilan Taşdemir'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Taşdemir.

Süreniz beş dakikadır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Ben de herkesi, bütün katılımcıları selamlıyorum.

“Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” denilen sistem aslında ucube bir sistem hâlini aldı. Şimdi, bu sistemde hiçbir kurum artık özerk ve özgür değil; bütün yetkiler bir şekilde tek kişide ve bir merkezde toplatılmaya çalışılıyor. Öyle ki Sayıştay gibi önemli bir mali yargı organının bile yetkileri son dönemlerde giderek aslında elinden alınmaya çalışılıyor. Yani kanun hükmünde kararnameyle birçok bütçe harcaması Sayıştayın denetimi dışına çıkarılıyor, özellikle son altı yıldır bunun örneklerini çokça görüyoruz. Örneğin, SGK'yle ilgili “Kurum Sayıştay denetimine tabidir.” ifadesi Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle çıkarıldı. Yine, Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığının hac ve umre seyahatleri için yaptığı tüm harcamalar Sayıştayın denetiminden çıkarılmış, bu görev Diyanet müfettişleri ve Cumhurbaşkanının görevlendirdiği denetim elemanlarına verilmiş.

Tabii, bir de Sayıştayın denetiminden sorumlu olduğu kurumlar arasında yerel yönetimler var. Bu konuda da Sayıştay yerel yönetimleri denetliyor ama maalesef bu denetimlerde dönem dönem hangi partinin yönettiğine göre tutum alınıyor ve denetimler buna göre yapılıyor. Örneğin, kayyumdan önce bizim belediyelerimiz neredeyse 7/24 denetleniyordu, bütün kalemler didik didik ediliyordu, hatta öyle ki birçok belediyemizde Sayıştay denetçilerinin olduğu odalar vardı yani onlara tahsis edilen odalar vardı, öyle ki neredeyse belediyenin personeli gibi faaliyet gösteriyorlardı. Şimdi kayyumun gasbettiği belediyelere baktığımızda aynı şeyi söylemek mümkün değil; onlarla ilgili yayınlanan raporlar ya da belirlenen usulsüzlüklere ilişkin de herhangi bir yaptırımın olmadığını görüyoruz. Bu konuda bir örnek vermek istiyorum. Ağrı Belediyesi 2017 yılından sonra Sayıştayın denetim programının dışında kalmış. Açıkçası merak ediyoruz: 2017'den sonra neden Ağrı Belediyesi Sayıştay denetiminin dışına çıkarıldı yani orada yapılan bir yolsuzluk mu acaba örtbas edilmeye çalışılıyor? Aslında bu sorunun cevabını yine Sayıştayın raporlarında bulmak mümkün: 2017 Ağrı Belediyesiyle ilgili Sayıştay raporunda aslında bir sürü usulsüzlük bulunmuş. Buna ilişkin elimde bir tablo var ama zamanım olmadığı için çok uzun uzadıya paylaşamayacağım ama önemli gördüğüm birkaç başlığı paylaşmak istiyorum. Yine

Sayıştayın bu raporuna göre ‐Tüketim Mal ve Malzemelerinin Kullanılmadan Taşınır ve Muhasebe Kayıtlarında Çıkışının Yapılması‐ başlığı önemli bir bulgu. Yine raporda deniyor ki: ‐Mal veya malzeme satın alındığında taşınır giriş kaydı yapıldığı fakat tüketim yapılmadan aynı tarihte taşınır kayıtlarından çıkış yapıldığı görülmüştür.‐ Kontrolü mümkün olmayan bir işlemde bahsetmektedir yani 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı’nda usulüz bir işlem söz konusu olup Sayıştayın denetiminden kaçırılmıştır. Raporda ayrıca, 2016 yılı Ağrı Belediyesi Sayıştay Denetim Raporu’nda bu konuya yer verilmiş olmasına karşın mevzuata aykırı uygulamaya devam edildiği görüşüne yer verilmiştir; belediyece bu usulsüz uygulamaya sistematik bir şekilde devam edildiği de ayrıca vurgulanmış.

Yine, raporda diğer önemli bulgulardan biri de Ağrı Belediyesinin 2013 yılından beri süregelen bir kayıt dışı elektrik borcu olduğu ve bedelinin 27 milyon TL olduğu belirtilmiştir. Sayıştay, borçla ilgili gerekli uyarılarda bulunduğu hâlde bu kullanıma devam edildiği de ayrıca belirtilmektedir. Bugüne kadar Sayıştay raporlarında ortaya çıkan yüzlerce usulsüzlük, yolsuzluk, ihale dışı hizmet alımları, Belediye Başkanları ve kayyumların yüklü kişisel harcamaları gibi konularda gerekli yasal işlemler başlatılmıyor; hatta 2018 Sayıştay Raporu’nda yine kayyum atanan 13 belediyemizle ilgili 196 usulsüzlük tespit edilmiş ama tespit edilen bu usulsüzlüklere ilişkin maalesef, bu raporlara rağmen hâlâ herhangi bir girişimde bulunulmamış, herhangi bir dava açılmamış. Yani dolayısıyla bütün bu tespitlere rağmen herhangi bir adımın atılmaması insanın aklına şunu getiriyor: Sayıştay o zaman niye var, bu raporlar niye yayınlanıyor? Hani, bu kadar eğer bu raporlar anlamsızsa, herhangi bir girişimde bulunulmayacaksa o zaman Sayıştayın varlığına ne ihtiyaç var, ne gerek var? Aslında bir anlamda böyle davranılarak bu yetkileri azaltılmaya çalışılan Sayıştay kurumu da bir şekilde işlevsizleştirilmeye çalışılıyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Tamer Osmanağaoğlu’na söz veriyorum.

Tamer Bey, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Büyük Millet Meclisi Başkanım, Komisyonumuzun değerli ve kıymetli üyeleri, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz kritik bir zamanda çok ciddi sorunları aşmak için tarihi bir dönüm noktasındadır. Bir yanda yeni yüzyılın ortaya çıkardığı tehditlerle mücadele ederken diğer yanda ise eski yüzyılın eli kanlı aktörlerinin ısrarla tatbik etmeye çalıştığı sömürgeci politikalarla amansız bir savaş verilmektedir. Devletin dirliğine ve milletin birliğine karşı artan saldırıların göğüslediği böylesine bir dönemde cumhuriyetimizin 100’üncü yılına doğru emin adımlarla yürümek her şeyden önce tarihi bir sorumluluk, millî bir yükümlülük, milletimizin Türkiye Büyük Millet Meclisine verdiği inkâr edilemez bir görevdir.

Türk milletinin çetin mücadelelerle dolu destansı tarihinin dönüm noktalarının yaşandığı bu kutlu çatının altında bulunan karakter sahibi her bir milletvekili, sadece milletimizin değil, bütün insanlığın yaşadığı ve yaşaması muhtemel sorunlarla baş etme, bunu yaparken de temel ilke ve değerlerine bağlı kalarak başarmak zorunda olan müstesna şahsiyetler olduğunun bilincinde olmalıdır.

Bundan doksan sekiz yıl önce Türkiye Büyük Millet Meclisinin minnet ve rahmetle andığımız şahsiyet sahibi üyelerinin ilan ettiği cumhuriyet, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli’nin de ifade ettikleri gibi, kutlu bir emanet, korunup kollanması gereken bir nimettir. Korumakla mükellef olduğumuz cumhuriyet rejiminin yaşatılması da bir o kadar önem arz eden bir diğer husustur. Bu sebeple, kutlu,

destansı bir mücadelenin Türk milletine mükafatı olan cumhuriyet, millî hassasiyetlerimizin ve duyarlılığımızın sonucu olan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle de âdeta taçlandırılmıştır. Çabamız, cumhuriyetimizin ilelebet payidar olması içindir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak hazırladığımız ve liderimiz Devlet Bahçeli Bey tarafından 4 Mayıs 2021 tarihinde kamuoyuna ilan edilen, cumhuriyetin 100'üncü yılında 100 maddelik anayasa teklifimiz, cumhuriyetimizi yaşatma kararlılığımızın ve Türk milletine olan vefa borcumuzu ödeme gayretimizin emniyet göstergesidir. İnaniyoruz ki kanlarıyla sayısız destan yazan büyük Türk milleti, kurucu iradenin sahibi olarak yeni bir anayasayla yeni yüzyıldaki varlığını perçinleyerek coğrafyamızın stratejik mahiyetinin ve cihanşümül vizyonunun gereğini de tereddütsüz yerine getirecektir. Şüphesiz, bu karanlık, Türk milletinin iradesinin tecelligâhı Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında da kendisini gösterecektir; bu sebeple, terör suçlarıyla ilgili fezlekelerin ivedilikle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna indirilmesi ve millet iradesinin tecelli etmesinin sağlanması temennilerimizin arasındadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vesileyle, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızı en içten dileklerle şimdiden kutluyorum. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına emin adımlarla yürürken Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görüşülmekte olan 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını, Türk milletine hayırlı olmasını saygılarımla diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, vakti iyi kullandığımız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Ömer Fethi Gürer Bey'e söz vereceğim.

Buyurun Ömer Fethi Bey.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Başkan, öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisi ülkenin tüm sorunlarının çözüm adresi olarak görülün, bu anlamda da umut bağlanan bir yer ama burada çalışanların sorunları ne yazık ki yıllardır ifade edilmesine rağmen çözülüyor. Bu bağlamda, 4/D'li çalışanlar sözleşmeli olarak görev yapıyor, üç yılda bir sözleşmeleri yenileniyor ve “daimî işçi” statüsündeler. Bu arkadaşlardan sonra girenler daha yüksek ücretle kadroya alındı. Bu çalışanlara neden kadro verilmiyor? Bu arkadaşları “sürekli işçi” kadrosuna alalım, bu sorunu çözelim. Keza, özlük haklarıyla ilgili sorunları bulunan diğer çalışanların da bu anlamdaki taleplerinin karşılanmasının Meclisimize yakışan bir davranış olacağını düşünüyorum. Çalışanlar arasında o kadar farklılık var ki 4/D'li ile aynı statüde çalışan arkadaşımız giyim yardımı alıyor, 4/D'li arkadaşımız o giyim yardımını dahi almıyor; aynı işi yapıyorlar. Aynı işi yapanların eşit ücret, eşit kadro, eşit şartlarda çalıştırılması Türkiye Büyük Millet Meclisinin tanım ve anlamını güçlendiren bir kavram olacaktır çünkü buradaki sorunların da varlığı bizleri üzüyor.

Kamu Denetçiliği Kurumu, hak arama kültürünün yaygınlaştırılması, kalıcı ve sürekli olması amacıyla oluşturulan bir Kurum; o Kuruma da başvurular oluyor. Ben bölgeler olarak baktım, genelde, ağırlıklı olarak Marmara Bölgesi'nde başvuru olmuş; İç Anadolu, Akdeniz ve Ege'de de başvurular var, farklı bölgelerde ise başvuru hemen hemen yok. Bununla ilgili, Meclis çalışanı arkadaşlara sordum, “Siz Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurduunuz mu?” dedim, dediler ki: “Sayın Vekilim, biz kendi amirimizin yanına gittik; buradaki şefimiz ‘Niçin gidip oralarda hak arıyorsunuz?’ diye tepki gösterdi.” Şimdi, bir Kurum olmuş “Kamu Denetçiliği” diye, buraya hak aramak için insanlar başvurabilecek. Başvuran kişiyi kendi amirinin sorguya çektiği yerde Kamu Denetçiliği Kurumuna nasıl başvuru olacak?

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvurulardan önemli olanlar var; örneğin, kiralık araç şoförlerinin kadro olayı. Şimdi, tavsiye kararı verilmiş ancak bugüne kadar bu uygulanmamış. 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle, taşerondan kadroya -onun da adı "kadro" olmasına rağmen- daimî kadroya alınan binlerce işçinin yaşadığı mağduriyet var. Şimdi, daimî kadroya alınanların yaşadığı sorun var, bir de hiç kadro alamayanların yaşadığı sorun var. Örneğin, 4 Aralıktan bir hafta önce işten ihale nedeniyle çıkarılmış olan, on yıldır o şirkette taşeron olarak çalışsa da kadroya alınmadı. Şimdi, bir hafta yüzünden o kaybetti ama 4 Aralıkta işe başlayana kadro verildi, burada da ciddi bir haksızlık var. Türkiye genelinde yapılan uygulamada, şu anda kamuda, kiralık araç şoförlerinin yanı sıra, hastane bilgi işlemcileri, Sağlık Bakanlığının görüntüleme merkezi çalışanları, yemekhane çalışanları, sosyal tesis çalışanları haklarının arayışı içindeler, bu konuda Kamu Denetçiliği Kurumuna da başvurular yapıyorlar, oradan bunlara olumlu görüş ifade eden tavsiye kararları alınıyor ama uygulanmıyor. Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumunun aldığı karar tavsiye niteliğinde ama içerik olarak orada yapılan bir haksızlığa da işaret ediyor. Eğer bunun karşılığı olmayacaksa insanların böyle bir kurumun varlığına giderek inancı da kalmaz, sorgulamaya başlar. Bu anlamda yapılması gereken, bilgilendirmeyi daha çok özellikle kamuda çalışanlara yansıtmak çünkü çoğu kişi Kamu Denetçiliği Kurumunun varlığından haberdar değil. Biraz evvel Sayın Başkan da dert yandı, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı dedi ki: "Kendi çalışmamız bizden ayrıldıktan sonra gittiği yerde başlatılmayıp başka yere memur olarak verildi." Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumunun Başdenetçisi dert yaniyorsa bu Kurumun içinde bulunduğu durumda bizim, vatandaşın veya yurttaşın talebinin nasıl karşılanacağı konusunda doğal olarak bir soru sorma hakkımız var. Bu kadar kapsamlı bir kanun çıktı, doğru da çıktı; ara buluculuk görevi yapıyor, tavsiye kararları alıyor, olumlu çalışmalarda bulunuyor ama sonuç yok. Sonucu olmayan bir kurum işlevsiz kaldıkça da bu anlamda insanların talepleri giderek daralır.

Genel olarak, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum ancak içinde işçinin, çiftçinin, esnafın, emeklinin, engellinin, işsiz, dar gelirlinin, sorunları olanların yer olmadığı bir bütçe olarak görünüyor. Bu konuda Niğde ilinin de bütçede yeterli payı alamadığını ifade edeyim.

O anlamda sorunlara bütünü içinde, hem yurttaşın sorununa hem de bölgemin sorununa değinerek sözlerimi tamamlamak istiyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Bu arada, Kamu Başdenetçimizin niçin salonda olmadığını izah edeyim: Genel Kurulda görüşmeler var. Genel Kurul ile Komisyon görüşmeleri maalesef böyle bir çakiştı ama temsilcimiz burada, denetçi arkadaşımız. Kurum adına söylenen her şeyi onlar not ediyorlar, onu da ifade edeyim.

Değerli arkadaşlar, şimdi HDP Grubundan Mahmut Toğrul Bey'e söz vereceğim, ardından İYİ Parti Grubundan Sayın Enez Kaplan'a söz vereceğim.

Şimdi, Mahmut Toğrul Bey, buyurun.

Süreniz beş dakika.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli konuklar, öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, tabii, Meclis bütçesini görüştüğümüz bu günde Meclisin temel olarak iki temel işlevinden biri tamamen askıya alınmış durumda. Meclisin yasama görevi dışında bir de tabii ki denetim görevi var. Öncelikle, Meclisin denetim görevi...

Bir defa, şu yönüyle gelen yasaların tamamen torba yasa şeklinde gelmesi artık bir işleyiş biçimi hâline dönüştü. AKP'den önce 1'ken torba yasa, AKP'nin ilk döneminde 2, daha sonra 2011 yılında 11, şimdi de rutin hâle dönüştü, otoriterleşmeyle birlikte torba yasa da devamlılık arz ediyor.

Tabii ki bunun dışında, denetimin en önemli yollarından bir tanesi soru önergeleridir. Şu anda soru önergelerinin büyük bir kısmı önce Sayın Başkanın denetimine tabi oluyor. Sayın Başkan mesela şu cümleleri gördüğünde bunlar iade ediliyor: “Tecrit” “pogrom” “sivillere yönelik hak ihlalleri” “katliam” “cinsel şiddet” “yargısız infaz” kelimeleriyle birlikte bu önergeler iade ediliyor. Daha sonra bakanlıklara gidiyor; bakanlıklar özellikle HDP’den geliyorsa önemli oranda cevap vermemeyi tercih ediyorlar. Cevap verilenler ise 10 maddelik madde madde sorularımıza tamamen genelgeçer bir ifadeyle maalesef cevap veriyorlar. Dolayısıyla, bu şekilde vekillerin denetim görevi tamamen askıya alınmış.

Aslında, vekillerin görevlerini ifası bir şekilde yürütmenin de baskısı altında. Bakın, yerelerde, Meclis dışındaki çalışmalarda özellikle İçişleri Bakanlığı marifetiyle vekillerin örneğin birçok yerde açıklama yapması tamamen engelleniyor. Örneğin, hiçbir mahkeme kararı olmamasına rağmen vekillerin yurt dışı çıkış yasağını İçişleri Bakanı isteyebiliyor, defaultle bunları Sayın Başkana iletmemize rağmen bu konuda herhangi bir çözüm geliştirilemiyor. İçişleri Bakanı kimin yurt dışına gideceğine karar veriyor, İçişleri Bakanı milletvekillerinin açıklama yapmasını engelliyor, milletvekillerinin genel başkanlarını karşılamasını engelliyor. Bakın, bir örnek vereyim: İsim verdim ve Başkanlığa bildirmeme rağmen önlem alınmadı. Eş Genel Başkanımız, Mardin Havaalanı’na indiği sırada 3 vekil arkadaşımız karşılamak için gittiğinde maalesef, bir güvenlik görevlisi -ismini verdik, Caner Bulut- geldi, dedi ki: “Ben sizi havaalanına almıyorum.” Ve bu konuyla ilgili en azından bugüne kadar bir işlem yapıldığı tarafımıza iletilmedi. Yani yürütme şu anda tamamen yasamay kontrol altına almış durumda.

Tabii ki sorunlar sadece bununla bitmiyor. Mesela Meclis personeli çok ciddi sorunlar yaşıyor. Örneğin, danışmanların gerçekten hiçbir hakları yok. Bir hileli sözleşme yapılıyor, danışmanlar sözleşme ücreti dışında en ufak bir haktan faydalanamıyor, kaderleri tamamen milletvekilinin iki dudağı arasında, neredeyse angarya koşullarında çalışıyorlar. Yine, Meclisin idari personeli de aynı şekilde. Aynı işi yapmalarına rağmen farklı farklı ücretler almaya devam ediyorlar. Yardımcı hizmetli sınıfında olanlar, genel hizmetli sınıfında olanlarla aynı işi yapmalarına rağmen emekliliklerinde korkunç farklılıklar oluşuyor. İsrarla, defaultle söyledik, bu yardımcı hizmetli sınıfındaki insanlar genel hizmetli sınıfına geçirildiğinde -sayısı çok yüksek değil, büyük bir kısmı zaten emeklilik dönemine gelmiş- bu ayrıca burada yeni bir istihdam da yaratacak ama bunların hiçbiri olmuyor.

Bu Mecliste maalesef, çalışanların hukuku korunmadığı gibi vekillerin de hukuku korunmuyor. Milletvekilliklerinin düşürülmesi, milletvekillerinin yaka paça Meclisten atılması, hepsi bu dönemde yaşandı. Bu konuda maalesef, ileri bir adım atılmıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Mahmut Bey.

Süreniz doldu.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

İçişleri Bakanının maalesef, vekiller üzerindeki etkisi hiçbir şekilde kırılmıyor. İçişleri Bakanı kendisini derebeyi sanıyor.

Teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi İYİ Parti Grubundan Sayın Enez Kaplan’a söz veriyorum.

ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, 2022 bütçesi içinde görüşülen Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesiyle ilgili görüşlerimi açıklamak için söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, kuruluşundan bugüne kadar, ülkenin en saygın kurumu olarak bugüne gelmiş, devletin tüm kurumlarına örnek olma sorumluluğunu her zaman üzerinde taşımıştır. Elbette ki böylesine saygın bir kurumun çalışanlarına verdiği değer de aynı oranda tüm kurumlara örnek olması beklenir. Ancak bu durum maalesef böyle değil. Meclis çalışanlarının acil çözüm bekleyen sorunları bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildikten sonra Başbakanlıktan gelen personelle aynı işi yapan, aynı statüde bulunan Meclis personelinin arasında ücret farkları bulunmaktadır. Bu durum personel arasında huzursuzluğa neden olmaktadır. 4/A, 4/B, 4/D gibi statülerde kendi aralarında aynı işi yapıyor olmalarına rağmen maaş ve kadro farkları bulunmaktadır. Personel açısından çalışma disiplinini etkilediğini düşündüğüm bu aksaklıkların düzeltilmesi gerektiği kanaatini taşıyordum. Bir kurumda çalışan personelin yaptığı işlerin verimli olabilmesi için, kurumda huzurlu, kendini güvende hissederek çalışması gerekir. Yazılı sınavda en düşük puanı almış ama torpili olduğu için mülakatta kazanmış personelin bulunduğu kurumda verimli çalışmadan bahsedemezsiniz. Yıllardır çalıştığı iş üzerinde kazandığı tecrübe ve birikimleri görevde yükselmeye hiçe sayılan bir çalışanın işe sadakatle bağlı olmasını bekleyemezsiniz. Devletin tüm kurumlarının örnek olması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu tür kayırma ve liyakata dayanmayan atamalar yapıyorken başka kurumlarda daha iyi çalışma ortamı sağlanılmasından söz edemezsiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının kendisine tanınan istisnai kadro uygulamasını sınavsız olarak memur ataması için kullandığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının Özel Kalem Müdürlüğüne atamalarının Türkiye Büyük Millet Meclisinde memuriyete sınavsız giriş yolu açtığı, daha önce görevinden alınan başkan ve başkan yardımcılarını için ayrılan Türkiye Büyük Millet Meclisi müşavirlik kadroları ile başkan veya başkan yardımcılığı kadrolarının seçimlere girip kazanamayan milletvekili adaylarının istihdam edilme alanı hâline geldiği bir kurumda, Atatürk'ün mirasının yaşatıldığından söz etmek ve bu kurumu da tüm milletvekillerinin temsil ettiğini beyan etmek maalesef inandırıcı bulunmayacaktır.

AK PARTİ iktidarının olduğu son yirmi yılda Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan 657 sayılı Kanun'a tabi personelin maaşları her geçen gün biraz daha erimiştir, üst düzey devlet memurlarının gelirleri ise düzenli olarak iyileştirilmiştir. Bu ücret makasıyla yöneticiler arasında gelir farkı yöneticiler lehine oldukça artmıştır. Yasamaya verilen destek hizmetlerinin bütün olarak değerlendirilmesine ve özellikle kıdem esasına göre uzun yıllar kurumda hizmet veren üst personelin kurum misyonuna uygun olarak özlük haklarının iyileştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Teşkilat Kanunu'nda yapılacak bir düzenlemeyle farklı hizmet sınıfı ve kadrolardaki personelin durumunun kıdem ve eğitim durumları esas alınarak iyileştirilmesi için 1'inci derece 4'üncü kademeye gelmiş personelin emekliliği esas alacak şekilde haklarının düzeltilmesi veya kurumda bilfiil otuz yılı tamamlamış personelin bir üst unvanla taltif edilmesi de liyakat anlamında tamamlayıcı olacaktır. Meclis personelinin çalışma atmosferinin düzeltilmesi ve eşit işe eşit kazanç sağlanması durumu düşünülürken hepimizin 19 Temmuz 2021 tarihinde otuz iki saat mesai yapan personelimizi gerçekten anlamamızı istiyorum.

Görevde yükselme sınavlarında "mülakat" adı altında uygulanan haksız, yanlı, taraflı duruş bir an önce sonlandırılarak yazılı sınavda en yüksek puanı almış çalışanların yerine iktidara yakın sendika temsilcilerinin görevlerinde yükseltilmesi gibi adam kayırma uygulamalarının önüne geçilmelidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde servis hizmetleri sağlanması veya servis hizmetleri sağlanmaması durumunda ulaştırma yardımı verilmesi hükme bağlanmış ve tüm personel bu toplu sözleşme hükmünden faydalanmıştı. Buna rağmen milletvekilleri personeli olarak görev yapan çalışanlar bu hüküm dışında bırakılmış, ulaştırma yardımı alamamışlardır. Birçok personelden daha uzun saatler

görev yapan milletvekili personelinin bu yardımdan mahrum bırakılması anlaşılabilir değildir. Acilen yeni bir düzenlemeyle milletvekili danışmanı, ikinci danışmanı ve yardımcı personelinin ulaştırma yardımından faydalanması lazımdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Enez Bey, süreniz tamamlanmıştır. Son olarak tamamlarsanız...
ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – Tamamlıyorum hemen efendim.

Değerli milletvekilleri, atanmışlar değil de millet tarafından seçilmiş milletvekillerinin ve Parlatentonun saygınlığının yeniden hak ettiğı yere getirilmesi gerektiğı açıkça görölmektedir.

Üzerinde konuşulması gereken bir diğeri sorun ise Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle Parlatentonun etkinliğini kaybetmesidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız, son cümlelerinizi alalım lütfen.

ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – “Milletvekilleri kanun teklifi verecek.” diyerek başlattığınız hükümet sisteminde muhalefet milletvekillerinin verdiğı kanun teklifinin kaç yasalastı biliyor musunuz? Sıfır yani hiçbiri.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Enez Bey, sağ olun.

ENEZ KAPLAN (Tekirdağ) – Sayın milletvekilleri, bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Fikret Şahin, buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de 2022 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkanım, gün boyu süren tartışmalarda Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin milletvekillerinin ve Meclisin itibarını zedelediğine dair pek çok konuşma gerçekleştirildi. Ben en önemli itibar kaybının sizin şahsınızda Meclis Başkanlığına ait olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki: Size kadar tüm Meclis Başkanları Cumhurbaşkanına vekâlet ederken cumhuriyet tarihinde bir tek siz Meclis Başkanı olup Cumhurbaşkanına vekâlet edemiyorsunuz. İnanın, ben bir milletvekili olarak bundan çok büyük rahatsızlık duyuyorum. Bu yanlışlığı düzeltelim hep birlikte. Bakın, buradaki tüm milletvekili arkadaşlara da söylüyorum: Bir Anayasa değişikliği teklifi getirelim, Meclis Başkanımızın Cumhurbaşkanına vekâlet etmesi konusunda Meclisin iradesini ortaya koyalım; normal, olması gereken de budur.

Bakın, tüm milletvekili arkadaşlar Cumhurbaşkan Yardımcısının milletvekili olmaması ve Meclis dışından atanması sebebiyle buradaki davranışın dahi milletvekillerinin üslubuna aykırı olduğunu sıklıkla dile getiriyorlar ki ben dünkü görüşmelerde yoxtum ama geçen yılki Genel Kuruldaki görüşmelerde de Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısının çok kaba bir üslupla milletvekillerine hitap ettiğine şahit oldum, çok yaralayıcı bir üslup.

Aslen sizin de hakkınızın yenildiğine inanıyorum, bunu düzeltmek de Meclisin görevidir. Cumhurbaşkanına vekâlet etme görevi aslen sizindir çünkü millet size yetki vermiştir, Meclise yetki vermiştir, Sayın Fuat Oktay’a yetki vermemiştir. Bu hakkı size teslim etmek hepimizin görevidir Sayın Başkanım, bu konuda girişim yapmanızda da büyük fayda olduğuna inanıyorum ve tarihe geçersiniz, inanın, bunu yaptığınız takdirde.

Diğer bir nokta; milletvekillerinin denetim yetkisinin olmamasıyla ilgili. Evet, bakan -sizin de verdiğiniz birtakım rakamlar- 53.223 soru önergesinin 6.775'i zamanında cevaplanmış yani sadece yüzde 12,7'si Sayın Başkanım. Yüzde 87,3 ya cevaplanmamış ya da zamanında cevaplanmamış. Şimdi, bakan, yüzde 34 küsuru hiç cevaplanmamış. Bir soru önergesinin zamanında cevaplanmasının çok önemli olduğuna inanıyorum. Bakan, ben de size nisan ayında bir dilekçe verdim: 30 adet soru önergem Sağlık Bakanlığı tarafından cevaplanmamıştı. Bunların içinde bir tanesi de Covid salgınında kullanılan bir ilaçla ilgiliydi ki o ilaç dünyada artık kullanımdan kalkmıştı ama Bakanlık hâlen kullanıyordu. Bir yıl önce Bakanlığa o soru önergesini verip bu talepte bulunduk, Bakanlık cevap vermedi ve bir yıl boyunca vatandaşlarımız boşu boşuna o ilacı kullandı ve yan etkilerinden dolayı belki bazıları da hayatından oldu. 29 Nisanda size dilekçe verdim soru önergelerimin Sağlık Bakanlığı tarafından cevaplanması talebiyle. Bana dediniz ki: "Bizim görevimiz koordinasyonu sağlamak, bunun asıl muhatabı Bakanlıktır." Bunun üzerine -keşke Şeref Bey de burada olsaydı, yemekte, kendisiyle de görüştüm- 2 Haziran tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumuna bu konuda dilekçeyle başvurdum "Soru önergelerimin Bakanlık tarafından cevaplanması" diye. Hâlen cevabımı almış değilim ve Sayın Başkanım, üç farklı konuda soru önergesi yöneltiyorum Sağlık Bakanlığına, üçünün de konuları farklı ama cevapları aynen "kopyala yapıştır" şeklinde aynı. Size bunu iletcektim ama artık yani daha fazla sizi de rahatsız etmek istemedim. Yani devlet ciddiyetine aykırı bir Bakanlık çalışması var, daha doğrusu Bakanlık çalışması falan yok yani. Hani bir devlet memurunun, devlet terbiyesi almış bir kişinin bir milletvekilinin ciddi şekilde sorduğu bir soruya o sorunun karşılığında devlet ciddiyetine yakışır şekilde cevap vermesi gerekirken, inanın hiç alakası olmayan, anlamsız cevaplarla karşılıyoruz yani bu da cevaplama demek değildir. Yani sonuç itibarıyla Meclisin gerçekten itibarı bir hayli zedelenmiş durumda, burada da size büyük görev düşüyor. Biliyoruz, bu sistemde sizin de birtakım sıkıntılarınız var yani sizin içinizden geçen elbette farklıdır ama -tabii, bu sistemde belki dile getiremiyorsunuz ama- hiç olmazsa şu Cumhurbaşkanlığı vekâletinin kesinlikle sizde olması gerekiyor çünkü millet bize ve size yetkiyi verdi.

Ben, bu duygularla, tekrar 2022 bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sibel Özdemir Hanım'a söz vereceğim, sonra Semra Güzel Hanım'a söz vereceğim.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sibel Özdemir Hanım'a beş dakika söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, yani sabahtan itibaren yapılan bütün görüşmelerde Meclisin özellikle yeni sistemle beraber yaşamış olduğu, özellikle denetim yetkisi ve bu bütçe yetkisindeki aşınmalar... Ve o zaman, Sayın Başkanım, siz Anayasa Komisyonu Başkanıydınız ve bu sistem değişikliğinde çok uzun detaylı tartışmalar yapıldı ve neticede temel kaygı da Meclisin bu denetim yetkisindeki aşınmaydı. İşte aksine, Millet Meclisinin güçleneceği değil... Bizim bu yöndeki kaygılarımız da aslında bugün bizi haklı çıkardı. Bugün yapılan bütün konuşmalarda buna vurgu yapıldı. Meclisin özellikle gensoru yetkisinin elinden alınması, yazılı soru önergesi hakkının genel görüşme hakkının elinden alınması, Bakanlarla, Kabine ile Meclisin arasındaki bağın giderek zayıflaması ve sorumsuzluk oluşması; bunlar temel olarak gündeme getirildi. Şuna dikkat çekmek istiyorum: Bazı sorunların İç Tüzük'le çözüleceği söyleniyor ama bu da yeterli olmayacaktır, bunu da açıklayacağım.

Sayın Başkanım, bütün bu detaylandırmalar geçen hafta yayınlanan Avrupa Birliği raporunda da dile getirildi. Rapor, ülkemizde yeni sistemle beraber -Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber- özellikle karar ve kararnamelerin çok aşırı kullanılmasının Meclisin yasal fonksiyonunda bir zayıflığa sebep olduğuna, Cumhurbaşkanının kendi yetki alanını aşan özellikle sosyoekonomik alanlardaki kararnamelerinin fazlalığına da dikkat çekiyor ki bu bizim uygulamada da karşılaştığımız bir sorun.

İstanbul Sözleşmesi vurgusu yapılıyor, Meclis bu konuda gerçekten çok zayıf kaldı Sayın Başkanım. Uluslararası sözleşmeler Meclisimizin temel alanlarından bir tanesi; kabulü, onaylanması süreci. Burada bir eksiklik olarak ortaya çıktı ve Meclis bu yetkisindeki bu tavizi çok da önleyemedi. İşte, geçen haftalarda Paris Anlaşması sürecinde Meclisin asıl olması gereken yetkisini kullandığını görüyoruz.

Ben hep katıldığım komisyonlarda buna dikkat çekiyorum, özellikle etkin bir şekilde komisyonlarda ve milletvekillerinin ihtisas alanlarında bu dönemde gerçekten geçen döneme nazaran büyük bir aşınma yaşandı. İşte ben sordum ve her zaman komisyonlarda dile de getiriyorum; Değerli Başkanım, Nisan 2021 tarihi itibarıyla 3.563 kanun teklifinin 2.684'ü sizin nezdinizde tali komisyonlara sevk edilmiş ama tali komisyonlardan sadece bir tanesi toplanmış, diğer komisyonların haberleri bile yok. Burada bir İç Tüzük düzenlemesine gerek yok, siz de biliyorsunuz ki komisyon başkanlarına siz havale ediyorsunuz, komisyon başkanlarının takdiriyle bu komisyonlar toplanabilir veya raporlarını ilgili esas komisyona iletebilirler. Bu konuda gerçekten çok ciddi bir eksiklik var yani Meclisimizdeki milletvekillerimizin ihtisas alanlarındaki çalışmaları yansıtmıyor o yasalardaki görüşmelere, bir çoğunda. Şöyle bir durum var: Birçok farklı alandaki düzenleme tek bir torba kanunda -bugün çok söylendi- tek bir komisyona... İşte yüzde 42'si sadece Plan ve Bütçe Komisyonuna iletilmiş ve bunların birçoğu da maalesef torba kanun niteliğinde gelmiş. Bu konu İç Tüzük gereği daha çok sizin yetkinizde; komisyon başkanlarını bu konuda uyarmanız ve etkin çalışma sisteminin sağlanması gerektiğini düşünüyorum.

Bakın, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesiyim Sayın Başkanım. Avrupa Birliği raporunda ülkemiz 35 başlıkta inceleniyor yani her bir politika alanındaki eksikliklerle ilgili. Burada bir sürü yasal mevzuat sorunu var. Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun kuruluş amacı da yasal mevzuatlarımızı resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliğinin hukuksal mevzuatına uyumlaştırmak. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu hiç toplanmadı bu konuda, tali komisyon olarak zaten toplanmıyor ama oraya tali komisyon olarak da gönderilmesi -işte çevreyle ilgili konularda- en azından müzakere başlığı açtığımız 16 başlıktaki alanlarda ticaret, sanayi, çevre gibi alanlarda toplanması gerekiyor, bu bir nitelik kaybı yaratıyor. Avrupa Birliği raporuna bunu yazdı diye bunu yok sayamayız, zaten bu bizim yaşadığımız bir süreç. Bu konuya daha dikkat edilmesi gerektiğini ben dikkatinize sunmak istiyorum.

Başkanlık Divanında görev yaptım, sosyal alanlarla ilgili çalışmalar... Meclisin sadece yasama değil; sosyal etkinlikleri, duyarlılıkları bunlar önemli, önemli etkinlikler de oldu pandemi süreci olmasına rağmen...

Temel sorun, personel sorunu; bugün gündeme de getirildi Değerli Başkanım. Siz Başkanlık Divanında da bu konuda bir tutum ortaya koydunuz, bir çalışma yapıldığını söylediniz ki bugün Kamu Denetçiliğine gelen şikâyetlerin de yüzde 20'si kamu personel rejimiyle ilgili. Bunun da umuyorum kısa zamanda burada çalışan, bizimle beraber gerçekten yoğun mesai yapan arkadaşlarımızın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son bir cümle söyleyebilir miyim izniniz olursa?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – O çalışan arkadaşlarımızın hakları konusunda da bu adaletsizliği giderip örnek bir modeli de kamu kurumlarına Meclisimiz sağlayabilir.

Sayıştay raporlarıyla ilgili bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum. Sağ olun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, şöyle ki yani bu raporlarda önemli bulgular var ve bulguların temel özelliği...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Süreniz yok Sibel Hanım, tamamladık süremizi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Tamam o zaman.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Semra Hanım, süreniz beş dakikadır.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan, salondaki tüm katılımcıları selamlıyorum ben de.

Tabii, bütçe sürecinin şeffaf bir şekilde işletilmesi ve denetimi yapan kurumların sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, eşit ve adil bir bütçe bölüşümüyle mümkün aslında. Aslında, TBMM bütçesinin bu anlamıyla örnek bir bütçe teşkil etmesi gerekirken sorunlar aslında tam da burada başlıyor. Burada çalışan birçok emekçinin özlük hakları, izin hakları, çalışma hakları çoğu zaman göz ardı edilmekte ve birçok sosyal hak tanınmamakta. Bir danışman isterse yirmi yıl çalışmış olsun, fark etmez, her yılın sonunda formalite icabı iş çıkışı yapılıyor ve yeni yılda tekrar sözleşmeleri yenileniyor ve böylelikle de kıdem tazminatı hakkı gasbedilmiş oluyor ve işsiz kaldıkları durumda da işsizlik ödeneğinden yararlanamıyorlar. Yine, çay ocağında ve Destek Hizmetleri birimlerinde çalışan emekçilerin de bir iş güvencesi yok ve bu arkadaşlarımız da gelecek kaygısı taşıyor, onların da sözleşmeleri iki yılda bir yenileniyor. Personel eksikliği nedeniyle çalışma koşulları her geçen gün ağırlaşıyor ve yöneticilerin keyfi yaklaşımlarına maruz kalıyorlar, mobbinge maruz kalıyorlar, doğru düzgün dinlenemiyorlar, insan onuruna yaraşır bir ücret de alamıyorlar ve mesai ücretlerinin yüzde 20'sinin üzerinde gelir vergisi kesintisi yapılıyor. Holdinglere, patronlara gelince aslında vergide sınırsız indirim ve teşvikler varken, emekçilerin üç kuruş mesai ücretinden devasa bir vergi kesintisi yapılıyor.

Kamu Başdenetçisi, idarenin faaliyetleriyle ilgili gerek gördüğü ve toplumun genelini ilgilendiren kararlarda başvuru olmasa dahi özel raporlar düzenleyebiliyor. Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'un "Yolsuzluklara karşı mücadele ve insan haklarının geliştirilmesinde eğitimler başlattık ve bunun da faydasını gördük, tecrübe kazandık." şeklinde bir açıklaması olmuş fakat temel insan haklarından biri olan seçme, seçilme hakkının ihlal edilip kayyum atanması sonucu ortaya çıkan yolsuzluklara dair herhangi bir girişimde bulunmamış. Siirt, Cizre, Batman, Mardin, Diyarbakır, Van ve kayyumla yönetilen birçok belediyede ihalelerin yüzde 70'i pazarlık usulüyle açılıyor ve yandaş şirketlere peşkeş çekiliyor. Bu yolsuzluklar o kadar had safhaya ulaşmış ki artık kayyuma kayyum atanır duruma gelmiş. Yine, kayyumlar tarafından yerel yönetimlere ait kadın kurumları kapatıldı ve işte burada gördüğümüz erkeklerden oluşan tablo, aslında sizlerin atadığı kayyumlar sayesinde şu an yerel yönetimlerde de var. Bu kayyumlar aslında kadın iradesinin gasbidir ve Ombudsmannın buna dair de bir raporu yok, çalışması yok. Yolsuzlukların araştırılması ve sorumluların yargılanması bu çatı altında olan aslında herkesin sorumluluğu iken yıllardır Sayıştay raporlarına yansıyan usulsüzlüklere dair bir işlem yapılmıyor.

AKP Genel Başkanının "Hayalimdir." dediği şehir hastanelerinde ciddi rant, yolsuzluk ve kamu zararı var. Sayıştay raporlarında Sağlık Bakanlığıyla ilgili tespit edilen bulguların neredeyse tamamı şehir hastaneleriyle ilgili ve 2017 yılından beridir şehir hastanelerine yapılan ödemelerin hatalı

muhasebeleştirilmesine ve yıllardır tespiti yapılan usulsüzlüklere ilişkin tek bir kişiye soruşturma açılmış değil. Ayrıca Bakanlık temsilcilerinin geçen yılki bütçe görüşmelerinde basına verdikleri bilgilerde “Hastane açılmadan ödeme yapılmamaktadır.” denmişti ancak Sayıştay raporlarıyla, ilgili yetkililerin onayıyla kısmi olarak yapılan bölümlere dahi ödeme yapıldığı tespit edilmiş. Yine, şehir hastanelerine yapılan kira ödemelerinin Türk lirasıyla yapıldığı söylenmişti ama Sayıştay raporlarında bu ödemelerin dövizle yapıldığı ve kamu zararına neden olduğu tespit edilmiş. Ayrıca raporda, döner sermaye bütçesinin Bakanlık bütçesinden fazla olduğu ortaya çıkmış. 2020 yılında döner sermaye büyüklüğünün 69 milyar olduğu belirtiliyor ve bu tutar Sağlık Bakanlığı bütçesinden 11 milyar fazla. Tümüyle sağlık çalışanlarının emekleriyle elde edilen döner sermaye emekçilere değil de yine yandaşlara peşkeş çekilmiş. Yine, Sayıştay raporlarında şirketlerin inşaat yapma dışında neredeyse hiçbir taahhüdü yerine getirmediği görülüyor ama buna rağmen herhangi bir soruşturma başlatılmamış bu yolsuzluklara karşı.

Kamu-özel ortaklığı yöntemiyle buralarda yaşanan yolsuzlukları, kamu kaynaklarının yandaşlara peşkeş çekildiğini günlerce anlatsak da bitmez, bunlar sadece birkaç örnek. İktidar eliyle yolsuzluğun meşrulaştırıldığı, yolsuzluk yapanın değil, yolsuzluğu teşhir edenin cezalandırıldığı bir düzende adil bir bütçe dağılımından bahsetmek mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Semra Hanım, süreniz tamamlanmıştır.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi Türkiye İşçi Partisinden Sayın Sera Kadıgıl, hazırsanız size söz vereceğim.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanı, kıymetli bürokratlar; öncelikle, bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

Zamandan çalmamak adına çok kısa kısa özetlemeye gayret edeceğim.

Öncelikli olarak, denetim fonksiyonlarının etkisizleştirilmesi çok büyük bir sıkıntı olarak karşımızda duruyor. Bakın, 46 bin önerge verildiğini ancak bunların yüzde 40'ına tekabül eden bir kısma atanmış sayın bakanların tenezzül edip cevap dahi vermediğini görüyoruz. Bu konuda çok fazla yerinde eleştiri de yapıldı, dikkate alınacağını ve Meclisin onurunun tarafımızdan korunacağını düşünmek istiyorum açıkçası.

Bunun dışında, sinirimizi bozan bir diğer husus elbette torba yasalar. Bu konuya özellikle kafayı takmış durumdayım çünkü AKP'den önce sadece 2 kez böyle bir şey olmuş ve Sayın Meclis Başkanı, açıkçası ben şu anda eski tutanakları okurken ağlayasım geliyor yani eski dönemdeki milletvekillerinin yaptıkları vekillik; karşılarında bakanlar var, geliyorlar, tartışılıyor yani Meclise benzeyen bir Meclis varmış, bizim hakikaten çok talihsiz bir dönemde vekillik yaptığımızı hissediyorum ben bu torba karmaşasına baktığımda. Bunu da dile getirmek isterim.

Bütçeye dönmek gerekirse, bu sene nelere para harcamışız? Sabahtan beri uzun uzun anlatıldı, benim gözüme çarpan mesela araçlar oldu, 2019 model araçlarımız eskidi diye tekrar yerine 69 tane yeni araba alıyoruz, 40'ı da “uber lüks” yani gözümüz yok kullanan arkadaşların arabalarında ama deri döşemeler, koltuk ısıtmalar, 7 vitesler, bilmem kaç inç navigasyon ekranları... Audi'ye, Passat'a binmesek daha mı az vekil olacağız ya da daha mı az grup başkan vekili olacağız; bunu hakikaten sormak istiyorum.

Halılarla ilgili çok fazla tartışma oldu. Bunda bir itirazım yok, hatta teşekkür ediyorum çünkü bir milletvekili olarak orada tekmeli, yumruklu kavgalar görmek sanıyorum beni en çok üzen, ülkem ve Meclisin onuru adına da en çok zedeleyen şey. Saraydan gelen talimatlara itiraz gelince stres seviyesi çok yükselebiliyor iktidardaki vekil arkadaşların, umut ediyorum bu bakır teller yardımcı olacaktır biraz daha sakin olmamıza.

Yenilenen TBMM TV'ye çok kısaca değineceğim. Güzel para harcamışız, eski donanımları yenilemişiz, 3 katı bir maliyet oluşmuş. Keşke bu maliyetlerle kurduğumuz TBMM TV'yi daha efektif kullanabilsek diye düşünüyorum. Mesela, dokuzdan sonra da yayın olsa diye düşünüyorum. Mesela, buradaki, bu ülkenin en hayati bütçe görüşmeleri canlı yayınlanabilse ve biz bu telefonlarla kendimizi kaydetmek için cebelleşmesek diyorum.

RTÜK'e pay ayırmışız, buna bayağı şaşırdım. 63 milyon TL, sizin suçunuz değil, kanuni bir şey ama biz Meclisin bütçesinden 63 milyon TL'yi çıkarmışız, RTÜK'e vermişiz. Diğer bütün vergilerim gibi, bunda da en küçük bir hakkım varsa bir milletvekili olarak haram zıkkım olsun diyorum bu kurum için.

Yani sürem az ama iki dakikada benim asıl konuşmak istediğim şey Meclis personeli, Sayın Meclis Başkanı çünkü sunumda neredeyse adı bile geçmiyor Meclis personelimizin ve bu konuşmayı yapmak için çok fazla sayıda Meclis personelimize görüşme gerçekleştirdim. Çok açık söyleyeyim Sayın Şentop, siz de hukukçusunuz, ben de hukukçuyum, anlamadım biliyor musunuz yani, anlayamıyorum. 4/B'ler, 4/D'ler, onlar, o Başbakanlıktan gelme... Saydım -üşenmedim- 27 farklı başlıkta personel istihdam ediyoruz şu anda Mecliste ve bu gerçekten çok ciddi bir eşitsizliğe sebep oluyor.

Bunların bence başında, özellikle değinmemiz gerekenler danışman arkadaşlarımız. Bu danışman arkadaşlarımızın gerçekten bir kölelik düzeninde, milletvekillerinin iki dudağı arasında çalıştırılıyor olması, ben milletvekili olmama ve bu benim -tırnak içinde- işime geliyor olmasına rağmen bana inanılmaz saçma geliyor. Yani biz hukukçuyuz, siz de hukukçusunuz; "iş hukuku" diye bir şey var. Danışmanlar söz konusu olduğunda sanki iş hukuku yokmuş gibi davranıyoruz. Burası Türkiye Cumhuriyeti'nin Meclisi yani Mars'ta değiliz, Türkiye Cumhuriyeti'nin yasalarıyla Meclis bağlı olmazsa, biz sokaktaki şirketteki patronlardan işçilerin hakkına sahip çıkmasını nasıl bekleyebiliriz, onu da inanın anlayamıyorum. O bahsettiğiniz özel kanuna da baktım, gerçekten kanım dondu Sayın Başkan çünkü şöyle diyor: "Sözleşme ücreti dışında 'mali ve sosyal haklar' adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz." Yani mevcut kanunumuza aykırı bir düzenleme çıkarmışız, Mecliste biz bizimle en yakın çalışan arkadaşlarımızı bu şekilde çalıştırıyoruz ve bu insanlar çantacı mı, bu insanlar şoför mü, uzman mı, bizim kişisel asistanımız mı, basın danışmanımız mı, kurgucumuz mu bilmiyoruz. Kıdem tazminatı hakkı yok, ihbar tazminatı hakkı yok yani canımız sıkılsa kovsak, yarın açıklatalar, kiralarnı ödeyecek paraları yok.

Bir tek danışman değil, Meclisin görünmeyen insanları var bir de; çaycılarımız var, temizlik personelimiz, yasama destek uzmanlarımız, stenograflarımız. Aralarında muazzam bir ücret farklılığı var, en büyük sorun bu. İstirham ediyorum, gidin bir çaycımızla konuşun. Bir tanesi 4 bin lira para alıyor... Çok konuşuyorsunuz ama o zaman çözün Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Kadıgil, lütfen tamamlar mısınız.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İki cümleyle tamamlıyorum Sayın Başkan.

Biri 4 bin lira alırken diğerrinin 7 bin lira alması... Bu konuda adımlar attığımızı da takip ediyoruz ama yetmiyor Sayın Başkan. Şoförler arasındaki farklılıklar, stenografların yıpranma paylarının düşürülmesi... Gerçekten, biz burada kendi personelimize iş hukukunun emredici hükümlerini

uygulamazsak, eşit işe eşit ücret vermezsek, bu insanların haklarını gasbedersek dönüp Türkiye'deki hiçbir patrona "Türk hukukuna, Türkiye'nin iş hukukuna saygı duyun." diyemeyiz ve bu beni bir milletvekili olarak gerçekten çok rahatsız ediyor...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – ...sizi de bir hukukçu olarak rahatsız ettiğine inanmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum.

Şimdi söz Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Turan Aydoğan'da.

Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bütün hazırına hoş geldiniz diyorum, Meclis Başkanımıza da hoş geldiniz diyorum ayrıca, özellikle.

Sayın Başkanım, siyaset hukuka müdahil olmamalı ama siyasetin hukukun bağımsız ve tarafsız karar verebilmesini sağlayacak iklimi yaratacak şekilde kararlı duruşlar göstermesi gerekir. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak duruşlarınız sorgulandı ve hukuksal tartışmalar yapıldı, bunlardan 2 tanesi çok önemli. 2 milletvekili, sizin döneminizde milletvekilliği görevinin kesintiye uğramasına neden olan uygulamalarla karşı karşıya kaldılar ve kanaatimce ağır anayasal ihlallerle karşı karşıya kaldılar. Bunu söylerken de bu ülkenin en yüksek mahkemesinin ısrarla vermiş olduğu bir kararı dayanak göstererek söylüyorum, umarım ısrarcı olmazsınız bu konuyla alakalı. Zatiailinizin uygulaması, aslında Grup Başkan Vekilimizin "ayaklı gladyatör" dediği mahkeme hâkimlerini de cesaretlendirerek, yargı bağımsızlığı önünde önce yürütmenin, sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisinin en üst mercisi olarak sizin gösterdiğiniz tavırlarla hukuka hâlel gelmesine neden oldu. Ne oldu? Bir hukukçu olarak ben de altını çizerek söyleyeyim: Önce geçici 20'nci maddeyi siz kalıcı bir madde olarak yorumladınız. Hâlbuki adı üzerinde "geçici madde"; yürürlüğe girdiği andan itibaren işlevini tamamlamış, o tarihe kadar olan ihlallere uygulanması gereken bir maddeydi. Hukukçu olarak bunu tartışacak durumda kalmadık artık, Yüksek Mahkeme kararıyla karşımıza geldi bu.

İkincisi, Anayasa'nın 83'üncü maddesinin bütün hükümlerini ihlal ettiniz yapmış olduğunuz yorumlarla beraber. Önce, tekrar seçilen bir milletvekilinin dokunulmazlığının düşürülmeden yargılamasına devam edilemeyeceğine dair tarafınıza çok çeşitli akademik görüşler verilmiş olmasına rağmen, görüş açıklayarak bunun yolunu açtınız. Sonra, seçilmiş bir milletvekili yasamayla ilgili işlevini seçilmiş olduğu dönem sonuna kadar tamamlaması gerekirken -ki Engin Alan örneği vardır bu Parlamentoda, sizden önceki Meclis Başkanlarının uyguladığı- 2 milletvekilinde bunun da önünü kaldırarak milletvekillerinin hukukuna hâlel getirdiniz.

Şimdi bunlara, çok derin tartışmalara girmeyeceğim; zatiailiniz isterse gireriz tabii ki, bütün hukukçular gireriz. Ama Anayasa Mahkemesi size, sizin kendi sözlerinizle cevap verdi en son kararında. Burada zatiailinizi zora düşürmek ya da nezaket dışı bir ifade olarak söylemiyorum. Sizin bu geçici 20'nci madde konulurken bir konuşmanız var burada "...Anayasa'nın 83'üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi hükmünün uygulanmaz denildiği, Anayasa'nın 83'üncü maddesini dördüncü fıkrasının varlığını sürdürdüğü, tekrar seçilen milletvekili hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmasının Meclisin dokunulmazlığı yeniden kaldırmasına bağlı olduğu..." diyorsunuz, bu ifadeler size ait. Zatiailiniz o tarihte öyle düşündünüz, sonra böyle düşündünüz; sizi yargılayacak hadde değilim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Genel Kurulda bunu tekrarladım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben sadece hukukçu olarak bu tartışmayı dile getiriyorum. Şimdi, bunun gibi Meclis hukukunu korumayan birçok uygulama zatalinizin döneminde hayata geçti. Milletvekillerine cevap vermeyen yürütmeyi arkadaşlar saydılar. Zorlayabilirdiniz, Meclisin inisiyatifini ayağa kaldırabilirdiniz, güçlü hâle getirebilirdiniz. Ama sizin döneminizde başka bir şey daha oluyor, ben size söyleyeyim: Milletvekili olarak bizlerin vermiş olduğu hiçbir yasa teklifi yasalaşmıyor. Bakın, rakamlar burada: Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun verdiği 290 yasanın 172’si hayata geçiyor, yasa teklifi yasalaşıyor; CHP’nin 2.530 yasa teklifinden sıfır; HDP’nin 292 yasa teklifinden sıfır; MHP’nin iktidar ortağımızın 282 yasa teklifinden sıfır, İYİ Partinin 254’ünden sıfır; diğer 22, sıfır. Bu nasıl bir Meclistir?

Ben 23 Nisanda özellikle yoksul çocuklarla ilgili devletin el atması gerektiği yönünde bir kanun teklifini Meclise indirdim ve sonra da dedim ki: “Ya, bizim getirmemizden huylanıyorsunuz, hoşlanmıyorsunuz; siz getirin, bunu beraber yapalım.” Bu kadar duyarsız bir Meclis yapısı yönetiyorsunuz. Bunun temeli, nedeni de şudur: Bu yasalar bu Mecliste yapılmıyor. Komisyonlarda arkadaşlarımızla görüşüyoruz, diyorlar ki: “Külliyeden geliyor; noktasına, virgülüne dokunamıyoruz.” Bu Meclis inisiyatifli olmak zorundadır ve sizlere rağmen inisiyatifli olmak zorundadır. Her ne kadar bu uygulamalarla Meclis inisiyatifine zarar vermeye kalksanız bile biz burada parlamenterler olarak kendi hukukumuzda da sahip çıkmaya devam edeceğiz, bu önerilerle gelmeye devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, bana ek süre...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Süreniz doldu.

Herkese aynı davranmak durumundayım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Zataliniz bilir, tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ben teşekkür ediyorum

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Değerli arkadaşlar, salonun havalandırılması ve dezenfekte edilmesi için birleşime on dakika ara veriyorum, sonra bir araya geleceğiz.

Kapanma Saati: 17.51

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.18****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 6'ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Hazır olduğunuzu ifade ettiniz Sayın Tanal, size söz veriyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Meclis Başkanımız, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri, basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Sayın Meclis Başkanımızın yayınlamış olduğu bir genelge var, o genelgeye göre x-ray cihazından tüm personelin istisnasız olarak geçmesi gerekiyor şeklinde. Aslında güvenlik açısından çok doğru bu genelge ancak Meclis Başkanımıza nasıl bilgi veriliyor bilemiyorum, burada bir, Meclisin üst kadrosunda bulunan personeller x-ray cihazından geçmiyor. İki, sivil polisler de geçmiyor. Sivil polislerin de geçmemesinin gerekçesi silah göstermesi, ancak Meclise gelip gelmediklerine ilişkin kart basılmıyor. Şimdi, yani Meclis içerisinde olabilecek olan sıkıntılardan dolayı diğer personel diyor ki: “Yani 15 Temmuz FETÖ darbesini biz işçiler yapmadık ki, biz işçiler bunun içerisinde yoktuk ki. Buraya eğer bir tehdit geliyorsa üst personel neden bu x-ray cihazından geçmiyor, bize yönelik alınan tedbirler onlara niye uygulanmıyor?” Birinci soru bu.

İkincisi: Değerli Başkanım, siz bir kıyafet zorunluluğu getirmişsiniz. Nedir bu kıyafet zorunluluğu? 4/D'liler diyorlar ki... Efendim, bir elbise getirmişsiniz dayatmışsınız, buna bir itirazımız yok ancak bu “4/A ve 4/B'liler de aynı kıyafeti giyecek.” deniliyor. E, hani, kıyafet serbestliği geldi. Yani bu kıyafet serbestliği geldiğine göre... Bir dönem “4/D'lilere tek tip cezaevi kıyafeti giydireceğiz.” şeklinde bir şeyler geldi, tartışıldı kamuoyunda; şu anda bu Mecliste tartışılıyor. Yani küpe takana ses yok, sakal bırakana ses yok ama ben tüm işçileri tek tip elbise yapacağım; bu doğru bir olay değil yani onun için sizden istirham ediyorum, bu yanlış uygulamadan vazgeçilmesini istirham ediyorum.

Bir başka sorun... Mesela, biz şu anda bir kanun teklifi vermişiz, ne demişiz? İlk konut alan, ilk ev sahibi olan vatandaş, ne olur, burada tapu alım satım vergisi vermesin. Aslında, hele hele bu dönemde bir sosyal kanun. Bu havale edildi, komisyonlara götürüldü ama sizden istirham ediyorum, bu yetkinizi kullanın, doğrudan Genel Kurula getirin. Yani “Bunu Cumhuriyet Halk Partisi getiriyor, bu kanunlaşsın.” şeklinde deniliyorsa AK PARTİ getirsin bunu Sayın Başkanım.

Bir başka sorun, verdiğimiz kanun tekliflerinin hepsi aşağı yukarı iktidar tarafından getiriliyor ancak bizim kanun tekliflerimiz birleştirilmiyor. Yani gayet rahat, İç Tüzük'ün hükümleri uyarınca arada bağlantı olduğu için bunların birleştirilmesi gerekir ve sanki bu konuda Cumhuriyet Halk Partisinin bir teklifi, önergesi yokmuş gibi hareket ediliyor; bu da maalesef, yasamayla kalitesizleştiriyor.

Bir başka sorun: Yine aynı şekilde, bu kanun teklifleriyle ilgili biz komisyonlarda bu birleştirmeye ilgili tartışıyoruz ancak takdir edersiniz komisyon başkanları da bu konuda bunları nazara almıyor. Sizden istirham ediyorum yani Meclis Başkanı olarak, bir hukukçu olarak, daha kaliteli bir yasama faaliyeti açısından bu hususların nazara alınması lazım.

Şimdi, söyleyeceğim ama ya Allah rızası için bu Mecliste Meclis Başkanının araçları için ayrı bir yıkama tesisi var, Divan üyeleri için ayrıca bir yıkama tesisi var, milletvekilleri için ayrı bir yıkama tesisi var. Böyle bir şey olabilir mi Sayın Başkanım? Yani bir tane yıkama tesisi olur, Meclis Başkanının da aracı orada yıkanır, Divan üyelerinin de orada yıkanır, çalışanın da yıkanır. Yani 3 tane ayrı yerde, 3 tane ayrı bir yıkama tesisi; hakikaten bu doğru bir hadise değil.

Meclis televizyonuyla ilgili... 1993 yılından 2011 yılına kadar kesintisiz olarak, Meclis açık olduğu müddetçe o dönem Meclis televizyonu açıktı. Ne içindi? Protokol gereği. 2011'den sonra Cumhuriyet Halk Partisinin etkin muhalefeti olunca bu sefer saat dokuza kadar açık dokuzdan sonra kapatıldı. Benim sizden istirhamım: Konuşan Meclisten zarar gelmez; tartışılan Meclisten bir zarar gelmez; bu açıdan, bunların yine eski hâline... Yani Meclis açık olduğu müddetçe Meclis televizyonunun açık olmasında yarar var.

Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili... Bütçesi yetersizdir. Kamu Denetçiliği Kurumu hakikaten iyi çalışıyor, bu bütçenin artırılması lazım. Geçmiş yıllarda şubesini İstanbul'a açtılar, o şube yetersiz. İşte, Türkiye'de 30 tane büyükşehir var, bu 30 büyükşehirde bence şube açılmasında...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tanal, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Selamlamak için süre verin, bitiriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bana söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum, selam ve saygılarımı iletiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Filiz Kerestecioğlu, hazırsanız size söz vereceğim.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Meclis Başkanı ve değerli milletvekilleri, çalışanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisine önümüzdeki yıl için 2,2 milyar lira bütçe ayrılması teklif ediliyor. Türk lirası döviz karşısında her dakika değer kaybetse de yine de büyük bir paradan söz ediyoruz ve yurttaşlar da tabii haklı olarak bunca kaynağın akıtıldığı Meclisin temel görevlerini yerine getirmesini bekliyor.

Şimdi, öncelikle, burada birçok arkadaş söz etti; denetim görevimiz etkisizleştiriliyor, bakanlardan yazılı soru önergelerimize yanıt alamıyoruz, özellikle HDP olarak bu önergelerin yüzde 65'ine yanıt alamıyoruz. Öyle ki İçişleri Bakanı, Meclis çatısı altında, kadına yönelik şiddetin araştırılması için kurulan Komisyonun toplantısında, açık açık ve büyük bir rahatlıkla "HDP'li milletvekillerinin sorularını cevaplamıyorum." dedi.

Şimdi, denetim yetkimizin engellenmesine karşın, Sayın Meclis Başkanı, size de bunu sorduk ve siz bize şöyle cevap verdiniz: "Anayasa ve İç Tüzük'te, Başkanlığımıza, soru önergelerinin cevaplandırmasına yönelik denetim görev ve yetkisi verilmemiştir." dediniz. O zaman, neden Meclis yıllardır bu konuda bir düzenleme yapmıyor -örneğin, İç Tüzük değişikliği- ya da denetim yetkimizin bakanların keyfine bırakılmasını siz bir sorun olarak görmüyor musunuz?

Sonuçsuz kalan yalnızca soru önergelerimiz değil. Biz, mesela, İstanbul Sözleşmesinin Etkin Uygulanması ve İzlenmesi Alt Komisyonunda iki yıl boyunca, gayet kaliteli ve özverili bir şekilde çalıştık, 2020 Şubatında çalışmalarımızı tamamladık, bir buçuk yıl raporun çıkmasını bekledik.

Ondan sonra bize dendi ki sözleşmeden çekilince: “Komisyon kadük kaldı.” Yani Komisyonunda çalışan vekillerin, yasama uzmanlarının, çay ocağı personelinin, teknisyenlerin emekleri heba edildiği gibi Komisyona harcanan kaynaklar da tamamen boşa gitti. Bu da aynı şekilde size sorduğumuz bir şey.

Şimdi, çalışanlarımız, Meclis çalışanları; destek hizmetleri birimi ve çay ocağı personeli; kadrolular 4/A, sözleşmeliler 4/D olacak şekilde farklı statülerde çalışıyor. Aldıkları maaş, sosyal haklar farklı ancak iş yükleri aynı derecede ağır ve bu öncelikle çalışma barışını bozuyor. Şimdi, sözleşmeli personel, kıdem tazminatı hakkının tanınmasını istiyor, kadrolu çalışanlar da fazla mesai ücretlerinin ödenmesini istiyorlar.

Danışman arkadaşlarımız, aylık ödenen maaşları haricinde hiçbir özlük hakkına sahip değiller ve bu koşullar mobbinge zemin hazırlıyor. Yurttaşlara eşit ve adil haklar sunmak için yasa yapan Meclisteyiz biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve kendi oluşturduğu yasalara uymayarak hileli sözleşme yapıyor Meclis. Danışmanların sözleşmeleri 31 Aralıkta sonlanıyor 1 Ocakta tekrar başlatılıyor ve tazminat hakları engelleniyor. Bu asla kabul ettiğimiz bir şey değil ve buna çözüm bulamayan bir yer Türkiye Büyük Millet Meclisi olamaz.

Ben “Türkiye’nin hak arama kurumuyuz.” diyen Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili de birkaç söz söylemek istiyorum. Başvuru yöntemiyle çalışmanın dışında, ağır hak ihlallerinin olduğu ve toplumun genelini ilgilendiren durumlarda da başvuru beklemeden harekete geçmek ve özel rapor hazırlamak görevi var. Örneğin, Kasım 2020’de Azerbaycan-Ermenistan savaşında ihlallerle ilgili bunu yaptı ve aynı şekilde, Yunanistan’a göç etmek üzere sınır kapısına giden göçmenlere yapılan kötü muamelelerle ilgili yaptı. Peki, Kamu Denetçiliği Kurumu, cezaevlerindeki işkence, süngerli oda durumlarından haberdar mı acaba? İnfaz koruma memurları tarafından uygulanan işkencelerden, cinsel saldırı iddialarından, Diyarbakır Çocuk Cezaevindeki tutukluların beslenme, sağlık, eğitim gibi temel insan hakları ihlallerinden, milletvekilleri olarak Adalet Bakanlığında hâlâ görüş izni alamadığımızdan haberdar mı ve bunu bir sorun olarak görüyor mu? Pandeminin başından itibaren ağır koşullar altında çalışmak zorunda olan sağlık çalışanları üst üste otuz altı saate varan nöbetler tutuyor; bununla ilgili, Sağlık Bakanlığıyla ilgili bir görüşme yaptı mı? Kadın cinayetleriyle ilgili bir görüşme yaptı mı İçişleri Bakanlığıyla?

Yaşanan insan hakkı ihlalleri ve sorunlar artık kronikleştiği için size sorduğumuz sorular da maalesef kronikleşiyor ve çözümü ancak bu iktidar değiştiği zaman bulabileceğimizi biliyoruz ve buradan halkımıza da bunun için sesleniyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Türedi Kayan’a söz veriyorum.

Buyurun Türedi Bey.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Demokrasinin temeli olan kuvvetler ayrılığı ilkesi bugün, Türkiye’deki başkanlık sisteminde ayaklar altına alınmıştır, vaziyet onu gösteriyor. Yasa yapma görevi olan Büyük Millet Meclisi yok sayılırcasına Cumhurbaşkanının parti Genel Başkanı olması nedeniyle Parlamento kendisine harfiyen uyacak milletvekilleriyle doldurması sonucu istediği yasayı çıkarması, Hâkimler ve Savcılar Kurulunda çoğunluğu oluşturacak atamalar yapabilmesi, yürütmeye kendisinin atadığı bakanlara kendi istediğinin dışında bir işlem yaptırmaması, kuvvetler ayrılığı ilkesini çiğneyip -kuvvetler birliği de değil, kuvvetler birliği olsa ortak görüşün, ortak kararın görüş birliği olurdu, bu, görüş birliği değil-

düşünceyi susturma, görüşlerini beyan etmesine izin vermeme yöntemiyle diktatörlüğü yaratan bir yapıdır. Atanarak gelmiş, bakan sıfatına bürünmüş arkadaşlarımız Meclis üyeliğinden gelmediği için, Meclise, Meclis grubuna karşı hiç saygı duymuyorlar; bir kibir, bir tepeden bakma, bir küçümseme var. Meclis içinden gelmiş olsalardı ve Meclisin oylarıyla güvenoyu alarak o makamlara gelselerdi ve güven oylamasıyla bakanlıktan düşürülebileceği düşüncesinde olsalardı yüzlerini ve kulaklarını Meclise çevirirlerdi. Durum şudur: Bakanlar yetkiyi nereden alıyorsa yüzünü ve kulağını oraya çeviriyorlar; çok sesli Meclisin değil, tek kişinin kararını, talimatlarını yerine getirmekle meşguller. HSK üyeleri tek kişinin iradesiyle karar aldıkları için talimatla karar verir hâldeler. Yargı mensupları ve yüksek yargı kendi iradeleriyle karar verememektedirler. Yüksek yargının verdiği bir kararın normal mahkemeler tarafından tanınmadığına şahit oluyoruz.

Sayın Başkan, bütçede görüyoruz ki tarım Türkiye’de yine yok sayılmaktadır. Sayın Başkan, Türkiye’de gübre geçen yıldan bu yana 5 kat artmıştır. 60 kilogram gübre attığımız zaman 1 dekara 500 Türk lirası, 1 dekara tohum attığımız zaman 100 Türk lirası, 1 dekar için yakıt 100 Türk lirası, 1 dekada “tarımsal mücadele” dediğimiz ilaçla mücadele 50 Türk lirası ve hasat makinesi ücreti yaklaşık 50 Türk lirası, kira bedeli de bildiğiniz gibi dekarına 400 lira; toplam 1.200 lira. Sayın Başkan, Türkiye’de 2 lira 7 kuruş olduğu için buğdayın fiyatı, ortalama 300 kilogram buğday alan çiftçi dekarına 800 lira gelir elde etmektedir; 1.200 liradan çıkardığımız zaman 400 lira gibi bir zarar söz konusudur.

Sayın Başkan, defalarca bu konuda önerge vermemize rağmen hiçbir cevap alamadık. Sayın Başkan, Meclis bu konuya mutlaka el atmalıdır.

Saygılarımla.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Türibi Bey.

Şimdi, HDP Grubundan Ömer Faruk Gergerlioğlu’na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Meclis Başkanı seçilmek zor değildir, Meclis Başkanı olmak kolay iş değildir ama. Meclis Başkanı milletvekilinin dokunulmazlığını korur, halkın iradesini korur ama siz öyle yapmadınız. İşte, karşınızda benim, sizin yanlış kararınızla vekilliği düşürülen, cezaevine atılan ben döndüm ve yine karşınızdayım. Eğer siz bunun muhasebesini yapmışsanız bir şeyler söylersiniz, özür dileyecekseniz dilersiniz. Evet, milletvekili dokunulmazlığını korumadınız, halkın iradesini ayaklar altına aldınız; siz Anayasa’yı değil, AK PARTİ-MHP ittifakının sözünü dinlediniz. Oysa size Anayasa hukukçuları çok uyarı yapmıştı, “Yanlış yapıyorsun.” demişti; Adem Sözüer, İzzet Özgenç, Osman Can Hocalar “Yanlış yapıyorsun.” demişti, hatta eski Meclis Başkanlarımız Hikmet Çetin, Hüsamettin Cindoruk size yazılı başvuru yapmıştı ve “Yanlış yapıyorsun Sayın Başkan, bu karar büyük bir cinayettir, hukuksuzluktur.” demişti. Çok iyi biliyorsunuz ama bütün bunlara rağmen beni Meclisten attırmayı tercih ettiniz. Bu çok büyük bir yanlıştı ve ben bu yüzden daha sonra Anayasa Mahkemesinin de teyit edeceği gibi Mecliste direndim, çok doğru iş yaptım. Bütün millet bunu gördü, herkes yanımdaydı ve sonra ne oldu? Devlet Bahçeli’nin emrini dinlediniz. Siz Meclis Başkanydınız, Meclis Başkanı olarak inisiyatifinizi başta da kullanamadınız, sonra da kullanamadınız. Dört günlük adalet nöbetimde Devlet Bahçeli emretti, siz yaptınız bunu. Bir sabah namazı vakti kalktığımda, sabah namazını bana kıldırmadan, ceketimi, gömleğimi giymeden, pijamayla, ayakkabımı giymeden, terlikle ve polisleri, 158 polisi oraya çağırarak -Sayın Başkan, lütfen dinleyin beni, lütfen dinleyin- beni attırdınız ve nasıl? Sahte bir tutanakla attırdınız, sahte bir tutanakla attırdınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu nasıl bir tavır?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkan...

ŐMER FARUK GERGERLŐŐLU (Kocaeli) – Dinleyin, sűz bende, sűz milletin vekilinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye...

ŐMER FARUK GERGERLŐŐLU (Kocaeli) – Sűz milletin vekilinde, dinleyeceksiniz. Yerinize oturun, dinleyin lűtfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Hayır, yok ۆyle bir Şey, yok ۆyle bir Şey.

ÖMER FARUK GERGERLŐŐLU (Kocaeli) – Bakın, siz milletin vekilini dıŐarıya attıran bir insansınız ve sahte bir tutanakla, 10 polisin sahte bir tutanağıyla attırdınız.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ömer Bey, ŐahsileŐtirmeyin.

ŐMER FARUK GERGERLŐŐLU (Kocaeli) – Bakın, 10 polis, gűya, illegal bir slogan attıėımı sűyleyerek bir tutanaėa imza attılar.

TBMM BAŐKANI MUSTAFA ŐENTOP – Olamaz bűyle bir Őey!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:18.36

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.40****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 6’ncı Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

CHP’den Sayın Sevda Erdan Kılıç hazırsa söz vereceğim. Hazır mısınız?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, sözümü kesmişsiniz. Niye tekrar söz vermiyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen çalışma düzenimizi bozmayın, rica ediyorum. Söylediniz, kendi fikirlerinizi ifade ettiniz, fikirlerinizi ifade ettiniz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Niye sözümü kestiniz? Niye tekrar söz vermiyorsunuz? Usulsüzce vekilliyimi düşürdünüz, zindana attınız, şimdi de usulsüzce sözümü kestiniz, usulsüzce sözümü kestiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çalışma düzenimizi bozamayız, kusura bakmayın. Bir çalışma düzenimiz var, bu Bütçe Komisyonu, bir çalışma düzenimiz var. Lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şov yaptı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ne şovu ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Mahkeme kararıyla cezaevine girdi, mahkeme kararıyla cezaevinden çıktı. Ne yapacaksınız? Sonra da “hukuk devleti” diyor ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sevda Hanım, hazırsanız size söz verdim.

Süreniz beş dakikadır.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – İki dakikamı yediniz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen bizim kaç dakikamızı yedin? Şovunu yaptın!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Haklı olduğumu hepiniz biliyorsunuz, haklı olduğumu tüm kamuoyu biliyor. İşte zindanlardan dönüp gelen vekilim ben. Konuşma oradan!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Suzan Hanım burada.

Buyurun Suzan Hanım.

Süreniz beş dakikadır.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Değerli Hazırın, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayıştayın görevi, kamuda hesap verme sorumluluğu ile mali saydamlığa katkı sağlamak üzere denetim, yargılama ve rehberlik yapmaktır. Sayıştay özünde kamu ve toplum adına denetim yapan bağımsız bir anayasal kuruluştur. Sayıştay, hiçbir hükümetin ve şahsın, rantla, yolsuzlukla, israf ve yetim hakkı yiyerek devlet kaynaklarının bir kısım çevrelere aktarılmasını meşrulaştıran, hırsızlık ve usulsüzlüklerini perdeleyen bir kurum değildir. Aksine Sayıştay, tüyü bitmemiş yetimin hakkını koruyan, hırsızlık ve yolsuzlukları ortaya çıkarıp o yolsuzlukların tekrar kamu bütçesine dönmesini sağlamak için var olan önemli bir kurumdur.

On dokuz yıllık AKP hükümetlerinde ise Sayıştay verimlilik ve etkinlik denetimi bakımından, denetimi düzleminden basit bir performans denetimine indirgenmiş olmakla birlikte Sayıştay, denetimi dışında tutulan işlemler kategorisi, kurumlar kategorisi giderek yaygınlaşmakta ve bu da tabii ki hukuk devleti ilkesine ağır bir darbe indirmektedir. Kamu maliyesi disiplini amacıyla getirilen 5018 sayılı Kanun delinerek kimi kurumların merkezi yönetim bütçesi dışına çıkarılması girişimleri de AKP'nin yolsuzluklarının deşifre olma endişesiyle denetimden kaçışının önemli bir göstergesidir. Varlık Fonu gibi AKP'nin rant ve yolsuzluk çarkına hizmet eder hâle getirilen kurum ve kuruluşların denetiminin kâğıt üzerinde kalması ve aynı şekilde bazı rant kapısına çevrilen kurumların denetim dışında kalması hukuk devletine aykırıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Suzan Hanım, uyararak zorundayım. Bakın, burası Plan ve Bütçe Komisyonu. Bildiğiniz bir şey varsa ortaya koyun ama bir partiyi topyekûn rant ve yolsuzlukla suçlamak doğru bir yaklaşım değil.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tamam, anlatacağım müsaade ederseniz.

Şimdi, Sayın Başkan, benim beş dakikalık...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size kim hazırladı o notu bilmiyorum ama inanın bu saate kadar böyle konuşan olmadı. Bütçeyle ilgili fikirlerinizi dinleyelim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, çok özür dilerim. Benim beş dakikalık bir süre var ve ben bütçeyle ilgili kısma bunları anlatarak gireceğim, size sormayacağım. Çok rica ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de diyorum ki bu Komisyonun belli bir düzeni var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Burada herkes konuştu, kimseyi uyarmadınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama böyle konuşan olmadı ki, böyle konuşan olmadı, kusura bakmayın da böyle konuşan olmadı.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Rica ediyorum, size göre mi konuşacağız anlamadım ki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Topyekûn bir partiyi böyle suçlamak doğru mu sizce?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, o zaman şöyle yapalım: Siz, bana ne konuşacağımı yazın, verin, ben onu konuşayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hayır, hayır, öyle bir şey söylemiyorum ben, usul olarak söylüyorum. Topyekûn bir camiayı, bir partiyi suçlamak doğru bir şey mi?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, siz Başkansınız, benim de konuşma hakkımı bu şekilde provoke edemezsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, istediğiniz gibi konuşun.

Buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İstedğim gibi konuşacağım.

Sayıştay denetçilerinin yaptıkları denetimler 2 ayrı süzgeçten geçtikten sonra, sarayın belirlediği isimlerin süzgeci ve denetiminden geçtikten sonra Meclise rapor olarak sunuluyor ve bizlere ulaşıyor. Bu raporlarda denetçilerin görüşlerini istedikleri gibi yansıttığını söylemek ise güç. Mesela, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Sayıştayın, Avrasya Tüneli geçişlerinde hem kamunun hem vatandaşın zarara uğratıldığını saptamasının doğru olmadığını söylüyor. Sayıştay ise bu zararın yap-işlet-devret işletmecisi şirket lehine dolar kurunun hatalı hesaplandığını yazarak Bakana “Vatandaşın vergileriyle müteahhitlere haksız kazanç aktardın.” diyor. Bakanlık ise “Sözleşmede yazdığı üzere dolar kurunu 2020 yılı başına göre hesap ettik.” diyor. Ya Bakanlık ya da Sayıştay denetçisi ve raportörü hatalı. Şimdi

biz kime inanacağız? İşin ilginç yanı, suçlayan da suçlanan da devlet görevlisi ve hepsinin ataması da AKP hükümetleri döneminde yapılmış ama neticede “Sayıştay denetçiliği” diye bir kurum var ve o denetçi, eksik hesap verirse devletin zarara uğrayacağını, fark edilirse günü geldiğinde, bu devran döndüğünde faturanın kendisine çıkarılacağını bilerek çalışıyor.

Arkadaşlar, raporların nihai hâline geldiği noktada iktidarı gerçekten zorlayacak birtakım şeylerin kesin olarak ayıklandığı ortada. Gerçekte yaşanan usulsüzlerin özeti bile denilemeyecek raporlarla tespit edilen usulsüzlerin üzerine gitmek imkânsızlaşıyor. Savcılığa bildirim, yargılama, zararların iadesi var mı? Sorumlulardan neden oldukları kamu zararı nedeniyle hesap soracak bir yargı sistemi yok. Yolsuzluğu kayıran, buna ortam hazırlayan bir sistem tarafından yani AKP'nin keyfine göre yönetilen bir ülke hâline geldik. Âdeta “Denetleniyor.” imajı vermek için konulmuş göstermelik tablolar ve boş raporlar söz konusu. Sayıştayın bu denetimsizlik ayrıcalığı yıllardır devam ediyor. Cumhurbaşkanlığı denetimi var mı? Yok. Cumhurbaşkanlığı denetlenmiyor, varlık yönetimini de Sayıştay değil yabancı denetim firmaları denetliyor. Neden? Üstünü örteceğiz, ondan. Mesela bu yılki raporlarda Sayıştay, 21/b diye bilinen, ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden yapı veya can, mal güvenliğinin tehdit altında olduğu dönemlerde doğrudan alım yöntemiyle yapılan ihaleler gerçekleştirildiğinden bahsediyor ve diyor ki: “Böyle yapmaya gerek yok, pazarlık usulü yaparak fiyatları aşağı çekebilirsiniz.” Peki, o zaman, normalde Sayıştay bu 21/b alımlarının hangilerinin olduğunu, içeriklerinde neler alındığını, hangi firmalara ne kadar para ödendiğini neden açıklamıyor? Bu seneki raporlarda bunların tamamını neden tıranlıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur.

Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Metin İlhan, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

METİN İLHAN (Kırşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini görüşmek üzere toplandık ancak ben burada, bütçeden çok millî iradenin her şeyin üstünde tutulup temsil edilmesi ve halkımızın kendi seçtiği milletvekilleri aracılığıyla yaşamada söz sahibi olması gereken bir Meclisin ne yazık ki Cumhurbaşkanlığı sistemiyle anlamını yitirmeye başladığı gerçeğini, 29 Ekimden iki gün önce ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Geldiğimiz noktada Meclis, sadece saray ve oraya bağlı Yüksek İstişare Kurulu tarafından hazırlanan kanun tekliflerinin onay makamı olan bir alt memuriyet ve muhalefetin sesinin neredeyse tamamen kısıldığı bir yer konumuna getirilmiştir. Dolayısıyla, Anayasa'mızın 87'nci maddesinde yazan görev ve yetkilerini Meclis yerine getirememektir. Bizler seçim bölgemizdeki seçmenlere, kanun tekliflerimizin, soru ve araştırma önergelerimizin ve diğer denetim yollarının kullanılmasında muhatap bulamadığımızı, muhalefetin yok sayıldığı bir yasama sürecinin mevcut olduğunu anlatmakta zorlanıyoruz. Bırakın milletvekillerini, bakanların bile bu sistemde kendi idari yöntemleriyle ilgili yenilik içeren kararlar alacak tasarrufları kalmamıştır. Şu unutulmasın ki halka sırtını dönen, onu yok sayan hiçbir iktidar asla muktedir olmamıştır. Her ne kadar, şatafat, lüks ve israfı Türk insanına itibar diye yutturmaya kalkarsanız da aziz milletimiz asıl itibarın, adalet, huzur, güven, istikrar ve insan haklarına saygılı bir yönetimle olacağını bilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günden beri bölgesinde ve dünyada barış ve istikrarı korumak için mücadele eden, uluslararası sorunların çözümünde yapıcı ve uzlaşıcı rol üstlenen bir ülke olmuştur. Ancak şimdi maalesef ülke olarak dünyadan kopuk, bölgesindeki ülkelerle sürekli sorun yaşayan, içe kapanmış, sürekli düşman yaratma işiyle uğraşan, millî ve evrensel değerler konusunda da günbegün geriye giden bir ülke tablosu çiziyoruz. Bu bağlamda ülke yönetiminde yapılan yanlışlıklarda tüm bedel iktidar ve şürekâları hariç 83 milyonun sırtına yüklenmektedir. 21'inci yüzyıla gelmişken, ekonomi

gibi istatistik, matematik, sosyoloji, tarih, eğitim, uygulama ve benzerini içeren müspet bir bilimde bile ekonomi içinde olmayan kavram ve uygulamalarla kişiye özgü bir ekonomik model oluşturarak ekonomik bir faciaya ülkemizin sürüklenmesinde ve dolayısıyla esnafın, çiftçinin, işçinin, memurun, kısacası orta gelirlinin yoksullukla sınıanmasına yol açan bir süreci yaşamaktayız. Siyasi, ekonomik, kültürel yapıların, toplumların, coğrafyaların ve hatta devletlerin değişim ve bunun sonucu olan dönüşümle yeniden şekillenmeye başladığı, teknolojinin dönüştürücü etkisinin bilişim teknolojileriyle tüm yaşamsal mekanizmaları bir araya getirmeyi amaçladığı bir dünyaya doğru toplumlar evrilirken, bizim tek tipçi, otoriter, sadakatın en temel liyakat kabul edildiği, demokrasinin zorbalarn ve haksızların gasbettiği hakları korumak için kullanıldığı bir sürece girmemiz kabul edilir bir durum değildir.

Bütçeyi konuşurken, Anayasa'nın 160'ncü maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu idarelerinin ve sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını denetlemek ve kesin hükme bağlamakla görevli Sayıştayın raporlarında yer alan usulsüzlüklerin bile ne yazık ki havada kaldığı, gerekli, elzem düzenlemelerin iktidar ve kamu idarelerince yapılmadığı bir yönetim mekanizması içine hapsolmuş bulunmakta olduğumuzu da belirtmek isterim.

Kamu denetçiliği kurumuna gelecek olursak, bu kurumun, sadece idarenin gözünden kaçan uygulamaların başvuru üzerine incelendiği ve tavsiye kararlarının verildiği bir yer olmaktan öte, liyakat, idareler önünde eşitsizlik, idarelerde yaşanan insan hakları ihlalleri ve temel anayasal haklar yönünden mağduriyet yaşayan vatandaşlarımızla ilgili tavsiye kararları alması gereken ve hak arama kültürüyle özdeş, sembol bir yer hâline gelmesi gereklidir. Sayın Başkanın istatistiksel olarak dile getirdiği, idarelerin tavsiye ve kısmen tavsiye kararlarına yönelik uyma oranının fazlalığı ne yazık ki mülakat ve insan hakları ihlalleri gibi emsal teşkil edilecek durumlar için geçerli olmamıştır. Bu sebeple, Avrupa ülkeleriyle yapılan istatistiki kıyasların da anlamlı ve müspet bir yönü bulunmadığını da özellikle ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Aykut Erdoğan Bey, hazırsanız size söz veriyorum.

Buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkan, öncelikle, sevgili Suzan Şahin Vekilimize içerik denetimi yapmanız doğru değil, üstelik bir de bir kadın milletvekilinin hem sözünü kestiniz hem süre vermediniz; doğru bulmadım Plan ve Bütçe Komisyonunda.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süresi tamamlandı Aykut Bey.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ama sizin kestiğiniz kadar uzatmak bir nezakettir ve bence onu da yapmamalıydınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam, ona katılıyorum, eyvallah.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çünkü kaba ve yaralayıcı bir dil değil, ağır eleştiridir söyledikleri.

Ayrıca Sayın Meclis Başkanının bir milletvekilinin üzerine yürümesi de bu Meclisin kurumsal kişiliği açısından çok yanlış bir durum.

Şunu söyleyeyim arkadaşlar: Bu Anayasa üzerine konuşacak değilim.

SALİH CORA (Trabzon) – Konuşması doğru değil.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Salihciğim, bitireyim çünkü sen onu söylersen sana cevap vermek zorunda kalırım.

Bu Anayasa üzerine konuşma gereği duymuyorum. Eminim ki birçok AK PARTİ’li milletvekili durumun farkındadır. Türkiye ekonomik, sosyal, dış politik ve politik çok kötü bir noktaya gitti. Siz, zamanı geldiğinde kendiniz düzeltme ihtiyacı duyarsanız, bugün bunları söyleme ihtiyacı duymuyorum.

Sayıştay Başkanı için şunu söyleyeyim: Sayın Başkan, sizden önceki Başkan gibi, birçok raporun rapor okuma komitelerinde budandığını, Meclisin bilmesi gereken birçok hususun Meclise bildirilmediğini, denetçilerin raporladığı hususların Meclisten saklandığını biliyoruz. Bütün bunlar yapılırken sanmayın ki bütün bunlar yapılacak ve unutulacak. Eğer unutulursa gelecek Sayıştay başkanları da bunu yapacağı için, her bir tespitle ilgili görevi ihmal suçu işlenmiştir ve bu yüzden de bir kamu zararı doğduğu için bu, görevi suistimaldir. Her rapor okuma komite üyesinin, her başkan yardımcısının, her başkanın bunu böyle hatırlamasını rica ediyorum. Düzeltilebileceğini düşünmüyorum ben bu durumun ama bu konuşmam gelecekte bir delil olsun diye...

Sayın Meclis Başkanı, bize bu yetkiyi millet verdi, size de bu yetkiyi millet verdi. Siz orada Başkan olarak oturuyorsunuz, biz bunu kabul ediyoruz, biz de milletvekiliyiz. Benim birçok yetkimi kullanmama engel oldunuz; bunu kurumsal olarak söylüyorum, kişisel değil. Şimdi, rakamlarla soru önergelerinin falan cevaplarını yazmışsınız. Ben bir tane sorudan bahsedeyim. İçişleri Bakanına şunu soruyorum: “Kaç kişi yabancı vatandaşlıktan Türk vatandaşlığına geçti? Aralarında suç kaydı olan var mı?” Bu çok önemli bir soru. Bana cevap olarak “3.700 küsur, kanuna göre yaptık.” Siz bu cevabı bana gönderiyorsunuz. Ben kişisel olarak incinmiyorum, ben temsil ettiğim millet adına soruyorum. O Bakan cevap vermiyor ve böyle şey, hani -bu dalga geçmeyi kabul etmiyorum ama- dalga geçer gibi gönderiyorlar ve siz benim birçok soruma cevap verilmemesini sağladınız. Bu, sizin görevi ihmal suçunuzdur; benim görevimi yapmama engel oldunuz, ben sizin görevinizi yapmanıza engel olmuyorum.

Bütün bunlar dolayısıyla ve daha sonra öğreniyoruz ki vatandaşlık... Bunu bir mafya liderinden öğreniyoruz, oysa benden öğrenmeliydiniz. Eminim ki bana vereceğiniz cevaplar sizi siyaseten zor durumda bırakacaktı, ben basına açıklayacaktım ama en azından sizi kontrol ettiğimiz için, denetlediğimiz için siz önlem alacaktınız. Siz, bu bütün denetim mekanizmalarını kör ettiğiniz için, siz bunların hepsini yok ettiğiniz için bir mafya liderinden öğrenmek zorunda kaldık biz bu bilgiyi. Yaptığımız kendinize iyilik değil, çoğunluğunuzla susturmaya çalışıyorsunuz ama şunu unutmayın: Her fâni bir gün ölümü tadacaktır, her parti de bir gün muhalefeti tadacaktır. Bugün bağırdığınız milletvekilinin yerinde bir gün siz olabilirsiniz. Anlıyorum, tarzı hoşunuza gitmedi, söylediklerini de haksız buluyorsunuz ama bir Meclis Başkanının o konuşmayı sonuna kadar dinleyip söyleyecekleri varsa ondan sonra söylemesi çok daha şıktır. Bunlar hepimizde zamanında oturursa kurumsal kişilikler oturur.

Şu gün, Türkiye’nin geldiği hâle bakıyorum, gerçekten içler acısı ve size şunu samimiyetle söylüyorum değerli AK PARTİ milletvekilleri, anlık öfkelenmeler oluyor, az evvel uyumu, kibarlığı anlatan arkadaşınızı dinledim; bu uyum ve kibarlık bizim görevlerimizi yapmamıza engel olmamalı. Eğer biz görevimizi ihmal edersek -bizim denetim görevimiz var- işte bu hâllere gelir memleket, sizin de rahatsız olduğunuz birçok konunun önu açılır. Oysaki o Sayıştay raporlarında biz o tespitleri bilseydik belki siz bu kadar yıpranmamış olacaktınız. Söylediğim şeyler... Bakın, böyle devam edin, oy kaybedeceksiniz, daha kötüye gidecek, daha fazla belki aranızdan -istemem ama gerçekten istemem- yargılanmalar... Çünkü bu memlekete büyük zararlar verdi bu işler ama şu an en azından Meclis Başkanı Cumhurbaşkanını ikna edebilirdi. Ya, şurada benim arabam aranamaz Sayın Başkan,

Anayasa'nın o maddesini okuyun, suç işleyen milletvekilleriyle ilgili söylüyor ama şurada benim arabamı arayamazsınız. Ayrıca, Cumhurbaşkanı gelirken de bu kadar milletvekili kalbi kırmayın, doğru değil.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlarımız, çok değerli basın emekçilerimiz; öncelikle hepimizi saygıyla sevgiyle hürmetle selamlıyorum.

Günün ilerleyen bu saatinde, şu ana kadar birçok konuşmada söylenecek bir çok şey söylendi tabii ama ben de konuşmamın açıkçası sıralamasını değiştirdim Sayın Başkan, Sayıştayla başlayacağım çünkü biraz önce Hatay Milletvekilimiz Sayın Suzan Şahin'e yapmış olduğunuz müdahaleyi hakikaten kabul etmek mümkün değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz onaylıyor musunuz? Bir partiye, bir camiaya topyekûn bir ithamda bulunmayı onaylıyor musunuz? Kendi partinize böyle bir söz söylene bunu haklı bulur musunuz? Takdirinize bırakıyorum.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Bu, bugün geldiğimiz noktada kim sorumlu? Kim sorumlu bu gelinen noktada?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sonuç olarak, eleştirdiği parti iktidar partisi ve burada, Sayıştay gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kamu kurumlarını denetleyen bir kurumu konuşuyoruz ve onunla ilgili hakikaten sıkıntılı şeyler varsa bunlar da dile getirilmek durumunda, buna da Sayıştay Başkanı ve Sayın Meclis Başkanımız cevap versin.

Yani, şu bir gerçek ki Sayıştayın raporlarında birçok bulguyu ortaya çıkardığını biliyoruz. Bazı eksikler var ve bunları da konuşmak zorundayız. Ben, öncelikle, tüm Sayıştay raporlarına vermiş oldukları emeklerden ve çalışmalarından dolayı teşekkür etmek istiyorum çünkü onların bu emekleri, çalışmaları olmasa belki bu raporlar bize bu hâlde bile gelmeyecek.

Şimdi, baktığımız zaman Sayıştay bulgularının, raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi ile kamuoyuna sunulmadan önce önemli bulguların -bunlar usulsüzlük olabilir, yolsuzluk olabilir- bu raporlardan ayıklandığını görüyoruz. Yani, raporda elimize sadece görüşü etkilemeyen bulgular şeklinde bilgiler geliyor. Şimdi, Sayıştayda Rapor Denetleme Kurulundan arada bir bunların geçtiğini biliyoruz. Böyle olunca da tabii, yürütmenin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından millet adına denetleme hakkı, milletin bütçe hakkı adına denetleme hakkı gasbedilmiş oluyor.

Şimdi, başka bir konu, yine Sayıştayla ilgili, bizim çok tartıştığımız bu saray harcamaları, kamu-özel iş birliğiyle ilgili yasaya aykırı bulguların büyük çoğunluğu, aslında “görüşü etkilemeyen bulgular” kalemlerinde yer alıyor. Oysa bu raporlardaki harcamaların çok daha büyük harcamalarla ilgili de problemleri var. Bu problemlere aslında daha denetim aşamasında da el koyulmuş oluyor, raporlara yansımaları da engellenmiş oluyor. Diğer bir yandan, Sayıştayın bulgularına yönelik yolsuzluk takibi de yapılmıyor yani bu anlamda Sayıştay görevini tam olarak yapamıyor. Sayıştay üzerindeki bu baskının kaldırılması lazım. Sayın Sayıştay Başkanı, tabii ki size de bu konuda görev düşüyor.

Sayın Meclis Başkanım, tabii ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin en önemli görevi yasama, denetim -ve temsil görevi yapıyor- ve millete de hesap verme sorumluluğu var. Meclisin millete hesap verebilme görevini yerine getirebilmesi için de görevini layıkıyla yerine getirmesi lazım. Etkin bir yasama ve denetim konusunda Meclisin görevini yerine getirip getirmediği, bugün, maalesef, uzun uzun tartışıldı, konuşuldu.

Bütçe hakkı milletindir. Şu anda içinde bulunduğumuz Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine bakacak olursak, bu sistemde yürütme Meclisin içinden çıkmadığı için, bakanların Meclise karşı hesap vermek gibi bir mecburiyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir güven alma durumu, zorunluluğu da olmadığı için, bu, yeni yönetim sistemiyle ortadan kaldırıldığı için, kendilerini –buna Cumhurbaşkanı Yardımcısını da dâhil etmek istiyorum- Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı sorumlu hissetmiyorlar; sorumlu hissetmedikleri için de hesap vermek gibi bir yükümlülükleri de olmadıklarını düşünüyorlar. Üç yıldır, bunu, biz, burada yaşayarak, deneyimleyerek gördük.

Türkiye’de yasama, yürütme ve yargının tek bir kişinin rolüne girmesi, bugün aslında Parlatmentonun sekiz yüz yıllık kazanımlarının ve iki yüz seksen yıllık kuvvetler ayrılığının yok edilmeye çalışılması Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasa yapma kalitesini de etkinliğini de zora sokuyor. Bu arada, milletvekillerinin de tabii etkinliğini zayıflatıyor, Meclis yasama görevini şu anda layıkıyla yerine getiremiyor.

Sayın Başkan, ben, bugüne kadar görüşmelerde Türkiye Büyük Millet Meclisinin özellikle çalışmalarıyla ilgili en fazla tartıştığımız konuları şöyle bir listeledim, hızlıca üzerinden bir geçmek istiyorum, üç yıldır neleri biz konuşmuşuz mesela: Anayasa’ya aykırı kararların, kanunların, düzenlemelerin teamül hâline gelmesi; Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumların bütçesi yetmediğinde ek bütçe getirmek yerine, yedek ödenek kullanması -ki bu 2020’de 96,5 milyar TL’ye çıkmış- kanun tekliflerinin torba kanun şeklinde gelmesinin teamüle dönüşmesi, kanun tekliflerinin tali komisyonlarda görüşülmeden çoğu teklifin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi. Anayasa’ya göre kanun tekliflerini Türkiye Büyük Millet Meclisine milletvekillerinin getirmesi ama kurumda hazırlandığı için içerik hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları; bu da Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin burada da, komisyonlarda da çokça tartıştığımız, arkadaşlarımızla da tartıştığımız problemler, aksayan yönlerinden, düzeltilmesi kesinlikle gereken yönlerinden biri. Muhalefetin uyarı ve önerilerinin dikkate yeterince alınmamasından kaynaklı, aynı kanunların düzeltilmek üzere tekrar tekrar Komisyonumuza getirilmesi. Mesela, bir örnek vereyim size en basitinden: Konaklama vergisi iki yıldır bütçeye gelir olarak konuluyor ama iki yıldır da erteleniyor, böyle bir çarpıklık hakikaten anlaşılır gibi değil. Tabii, yine, çok tartışılan bütçe görüşmelerinin televizyonlarda canlı yayınlanmaması konusu var. Şimdi, arkadaşlarımız, soru önergelerimizin cevaplanmaması, kanun tekliflerimizin kabul edilmemesiyle ilgili görüşlerini çokça belirttiler, ben bunlara çok girmeyeceğim ama sizin soru önergelerinin kalitesiyle, niteliğiyle ilgili bir eleştiriniz oldu, olabilir, “Paylaşacağım bazı şeyleri.” dediniz ama ben de sizden şunu rica ediyorum: Lütfen, bakanlıklar tarafından soru önergelerimize verilen cevapların niteliğiyle ve kalitesiyle ilgili de bir konuşursanız, açıklama yaparsanız, bakanlıklara bir uyarı yaparsanız çok seviniriz.

Bugün aynı zamanda, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde bir baskı ve vesayet olduğundan bahsetmiştim, siz kendi üzerinizde bu baskıyı, vesayeti hiç hissetmiyor musunuz Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı olarak?

Yine, mesela bir örnek vereceğim. Süleyman Soylu’ya “Sedat Peker’den 10 bin dolar alan siyasetçi var.” açıklaması sorulduğunda, acaba özgür iradenizle bu konuya yaklaşmış olsaydınız, yine topu bu şekilde taca atar mıydınız diye sormak istiyorum size.

Şimdi, Sayın Başkanım, Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum. Tabii, bir hak arama kurumu, kişi hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi için kurulan bağımsız bir kurum. Ben, kesinlikle geliştirilmesi ve desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum ve bağımsızlığının da korunması gerektiğini düşünüyorum. Burada arkadaşlarımız birçok eleştiriler yaptılar, ben bir noktada bir değerlendirme yapacağım. Özellikle çokça da gündeme getirdiğimiz, kamu kurumlarının, özellikle kamu bankalarının iktidar yanlısı kanallara milyonlarca liralık reklam veriyor olmasını biz çok eleştirdik. Bu, basına da yansıdı, hangi yandaş medyalara ne kadar bir gelir aktarıldığı, muhalefet kanallarına hiçbir şekilde bir reklam verilmediği... Yani vergisini ödeyen vatandaşın ödemediği vergilerle bu kamu bankaları yandaş kanalları besler hâle getirildi. Bu, Kamu Denetçiliği Kurumuna sorulduğunda “Bizim yetki ve görev alanımızda değil.” diye bir cevap geldi. Ben, buradan tekrar Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımıza sormak istiyorum: Yani belki kanunen buna bu şekilde cevap veriyor olabilirsiniz ama hiç mi sorumluluğunuz yok bunların denetlenmesinde?

Bir de çok bahsedildi ama...

Başkanım, bir dakika ek süre isteyeceğim çünkü sonuç olarak biz burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha kısa olabilirse sevinirim. Bekleyenler var.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Şimdi, tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisi bizim çalışma alanımız aynı zamanda ve burada bizim çalışma arkadaşlarımız var. Yine birçok arkadaşımız tarafından dile getirildi, bu çalışan arkadaşlarımızın sorunları var. Mesela, kıdem tazminatıyla ilgili, bizlerin birlikte çalıştığı danışmanlarımızın özlük hakları konusunda, en azından kıdem tazminatları ya da burada çalıştıkları sürenin kıdemlere yansımaları konusunda bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu her bütçede söylüyoruz aslında, ilk defa söylemiyoruz.

Yine, personel sorunu... Bu, kadrolar arasındaki 4/A, 4/B, 4/D, dengesizlikler, aynı işi yapıyor ama maaşları arasında, özlük hakları arasında fark oluşu, mesai saatlerinin çok yoğun olması gibi sorunlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bitiriyorum cümlemi, lütfen müsaade edin Başkanım, yani ben de Komisyon üyesi olarak bakın, bekledim bu kadar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakikaya yakın... Bekleyenler var.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sonuçta da Türkiye Büyük Millet Meclisinin, görev yaptığımız kurumun bütçesini görüşüyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama sürenizi aştınız yani, onu söylüyorum.

Takdir sizin, buyurun, devam edin.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir dakika, bitireyim, bir de selamlayayım.

Soru bölümünde de sorularım olacak ama şimdi ben bir şey sormak istiyorum Başkanım. Üç yıldır bunları konuşuyoruz, hakikaten Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak daha kendi evimizde, içimizdeki problemleri çözemezken bu milletin problemlerini biz nasıl çözeceğiz diye de bir soru sormak istiyorum. Geçen yılki görüşmelerde bu konuda çeşitli çalışmalar yaptığınızı ilettiştiniz, tutanaklarda da var sorular üzerine; ne kadar yol aldınız, ne yaptınız, bunları da bizimle paylaşsanız sevinirim.

Ben Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, milletimize, ülkemize hayırlı çalışmalarla buradan ayrılmayı diliyorum.

Herkesi selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın İsmail Güneş, buyurun lütfen.

İSMAIL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok Değerli Başkanımız, Sayıştay Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, çok değerli milletvekillerimiz ve değerli basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2022 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Geçen seneki görüşmelerde, Başkanımıza, ben, milletvekillerinin Genel Kurul çalışmasıyla ilgili bazı taleplerimi iletmıştim. Tabii, bir kısmı bizim hayallerimiz olabilir ama en azından milletvekillerine hangi kanunun hangi maddesinin görüşüldüğü ve bu konuda önergeler verildiğinde bu önermeleri milletvekillerinin masada görebilmesi konusunda birtakım taleplerimiz olmuştu. Ayrıca da Türkiye Büyük Millet Meclisinin istediği yerinden cep telefonuyla oyunu kullanabilme gibi böyle bir özgürlük talebinde bulunmuştuk. Başkanımız sağ olsun, oy kullanma cihazlarının yenilenmesi konusunda, diğer taraftan da Genel Kurulda Meclis Televizyonu'nun yayın yapması ve orada hangi kanunun hangi maddesinin görüşüldüğü, konuşmacının kim olduğu gibi konularda bilgi verilmesini ben önemli bir hizmet olarak görüyorum ve bundan dolayı Meclis Başkanımıza ve Meclis çalışanlarımıza canıgönülden teşekkür ederim.

Diğer taraftan, tabii ki benden önceki konuşmacılar şunu ifade ettiler, işte, 2017 yılında referandumla yeni bir yönetim sistemine geçtik, Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemine, sanki Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemi her şeyin müsebbibiymiş gibi, parlamenter sistemi her şeyin çaresiymiş gibi birtakım görüşlerde bulundular. Ben bunlara kesinlikle katılmıyorum. Neticede her iki sistemin de birtakım avantaj ve dezavantajları olabilir ama bu eski sistemi biz uzun yıllar kullandık; eğer burada tek parti, güçlü bir parti yoksa her zaman için problemlerde ve hükümet kurmaktaki zorluklarla karşılaştık. Nitekim, 2015 Haziranı seçimlerinde tek parti yüzde 50 çoğunluğu sağlayamadığı için altı ay gibi bir sürede hükümet kurulamadı ve tekrar seçime gitmek zorunda kaldık. Oysa bu sistemde ise hükümeti halk kuruyor yani biz halktan aldığımız yetkiyle hükümet kuruyorduk, burada esas yetkinin sahibi hükümeti kuruyor. Belki buradaki birtakım eksiklerimiz, noksanlıklarımız, denge denetim sistemlerinde, erkler ayrılığında birtakım sorunlarımız olabilir ama bunların düzeltilmesi Türkiye'nin daha çok lehinedir. Diğer taraftan, koalisyon hükümetlerinde ben hep şunu gördüm, Koalisyon hükümetlerinde koalisyonu oluşturan partiler milletin, vatandaşların, devletin çıkarlarından daha önce kendi parti çıkarlarını düşündükleri için -geçmişte bunun örneklerini çok yaşadık- maalesef kaynaklarımızın doğru yerlere aktarılmadı. Oysa bu sistemde -belki şimdi denetlemeden arkadaşlar yakınıyor ama- eğer Başkan ile Meclis çoğunluğu başka partilerde olduğu zaman bunun ne kadar çok etkin denetime sahip olacağını hep birlikte göreceğiz. Dolayısıyla da bizim kültürümüzde koalisyon şeyi çok yer almamış maalesef, Avrupa'da bazı ülkeler bunu uyguluyorlar ama çoğu yerde de sorun olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla da bu başkanlık sisteminin hem hükümetin doğrudan kurulması, kararların daha hızlı alınması, hızlı uygulanması adına pek çok faydaları var diye ben düşünüyorum. Kısaca burada sözlerimi toplamak istiyorum.

Başkanım, bütçeniz tekrar hayırlı uğurlu olsun diyorum. Allah yardımcımız olsun inşallah, Allah hayırlı hizmetler nasip etsin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Abdurrahman Tutdere Bey, hazırsanız size söz veriyorum.

Beş dakika süreniz.

Buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) - Tamam Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Meclis Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, geneli üzerinde hem Komisyon üyelerimiz hem de benden önceki konuşmacılar değerlendirmeler yaptılar, ben de kısaca görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ülkemiz çok derin bir kriz yaşamakta ve yurttaşlarımız Türkiye'nin her tarafında zamlarla boğuşmaktadır. Seçim bölgem olan Adıyaman da aynı şekilde bu krizden nasibini almaktadır. Bu hafta sonu yapmış olduğumuz gezilerde, özellikle pazar yerlerinde yapmış olduğumuz gezilerde yurttaşlarımız hayat pahalılığından sitem etti ve yakınıyor. Çiftçi tarlaya gidemiyor, işçi aldığı ücretle çocuklarının nafakasını karşılayamıyor. Kış geldi, millet kömür alamıyor, doğal gaz faturasını ödeyemeyen milyonlarca insan var, asgari ücretle geçirmek zorunda kalan milyon milyonlarca yurttaşımız var. Tabii, içeride ve dışarıda yaşadığımız bütün bu sorunların temel bir sebebi var, benim kanaatime göre, bütün bu kötülüklerin anası Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak Türkiye'ye giydirilen bu anayasal rejimdir, bu sistemdir diyelim. Bu sistem Türkiye'ye 2017 yılından beri patinaj çektiriyor, ülkemiz her alanda geriliyor. Şu anda Türk lirası dünyadaki bütün paralar karşısında hızla değer kaybediyor. Dolayısıyla, Türkiye'de ciddi anlamda bir sistem değişikliğine ihtiyaç var. Sayın Meclis Başkanımız da sabahki konuşmasının 7'nci sayfasında, aslında Türkiye'nin gerçekten yeni bir anayasaya ihtiyacı olduğunu açık yüreklilikle dile getirdi ve aynen şunu ifade etti: "Anayasa değişikliği değil, zamanın ihtiyaçlarına cevap veren, yeni ve iç bütünlüğü olan bir anayasaya ihtiyacı vardır Türkiye'nin." dedi. Doğru söylüyor Başkanımız. Biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Türkiye'de yaşadığımız bütün sorunların ana kaynağının sistemden kaynaklandığını, bu tek adam rejiminin ülkemizi içeride ve dışarıda sıkıntıya soktuğunu görmekteyiz. Dolayısıyla, Türkiye'de yeniden güçlendirilmiş demokratik bir parlamenter sisteme ihtiyaç vardır ve biz, şu anda, buralarda, Mecliste neleri konuşursak konuşalım bu sistemle ülkemizin bir yere varma şansı yoktur, hangi bütçeyi getirirsek getirelim bu bütçeler de sorunları çözmekten uzak olacaktır. Onun için, Türkiye'nin gerçekten yasaması güçlü bir demokratik parlamenter sisteme ihtiyacı var. Bu başkanlık sisteminde, biz de Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri olarak gerçekten Meclisin yürütme karşısında zaman zaman ezildiğini görmekteyiz, bunu söylemek çok hoş değil ama yürütmenin gölgesi yasamanın üzerinde, her daim görüyoruz. Yine, Sayın Meclis Başkanının sabahki konuşmasında verdiği cevaplarından bir tanesi: 18 bin soru önergesi cevapsız bırakılmış yürütme tarafından. Aslında, bu bile tek başına yürütmenin yasamayı hesaba almadığını, bu başkanlık sistemi denilen modelde yasamanın zayıfladığının bir göstergesidir, bundan hareketle de aslında Türkiye'nin bir sistem değişikliğine ihtiyacı olduğunu görmekteyiz. Türkiye'de yasaması güçlü bir sisteme ihtiyaç vardır. Herkesin "Benim anayasam" diyeceği, sadece bir siyasi partinin mutfağında değil, bütün tarafların, bütün yurttaşların, bütün farklı kesimlerin tartıştığı, üzerinde istişare ettiği, görüş birliğine vardığı bir anayasaya ihtiyaç vardır, bu anayasanın da biz demokratik parlamenter sistemi önceleyen bir anayasa olacağını dile getiriyoruz. Bu anayasada Türkiye Büyük Millet Meclisine giden yolların demokratikleşmesi ve güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapısı ve temsil niteliği demokratikleştirilmeli ve güçlendirilmelidir diyoruz. Yasama girişim üçlü, yasa önerisi, yasa tasarısı ve halk girişimi olmalıdır diyoruz. Muhalefet hakkı somut güvencelere kavuşturulmalıdır diyoruz. Yasama komisyonları uzmanlık ilkesi temelinde işlevsel kılınmalıdır. Nitelikli yasa, hukuki gerekçeleri ve etki analiziyle birlikte tasarlanmalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin hükümeti denetim yolları işler ve etkili hâle getirilmelidir. Karar çoğunlukları nitelikli yasa sürecine katkı sağlayıcı olmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen yasalar üzerinde referandum yoluyla halk vetosu tanınmalıdır. Yasama sorumsuzluğu istisna içermeyen bir hüküm olarak düzenlenmelidir. Yasama dokunulmazlığı temsil yetkisinin amacına uygun olarak düzenlenmelidir. Bu başlıklar altında Türkiye'nin çağdaş, güçlendirilmiş, demokratik bir parlamenter sisteme ihtiyacı olduğunu tekrar altını çiziyoruz.

Bir de bugün, tabii, Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesini de görüşüyoruz. Kamu Denetçiliği -Sayın Başkan da burada- aslında "Halkın avukatı" demek yani halkın her türlü hakkını, hukukunu savunan bir kurum ancak Türkiye'de, Sayın Başkan, halkımızın yaşam hakkı ihlal ediliyor ve kendi çocuklarının nafakasını karşılayamamasından, iş bulamamasından dolayı bütün hakları ihlal ediliyor, burada Kamu Denetçiliğine aslında çok iş düşüyor. Kamu Denetçiliğinin daha aktif olması ve her alanda çalışma yapmasının da gerekli olduğuna inanıyoruz.

Sayıştaya ilişkin de bir şey söyleyeyim. Ben, tabii, avukatlık dönemimde de Sayıştay raporlarını okuduğumuzda Sayıştay raporları gerçekten hem çok gerekçeli hukuki metinler hâlindeydi hem de cesurca birtakım yolsuzlukların tespit edildiğini görüyorduk. Şu anda Sayıştay raporları çok daha kısa ve çok daha sadeleşmiş durumda bunun gerekçesi nedir tam bilmiyorum ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, sürenizi aştınız Sayın Tutdere.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Toparlıyorum Başkanım.

...bu konuda Sayıştaya çok iş düşüyor, Türkiye'de yetimin hakkını koruyan kurumlardan bir tanesidir, en önemli kurumlardan bir tanesidir. Meclis adına denetim yapan Sayıştayın daha özverili, daha çok çalışması gerektiğini düşünüyorum.

Sizlere de teşekkür ediyorum Başkanım.

İyi çalışmalar diliyorum hepimize.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkürler.

Sayın Ekrem Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, çok değerli Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanımız, çok değerli Sayıştay Başkanımız; yeni görevinizde de başarılar diliyorum Cenab-ı Allah hayırlı uğurlu eylesin.

Değerli milletvekilleri, saat ondan beri buradayız. Biraz önce de Aykut Bey -burada mı bilmiyorum ama- güzel bir konuşma yaptı, kendisine teşekkür ediyorum. Ama, şunu görüyorum: Herkes, böyle bir tarafta AK PARTİ'ye veya AK PARTİ'nin bütçesine saldırıyor veya devlete saldırıyor. Ben, birkaç tane not aldım ama o notları da özellikle...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Saldırmak ne demek ya?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Peki, ben konuşayım, beni dinler misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey izah edecektir, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – “Ülkemiz demokratik bir cumhuriyet değil.” Bu nedir? Bu bir nifak tohumunun ekilmesidir. Bu cümleler sana ait. Bak beni dinle...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz devlet misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, fikirleri hoşunuza gitmeyebilir ama sizin fikirleriniz de onun hoşuna gitmiyor, dinleyelim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İki, Demokrasi Endeksi, Kanunlar Külliye’den geliyor, Tezkere... Ya, tezkereyi biz vermediğimiz zaman siz mi vereceksiniz? Ben milletvekiliyim, benim hür iradem var. Ben istediğim zaman tezkereyi oyalarım, istediğim zaman vermem ama şudur: Bu devlet kendi geleceğini, kendi neslinin geleceğini...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz devlet değilsiniz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Ben halkın temsilcisiyim ama aynı zamanda devleti yönlendiren bir milletvekiliyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, müsaade edin de konuşsun efendim, rica ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şöyle: Terörist gelip de benim ilimi vuruyorsa, benim devletim o terör odaklarını dışarıda ezmek zorundadır, orada bir sınır çizmek zorundadır. Dolayısıyla bu, devletin meşru bir hakkıdır.

Şimdi, hani, burada gelip de bunları bize dikte etmene gerek yok, onu özellikle söyleyeyim. “Ankara, kayyum.” Ankara başsavcısı niye kayyum olsun ya! Hukuksal anlamda atanmış, kendi görevini yerine getiriyor, böyle bir şey yok.

Fezlekeler... Elbette ki bir insan burada suç işlerse fezleke gelir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı da burada zaten, kendisi hoca, anayasa profesörü, aynı zamanda hukukçu; gereği varsa Meclise getirir, her milletvekili burada kendi özgür iradesi çerçevesinde elini kaldırır ve oylamasını yapar.

Şimdi, hani sizin söyledikleriniz var ya, inanın, eğer siz bir Batı ülkesinde gidip herhangi bir yerde bu konuşmayı yapsanız, bunu bütün samimiyetimle söylüyorum, sizi anında alıp götürürler. Bir şey daha söyleyeyim: Bugün gidip de ben Ermenistan’da böyle bir şey yapabilir miyim? Ya, sizin getirdiğiniz özgürlük, sizin burada konuştuğunuz özgürlük... Ben size dün de söyledim, siz devleti yaralayan bir dil konuşuyorsunuz, bunu doğru bulmuyorum. Bu devlet kadar hiçbir dönemde özgürlüklerin önü açılmamış ama siz, bu devletin hakkını ve hukukunu korumuyorsunuz. Dün akşam, bakın, herkes Cumhurbaşkanı Yardımcısını izledi burada, Cumhurbaşkanı Yardımcısı ne söyledi burada ya?

Değerli arkadaşlar, burası nitelikli bir Komisyon. “Bu bütçeyi alıp getirdiğinizde yüzünüz kızarmıyor mu?” Ya, böyle bir şeyi bir milletvekili bunu nasıl söyleyebilir ya! Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, Parlamento. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Hükümeti temsil ediyor, elbette ki burada getirmiş olduğu... Ben dün de söyledim, Hükümetin bütçesi Hükümetin vizyonerliğidir, AK PARTİ’nin vizyonerliği buradan çıkıyor. Eğer birileri düşünmüyorsa, eğer birileri yatırım istemiyorsa, insan haklarını istemiyorsa, ulaşımı istemiyorsa, sağlığı istemiyorsa, ya, biz ne diyelim artık, ne söyleyelim?

Bir şey daha söyleyeyim: Özellikle sabah, Abdüllatif Şener Bey Bakanlık yapmış bir insan ya, yani elini öyle Komisyon Başkanına karşı vurup da “Ben konuşmak istiyorum, talimatla hareket ediyorsunuz, her milletvekilinin konuşması lazım, konuşmayı istiyorum, aç elini, vurun...” Ben bunu yakıştıramıyorum. Siz, bu devletin rol modelisiniz Sayın Bakanım. Siz, gerçekten Türkiye Büyük Millet Meclisinde yıllarca görev yapmışsınız, AK PARTİ hükümetleri döneminde Bakanlık, Başbakan Yardımcılığı yapmışsınız ama eski bir Bakanımıza karşı ve Komisyon Başkanımıza karşı bunları doğru bulmuyorum.

Ben özellikle şunu söylemek istiyorum: Bakın, ne olursa olsun, elbette ki siz bizi eleştireceksiniz ama şu var, ya, bu kadar da saldırganın bir anlamı yok ki. Buraya gelen oturan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, buraya gelen oturan Sayıştay Başkanı, buraya gelen oturan Ombudsmanlık. İlk kez bizim hükümetlerimiz döneminde kuruldu. Bakın, ben şahidim, Ağrı’ya da geldiler. Ben geçenlerde sordum: Ne kadar il gezdiniz? 42 il. Demin söylediler, özellikle bir milletvekilimiz daha söyledi. Bakın, sayıştay denetçileri, daha önce arkadaşların mali özlük haklarını biz iyileştirdik: 2802’ye, özellikle

bizim hükümetlerimiz döneminde hâkimlere ve savcılara verilen maaşla onları aynı seviyeye getirdik ama şudur, bir milletvekilimiz soruyor: “Ya, niye Cumhurbaşkanlığından bir şey çıkmıyor?” İlla Cumhurbaşkanlığından bir denetim raporu sonucu mu çıkması lazım? Kamu kuruluşlarındaki bütün arkadaşlarımız giderler, bakarlar, incelerler ki bunların hepsi amir konumunda olan insanlar, eğer bir şeyi gerekli görüyorlarsa elbette ki bunu yaparlar ama gerekli görmüyorsa da illa tahrif etmek kaydıyla “Siz illa bunu getireceksiniz.” diye bir kaide, kural yok. Şunu bir daha arz etmek istiyorum: Bakın, bu devlet devleti ebettir, bu, her zaman için gidecektir ama bizim özellikle kurumlar nezdindeki belli yerlerle oynamamız hiç kimseye bir hayır getirmez. Kurumlar bizi seçmiyor, halk bizi seçiyor. Şunu isterdim ben: Bu kadar milletvekili saat ondan beri konuştu. “Ya, biz Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızdan şu, şu, şunları isteriz. Bizim önerilerimiz şu, şu, şudur.” Ama inanın, hiçbir öneri yok, sadece eleştiri var. Sayın Başkanımız burada, Allah razı olsun, mesela bizim bütün iletişim sorunlarımızı sıfırladılar, teşekkür ediyorum. Bakın, özellikle –yanlış hatırlamıyorsam- 80’e yakın uzman aldı, eğer herhangi bir milletvekili bir görüşle ilgili bir şey istiyorsa bütün uzman arkadaşlar çalışıyor. Ben burada huzurlarınızda daha önce gerçekten emek veren herkese de teşekkür etmek istiyorum. Tabur; daha önce bir sıkıntı oldu, şu anda açıldı, bütün milletvekillerimiz gidip orada eşleriyle, aileleriyle birlikte oturuyorlar.

Değerli arkadaşlarım, elbette ki biz -şunu demin de söyledim- eleştireceğiz, bir şeyler yapacağız ama özellikle ağır saygısızlığı... Ya, bunları hiç doğru bulmuyorum, bu cümleleri. Geç oldu, ben çok fazla da konuşmak istemiyorum. Burada konuşan, öneri getiren herkese teşekkür ediyorum ama bütün teşekkürlerimin yanı sıra, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız, kendi devlet adamlığımızla gerçekten demin özellikle yapılan o sataşmalardan dolayı büyük vakurluk gösterdiniz, ben hassaten teşekkür ediyorum.

Ben bütçemizin de hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ismimi anarak sataştı, sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, haklısınız, size söz veriyorum.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Ağrı Milletvekili Ekrem Çelebi'nin bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında ismini anarak kendisine sataştığına ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Vallahi, Sayın Ekrem Çelebi hep aynı hatayı yapıyor, devlet ile iktidarı karıştırıyor birbirine. Devlet ile iktidarı karıştırıyorsunuz Sayın Ekrem Çelebi. Siz devlet kesinlikle değilsiniz, AK PARTİ de devlet değil. Bakın, bu devlet hiçbir zaman demokratik bir devlet olmadı, demokratik bir cumhuriyet olmadı ve doksan sekiz yıllık tarihi boyunca hep belli sosyolojik kesimleri gadre uğrattı. Yirmi yıl önce Refah Partisi geleneğinden gelenleri gadre uğrattı, baş örtülülerini gadre uğrattı, azınlıkları gadre uğrattı, Kürtleri gadre uğrattı, sosyalistleri gadre uğrattı. Ya, şurada oturup da gadre uğramayan hiç kimse kalmadı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Size, bize milletvekili unvanını veren millettir. Siz çözüm sürecinde...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Siz devleti kutsal devlet olarak ilan edebilirsiniz bugün için, bugün güçlü hissediyorsunuz, yarın devran döner, bu devlet demokratik bir devlet olmadığı zaman bir bakarsınız siz gadre uğramışsınız, burada oturuyorsunuz, aynı şeyleri söyler bulursunuz kendinizi.

Refah Partisi geleneğinden gelen arkadaşlarımıza sorun. Bakın, tutanaklara bakın, aynı ifadelerle iktidarı eleştiriyorlar ve aynı ifadelerle de orada oturan zalimler Refah Partisi geleneğinden gelenlere “Siz devlete hakaret ediyorsunuz.” dediler, aynı ifadeleri kullandılar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bizim gücümüz millettir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bugün kendinizi güçlü hissedebilirsiniz ama şunu unutmayın: Siz veya çocuklarınız bu devlet demokratik bir cumhuriyet olmadığı sürece hepimiz gadre uğramaya devam edeceğiz değerli arkadaşlar. Bu açıdan, tekrar bu parti nedir, parti devlet nedir, devlet nedir; bütün bunlara tekrar bakmanızı öneririm.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika süre vermiş oldum, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu böyle gitmeyecek, bu devran dönecek ama bakın, şunu unutmayın: Bu ülkeyi demokratik bir cumhuriyet yapmadığımız sürece keser döner, sap döner; gün gelir hesap döner; siz burada oturuyor olursunuz, aynı zulümle karşı karşıya kalırsınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleleri (Devam)

a)Türkiye Büyük Millet Meclisi (Devam)

b)Kamu Denetçiliği Kurumu (Devam)

c)Sayıştay (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Cavit Arı, on dakika süreniz vardır.

Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Komisyon Başkanı, Değerli Meclis Başkanımız, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sabahki sunumda hazır bulunamadım ancak geldikten sonraki değerlendirmeler çerçevesinde görüşlerimi ifade etmek istiyorum. Tabii, bugün, özellikle hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesinin görüşülmesi -içinde bulunduğumuz kurumun, bir parçası olduğunu düşündüğümüz kurumun bütçesinin görüşülmesi- hem de Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan Sayıştayın bütçesinin görüşülmesi ve ayrıca Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesinin görüşülmesini birlikte değerlendirdiğimizde önce şunları ben özellikle ifade etmek istiyorum: Sayın Başkanım, milletvekili saygınlığı bu ülkede en önemli konulardan biridir. Ben milletvekilliği saygınlığını “yasama saygınlığı” olarak hep değerlendiririm ve yasamanın saygınlığı ve hak ettiği değer korunması da bu devletin, bir hukuk devleti olduğu ve anayasal temel hükümlerle yürütülen bir devlet olduğunun en açık vurgusu olacaktır. O nedenle de başta milletvekilleri olmak üzere yasama çalışmasının istenilen kalitede olması, bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi saygınlığını artırmamız, bu ülkenin de saygınlığının artması anlamına gelecektir diye düşünüyorum. O nedenle de hem çalışma sistemimizle alakalı hem de birebir de milletvekilinin saygınlığını azaltıcı tutum ve davranışlardan özenle kaçınılması gerektiğini ifade etmek isterim.

Bunun yanı sıra, şimdi, Sayıştayla ilgili ben, Sayıştayda görev alan arkadaşlara aslında teşekkür etmek isterim yani şöyle teşekkür etmek isterim: Burada bir Sayıştay raporu özeti var elimizde ve bu sene daha da kalınlaşmış aslında ve ben eminim ki -arkadaşlarımız yani kusura bakmasın, hani “Öyle değil.” falan demeye de kalkmasınlar- yoğun bir baskı, psikolojik baskı altında denetim yaptıklarını

tahmin edebiliyorum ve buna rağmen, denetimle ilgili yaşadıkları sıkıntılara rağmen gerçekten ciddi konulara değindiklerini gördüm yani geçen yıldan belki de daha kalın bir denetim raporu sunduklarını gördüm. İçerisinde, her ne kadar kibar bir dille yazdıklarını düşünsek de çarpıcı ifadeler var.

Şimdi, hem Kamu Denetçiliği Kurumu yönüyle yani Kamu Denetçiliği Kurumunun işlevi bu ülkede biraz daha dengenin sağlanması adına veya işte, uzlaşılabilen konularda böyle bir kanaat ifade etmesi gibi, daha çok sivil toplum yönü ağırlıklı bir yapı olarak görmekteyiz ve son dönemlerde de bu çerçeveden fikirlerini biraz daha kabul ettirmeye dair gayretleri olduğunu da biliyorum. Yani aslında bu önemli, biz bunu önemsiyoruz çünkü fiili uygulamalarda, idarenin uygulamalarında zaman zaman gerçekten büyük haksızlıklar yaşanmakta ve idare de bunu doğru yaptığını zannederek hak ihlallerine yol açabilmekte. İşte, bu hak ihlallerinin yaşandığı konularda Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerle bazı ihlallerin önüne geçebildiğini gördük ve görmek de isteriz aslında. Yani işin esasında, önce böyle ihlaller yaşanmasın, temel olan, esas olan da budur ama böyle bir şey olursa da bu anlamda gayretleri olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, kurumsal işleyişe ilişkin faaliyetlerle ilgili bir sayfanız var kitapçıkta. Ona da baktığımda bir kamu denetçisinin orman, su, çevre, şehircilik, mülkiyet hakkı, gıda, tarım, hayvancılık, adalet, millî savunma, güvenlik, sağlık diye ayrılan bir bölümden sorumlu olduğu, diğer arkadaşların da farklı farklı bölümlerden sorumlu olduğuna dair görevlendirmelerden bahsedilmekte. Şimdi, tabii, orman, su, çevre deyince yani esas bu konu üzerinde durmak istedim. Yani bu konu, Kamu Denetçiliği konusu, Kamu Denetçiliği Kurumunun da konusu ise bugün ülkemizde gerçekten ciddi anlamda çevre ihlalleri yapılmakta.

Bakın, Sayın Başkanım, öyle ki bizim en çok ihtiyacımız olan bu süreçte tarım toprakları ve tarım toprakları göz göre göre maalesef daraltılmakta, yok edilmekte. Ben, geçen yıl, Çevre ve Şehircilik Bakanını, Tarım Bakanını, Enerji Bakanını...

Bakın, bu salonda defalarca söyledim, dedim ki “Bakın, sadece 1 ilçenin bir mahallesinde 5 bin dönümlük bir alan, tarım topraklarının bulunduğu bir alan, su kaynaklarının bulunduğu bir alan, hayvancılığın yapıldığı ve dibinde, hemen 100 metre yanında tarihî eserlerin bulunduğu bir alanda maden açılmaya çalışılmakta; linyit madeni, Antalya’nın Korkuteli ilçesinin Dereköy köyünde, şimdi mahalle oldu. Bu bölge, komple tarım bölgesidir ve Antalya’nın hiçbir yerinde linyit madeni sahası yoktur, ilk defa böyle bir şey açılacak ama bunun açılmaya çalışılmasıyla birlikte 5 bin dönümlük bir tarım toprağı, hayvancılık, ilçenin su kaynakları, tarihî eserler zarar görecek. Bu mücadeleyi burada vermeye çalıştık, Tarım Bakanına anlattık, “Siz, Tarım Bakanısınız bu topraklara sahip çıkın.” dedik, Çevre Bakanına söyledik, Turizm Bakanına “Tarihî eserlerine sahip çık.” dedik, ne kadar çıktı? “ÇED gerekli değildir.” kararı çıktı. Bakın, çevreye bu kadar duyarsızlığın yaşandığı bir dönemi yaşıyoruz.

Şimdi, orman yangınlarıyla ilgili ben dün burada biraz daha detay anlatmaya çalıştım. Ne oldu? İşte Manavgat ve çevresinde göz göre göre ormanlarımız yandı. O yangının ikinci günü, bakın, Sayın Başkanım, canlı yayında bir röportajım oldu, orman yangınının ikinci günü bir canlı yayında daha bir gün önce başlayan yangınla ilgili değerlendirmemi orada gördüğümle ilgili dile getirmişim ve aynen şu cümleyi sarf etmişim, demişim ki: “Bu yangın, yanacak yer kalmayınca sönmeyecek.” Maalesef on gün süreyle de devam etti ve kendiliğinden söndü, hiçbir müdahale yangının sönmesine tesir edemedi çünkü işin içine siyaset karıştırıldı. İşte Kamu Denetçiliği Kurumu, bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz, bu yanan orman alanlarıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Yani bu yanan bölgeler şimdi ne olacak? Orada, şimdi, binlerce ağaç yani orman şu an yanan bölgede alelacele satışa çıkarıldı ve bu ağaçlar şimdi hızlı bir şekilde satılmakta, oradan elde edilen geliri dahi yok sayılarak benim Manavgat bölgesindeki evi yanan vatandaşından şimdi yüzde 50 satış bedeli istenilmekte. Patavatsız bir vatandaş da -vatandaş diyeyim

artık ben ona, görevini söylemeyeyim- dedi ki: “Evi yanmayanlar evi yananları da kıskanacaklar çünkü öyle güzel bir ev yapacağız ki evi yanmayanlar ‘Keşke benim de evim yansaydı.’ diyecek.” Bu kadar da böyle patavatsızca laflar edilen bir dönemi de yaşadık.

Şimdi, Sayıştay raporlarında gerçekten başta da söyledim yani dikkat çekici bulgular var, bu bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde ben şunu görüyorum: Bakın, Ceza İnfaz Kurumu yapım proje ihalelerinde teknik şartnamelere uyulmadığı -hatta Adana’da da çok çarpıcı bir örnekten bahsedilmiş- işte belediye taşınmazlarıyla ilgili kontrolsüzlüklerin çok sayıda olduğu, öğrenci yurdu olarak kullanıma elverişli olmayan binaların kiralandığından tutun da çok sayıda bulgular var. Şimdi, bu bulguları bir bütün olarak değerlendirdiğimizde artık kusura bakmayın, kimse de kusura bakmasın şu an iktidarın bir savrulmuşluğunu görüyoruz. Ya, yirmi yıllık bir iktidar sürecinde ve artık teknolojik imkânların geliştiği, yeknesaklığın artması gerektiği bir dönemde, artık her şeyin neredeyse bilgisayar ortamında sağlanabildiği bir sistemde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz dolmuştur Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Evet, bitiriyorum Başkanım, son cümlem.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rica ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – ... çok sayıda ihlallerin yapıldığını görüyoruz.

Son cümlem olarak da çalışma arkadaşlarımızın yaşadığı bir sorun var Başkanım, onu aktarmak isterim. Fazla mesaiye bulunan arkadaşlarımıza bir saate bir buçuk saatlik ücret verilmekte ancak burada daha çok izin yöntemi uygulandığı ifade edilmekte. Dolayısıyla, bir saatlik fazla mesaiye bir buçuk saatlik izin uygulamasının sağlanması gerekir kaldı ki bu, kanunda mevcut. Ancak bir saate bir saatlik izin verilmekte bu da çalışan arkadaşlarımız yönünden bir hak ihlali niteliği taşıyabilir. Eğer bu konuda bir düzenleme yapılmazsa ileride yargı süreçleri başlatılabilir, o da Meclis için uygun olmaz, Meclisin böyle davalara maruz kalması takdir edersiniz ki uygun olmayan bir durum doğuracaktır. Bu konuda bir düzenleme getirilirse, düzeltme yapılırsa, kanuna uygun hâle getirirseniz uygun olacaktır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz’ın, Hatay Milletvekili Suzan Şahin’i bugünkü bütçeler üzerindeki konuşması sırasında uyardığını ve bu konuyu aydınlatmak istediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Değerli arkadaşlar, Sayın Suzan Şahin Hanım’la bir diyalogumuz olmuştu, ben tutanakları istedim, o konuda durumu aydınlatmak isterim. Ben, Suzan Hanım’a şöyle demişim: “Suzan Hanım, uyarmak zorundayım. Bakın, burası Plan ve Bütçe Komisyonu. Bildiğiniz bir şey varsa ortaya koyun ama bir partiyi topyekûn rant ve yolsuzlukla suçlamak doğru bir yaklaşım değil.” Bir diyalogu var, ardından da demişim ki: “Size kim hazırladı o notu bilmiyorum ama inanın bu saate kadar böyle konuşan olmadı. Bütçeyle ilgili fikirlerinizi dinleyelim.” Şimdi, bu diyaloga baktığım zaman birinci kısmında haklı olduğumu düşünüyorum ama “Size kim hazırladı o notu?” ifadem doğru olmadığını düşünüyorum. Bir Başkan olarak böyle bir ifade kullanmamalıydım ama o anlık ortam içinde kullandığım bir ifade, bunu kabul ediyorum bir Başkan olarak ama biz de etten ve tırnaktan varlıklarız, bazen Başkan olarak da böyle yanlışlar yapabiliyoruz. Bu ifadem yerinde bir ifade olmadığını ifade etmek istiyorum. Fikrimde de ısrar ediyorum bir partiye topyekûn bir ithamda bulunmanın da doğru olmadığını tekrar ifade ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Türkiye Büyük Millet Meclisi (Devam)

b)Kamu Denetçiliği Kurumu (Devam)

c)Sayıştay (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - İbrahim Aydemir Bey, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Başkanımız şahsında bütün heyete saygı sunuyorum.

Şimdi, Cevdet Bakanım ak yaklaşımı ifade eden bir fotoğraf koydu. Hata yaparsak hatamızı mutlaka ama mutlaka dile getiririz ve yeri geldiğinde o hatadan geri döneriz, bu bize ait bir hususiyet, bir hassasiyet. Keşke bu hassasiyet her tarafta olsa karşı tarafta da olsa, bugüne kadar hiç olmadı.

Değerli Başkanım, ben konuşmaya başlamadan önce bir tespiti sizinle paylaşmak istiyorum. Dün burada bir konuşma yaptım ben, konuşmanın tamamı 13 sayfalık bir tutanakta kayda geçmiş, 13 sayfanın 4 sayfasında ben konuşmuşum, 9 sayfanın tamamı karşı tarafın laf atmasıyla geçmiş. Yani onların demokrasiye bakışları bu, demokrasi anlayışları bu, ellerine fırsat geçerse, samimi söylüyorum ki, söz hakkı tanımazlar. Ben her zaman şunu söyledim, hep altını çizdim: Biz nereyle mukayese yapacağız kardeşim, sizi nereye göre tarif edeceğiz, muhalefeti nereye göre tanımlayacağız, konuşlandıracağız? Şu anda nerede yetkinsiniz, ona göre konuşlandıracağız. Bakın, belediyelerde, belediye meclislerinin yönetilme tarzı var, şekli var, hiçbirinde demokrasinin kıvrıntısı yok, insanlara söz hakkı tanınmıyor. Bu şu anlama gelmesin: Biz oraya bakalım, biz de onu yapalım. Biz zaten yapmayız, bizim meşrebimize uygun değil bu, bugüne kadar hiç yapmadık ki çok şükür. Biz, şu anda Sayın Mustafa Şentop Başkanımızla iftihar ediyoruz, o münevver kimliğiyle, özellikle yurt dışında onu çok daha iyi görüyoruz o temsil kabiliyetiyle ve yaptıklarıyla, hizmetleriyle, yüz akı bir isim içimizden çıkmış. Dolayısıyla, burada, hakkı, adaleti bir kenara koyup üzerine abanmak samimi söylüyorum ki size de bir şey kazandırmaz, kimliğinizden ancak aşındırma olur, budur.

Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum, hakikaten yaptıklarınıza minnettarız. Teknolojik altyapıda yapılan çalışmalar milletvekillerimiz tarafından takdirle karşılanıyor, bu sadece bizden değil muhalefetten de öyle, çok sayıda arkadaşımızla konuştuğumuzda minnettarlıklarını dile getiriyorlar. Efendim, Milletvekili Hizmetlerinde çok güzel işler yapılıyor; Ahmet Bey burada, kardeşim, çok minnettarız. Genel Sekreterimiz, Genel Sekreter Yardımcılarımız, çalışanların tamamı çok çelebice, çok ince tavırlarıyla milletvekillerine böyle çok hulusikalple yaklaşıyorlar, onlara minnettarız, sağ olsunlar. Ancak her şey müttekâmil, her şey tamam anlamına gelmiyor, ara ara bizim de müşteki olduğumuz hususlar oluyor, bunları da aktarıyoruz. Bakın, ben mesela bu kabilden bir şey söyleyeceğim.

Bilmiyorum ki bu olur mu Değerli Başkanım ama hakikaten bence hayati önemde. Bir yönüyle gazeteci olduğum için gazeteci kardeşlerimin de hassasiyetini biliyorum, onların talebidir bu. Basın toplantılarında, keşke mümkün olsa, stenograflar kayıt altına alsalar orada yapılan konuşmaları ve gazeteci kardeşlerimiz de ondan istifade edebilseler. Bu mümkün müdür? Böyle bir talep var. Bunu ben de hususen burada böyle dillendiriyorum Değerli Başkanım.

Tabii, burada çok sayıda milletvekili vazife yaptı, “eski milletvekili” tarifi içerisinde şimdi onları dillendiriyoruz. Benim milletvekili olmamdan sonra Erzurum’dan darül bekaya uğurladığımız milletvekillerimiz var; çok yüz akı bir sima, Rıfık Danışman bunların başındaydı, Allah gani gani rahmet eylesin; Muhyettin Aksak Bey vardı ki burada birçok insan belki onunla beraber aynı dönemde milletvekilliği yaptı, çok özel bir simaydı, onu kaybettik; Necati Güllülü Bey vardı, biz “ağabey” diye tarif ediyorduk, onu kaybettik ve iki gün önce de Şinasi Yavuz diye bir ağabeyimizi, bir büyüğümüzü kaybettik. Onları rahmetle, minnetle anıyorum; hizmet ettiler, gayret koydular. Onları addederek, arkadaşlar, Meclis Başkanlığımızdan özellikle önceki dönem milletvekillerinin taleplerine dönük bir müspet yaklaşım beklediğimizi de hususen burada kayıt altına alıyorum. Nedir o? Onların hayatını kolaylaştırmak, onlara çok konformist bir zemin hazırlamak değildir, ihtiyaçları olan birtakım şeyler var ki burada birçok insan, bir müddet sonra herkes o sınıfa geçecek, öyleyse şimdiden onların hakkı adına burada böyle bir kayıt düşünüyorum, tafsilata da girmiyorum. Çünkü tafsilata girdiğimizde şundan da endişe ediyoruz Değerli Başkanım: Burada milletvekili insanlar çıkıp ardından sanki böyle enfüsi, nefsi şeyler istiyormuşuz gibi kendi cenahlarına bir gönderme yapacaklar, o yüzden de ayrıntıya girmeden söylüyorum.

Şimdi, efendim, dokunulmazlık zırhı altına girmekten bahsedildi burada. Biz, özellikle AK PARTİ kadroları, halkın içerisinde hep olduk, halkın bizatihi kendisiyiz zaten, asla o dokunulmazlık zırhını üzerimize almadık, giymedik. Öyle olduğumuz içindir ki yirmi yıldır halk kabullenmiş, Allah’ın izniyle daha ileriki yıllarda da AK PARTİ’nin iktidarlarını göreceğiz. Burada benim tenkidim muhalefete.

Bakın, arkadaşlar, bir milletvekili hukuken bir soruşturmaya tabi oluyor, bir takip yiyor, sonuçta da bir oylama sonucunda yahut da mahkemenin vermiş olduğu kararın okunması sonucunda milletvekilliği düşüyor. Olması gereken nedir? Ona uymak, Meclisi terk etmek, değil mi? Öyle yapılmıyor, öyle yapılmıyor, tam tersi, Meclis zeminini teröze bir vasat hâline getirme girişiminde bulunuluyor. Şimdi, benim milletvekillerinden beklentim şu olur: “Arkadaş, bunu yaparken sen hata yaptın, burası milleti ifade eden, millet iradesinin açığa çıktığı bir mahal, sen böyle davranamazsın.” demek lazımdı. Kim diyecek en önce? Hukukçular diyecek. Biraz önce burada avukat olduğunu söyleyen arkadaşım hiç işin bu tarafında değil. Niye? Haktan, adaletten uzak düştükleri için. Biraz önce Cevdet Başkanımın tarzı bize örnek olmalı. Varsa bir hak teslimi onu yapacağız. Meclis Başkanımızın tavrı tam da yapması gereken tavidir, olması gerekendi. Dolayısıyla haksız bir şekilde yönelmeyi biz asla kabul etmiyoruz. Onun tavrının arkasında çok net, çok yiğitçe bir duruş sergiliyoruz, Başkanımızın da o tavrını onayladığımızın altını çiziyoruz. Yapmamak lazım.

Bir başkası, arkadaşlar -ben böyle karışık gideceğim- Kamu Denetçiliği Kurumu. Bir sualim olsun Kamu Denetçiliği Kurumuna. Efendim, siz bu belediyelerin televizyonlara verdiği reklamları denetliyor musunuz? Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir; hangi televizyonlara reklam veriyorlar bunlar, denetliyor musunuz? Bunlar, yandaşlarının dışında hiç kimseye ama hiç kimseye bu anlamda hayat hakkı tanımıyorlar, bunu denetlemeniz lazım. Burada böyle iri iri bize suçlama yönlendiriyorlar, kendilerine fırsat geçse, dediğim gibi, samimi söylüyorum, şuralarda konuşmazlar ve Kamu Denetçiliği Kurumuna bu sualleri bile yöneltemezler. İşte, numuneleri orta yerde, görüyoruz. Ben de bu kabilden bu soruyu size yöneltiyorum.

Ve Sayıştay raporları... Ya, yıllardır ben milletvekiliyim şurada, 6 dönemdir bütçe yapıyoruz burada, her bütçede Sayıştay raporları üzerinden bize yöneliyor bunlar. Sayıştayın raporlarının tenkit edilecek birçok yeri var. Ben mesela bir şeyi söyleyeyim şimdi burada. Değerli Başkanımız da yeni Başkan oldu. Sayıştay bir noksan görüyor, herhangi bir kurumu denetlerken noksanı görüyor, rapor ediyor; evvallah, yapacak, vazifesi bu ama o düzeltildikten sonra da raporlara, kayıtlara geçmiyor;

sanki düzeltilmemiş gibi, burada o kurum ilzam altında oluyor. Dolayısıyla, bu bir büyük noksan Değerli Başkanım, bunu özellikle sizden istirham ediyoruz, rica ediyoruz ki bu neviden raporlarda varsa düzeltme, kurum yapılan yanlış ya da noksanı düzeltmişse bunları mutlaka kayda almak lazım ki bir haksızlık orta yere çıkmasın. Bunu da özellikle burada kayda geçiyorum.

Ve Meclis Başkanımıza hususen yasa tekliflerinin Külliye hazırladığını, onların diliyle sarayda hazırlandığını, buraya dikte edildiğini söylüyorlar. Değerli Başkanım, biz burada kanun görüşmelerinde bu mevzuu onlarca defa konuştuk, kendileri de biliyorlar, bizatihi şahitler ki şurada milletvekilleri gelip o kanunları yaparken çok ciddi emek veriyorlar. Yakın zamanda Uğur Aydemir kardeşim, Vergi Usul Kanunu'yla ilgili günlerce... Erol Hocam, hep beraber takip etmedik mi, gördük. Öyleyse yazık günah değil mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, süreniz dolmuştur, toparlarsanız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Yani, milletvekillerini bu neviden bir suçlamaya muhatap kılmak, hele hele Sayın Cumhurbaşkanımıza dönük suçlayıcı bir tavır ve ezberleri dillendirmek hiç kimseye bir şey kazandırmaz.

Değerli Başkanım, bizde “Ya, günahını alma.” derler. Niye? Hak etmediği şekilde gıyabında konuşursanız, günahını almış olursunuz. Ben de diyorum ki: Vallahi, Sayın Cumhurbaşkanımız hiçbir şey yapmasa şu alınan günahlardan dolayı cennetin tam göbeğinde oturur.

Hepinize saygı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir, sağ olun.

Suzan Hanım siz söz mü istediniz?

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kısa bir söz veriyorum, sonra Necdet Bey'e söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Sayın Başkan, bu tutanaktaki tutumunuzla ilgili özür dilemenizden dolayı -iyi bir davranıştı- teşekkür ediyorum.

Yalnız, içerik olarak da ben, iktidara yönelik bir eleştiri yaptım, asla hakaret içeren bir konum yoktu. Bu konudaki şeyi de kabul etmiyorum ve son olarak da söyleyene değil, söyletene bakmak lazım diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/282) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Türkiye Büyük Millet Meclisi (Devam)

b)Kamu Denetçiliği Kurumu (Devam)

c)Sayıştay (Devam)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Necdet İpekyüz, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

En son konuşmacı oldum. Aslında, ben Sayın Şeref Malkoç'u bekliyordum, o da diğer tarafta, Genel Kurulda.

Konuşmama başlamadan önce... Aslında, biraz önce hiç istemediğimiz bir olayla karşı karşıya kaldık. Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihi uzun süreyle ele almıyor, Birinci Meclisten beri almıyor; nitekim geçen yıl 100'üncü yılını kutladık ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde alınan kararların bir kısmı hem Türkiye tarihinde hem dünya tarihinde ileride birçok konu ele alınıp incelenecek. Çok önemli kararlar alınmış, bazen de hiç istenmeyen olaylar yaşanmış ve Ömer Faruk Gergerlioğlu olayı -arkadaşımızın ismini bilerek söylüyorum- kendi ismi dışında, değil bugün yarın değil, yüz yıl sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihi ele alındığında ele alınacak, Belki de bir kara leke olarak anılacak. Çünkü neden? Okundu, bitti, tekrar Anayasa Mahkemesi aynı kararı geçirip getirdi. Bazı şeyler de bizim arkadaşlarımız, sabahleyin Sayın Orhan Bey de söyledi, birçok arkadaşımız, iktidardaki arkadaşlarımız söyledi; dinlemek, dil çok önemli. Devlet kültüründe, iktidar kültüründe en önemli şey de sakin bir şekilde dinlemek, o erdemliliği göstermek; o da büyük bir lütuftur. Yani az önce mesela, Cevdet Bey kendi konuşmasını tutanaklardan alıp düzelttiğinde hepimizi de çok memnun etti. Dönem dönem kendimizi kontrol edemeyebiliriz.

Bu olayın, yaşanan olayın birçok kısmı da tartışıldı. Daha önce mesela, dokunulmazlık süreci gündeme gelmeden önce de sizlerle görüşülmüştü "Bir formül bulunabilir mi?" diye ve süreç işledi. Fakat bazı şeylerin de unutulmaması lazım. Sizin arkadaşımızı niçin dinlemeniz lazımdı? Arkadaşlar, bu Parlamentoda bizimle beraber yemin etmiş bir arkadaşımız doksan altı gün tek başına -feryat etmemize rağmen, kendisi çılgın atmasına rağmen- cezaevinde kaldı, tek başına, doksan altı gün ve hukuka olan inancını yitirmedi. O süreçte de hep "Adalet istiyorum." dedi. Sizin partideki meşhur ilk kelimeyi "Adalet istiyorum ve inanıyorum." ve o şekilde "Adalet nöbeti tutuyorum." dedi, hatta cezaevindeyken de "Adalet nöbetimi burada sürdürüyorum." dedi. Ne oldu? Okundu, paldır küldür okundu, bitti; Mecliste çok büyük kargaşa da çıkabilirdi. Biz Genel Kuruldaydık, biraz orada oturduk, arkadaşımızı yalnız bırakmadık. Sonra, Meclisin selameti, Meclisin gidişatı açısından Genel Kurulda değil de grup odasına beraber yürüdük, grup odasında adalet nöbetini devam ettirmesi için ve o dönemde de Meclis yönetimiyle de görüşmeler sürdürülüyordu. Biz oraya geldiğimizde, yolda yürürken... Arkadaşlar, hepimiz seçilmişiz, neyin ne olduğunu çok iyi biliyoruz ve o geçen süreçte iyi ki biz kendi telefonlarımızla kameralara çektik, çekerken birileri -sabahleyin nasıl ki pijamayla aldığı ve unutulmaması gereken tesadüf burada- Ankara Milletvekilimiz Filiz Kerestecioğlu'nun kapısını kilitliyor, polisler kapıyı kilitliyorlar Sayın Başkan, kapıyı kilitliyorlar üstüne. Bir milletvekilinin kapısını kilitliyorlar ki çıkmasın diye ve Gergerlioğlu'nun koluna giriyorlar sahte bir tutanakla. Tutanakta ne yazıyor? Yolda yürürken "... " diye slogan atmış. Ya Ömer Faruk Gergerlioğlu bunu bilmez mi, onunla beraber olanlar bilmez mi? Nitekim şu anda 10 polis hakkında bir soruşturma yürütülüyor. Asıl terörize edilen olay budur; asıl terörize edilen olay halkı kıskırtmak, böyle tahriklere getirmek, sahte işleri düzeltmektir ve bunu bir hamasetle, haklı bir şeye dönüştürmek tümüyle en büyük haksızlıktır. Bu olayın unutulmaması lazım, bu olay belki de alınan kararlarla beraber bizim bir daha aynı hatayı tekrarlamamız için bize ders olması lazım. Evet, dinlemek lazım, bu da böyle bir şey. Buna ben bir nokta koymak istiyorum.

*Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Gelelim Meclise. Meclisle ilgili, aslında, arkadaşlarımız hep söylüyorlar yani dün de söyledim, bugün de söylemek istiyorum. Nedir olay? Adalet ve Kalkınma Partisi kurulduğunda hep diyorsunuz ya “Yirmi yıldır iktidardayız.” On dört ay, on beş gün muhalefet süreciniz var, Mecliste 6’ncı parti olarak muhalefet etmişsiniz. On dört ay, on beş gün ve ben baktım, neler neler yapmışsınız o dönem? Sayın Başkan, tabii, o dönemin bir özelliği var. O da ne? O dönem bakanlar geliyordu, biz soru soruyorduk -biz demeyelim de- bizden önceki vekiller soru soruyordu; bakanlar anında cevap verebiliyordu. Şu anda öyle bir şart olmadığı için daha çok yazılı soru soruyoruz ve o dönem 6’ncı parti, Adalet ve Kalkınma Partisi Anavatan - DSP ve MHP koalisyonundaki soru soruların yüzde 95’ine yanıt almış, yüzde 95’ine, kaldığımız o kadar sürede, muhalefet ettiğinizde. Ve ne demişsiniz? “Olağanüstü hal kaldırılmalıdır, demokrasinin önü açılmalıdır.” Ne demişsiniz? “İfade özgürlüğü olmalıdır.” Ne demişsiniz? “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına uyulması lazım.” Ne demişsiniz? “Basın özgürlüğü.” Ya şu anda cezaevlerinde gazeteciden geçilmiyor, düşünceyi ifade özgürlüğü yok. “Kadın hakları.” demişsiniz; ya ilk geldiğinizde “kadın hakları” diye bakanlık kurduunuz, şimdi “kadın” kelimesini anmayıp “bayan” deyip duruyorsunuz. Ve geldik, siyasi ahlak komisyonuyla ilgili bir komisyon kurmuşsunuz, “Yolsuzluklarla ilgili mücadele.” demişsiniz ve inanmayacaksınız -ben Batman Vekiliyim- her yerel yönetime, özellikle petrol üretilen yerlerde belediyelere yüzde 2, özel idarelere yüzde 1 ek gelir verilmesi gerektiğini söylemişsiniz o gelirlerden. Ya, şimdi siz kayyum atıyorsunuz. O dönemdeki yani muhalefet ettiğiniz dönemdeki konuştuğunuz şeyleri... Şöyle düşünüyorum ben: Statü ele gelince en büyük statükocu oluyorsunuz, statüko karşıtlığı yaparken statükonun kendisine dönüşmek tehlikeli bir gidiştir ve bu gidişat doğru değildir; o yüzden muhalefeti sürekli dinlemek lazım.

Sayıştayla ilgili konuşmayacağım ama şunu da hatırlatayım: Yani hep söyleniyordu ya “‘Sessiz devrim’ ‘sessiz devrim’ Türkiye’de hiç konuşulmayan şeyleri biz sessizce yerine getirdik.” şu anda sesli sesli çığnıyorsunuz, çığneniyor.

Bütçeyle ilgili... Sayın Başkan, -artık dışarıda da konuşulmuyor- Meclisin saygınlığını korumamız lazım, milletvekillerinin saygınlığını korumamız lazım. Bunu yapmadığımız sürece -yarın bu makamlar değişebilir, kişiler değişebilir- hiçbir şeyi elde edemeyiz.

Konuşmamın son kısmı, uzatmayayım, aslında daha da vardı Meclisle ilgili söyleyeceklerim ama... Geçen yıl da söylemiştim, sizin başardığınız ve takdir ettiğimiz şeylerden biri Kürtçeyle ilgili... Meclis albümünü açarsanız -teker teker milletvekilleri beyanda bulunmuşlar- Kürtçe diye görünüyor ama niçin Mecliste Kürtçeyle ilgili bir düzenleme yok? Niçin bir şey yapılmıyor? Bir tercüman alsanız; bir yığın mezun var, en azından biz derdik ki Sayın Şentop döneminde 5 Kürtçe tercümanı alınmış. Bu da mı yapılamıyor? İngilizce var, Almanca, Fransızca var; bu ülkede konuşuyoruz, TRT Kurdi yayın yapıyor, sizin haberlerinizi veriyor; bunu yapalım.

Şimdi, gelelim Sayın Şeref Malkoç meselesine -Şeref Malkoç demiyorum, kamu denetimi konusuna- kendisine de kuruma da saygım sonsuz ama biz eleştirmek zorundayız.

Kamu Denetçiliği Kurumu... Ya, siz denetlemiyorsunuz, denetlemiş olsanız Türkiye’de en çok konuşulan konularla ilgili işlem yaparsınız. Kitaba da baktığımızda yani hukuktan, hakkaniyetten söz ediliyor ve insan haklarından söz ediliyor. Bu ilk çıktığında herkes ne biçim övünmüştü, ombudsmanlık gelecek, kamu denetlenecek, bundan sonra yararlı olacak. Önlemekle ilgili, eğitimle ilgili hiçbir şey yapmıyorsunuz.

Şimdi, Sayın Başkan dedi ki: “Biz Mardin’e gittik, Siirt’e gittik, Batman’a gittik, Diyarbakır’a gittik.” Peki bu kentlerin seçilmiş milletvekilleri yok mu, yok mu? Burada da diyor ki: “En başta seçilmişler, kanaat önderleri, demokratik kitle örgütleriyle yapacağız.” Ve Adalet ve Kalkınma Partisinin

il başkanı yanında otururken o kentin 4 vekili yanında oturmuyor. Gitmeyebilir, nezaketen denir ki: “Biz gidiyoruz, o kentin sorunları nedir, kamuyla ilgili ne konuşabiliriz?” Ben derdim ki -dün de burada dile getirdim- ya Batman’da elektrik borcu nedeniyle haksız bir şekilde suları kesiliyor, Mardin’de sabıka kaydı yerine DEDAŞ kâğıdı isteniyor. Edirne’de cezaevinde olan kişinin evi Diyarbakır’da. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Selçuk Mızraklı Kayseri’de, Bünyan’da; eşi Diyarbakır’da ve pandemi kısıtlamalarında eşinin yanına gidemiyordu; bunu derdim ombudsmana. Ama bunu dinlemiyorsa, orada gidip birileriyle fotoğraf çekip ve nezaketen de olsa insan hakları kurumlarıyla ilgili, demokratik kitle örgütleriyle ilgili, kamuyla ilgili konuşsa ne olur?

Şimdi, daha çok konuşacağım ne? Bir de Batman’a gittiğinde şöyle bir konuşma yapıyor: “Biz milletvekili olduğumuz dönemde, geçmişte Batman Üniversitesinde...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İpekyüz, süreniz doldu, tamamlarsanız çok sevinirim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Çok sevinirim Sevgili Başkan, teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. Fırsat verirsiniz bu konuya değinmeyi istiyorum.

Diyor ki: “Biz milletvekiliyken Batman’a geldiğimizde, bölgeye geldiğimizde arabaya kaset koyduğumuzda etrafa bakıyorduk acaba bir güvenlikçi var mı? Bir Kürtçe parça dinlersek başımıza bir şey gelir mi?” Bunu Sayın Malkoç söylüyor. İyi de Sayın Malkoç, sizin Batman’da oturduğunuz Vali Kürtçe tabelalarını indiriyor; sizin Mardin’de oturduğunuz Vali Kızıltepe’de Kürtçe broşür, aşı broşürü dağıtılmasını engelliyor; sizin beraber olduğunuz, gittiğiniz kişiler aynı zamanda kayyum koltuğu nedeniyle seçilmiş insanların koltuğunda oturuyor; sizin hâlâ Kamu Denetçiliği Kurumunun sayfasında İngilizce var, Kürtçe başlık yok. Bir tane Kürtçe broşür çıkartın, ben sizi alkışlayayım. Böyle mi denetim olur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan, bitiriyorum.

15 günde bir yasaklar uzatılıyor, Van’da, Batman’da, 15 günde bir, kes kopyala; Kamu Denetçiliği Kurumu sesini çıkarmıyor, böyle denetim olmaz. Bu, kamunun yaptığı uygulamalara, haksızlıklara destek olmaktır, bunu yapmadığımız sürece saygınlığınız olmaz; sizlere de yazık ülkeye de yazık.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyonumuzu teşrif eden, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızdan 2 arkadaşımız kaldı, onlara söz vereceğim.

Sayın Özcan Purçu, Cumhuriyet Halk Partisinden.

Buyurun Sayın Purçu.

Süreniz beş dakikadır.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) - Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanım, Sayıştay Başkanım, kıymetli bürokratlarımız, sevgili arkadaşlarım; hepinize iyi akşamlar diliyorum.

Ben Ombudsmanlık kurumuyla ilgili konuşmak istiyorum. Ombudsmanlık, Kamu Denetçiliği Kurumu ama geçen hafta Avrupa Birliği ilerleme raporu yayınlandı, Avrupa Birliği ilerleme raporunda Ombudsmanlıkla ilgili bir açıklama var, bu açıklamada Türkiye’deki Ombudsmanlık kurumunun görevini yapmadığı, ismiyle ilgili çalışma yapılmadığı yazıyor. Özellikle bu konuda şöyle bir cümle var, onu da okumak istiyorum: “Ombudsman ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Romanların entegrasyonu konusunda spesifik bir çalışma yapmamıştır.” Şimdi, bunu niye söylüyorum? Türkiye’de binlerce yıldan beri bu Anadolu topraklarında yaşamış kadim bir toplum, Roman vatandaşlarımız

maalesef Türkiye'nin, maalesef devletimizin aşağı yukarı hiçbir kurumunda kimlik alımları dışında yer almıyor, sadece biz kimliklerimizi alıyoruz. Mahallelerimiz gettolaşmış, efendim, sosyal açıdan ciddi sorunlarımız var; ekonomik açıdan, eğitim açısından, barınma açısından ciddi sorunlarımız var ve yoksulluğu iliklerimize kadar hissediyoruz, çocuklarımız eğitim hakkından faydalanamıyor, kadınlarımızın yüzde 60'a yakını okuma yazma bilmiyor, erken yaşta evliliklerimiz had safhada, istihdam oranımız, maalesef, yüzde 3'lerde, kayıt dışı işsizlik yüzde 97'lerde, üniversite mezunu oranımız binde 2'lerde... Her zaman bunu söylüyorum, üzülerek söylüyorum, keşke bu konuşmayı birçok komisyonunda yapmasam. Niye bunu söylüyorum, niye bunu söylüyorum? Maalesef, bu tür komisyonlarda bugüne kadar hiç sözümüz olmadı, özellikle konuşma alıyorum ki kayıtlara geçsin, gerçekten bu çok önemli. Varmışız da yokmuşuz gibi, 7 milyona yakın Roman vatandaşı var, varmışız da yokmuşuz gibi.

Bakın, şunu söyleyeyim, Avrupa Birliğinin en büyük sorunu Roman, Romanlar maalesef, en büyük sorunu. Aday bir ülke olarak Türkiye'de de 7 milyona yakın Roman vatandaşı var ama Avrupa Birliği uyum yasalarıyla, Avrupa Komisyonu'yla, maalesef, bu konuyu yürütemiyoruz, bunların içerisinde de Ombudsmanlık geliyor. Türkiye'deki Ombudsmanlık maalesef Avrupa Birliği kriterlerine de uygun değil. Neden uygun değil, hemen söyleyeyim size: Avrupa Birliğindeki Ombudsmanlıkta resen çalışma yapıyor Ombudsmanlıklar, Türkiye'de yapmıyor. Yine aynı şekilde, yargı yoluna gidebiliyor ama Türkiye'de Ombudsmanlık sistemi yargı yoluna gidemiyor, tavsiyeden başka, tavsiye kararından başka Türkiye'deki Ombudsmanlığın hiçbir yaptırımını yok ve ara bulucu, onu da yapabilirse, karşı taraf kabul ederse çünkü buna yasalar uygun değil, Anayasa uygun değil. Dolayısıyla burada şimdi bu yıl 46 milyon lira Ombudsmanlık kurumuna bütçe düşünülüyor ve biz bu Ombudsmanlık kurumunu Avrupa Birliği kriterlerine uyduramazsak, Ombudsmanlık kurumunu güçlendiremezsek, resen çalışma yapmasını sağlamazsak bu bütçeyi niye ayırıyoruz? Çünkü işe yaramayacak, tavsiye niteliğinde bir karar, kanunen etkili değil, bunu niye yapıyoruz? Onun için, Türkiye'deki Ombudsmanlık kurumunun Avrupa Birliği kriterlerine de uygun olması lazım ki bütçe ayırılım ve ona göre de yaptırım olsun.

Ayrıca, yine Avrupa Komisyonu raporuna göre, bu yılki ilerleme raporuna göre, maalesef, Türkiye'de Hükûmetin yapmış olduğu Roman Vatandaşlara Yönelik Strateji Belgesi ve Eylem Planı çok yetersiz görülüyor, hiçbir kurumda hiçbir ilerleme kaydedilemedi, özellikle çocuk hakları ve kadın hakları konusunda, hiçbir kurumda, hiçbir iyileştirici çalışma yapılmamış çünkü çocuk baştan ölü doğmuş çünkü Hükûmetin yapmış olduğu Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda bütçe yok. 26 ülkede, şu an Avrupa Birliği sınırları içerisindeki 26 ülkede Roman Strateji Belgesi ve Eylem Planı uygulanıyor, 26 ülkenin sadece bir ülkesinde bütçe yok; o da Türkiye. Neden? Bakın, tavsiye niteliğindeki bir kuruma dahi -çok önemli bir kurum aslında- 46 milyon lira ayırıyoruz ama Hükûmetin Avrupa Komisyonu'yla, Avrupa Birliğiyle, Avrupa Konseyiyle imzalamış olduğu kriterlere uygun Roman Strateji Belgesi ve Eylem Planı'na bir kuruş bütçe ayırmıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Purçu, süreniz dolmuştur.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aziz Aydınlık...

AZİZ AYDINLIK (Şanlıurfa) – Talebim yoktur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Talebini geri çekti. Bu durumda tamamlamış olduk, başka söz talebi yok gördüğüm kadarıyla.

Değerli hazırun, bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır. Söz alıp katkıda bulunan bütün milletvekillerine teşekkür ediyoruz.

Şimdi soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Komisyon üyelerimiz için on dakika, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım. Ardından sırasıyla Sayın Meclis Başkanımız ve ilgili kurum başkanlarına soruları cevaplamaları için söz vereceğim.

İlk söz Sayın Paylan'ın.

Buyurun Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Meclis Başkanım, sorularımızı aslında konuşmalarımızda sorduk ama yani onları not almışsınızdır mutlaka. Bir iki konunun altını çizmek istiyorum: Özellikle, bu “eşit işe eşit ücret” meselesiyle ilgili lütfen, Meclis emekçilerini rahatlatacak bir açıklama sizden bekliyoruz. Stenograflarımızın sorunları size ulaşmıştır, tekrar etmeyeyim. Buradaki bütün emekçilerimizi rahatlatacak ve çalışmada adaletini sağlayacak bir açıklama sizden bekliyoruz.

İkinci sorum Sayın Başkanım: Şu 10 bin dolar meselesi havada kaldı. 10 bin dolar alan milletvekili meselesi havada kaldı, bununla ilgili yeni bir girişimde bulundunuz mu? Lütfen hiçbir soruya cevap vermezseniz bile buna cevap verin çünkü bu hepimizi rahatsız eden bir konu, bu 10 bin dolar alan milletvekili kimdir meselesi Sayın Başkanım.

Bir de bu Dışişleri Komisyonunun, özellikle konuşmamda vurgulamıştım yani size Komisyon Başkanı bu anlamda topu atmış oldu ve sizin iradenizle olduğunu söyledi. Özellikle bu yurt dışı gezilerde HDP'lilerin çağrılmaması meselesiyle ilgili irade sizin iradeniz midir, yoksa Komisyon Başkanının iradesi midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi konuşmalardaki sorulara ilave olarak da birkaç tane soru sormak istiyorum. Bir tanesi: 2020 yılında Meclisin verdiği bütçe ödeneklerinin 108 milyar lira üzerinde, 2021 yılında da 160 milyar lira üzerinde harcama yapıldı ve yapılacak, bunu beyan ediyor yürütme organı bize. Sayın Başkana şunu sormak istiyorum: Bunu Meclisin bütçe hakkının ihlali olarak değerlendiriyor musunuz? Bunların olmaması için ne tür çaba göstereceksiniz? Çünkü, 5018 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesi çok net bir şekilde ilave bir ihtiyaç olması durumunda ek bütçe kanununun çıkarılması gerektiğini söylüyor. Burada kanun da ihlal ediliyor, bu konuyla ilgili değerlendirmesini almak istiyorum.

Yine, bunun belki bir devamı mahiyeti olarak Sayıştay da bu konuyu eleştiriyor. Yedek ödenek tertibi tamamen böyle bir istasyon gibi kullanılıyor. Örnek olsun diye söylüyorum, 2020 yılında, başlangıçta sadece 3,7 milyar lira yedek ödenekten para konulmuş ancak yıl içerisinde yapılan aktarmalar oradan gelip oradan başka kurumlara aktarmalarla 96 milyar liraya kadar buradaki ödenek çıkmış. Yedek ödeneğin miktarı o kadar artmış ve bütçeyi aslında etkisiz bir hâle getiriyor. Bunu da hem Sayıştay nasıl değerlendiriyor hem de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak siz bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yine, Sayıştay denetim raporlarında görüyoruz ki -kanun hükmü aslında, Sayıştay Kanunu'na göre, 6085'e göre her kamu kurumu Sayıştaya istediği bilgileri vermek durumunda- bilgi vermeyen kurum ve bürokratlar var. Sayıştay raporları dolayısıyla denetimsiz birtakım alanlar oluşuyor veya denetlenmiş birtakım bulgular var ancak bunlardan sonuç alınmadığını da görüyoruz. Sayıştay raporlarının daha fazla sonuç doğurabilmesi için ne yapılması gerekir?

Dördüncü sorum: Varlık Fonunun Sayıştay denetimi dışına çıkarılmış olmasını nasıl değerlendiriyoruz? Yine hem Parlamento açısından hem de Sayıştay açısından. Bir tane de mesela, Sayıştayın TMSF'ye ilişkin bir bulgusunu paylaşmak istiyorum, çok kısa bir şekilde. Borçlu bir banka var, borçlu bir grup var. Şimdi, öyle bir işlem yapılıyor ki borç miktarı 1 milyar 563 milyon dolar, bir süre sonra bir tahsilat yapılıyor, borçlu olan gruptan 232,7 milyon dolarlık tahsilat yapılıyor. TMSF'nin şöyle bir yetkisi var: Borç tahsilatını kolaylaştırmak için belli iskonto yapabiliyor ona. Şimdi, öyle bir işlem yapılıyor ki tahsilat var, borçtan tahsilat düşüp kalan miktar üzerinden yüzde 50 iskonto yapmak yerine -ki tahsilat da önce yapılmış olmasına rağmen- borçtan yüzde 50 iskonto yapılıyor, ondan sonra iskonto edilmiş miktar üzerinden o tahsilat düşülüyor. Sadece bu kalemden 116 milyon dolar bir kamu kaybı var, bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Turan Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, Sayıştayla alakalı önceki dönem yöneticilerin beyanları var, diyorlar ki: "Eskiden raporlar, birer hesap mahkemesi sayılan Sayıştay dairelerinde yargılanır, sorumlular hakkında zimmet, tazmin ya da beraat kararı verilirdi. Sorumluların yasaya aykırı olarak oluşturmuş olduğu tablo, sorumluluk tipine bakılmaksızın ödettilmesi yoluna gidilirdi." diyorlar. Şimdi, birçok tespit var, Sayıştayın dosyalarda birçok tespiti var...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Epeyce söz isteyen var, kısa sorabilirsek çok memnun olurum, herkese fırsat olması için.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Mesela, İstanbul Havalimanı'nı işleten 5 müteahhit, inşasıyla yükümlü oldukları 3 metro durağını bitirmeyince yeni ihale yapılıyor. O yeni ihaleye, bu 5 müteahhidin içerisinde 3'ü yeniden konsorsiyum yaparak giriyorlar ve 82 milyon liralık bir kamu zararı oluşuyor bu arada. Bu 3'lü konsorsiyum, işi yaparken paralarını alacaklar ama içinde buldukları 5'li müteahhitlik firması da yirmi beş yıl sonra bunu faizsiz olarak idareye ödeyecek. Ya bu "Yağma Hasan'ın böreği midir?" Bunun ne zimmeti ne şuyu ne buyu olmaksızın böyle bir yolda Türkiye Cumhuriyeti ilerleyebilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Necdet Bey, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) - Az önce de sordum, özellikle Sayıştay raporlarında, geçmiş dönemde, biz geçen yıl da konuşmuştuk, kayyumla yönetilen belediyelerdeki yolsuzluklar manşet manşet her yerde. Şu anda kayyum olan yerlerde denetimler devam ediyor mu, etmiyor mu, herhangi bir usulsüzlük var mı?

Bir diğeri: Türkiye'de artık ayyuka çıkmış, dış denetim raporlarında da var. Üniversitelerde akademik kadroya neredeyse isim verilerek atamalar yapılıyor. Bu konuda herhangi bir işlem var mı, yok mu? Özellikle son günlerde kimi kurumlara, kimi vakıflara rastgele kurumlardan yardım yapılmakta. Bu kurumlara özgü bir çalışma yapılmakta mıdır, yapılmamakta mıdır?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmuş Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Ben de Sayıştay Başkanına sormak istiyorum: Şu an da Sayıştayda görülmekte olan herhangi bir zimmet davası veya kamu zararı davası var mı, varsa bununla ilgili olarak detaylı bilgi verebilir misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Filiz Kerestecioğlu Demir...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) - Kamu Denetçiliğine bir sorum olacak. Bugün de Denizli’de bir kadın öldürüldü; Şebnem Şirin. İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmaması sebebiyle açığa çıkan hak ihlallerine dair bir rapor hazırlamayı düşünüyor musunuz? Kaç kez Adalet Bakanlığıyla cezaevlerindeki sorunlar için bir araya geldiniz? Sağlık Bakanlığıyla sağlık çalışanlarının çalışma koşulları hakkında görüştünüz mü? Ve son olarak işkence vakalarıyla ilgili İçişleri Bakanlığıyla kaç kez görüştünüz, ne gibi tavsiyeleriniz oldu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Fikret Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, Anayasa’mızın 98’inci maddesi “Milletvekillerinin yazılı soru önergeleri en geç on beş gün içinde cevaplanır.” der. Sayın bakanların, soru önergelerini bu süre içinde cevaplamamaları bir anayasal suç mudur? Milletvekilinin denetim görevini engellemiş oluyorlar, dolayısıyla bir anayasa profesörü olarak sizin bu konudaki yorumunuzu almak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ombudsman Başkanlığına soruyorum: Yapmadığımız faaliyetlerle ilgili halka döndüm, “Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurularınızın sonucu ne oldu?” dedim. Yüzlerce başvuruda idarenin yaptıklarını tasvip ettiğinizi ve bir şey yapmadığımı gördüm. Helikopterden atılan Kürt köylüsünü araştırdınız mı? Hayır. Kaçırılan insanları, işkence edilen insanları araştırdınız mı? Hayır. Cezaevlerindeki ihlalleri araştırdınız mı? Hayır. KHK’yle atılan insanların engelli çocuklarının engelli aylıklarının kesilmesini araştırdınız mı? Hayır. “Efendim, resen başvuru yetkimiz yok.” diyorsunuz ama hemen Azerbaycan’a ve diğer meselelere kendi kararınızla başvurabiliyorsunuz. Siz Ombudsmansınız, “halkın avukatı” anlamına gelir ombudsmanlık ama siz halkın avukatı değilsiniz, siz iktidarın avukatısınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – 2 arkadaşımız daha var, süremiz bitmek üzere.

Sayın Abdurrahman Tutdere, buyurun.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sorum Kamu Denetçiliği Kurumuna.

1 Ocak 2020 tarihinden bugüne kadar kuruma ne kadar müracaat yapıldı? Bu müracaatları konularına göre tasnif edersek ilk 10 sırada hangi konular var?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Suzan Şahin, buyurun.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Teşekkür ederim.

Mecliste görev yapan danışmanlar sözleşmeli personel statüsünde görev yapmakta ve sözleşmeleri gereği danışmanlara çalışma gün ve saatleri dışında çalışmaları için ayrıca bir ücret ödenmediği gibi İşsizlik Fonu'ndan da yararlanamamaktadırlar. Kamu ve özel sektörde çalışanlara kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı, ikramiye ödenirken açıktan sözleşmeli personele bu ödemeler yapılmayarak eşitsizlik yaratılmaktadır. Meclisteki diğer personele verilen yıllık elbise hakkı, ulaşım yardımı, yemek yardımı gibi yardımlar açıktan sözleşmeli personele ödenmemektedir. Bu haklar konusunda tüm personelin eşit hak sahibi olacağı bir düzenleme neden yapılmamaktadır? 1475 sayılı Yasa'nın 14'üncü maddesinde düzenlenen kıdem tazminatı hakkının paralelinde bir düzenlemeyle başka hiçbir sosyal güvencesi bulunmayan açıktan sözleşmeli personele kıdem tazminatının 2 katı tutarında iş sonu tazminatı ödenmesi yönünde bir tasarrufunuz olacak mı? Hukuka ve uluslararası çalışma koşullarına aykırı biçimde danışmanların istihdam edildiğinden kaynaklı yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nda değişiklikler yapmayı düşünüyor musunuz?

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu üyesi bir kadın milletvekili olarak sormak istiyorum: Şikâyet üzerine başvuru almak yerine birçok ülke örneğinde olduğu gibi özellikle kadın ve çocuk hakları konularında resen kamu denetçilerinin müdahalede bulunabileceği bir sistem neden oluşturulmuyor? Kadın, çocuk, engelli haklarının hepsi tek bir kamu denetçisinde toplanıyor. Bu kadar farklı alanların bir denetçide toplanması sonuç almayı zorlaştırıyor. Farklı konularda farklı uzman denetçiler olması konusunda bir çalışma yapmak sizce de doğru değil midir?

Kestiğiniz süreyi verdiniz, teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Evet, böylece sorular bitmiştir.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Meclis Başkanımız Sayın Mustafa Şentop'a söz veriyorum.

Sayın Şentop, buyurun lütfen.

Süreniz otuz dakikadır, gerekirse uzatabiliriz tabii. Söylememe gerek yok, bazı soruları yazılı cevaplama imkânınız var ama hazır cevaplayabileceklerinizi burada cevaplırsanız çok memnun oluruz elbette, mümkünse de soru soran arkadaşlarımıza da referans verebilerseniz memnun oluruz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkanı, değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım; tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, konuşmalar arasında da birçok konu değerlendirildi ve birçok soru soruldu. Ben onları not aldım, onlar da bu soru sorma faaliyetine dâhil. Ben, tabii, belli bir sıra dâhilinde, aslında konuşma sırasını dikkate alarak bunları düzenledim, bazı sorular zaten mükerreren farklı arkadaşlar tarafından da sorulduğu için onları da tek bir cevapta cevaplamış olacağız.

Öncelikle Fikret Bey'in sormuş olduğu Meclis Başkanının Cumhurbaşkanına vekâlet etmesiyle ilgili sorudan başlayalım: Bu, parlamenter sistemde mümkün olan bir durumdur. Cumhurbaşkanına Meclis Başkanı parlamenter sistemlerde vekâlet eder ancak başkanlık sistemlerinde Meclis Başkanının başkana vekâlet etmesi söz konusu değil çünkü sert kuvvetler ayrılığının olduğu bir sistem başkanlık sistemi. Burada Cumhurbaşkanına ancak ya Cumhurbaşkanı Yardımcısı veyahut Kabinesindeki bakanlardan vekâlet verdiği birisi veyahut da... Bazı başkanlık sistemlerinde yine bir nevi Cumhurbaşkanı Yardımcısı gibi olan başbakanlar -parlamenter sistemdeki başbakanlardan farklı olarak-

vekâlet ediyor ama başkanlık sistemlerinin hiçbirinde de zaten yani sistemin kendi paradigmasına aykırı bir durum olduğu için böyle bir şey mümkün değil. Doğru olan, bu sistem içerisinde, Cumhurbaşkanı Yardımcısının vekâlet etmesidir.

Değerli arkadaşlar, sabahleyin Sayın Altay'ın milletvekili sorumsuzluğuyla ilgili bahsettiği bir husus var, bu konuya bir açıklık getirmek isterim. Milletvekili sorumsuzluğu Anayasa'nın 83'üncü maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Yani sorumsuzluktan kastettiğimiz şey şudur: "Dokunulmazlık" başlığı ama birinci fıkra sorumsuzluktur. Sorumsuzluktan kastettiğimiz şey, milletvekilinin sözlerinden dolayı, oylarından dolayı mutlak manada sorumsuz olması yani hiçbir zaman, milletvekilliği sona erdikten sonra da yargılanamıyor, soruşturulamıyor olmasıdır. Bu konuyla ilgili, ilgili fıkrada iki husus düzenleniyor yani milletvekili sorumsuzluğunun söz konusu olabilmesi için iki şartın gerçekleşmesi lazım. Bunlardan birincisi, Meclis çalışmalarına ilgili olması; ikincisi de sorumsuzluk konusu olan fiilin -fiili burada sözlük anlamıyla söylüyorum, eylem anlamında değil- bir söz veya düşünce açıklaması olması -yoksa bir davranış olarak bir hareketin, bir eylemin bu kapsamda, sorumsuzluk kapsamında olmadığını söylemek için bunu ifade ettim- Meclis çalışmaları sırasında işlenmiş olması sorumsuzluk için gerekiyor. Bu, aslında bu işi biraz fonksiyonel anlama alıyor yani Meclis, külliyeye içerisindeki herhangi bir yerde bir söz veya düşünce açıklamasından dolayı sorumsuzluk yoktur, Meclis çalışması olması gerekiyor. Meclis çalışması nedir? Genel Kurul, komisyon, parti grupları, Başkanlık Divanı, Danışma Kurulundaki çalışmalar. Dolayısıyla mekânla alakalı değil husus, yapılan işle alakalı. Mesela, o anlamda çok açık bir şekilde bunların dışında kalan, milletvekilinin şahsi çalışması mahiyetindekiler, mesela basın açıklamaları, basın toplantıları Meclis çalışması mahiyetinde olmadığını için bunlar sorumsuzluk kapsamında değildir.

Arkadaşlar, tabii, şöyle bir şey ifade edeyim, genelde hukukçular da bunu yapıyor: "Bu, Anayasa'ya aykırıdır, Anayasa'yı çiğnedi." falan. Bu çok toptancı bir görüştür. Anayasa'da geçici maddelerle beraber 198 madde var, 2 tane de geçici madde olarak teselsül ettirilememiş müstakil geçici madde var; 200 madde var Anayasa'da. 200 maddenin neresine aykırı, Anayasa'nın neresine aykırı? Ve o maddelerin her birinde ayrı fıkralar, ayrı cümleler var. Yani bir hukukçu müzakeresinde şu denir: 84'üncü maddenin şu fıkrası hatta şu cümle veya şu kavram, şu kelime üzerinden konuşulur. Öbürü toptancı usulü, götürür. "Anayasa'ya aykırı, 84'üncü maddeye aykırı..." 84'üncü maddede bir sürü fıkra var, bir sürü cümle var. Neresine, hangisine aykırı? Bunu söylemek lazım ki bunun üzerinden tartışalım. Bu birinci nokta.

İki nokta da -yine biraz, konuşmamdaki usule dair bunu söyleyeceğim- mesele şudur: Şahsi görüşlerimiz olabilir, bu şahsi görüşler birbirinden farklıdır, bunlarda anlaşmamız da imkânsızdır çoğu zaman fakat zaten kanunlar ve kurallar bunun için var. Benim dediğim olmasın, senin dediğin de olmasın, senin dediğin de olmasın. Ne olsun? Kural neyse o olsun. Dolayısıyla bizim şahsi görüşlerimizin... Burada, tabii ki siyasi anlamda bunları ifade edebiliriz ama aramızda ihtilaf olduğu zaman, mutabık değilsek, görüşlerde farklılık varsa yapacağımız şey kurala bakmaktır. Bu kural nedir ve bu kural nasıl anlaşılmalı, nasıl yorumlanmış diye ona bakmaktır. Bakın, burada -tavsiye ederim yani çoğunuzda olduğunu da düşünüyorum, hukukçularda bilhassa- Profesör Doktor Kemal Gözler'in "Türk Anayasa Hukuku" kitabı, Haziran 2021 4'üncü baskısı kitabın. Tabii, bu kitapta, size sayfa söylüyorum, 592 ve 593'te yasama sorumsuzluğunu inceliyor kendisi, bu 2 şartı orada koymuş. Birincisi "Fiil, Meclis çalışmaları sırasında işlenmiş olmalıdır." ve şurada, 593'teki paragrafta "Ancak milletvekillerinin yasama faaliyeti kapsamında olmayan faaliyetleri, örneğin, basın açıklamaları Meclis çatısı altında yapılsa bile yasama sorumsuzluğu kapsamında yer almazlar çünkü bunlar Meclis çalışması değildir." diyor. Uzunca açıklaması var altında, buna örnekler de vermiş son zamanlarda yaşanan olaylarla ilgili olarak. Dolayısıyla bakın, şunu söyleyebiliriz: Bir komisyon -ki komisyon çalışmaları Meclis

çalışmasıdır- Meclis çatısı altında olmayan Meclis kampüsü içerisinde de olmayan ama diyelim ki bir komisyon gitmiş, Van’da bir çalışma yapıyor, oradaki söz ve düşünce açıklamalarından dolayı da sorumsuzluk vardır çünkü Meclis çalışması yapılmaktadır, Meclis çatısı altında, kampüste olmasa bile bu, Meclis sorumsuzluğuna dâhildir. Bu bakımdan, bu konuda bir hassasiyetimiz var, onu ifade edeyim. Henüz bize Meclis sorumsuzluğu kapsamında değerlendirebileceğimiz bir fezleke gelmedi, biz bunu inceliyoruz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ümit Özdağ meselesi...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Basın toplantısı işte, sorumsuzluk kapsamında değil diyoruz ya, onu okudum. Bu örnek zaten şeyde de var, Gözler bu örneği vermiş, Ümit Özdağ örneğini; dâhil olmadığımı burada kendisi de ifade etmiş. Bu konudaki uygulama da bu şekildedir, bu, Meclis çalışması değildir. Bir Meclis çalışması olursa, bu Meclis çalışması, dediğim gibi, Meclis çatısı altında olmasa da sorumsuzluk kapsamındadır. Ama basın toplantıları milletvekilinin şahsi faaliyetidir, Meclis çalışması değildir, sorumsuzluk kapsamında değildir, benim de kanaatim böyle, başka hukukçuların kanaati de böyle. Tersini söyleyen varsa... Mesela, ayrıca, size şeyi de ifade edeyim isterseniz, bu sorumsuzlukla ilgili, Dönmezer, Sahir Erman da aynı kanaattedir burada, rahmetli Teziç’in görüşü de bu kanaattedir, onun açıklaması da var bu hususla ilgili.

Bir husus söyleyeceğim şimdi. Tabii, Sayın Cindoruk’un bu konudaki bir uygulamasından bahsetmişti Sayın Altay, bu aynen bizim söylediğimiz gibi bir konu. “Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığının, 6/11/1991 günü Türkiye Büyük Millet Meclisinin yemin oturumunda -Genel Kurulda gerçekleşen bir olaydan bahsediliyor- bazı sayın milletvekillerinin ileri sürdükleri söz ve düşünceleri esas alarak haklarında kovuşturma başlattığı belirtilmektedir.” diyor. Dolayısıyla Sayın Cindoruk’un iade ettiği fezlekeler Genel Kuruldaki bir sözden dolayı yapılan bir soruşturma. Dolayısıyla bu, tam manasıyla sorumsuzluk kapsamında olan bir husustur, bunun için iade etmiştir. Ama bunun dışında bahsettiğim gibi basın toplantıları dâhil olmak üzere bunların sorumsuzluk kapsamında olmadığını ifade etmek isterim.

Gelelim yine Sayın Altay’ın, Sayın Şener’in ve Sayın Bekaroğlu’nun ve daha sonra başka arkadaşların da bahsettiği bir konuya. Ama ona gelmeden önce... Şu milletvekilliğin düşürülmesiyle ilgili husus, onu anlatacağım ve benim söyleyeceğim yeni şeyler olacak o konuya dair, boyutlarını ifade etmek isterim.

Şunu, Meclis çalışanlarıyla ilgili husus... Burada, tabii, Meclis çalışanı arkadaşlarımızı çok tebrik ediyorum, çok iyi bir çalışma yürütmüşler, bunu anlıyorum, burada konuşan milletvekillerinin de dışarıdan gelenlerin de hepsi aşağı yukarı aynı hususları dile getirdiler.

Şimdi, orada, yalnız çok başka bir hususa değineceğim. Şimdi, burada, mesela, bunu çok iyi dile getiren -Sayın Tanal burada yok sanıyorum- Sayın Tanal’ın 455 kanun teklifi var, bunlar arasında Meclis personelinin özlük haklarına dair bir şey yok. Yine, kendisine söylemişim ama kendisi burada yok galiba, Sayın Saliha Sera Kadıgil Sütlü. Onun da 30 kanun teklifi var, onlar arasında da çalışanların özlük haklarıyla ilgili yok. Herkesi saymayacağım çünkü kanun teklifi verenlerin sayısı çok az, onları söyleyeceğim sadece. Mehmet Akif Hamzaçebi -ilk imza sahibi- ve Mustafa Sezgin Tanrıku’nun Mecliste çalışan milletvekili danışmanlarıyla ilgili bir kanun teklifi var. Sayın Meral Danış Beştaş’ın aynı şekilde, danışmanlarla ilgili bir kanun teklifi var. Bir de Sayın Süleyman Bülbül’ün, işsizlik sigortası bağlamında, Meclis çalışanlarıyla ilgili bir kanun teklifi var. Toplam 4 arkadaşımızın sadece 3 teklifi olmuş bu konuda. Teklif olursa belki daha...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “İşleme alacağız.” deseydiniz...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP - Ben işleme alıyorum hepsini. Başka konularda veriyorsunuz ama bunada vermemişsiniz ama olsun, bu önemli bir konu.

Şimdi, arkadaşlar “eşit işe eşit ücret” meselesi tabii, çok temel, genel bir ilke ama burada çok temel problemlerimiz var. Özellikle, milletvekili danışmanlarıyla ilgili, onu ifade edeyim, -ben kendileriyle de görüşüyorum zaman zaman- ayrı bir hüküm var, kıdem tazminatı konusunda özel bir hüküm var “Maaş dışında herhangi bir şey, hiçbir isim adı altında ödeme yapılamaz.” diye bir hüküm var, bir kanun hükmü bu. Tabii, başka kanunlar falan var, onlar genel kanun, bu özel kanun. Yani genel hüküm ile özel hüküm çatıştığı zaman özel hüküm uygulanır, genel hüküm uygulanmaz.

Milletvekili danışmanlarının işe giriş ve çıkış yaptırıldığına dair hususlar doğru değil. Bununla ilgili bir haber çıkmıştı, biz o haberi de tektip ettik, bu doğru değil. Şöyle bir durum var: Bütçede ödenekler yıllık olduğu için ödemeleri de biz aylık olarak, her ayın 15’inde yapıyoruz şimdi, Aralık 15’e geldiğimiz zaman bu ödemeyi yapacağımızda, diyelim ki şu anda, mesela 2021’in 15 Aralığına geldiğimizde 15 günlük ödeme yapabiliyoruz, 2021 bütçesinden yapacağımız için, Ocak 15’ine kadar olan kısmı ise 2022 bütçesinden ödediğimiz için, aralık-ocak maaşı diyelim, bu 2 taksitte verilmiş oluyor. Bu, dediğim gibi, bütçeden ödeme kapsamında teknik bir hususla alakalı. Yoksa, giriş-çıkış yapmamıza gerek yok çünkü giriş-çıkış sebebiyle kıdem tazminatı hakkını kaybetmiyor. Bu arkadaşlar, bu arkadaşlara kıdem tazminatı ödenmemesinin sebebi açık bir kanun hükmü. Ben, bunun yanlış olduğunu düşünüyorum kıdem tazminatı konusunda yani işten ayrıldıkları zaman bunun verilmesi lazım. Bununla ilgili İdari Teşkilat Kanunu’nda yapmayı düşündüğümüz düzenlemeler kapsamında bu da aklımızda, yaptığımız bir çalışma var, onu orada değerlendireceğiz. Fakat şu husus unutulmamalı: Tabii, milletvekilleri seçiliyor, Meclisin bir sonraki döneminde önemli ölçüde yenilenme oluyor. Yeni gelen milletvekillerinin o danışmanlarla çalışması... Onlar Meclis kadrosunda değil esasen, sözleşmeli ve dönemle bağlantılı olarak sözleşmeler yapıyor. Onların yeni gelen milletvekilleriyle çalışıp çalışmayacağını bilmiyoruz. Eğer, biz daimi bir kadro gibi bunu düşünecek olursak, o zaman bir sürü, seçim döneminden sonra, hiçbir işi olmayan Meclis danışmanları, Meclis kadrosunda bir kenarda, onlar da bir yığılma oluşturacak şekilde. Bu konunun farklı boyutlarıyla beraber değerlendirilmesi lazım. Buradaki şu husus önemli: Bu böyle bir kadro, bunu arzu eden, kabul eden arkadaşlar bu kadroya gelecek, kabul etmeyen: “Milletvekilinin görevi sona erdiğinde veya milletvekili benimle çalışmak istemediğinde ben bu işi bırakacağım.” Yani “Bunu bilerek bu sözleşmeyi imzalıyorum.” şeklinde gelecek. Kıdem tazminatı konusu bir haksızlık, doğru. Onun dediğim gibi Teşkilat Kanunu’nda düzeltilmesi lazım.

Bunun dışında, tabii, çok farklı kanun fıkralarına göre çalışan, statüye göre çalışan çalışanlarımız var. Ana husus, problem zaten buradan kaynaklanıyor. Bir tane çok temel problemimiz -Sayın Aksu bahsetti- 2012’de çıkan İdari Teşkilat Kanunu’ndan sonra aynı işi yapanlar ile o kanun öncesinde aynı işi yapanlar arasında -tabii Sayın Usta da bahsetti ondan- bir fark var yani önemli diyebileceğimiz bir fark var. Bu konuda, bizim ancak bir kanun değişikliğiyle bunu yapabilmemiz lazım. Ben, Meclis Başkanı olarak veya Başkanlık Divanı olarak yapılacak hususlarda adımlar attım. Nasıl? Mesela, taşerondan kadroya geçirilenlerle ilgili “Toplu sözleşmede öngörülen hususlar dışında bir şey verilemez.” diye bir hüküm vardı kanunda, bunu ne yaptık? Toplu sözleşmenin süresinin bitmesini bekledik geçen yıl -sanıyorum bu vakitlerdeydi- 1 Kasım’da toplu sözleşmenin süresi bitti. Toplu sözleşmenin süresi bitince, Kanun da buna atf yaptığı için, elimiz rahatladı ve ben bu konuda “eşit işe eşit ücret” prensibinden hareketle, düşük maaşlı olanları üst sıradakilere, fazla maaş alanlara yaklaştırmaya çalıştım ve büyük ölçüde bir yakınlık sağladık. Tabii, taşerondakiler uzun bir konu, farklı zamanlarda alınmış, onun için maaş durumları farklı vesaire. Bunları tamamen eşit hâle getirebilmek bu şekilde bir işleme mümkün olmadı.

Şimdi, bir temel konu daha, onu ortaya koyacağım, çözümümüyle ilgili, muhtemelen bu hazırlıklar tamamlandıktan sonra ben gruplarla da görüşeceğim. Şimdi, buradaki temel sorun şu arkadaşlar: 2012 Teşkilat Kanunu'yla beraber Meclis personelinin durumu genel kamu personelinin durumuyla eşitlenmiş. Daha önce böyle değil, daha önce Meclis personelinin daha farklı, özel bir statüsü var. Şimdi, dolayısıyla, bizim arkadaşlarımızın hepsi "Biz Mecliste niye bu işi yapamıyoruz?" falan diyor. Tabii, bu işi yapalım ama buradaki en temel sorun, biz bu işi sadece Meclis için mi yapacağız yoksa genel olarak kamu personeliyle ilgili bir şey yapılması gerekir mi, yapılırsa bunun çerçevesi, maliyeti nedir vesaire? Dolayısıyla, bu konuda vuzuha kavuşturulması gereken önemli husus bu yani Meclise özel bir şey mi yapacağız? Bunun da bir sakıncası var çünkü bazı kurumlarda -az da olsa- Meclis personelinin statüsüne kendisini eşitleyen, ona atıf yapan düzenlemeler var personelle ilgili. Dolayısıyla, biz bunu yaptığımızda, otomatik olarak bundan istifade edecek başka kurumlar da, personel de var. Bu konuyu bizim bir şekilde... Ben bunun vuzuha kavuşturulması, bir sonuca bağlanması gerektiğini düşünüyorum ama bu sorun sadece Meclisin sorunu değil. Tekrar ifade edeyim, bu, genel olarak kamu personel rejimiyle ilgili, Türkiye'de farklı zamanlarda çıkartılmış kanunlara tabi personelden kaynaklanan maaş durumuyla, özlük haklarıyla ilgili çok farklı sorunlar var. Biz elimizden geldiği kadar bunu yaptık yani sizi rakamlara boğmak istemiyorum, şunu söyleyeyim: Geçen yıl yaptığımız düzenlemeyle yaklaşık yüzde 100 gibi bir artış -sadece o, eşit işe, eşit ücret bağlamında- yapmış olduk en düşük maaş alan, taşerondan gelen personelimize. Ayrıca, daha sonra toplu sözleşmeyle bu arkadaşlar ilave de aldılar. Bu bakımdan, elimizdeki imkânlar dâhilinde bir iyileştirme yaptık ama bunun dışında, dediğim gibi, oturup personelle ilgili etraflı bir Teşkilat Kanunu düzenlemesi yapmamız lazım.

Şimdi, gelelim milletvekilliğinin düşürülmesiyle ilgili konuya arkadaşlar. Bu konuyla ilgili ben birçok defa açıklamalar yaptım. Tabii, benim yapmış olduğum o açıklamalardan çok sonra basılmış bir yeni baskı bu, Haziran 2021. Ben size bu yeni baskıda tamamını değil, sadece bazı bölümleri okuyacağım; Profesör Doktor Kemal Gözler "Türk Anayasa Hukuku" kitabın adı. TBMM üyelerinin hukuki statüsü, 568'inci sayfa -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- diyor ki: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı kendine gelen kesin hüküm tezkeresini bir buçuk yıl süreyle bekletebilir." Sayın Berberoğlu olayında olduğu gibi. "Milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesini geciktirebilir mi?" Kendisi soruyor, cevabını veriyor: "Kanımızca hayır. Anayasa madde 84'te TBMM Başkanına bu konuda takdir yetkisi veren bir hüküm yoktur. TBMM Başkanı, kendisine gelen milletvekili seçilmeye engel nitelikte bir suçtan dolayı hükmün kesin hüküm olduğunu tespit ettikten sonra bunu TBMM Genel Kuruluna bildirmek zorundadır. Tezkerenin TBMM Başkanlığına gelmesi ile TBMM Genel Kuruluna sunulması arasındaki süre, TBMM'nin olağan işleyişinde bu gibi işler için geçen makul süre ne ise en fazla o kadar olabilir. Tekrar not edelim ki -bahsediyor olaydan da- Enis Berberoğlu'nun yargılanmasında pek çok hukuka aykırılıklar yapılmıştır." Sayın Aydoğdu'ya cevaben söylüyorum: Ben Geçici 20'nci maddenin geçici madde olduğunu... Hatta onu söylemeye bile gerek yok, daha açık söylediğim başka bir ifade var; her seçim yeni bir dokunulmazlık kazandırır, bunu söylüyorum, her seçim yeni bir dokunulmazlık kazandırır. Ben bunu...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Berberoğlu'nun dokunulmazlığı...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, bir dakika dur, hukukçu gibi tartışalım.

Bunu söyledim, Komisyonda da söyledim, Genel Kurulda, Komisyonda otururken de söyledim. Daha sonra, Sayın Berberoğlu mevzuuyla ilgili olarak Genel Kurulda oturumu yönettiğim bir sırada buna dair bir şey geldi, görüşümün aynı olduğunu söyledim. Şimdi yine aynı görüştüyüm, her seçim yeni bir dokunulmazlık kazandırır. Fakat olay şu: Şimdi, siz avukatlık yapıyorsunuz, diyelim ki bir müvekkiliniz veya siz gittiniz, mahkûm oldunuz ceza mahkemesinde; istinafa gittiniz, onadı;

temyize gittiniz, onadı ve kesin hüküm hâline geldi. Geldiler sizi aldılar, infaz yapacaklar, cezaevine götürecekler. Şunu diyebilir misiniz? “Ben hukuk profesörüyüm -diyelim ki ceza profesörü olsa- ben ceza profesörüyüm, ben bu kararın doğru olduğuna inanmıyorum. Dolayısıyla beni içeri atamazsınız, yanlış buluyorum bu kararı.”

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 83/3, o ne?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, söyleyeceğim. Yavaş yavaş, sırayla gidelim.

Ben bu kanaatte değilim. Mesela ben Meclis Başkanı olarak Yargıtayın kararını yanlış buluyorum. Kesin hüküm mü? Kesin hüküm. Peki, benim yanlış bulmam bunu değiştiriyor mu? Hayır, değiştirmiyor. Kesin hüküm, kesin hükümdür. Anayasa’da diyor ki: “Kesin hüküm.” Ben demiyorum. Madem, hadi, çok fazla şahsi bir tartışma şekline dönüştürmeyip Kemal Gözler’den kısa bir iki cümle daha: “Tekrar not edelim ki...”

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özür dilerim Başkanım, size 3 tane...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, siz konuştunuz Sayın Aydoğan, bozmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Turan Bey, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ben anlatayım kendi sistemimle, konuşursan sonra konuşursun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 3 tane şey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, rica ediyorum, böyle bir usulümüz yok, lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Tekrar not edelim ki Enis Berberoğlu’nun yargılanmasında pek çok hukuka aykırılıklar yapılmıştır.” diyor müellif Sayın Gözler. “Keza Enis Berberoğlu, 24 Haziran 2018 milletvekili seçimleriyle yasama dokunulmazlığını tekrar kazanmasına rağmen dokunulmazlığı kaldırılmaksızın yargılanmıştır.” Amenna. “Hukuka aykırılıklar sonucunda verilmiş olsa da ortada bir kesin hüküm vardır ve TBMM Başkanının bu kesin hükmü Anayasa 84/2 uyarınca TBMM Genel Kuruluna bildirmesinde bir hukuka aykırılık yoktur.” Sonra diyor ki: “Kesin hükümle ilgili bireysel başvuru yapılması Genel Kurula bildirmeyi geciktirir mi?” Aynı bir başlık koymuş. Devam ediyor –uzun, bir kısmını okumayacağım- diyor ki: “Anayasa Mahkemesi kararına kadar ertelenmesinin uygun olacağı söylenebilir ne var ki TBMM Başkanının böyle bir yetkisi yoktur. Yukarıda belirtildiği gibi Anayasa 84/2’de TBMM Başkanına verilen bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. TBMM Başkanı gelen tezkereyi TBMM Genel Kuruluna sunmak zorundadır. Bireysel başvuru yapıldığı gerekçesiyle bunu geciktiremez. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması hükmün kesinliğini ortadan kaldırmaz. Bu hususun Anayasa’da düzenlenmesinde yarar vardır.” ve “Böyle bir düzenleme yapılmadıkça, TBMM Başkanı, hakkında, bireysel başvuru yapılmış olsa da kesin hükmü TBMM Genel Kuruluna bildirmelidir.” diyor

Şimdi “Yeniden yargılamaya karar verilmesi, düşmüş olan milletvekilliğini tekrar kazandırır mı?” Bakın, bunu hiç tartışmadık, sanki bu çok doğal bir şeymiş gibi; Sayın Berberoğlu’nda da Sayın Gergerlioğlu konusunda da. Yani Anayasa Mahkemesi bireysel başvuruya ilgili karar verdi, tamam. Sonra bu gitti yerel mahkemeye, kesin hüküm kaldırıldı, onu burada okuttuk ve tekrar milletvekilliğini kazandığını söyledik. Böyle mi bu acaba, çok kesin mi bu? Yani tersi düşünülemez o kadar kesin bir kaziye gibi yani kesin, muhkem bir ilke midir bu? Bakın, buna dair birkaç şey söyleyeceğim. Diyor ki: “Ancak bireysel başvuru sonucunda, derece mahkemesinin yeniden yargılamaya yapılmasına karar vermesi durumunda söz konusu hükmün kesinliği ortadan kalkar.” Hani Anayasa Mahkemesi ihlal buldu, o zaman kalkmıyor kesinlik, derece mahkemesine gidiyor; derece mahkemesi Anayasa Mahkemesinin kararına uymayı kabul ettiği zaman kesin hükmü kaldırıyor, yeniden yargılamaya

başlıyor. “Dolayısıyla milletvekilliğinin düşmesi sebebi de ortadan kalkmış olur. Dolayısıyla artık milletvekilliğinin düşmesinin ortadan kalkması ve dolayısıyla söz konusu milletvekilinin tekrar milletvekili sıfatını kazanması gerektiği söylenebilir. Ne var ki bu durumda milletvekilliği sıfatının tekrar kazanılıp kazanılmayacağı, tekrar kazanılacaksa bunun yolunun ne olduğu konusunda Anayasa’da ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nde hüküm yoktur. Dolayısıyla ülkemizde düşmüş olan milletvekilliğinin tekrar kazanılıp kazanılmayacağı ve kazanılacaksa bunun usulü tartışmaya açıktır. Böyle bir durumda milletvekilinin haksız yere düşmüş olan milletvekilliğini tekrar kazanması gerektiği görüşü -bizim uygulamamız- adalet ve nesafet mülahazalarıyla savunulabilir. Ancak -başka bir paragraf- böyle bir milletvekilinin düşmüş olan milletvekilliğini tekrar kazanamayacağı görüşü de şu iki nedenle mükemmel olarak savunulabilir: Bir, Mecelle’nin 51’inci maddesinde ifade edilen ‘Sakit olan şey avdet etmez.’ ilkesinden ilham alarak, düşmüş olan milletvekilliğinin geri gelmeyeceği iddia edilebilir. Aynı şekilde, ikinci husus -Latince bir ifade vardır- ‘İlga eden kanunu ilga etmek, ilga edilmiş kanunu tekrar yürürlüğe sokmaz.’ -Türkçesi bu ifadenin yani bir kanunu yürürlükten kaldırdık, onu yürürlükten kaldıran kanunu yürürlükten kaldırırsak onun yürürlükten kaldırdığı o ilk kanun geri döner mi? Dönmez- yani bu şu demektir: Statünün öldüğü, ölmesine sebep olan kesin hükmün daha sonra ölmesinin ölmüş olan milletvekilliği statüsünü diriltmeyeceği ileri sürülebilir.” diyor Her hâlükârda -son olarak- bu konuda Anayasa’mızda bir boşluk vardır. Bu boşluk doldurulmadan önerilen bütün çözümlerin kaçınılmaz olarak zayıf bir yönü olacaktır. İşin doğrusu, bu boşluğun Anayasa değişikliği yoluyla doldurulmasıdır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, buradaki konu şu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi konusunda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, rica ediyorum...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika ama burada ben sayayım size. Sayın Kerestecioğlu, siz sonradan geldiniz, sabahtan beri burada belki 10’dan fazla arkadaşımız bu konuya değindi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben öğlen geldim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tamam işte, öğlen gelmişsiniz, biz onda başladık, burada konuşan arkadaşlarımızın hepsi bu konuya değindi. Benim şimdi nasıl cevap vereceğimi herhâlde siz bana söylemeyeceksiniz değil mi?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İstanbul Sözleşmesi...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ya, ayrı bir konu, tamam, ben ona gelirim vakit bulursam, gelmem falan. Yani siz istediğinizi söyleyeceksiniz ve tam sizin istediğinize, tam da istediğiniz gibi cevap vereceğim. Yok ki böyle bir şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şentop, devam edelim lütfen efendim. Sayın Başkan, devam edelim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ben ona göre mi takdir edeceğim nasıl cevap vereceğimi? (Gürültüler)

Arkadaşlar, anlatabildim mi? Yani Meclis Başkanı Anayasa 84/2’ye göre kesin hüküm var mı, yok mu; ona bakacak. Bekletebilir mi? “Bekletemez.” diyor. Bekletme ölmüş mü?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 83/3...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Efendim?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 83/3’teki hüküm...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ne diyor? Bir bakalım hemen istersen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beraber okuyalım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Kaç?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 83/3.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – 83/3. “Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, seçiminden önce veya sonra verilmiş bir ceza hükmünün yerine getirilmesi, üyelik sıfatının sona ermesine bırakılır; üyelik süresince zamanaşımı işlemez.” Evet. Hukukçu olarak mı konuşuyoruz Turan Bey? (Gürtültüler) Bir dakika, bir dakika; bu oyuncak değil, bakın, ben söyleyeyim size. “Dönemin sona ermesi” demiyor arkadaşlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O, o anlama geliyor.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Öyle mi? Ne güzel, siz böyle yaptysanız bu işi!

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Engin Alan...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Milletvekilliği üyelik sıfatının sona ermesi” diyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Başkanım, Engin Alan örneğini verdim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Turan Bey, rica ediyorum, böyle bir usul yok bu Komisyonumuzda. Ayrıca gidersiniz, ziyaret edersiniz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Üyelik sıfatı ne zaman sona eriyor Sayın Aydoğan? Sayın Aydoğan, üyelik sıfatı ne zaman sonra eriyor, ne zaman? 84 onu yazmış. 84 diyor ki: “Üyelik sıfatı, istifayla sona erebilir” Genel Kurul kararı lazım. ”Kesin hükmün bildirilmesiyle sona erer.” Onda karara gerek yok. “Milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir iş sebebiyle sona erebilir.” Genel Kurul kararı gerekiyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Anayasa Mahkemesi kararı...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Meclis çalışmalarına özürsüz ve izinsiz olarak bir ay içinde katılmayan, belli bir süre...” Bu da aynı şekilde Genel Kurulca karar verilerek düşürülüyor. Dolayısıyla, bakın, dönemin sona ermesi değil. Böyle üstünkörü okursanız metni... Bununla ilgili bir sürü şerh var, bir sürü konuşma var, tartışma var. Üyelik sıfatının sona ermesi; üyelik sıfatı, ölümle sona erebilir, istifayla sona erebilir, Genel Kurulda kesin hükmün okunmasıyla sona erebilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Meclis uygulamaları var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, hukukun ne kadar incelikleri olduğunu anlamış olduk. Daha sonra hukukçular olarak bir araya gelip konuşursanız memnun oluruz. Ama burada karşılıklı konuşmayalım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika, olmadı, olmadı. Yok, yok, hayır, bir dakika.

Şimdi, ben Turan Bey’e Meclis uygulamaları hakkında detay ve doğru bilgileri vereyim.

Şimdi, bakın, Turan Bey, Meclis uygulamaları hangileri?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Engin Alan.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Söyleyeyim Engin Alan’ı. Hoşunuza gitmeyecek ama hemen.

Şimdi, bakın, arkadaşlar, bir kere 26'ncı Dönemde, bu geçici 20'nci madde yürürlüğe girdikten sonra, 6 milletvekilinin fezlekeleri hemen okutulmuş ve milletvekilliği düşürülmüş. Şimdi, düşürülemeyenler...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Engin Alan örneğini verdim ben.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Onu söyleyeceğim.

Engin Alan'ı size söyleyeyim. Engin Alan hakkında verilen kesin hükümle ilgili fezleke, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına -tarihleri not edebilirsiniz- 22/5/2015 tarihinde sunulmuştur, 22 Mayıs 2015. 7 Haziran 2015 tarihinde yapılacak genel seçimler sebebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi 7 Nisanda yani Engin Alan'ın fezlekesinin gelmesinden kırk beş gün önce tatile girdiğinden, kesin hüküm Genel Kurulda okutulamamıştır. Yani ne diyorsunuz buna? Engin Alan'ı söyledim, tarihleri verdim size. Yani Meclis tatile girdiği için okunamamış, Meclis tatile girdiği için okunamamış arkadaş. Var mı bir itirazınız buna?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edelim lütfen Sayın Başkanım, diğer sorulara...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sadece Engin Alan değil, Sebahat Tuncel de aynı şekilde; o da 22 Mayıs 2015'te gelmiş ama Meclis 7 Nisanda tatile girdiği için, Meclis tatile girdikten kırk beş gün sonra gelmiş bir fezlekeyi Genel Kurulda nasıl okutacaksınız? Çalışmıyor ki Meclis. Onun için okutulamamış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başka konulara...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Aynı şey 26'ncı Dönemde de var, Lezgin Botan'la ilgili.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 84'üncü madde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, ek süre veriyorum. Diğer sorulara geçebilirsek memnun oluruz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Gececeğim.

Dolayısıyla, bekletme yönünde buna benzer hiçbir uygulama yok, bekletmeme yönünde uygulamalar var 26'ncı Dönemde, hemen geldiğinde okutulmuş. İade edilen bir tek Kemal Aktaş fezlekesi var, onun benzeri bir durumu biz de uyguladık. Burada bir husus söyleyeceğim yalnız Sayın Başkanım, bu konuyla ilgili meseleyi şahsileştirmek yanlış. Neden? Eğer ben, şahsi bir mesele olarak yapmış olsam 2 şey söyleyeceğim, bunları yapmamam lazım: Bunlardan biri, bakın, milletvekili arkadaşlarımızın lehine yorumluyorum ben bunu, yorumladım burada. Öbür yorumu da yapmak mümkündü, bunu isteyen çok kişi de oldu, olur yani hatta öbür yorumu destekleyen birçok başka hukuki gerekçeler de var, bunu yapmadım. Ben, milletvekili arkadaşlarımızın dönmesi yönünde bir yorumu tercih ettim ama bu bir yorumdur, onu söyleyeyim, bunu zorlayan bir hüküm yok Anayasa'da ve İç Tüzük'te; bu bir. İkinci husus şu: Sayın Gergerlioğlu'yla ilgili, değerli arkadaşlar, daha önce bir kesin hüküm gelmişti, aynı konu, istinafta kesinleşen bir hükümdü aslında, istinafta. Ne zaman? Kesin hüküm tarihi 7/12/2018. Adalet Bakanlığının o zaman yazdığı yazının tarihi 11/1/2019, Cumhurbaşkanlığından Meclis Başkanlığına gelen yazının tarihi 18/1/2019. Ben 24/2/2019'da seçildim yani benim göreve başlamamdan aşağı yukarı kırk gün kadar önce. Meclise gelmiş, istinafta kesinleşmiş çünkü. İstinaftan sonra Yargıtaya gitmiyordu o zaman bu hususlar. Bunu beklemişiz, niye beklemişiz? Şunun için beklemişiz -beklemeden okuyabilirdim, Sayın Berberoğlu'nda da aynı şey- o sırada infazla ilgili bir düzenleme tartışılıyordu, infaz. İnfazla ilgili düzenlemede bazı suçların, özellikle basın yoluyla işlenen suçların istinaf sonrası temyiz hakkı verilmesine dair bir konu tartışılıyordu. Bunu inceledik, bunu inceledikten sonra bu konuda hem Sayın Berberoğlu'nun hem Sayın Gergerlioğlu'nun

yararlanabileceğine dair -bir başka arkadaşımız daha var, onu söylemeyeyim çünkü o biraz tartışmalıydı, onun aldığı cezanın miktarı- bunu hemen okutabilirdim, okutmadım, bekledik. Niye bekledik? Bundan yararlanabileceklerini düşündüğümüz için bekledik. Nitekim daha sonra kanun çıktı, temyiz hakkına sahip oldular, temyiz hakkına sahip oldukları için bu arkadaşlar hakkındaki kesin hüküm, kesin hüküm olmaktan çıktı, Yargıtaya gitti. Eğer ben kötü niyetli olsam, şahsi olarak baksam meseleye, niye okutmayayım? Ne olacak, okuturdum. Bekledim, bu düzenlemeyi bekledim ve dediği gibi, Kemal Gözler'e göre hâlbuki hemen okutmam lazım, öyle diyor anayasa hukukçusu. Hemen okutmam lazım, beklemek için bir yetkin yok senin diyor, yorum yapmaya hakkın yok diyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Peki, yargı kararlarını...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bunu, bunu, bunu...

Arkadaşlar, bunu, bunu söylüyorum. Anayasa Mahkemesine başvuru kesin hükmü ortadan kaldırmıyor. Ve arkadaşımız Anayasa Mahkemesine, kanuna dayanarak tedbir başvurusu yaptı “Eğer siz karar vermeden benim milletvekilliğim düşürülürse, kesin hüküm okunursa bu telafisi imkânsız zararlar doğuracaktır, tedbir verin.” dedi, ki verebiliyor temel haklarla ilgili Anayasa Mahkemesi. Anayasa Mahkemesi reddetti bunu, vermedi tedbir. Vermedi Anayasa Mahkemesi, tedbir verseydi okutmayacaktık. Şimdi, bu konunun gerçekten ve tartışmasız çözümü Anayasa’da yapılacak bir değişikliklikle mümkündür. Bunu sadece burada bir konu olarak ortaya koyuyorum arkadaşlar.

Şimdi, tabii, soru önergeleriyle ilgili sabah da açıklamalar yaptım, bu konuda da birçok arkadaşımız söyledi. Yalnız Sayın Paylan’ın söylediği bir husus var, onu hemen burada dile getireceğim, iadelerle ilgili olarak: Bakınız, “Şu kavramlar üzerinden iade yapılmıştır.” diyor. Nedir? Katliam. İşte size bir araştırma önergesi, Sayın Kerestecioglu’nun imzasıyla verilmiş, içinde “Ankara Gar katliamını...” üçüncü sayfada geçiyor, alınmış. Ondan sonra “Suruç katliamı” verilmiş, alınmış. “Suruç katliamı” yine aynı şekilde. “Ankara Gar katliamı, Suruç katliamı...” hepsinin olduğu başka bir önerge alınmış. Ondan sonra, biz tabii, bizzat ne olduğu... “Yargısız infaz” “yargısız infaz” alınmış. Bununla ilgili çok örnek var, ben hemen hızlıca bunları çıkartırdım, öyle değil. Bazı konularla ilgili olarak var iadeler ama dediğim gibi onların sayısı önceki dönemlerle mukayese edildiğinde dörtte 1’den hatta beşte 1’den daha az bir orana düşmüş. Şimdi, bu konuda söyleyeceğim başka husus şu: Tabii, Meclis Başkanına -bazı arkadaşlarımız söylediler- Anayasa ve İç Tüzük görev veriyor. İç Tüzük “Şu soru önergeleri dâhil bunların şu şu şartları taşınması lazım.” veya “Şu soru önergeleri, önergeler kabul edilmez.” diyor, ne demek bu? Nasıl kabul etmeyeceğim ben? Mesela “Kabul edilmez.” diyor yani ben bunu kabul etmeyebilirim. Nasıl kabul etmeyeceğim ben bunu? E, bunun için benim bir inceleme yapmam lazım, İç Tüzük bana bu görevi vermiş yani. İade edilen önergeler, iade edilmeyen. Mesela, geçende böyle bir olay yaşadık, çok açık söyleyeyim, tehzib de yaptık onunla ilgili, TÜGVA’yla ilgili. TÜGVA’yla ilgili birçok yani 100’ün üzerinde bu dönem itibarıyla, yeni de değil bu konu, ta 2018’den itibaren verilmiş araştırma önergeleri var, soru önergeleri var; bunları kabul etmişiz, işleme koymuşuz. Hatta, tabii, bizi itham eden arkadaşımızın... Geçen hafta, bilmiyorum Mecliste miydi, Mecliste 2 tane TÜGVA’yla ilgili araştırma önergesinin öne alınmasına dair parti önerisi görüşüldü, geçen hafta görüşüldü daha. Kaldı ki kendi sorusu içerisinde diyelim 10 tane sorusu var -tam sayıyı hatırlayamıyorum- 3 tanesi iade konusu edilmiş geri kalanları da aynı konu, TÜGVA’yla ilgili, onları iade etmemişiz. Şimdi, şöyle: hani, meşhur bir söz var ya “Bilgi sahibi olmadan kanaat sahibi olmak.” E bu, tabii, samimi olduğumuz takdirde mevzu bahis olabilir, bilgisizlikten olabilir ama işin içerisinde kötü niyet de varsa “Bir yol bulayım da ben haklı-haksız, doğru-yanlış bundan dolayı acaba bir eleştiri yapabilir miyim, bir medyaya bilmem şeye çıkabilir miyim?” diye yapılırsa bunu bir milletvekili arkadaşşıma yakıştırıramam. Mümkün olduğu kadar ben kendim bizzat, mümkün olduğu kadar değil, tamamen, istinasız kendim okuyorum bu tür

sorun teşkil edebilecek yani İç Tüzük hükümlerine, Anayasa hükümlerine göre malum “Devam eden bir yargılama süreciyle ilgili yargı yetkisinin kullanılması hakkında soru sorulamaz, araştırma önergesi verilemez.” Anayasa hükmü; 138. Bunları kendim bizzat okuyorum, bundan dolayı süreyi kaçırmamaya çalışıyoruz ama bazen çok yoğun çalıştığımız da oluyor, bizzat okuyorum bunları. Dolayısıyla, bakın, bu konuda, değerli arkadaşlar, ben İç Tüzük’ün hükümlerinin ve Anayasa hükmünün çok katı bir şekilde uygulanması hâlinde daha fazla iade olabileceğini burada ifade etmek isterim, daha önce de yapılmış zaten.

Şimdi, burada, birkaç husus, Cumhuriyet Halk Partisinin toplam cevaplandırılma oranı nedir soru önergelerinde? Yüzde 70,55. Bunun çok düşük olduğu filan ifade edildi, yüzde 70,55’i cevaplanmış. Yine İYİ Partiden Sayın Yokuş ifade etmişti, İYİ Partideki cevaplandırma oranı da yüzde 70,86’ıymiş. Bir de ayrıca yine aynı şekilde “Hiçbir Meclis araştırması önergemiz kabul edilmedi.” diyor Sayın Fahrettin Yokuş. Burada mı? Değil galiba. Burada ben söyleyeyim: İYİ Partinin 21 araştırma önergesi kabul edilmiş. Tabii, belki şunun farkında olmamış olabilir: Aynı konudaki önergeler birleştirilerek kabul edildiği için ve bir araştırma komisyonu kurulduğu için bunu fark etmemiş olabilir ama İYİ Partinin 21 tane araştırma önergesi, Cumhuriyet Halk Partisinin 59, Halkların Demokratik Partisinin 32, Milliyetçi Hareket Partisinin 18, Adalet ve Kalkınma Partisinin 16 önergesi; toplam 146 araştırma önergesi kabul edilmiş ama bunlar aynı konuda olan kısımlar birleştirilerek araştırma komisyonları kurulmuş. Bunun için bu tartışmaları daha fazla uzatmak istemiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Oranlar ne, kabul edilme oranları?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Toplamda burada yok, sabah söylediğim metinde vardı ama burada 146 tane... Araştırma komisyonu kurulmuş zaten bunlarla ilgili.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 10 bin dolarla ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım, epeyce uzadı müzakerelerimiz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Devam ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, fezlekeler konusunda Meclis Başkanının yetkisini sorumsuzluk ve dokunulmazlık bağlamında ifade ettim. Meclis Başkanlığına fezleke geldiğinde Meclis Başkanı bunu... Suç işlenmiş mi, işlenmemiş mi, deliller zayıf mı, değil mi -Sayın Paylan bahsettiniz sabahleyin- bunu inceleme yetkisi yok Meclis Başkanının. Meclis Başkanının bir tek buradaki tasarrufu ancak bu yasama sorumsuzluğu bağlamındadır, ona dahildir, dolayısıyla “Bu konuda fezleke olamaz.” diye iade edebilir Sayın Cindoruk’un o zaman yapmış olduğu gibi ama onun dışında delillere, dosyaya vesaire girerek sorumsuzluk kapsamında olmayan bir hususla ilgili dokunulmazlık dosyasını iade etmesi, yetersiz bulması mümkün değil. Bu kimin yetkisi? Önce, burada, yetki, karma komisyonun yetkisi. Karma komisyon bakacak buna, isterse dönem sonuna erteleyebilir dokunulmazlığın kaldırılmasını filan veya oradan geçer Genel Kurula gelir yani bu konuda komisyona ve Genel Kurula yetki verilmiş ama Meclis Başkanına verilmiş bir yetki yok, iade konusunda.

Gelelim, arkadaşlar, çok kısa değineceğim... Sayın Usta, bu atanmış-seçilmiş konusunu konuşmuştuk. Sizin başkanlarla ilgili, parlamenter sistemdeki bakanlar bağlamında itirazlarınız var. Şimdi, aynı demedik, teşbih de malum bir edebî sanattır. Teşbihte bir benzetme yönü vardır. Benzetme yönü nedir burada? Bizim bir sebep... Buradaki, Meclis, atanma meselesi, seçilme meselesi bağlamında sadece benzetiyoruz, şüphesiz farklılıklar var. Ben diyorum ki: Bakanlar parlamenter sistemde de halk tarafından seçilmiyordu. Meclis seçiliyor, Meclis içerisinde Meclis bakanlara yetki veriyor yani işte, güvenoyu vererek yetki veriyor. Dolayısıyla bunlar da atanmış yani bir kişinin ataması ile birçok kişinin

ataması arasında bir fark yok o anlamda. Doğrudan halk tarafından seçilmemiş. Halk milletvekili olarak seçmiş, bakan olarak seçmemiş, o ayrı. Şeyi düşünün daha rahat bir mukayese imkânı olsun: Dışarıdan atanan bakanlar vardı, parlamenter sistemde dışarıdan atanan bakanlar vardı. Aynı değil mi? Atanmış.

ERHAN USTA (Samsun) – İstisnai...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – İstisnai değil.

Mesela, aynı şekilde 71-73 arasında da var ve Kabinenin çoğunluğu teknokrat bakanlardan oluşuyor. Yani sonuç itibarıyla, eskiden de bakanlar halk tarafından doğrudan seçilmiyordu. Arada Meclis var, Meclise halk yetki veriyor, Meclis onları seçiyor bakan olarak güvenoyu vermek suretiyle. Şimdi de Cumhurbaşkanına halk yetki veriyor, o yetkinin kapsamında Anayasa'ya göre bakan atamak da var, dolayısıyla onu atamış oluyor. Yani bu atanmış-seçilmiş tartışmasının doğru bir tartışma olmadığını düşünüyorum bu bağlamda.

Şüphesiz hiçbir zaman bakanların bir kamu görevlisi statüsünde, bir memur anlamında, kamu görevlisi değil, 657 memur kapsamında olduğunu kimse iddia edemez. Bahsetti Sayın Başkanımız da sahip oldukları durumlar... Ama aynı mıdır? Aynı değildir, aynı demiyoruz zaten. Sadece atanmışlık-seçilmişlik bağlamında bir mukayese yapıyoruz. Benzetme yönünü dikkate almadan, benzerlik ile aynılık farkını dikkate almadan bu değerlendirme doğru olmaz.

Değerli arkadaşlar, bir konu daha vardı: Sayın Aygun, hemşehrim, Tekirdağ Milletvekili, başkanlık sistemiyle ilgili benim bir konuşmama atıf yaparak –“Amerika’daki sisteme benziyor.” falan demişim.- “Ama Senato bak, geçen Amerikan Büyükelçisine onay verdi falan...” Bu konuyu Komisyonunda çok detaylı anlatmıştık, çok kısa değineceğim sadece. O da şudur: Amerika Birleşik Devletleri’nde gerek bakanlar gerek büyükelçiler nerede, Parlamentonun neresinde müzakereye tabi tutuluyor ve oylanıyor? Senatoda, Temsilciler Meclisinde değil. Var mı bir yetkisi Temsilciler Meclisinin? Yok. Niye? Çünkü bu konuyu bir federal mesele olarak görüyor Amerika Birleşik Devletleri. Federasyon olduğu için orada, Senato da federal temsil esasında olduğu için bütün “state”ler ikişer kişiyle temsil ediliyor orada ve federal sistem olduğu için, bir federal mesele olarak addettiğinden dolayı Senatoda onu oyluyor, Temsilciler Meclisinde değil.

Eğer “Türkiye’de aynı şeyi yapalım.” dersiniz burayı bizim... (İYİ Parti sıralarından gürültüler) Mukayese... Federal sistem yok ama. Tamam, federal sistem yok, Temsilciler Meclisi değil federal mesele olduğu için, “state”lerin ayrı ayrı temsilini gerektirdiği için büyükelçi bakımından, bağlamından onu orada oylatıyor. Dolayısıyla farklar var Amerikan sistemiyle ama o farklar federasyondan kaynaklanan bazı hususlar. Bir kısmı da Amerika Birleşik Devletleri’nde hâlen tartışılan “Anayasa şu şekilde değiştirilse de daha iyi olur.” diye tartışılan hususlar da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yurt dışı gezisinde...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bizim attığımız... Daha ileri... Söyleyeceğim. Sayın Pelosi’yle biz görüştük İtalya’da Roma’da. Bazı hususlardan bahsettim başkanlık sistemiyle ilgili. Söylerim ben bunu, gizli saklı, çekineceğimiz bir şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yurt dışı gezisine HDP çağırılmadı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar tamamlamak zorundayız, çok geciktik. Daha Sayıştay ve Kamu Denetçisinin de sorulara cevapları olacak.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Başta Sayın Kuşoğlu olmak üzere birçok arkadaşımız kanun yapma süreciyle ilgili hususlardan bahsetti. Bu konularla ilgili dile getirilen eleştirilerin önemli bir kısmına ben de katılıyorum.

Şimdi, buradaki sorun şu: Eskiden kanun hazırlıkları bütünüyle Başbakanlık merkezli olarak çalışılırdı ve orada bu konuyu çalışacak bir birim vardı, özel bir birim. Etki analizi dâhil olmak üzere, etkilenen birçok STK'nin, kurumların, toplum kesimlerinin hepsinin görüşleri alınarak bir mutfak vardı, o mutfakta hazırlanırdı. Buraya geldiği zaman tasarı olarak önemli ölçüde pişirilmiş, sunum için burada bir tek komisyonlarda ısıtılması gerekiyordu işin, sadece o kadar. Şimdi öyle değil. Şimdi tabii, bütünüyle Mecliste bu süreçlerin gerçekleşmesi gerekiyor. “Mutfak” dediğimiz şeyin Mecliste oluşturulması gerekiyor. Biz bu yönde tekliflerle ilgili bir merkez oluşturduk, yasama uzmanlarımız var. Bir fikir olarak “Bu konuda bir düzenleme yapılmalı.” diyen herhangi bir milletvekili arkadaşımızın düzenlemesini bir kanun çerçevesi içerisine çevirerek bu hizmeti sunan bir birimimiz var. Fakat komisyonların daha etkin olması lazım bu süreçlerde. Şunu söyleyeyim: Tabii, çok hızlı bir şekilde geliyor teklifler “Bir an önce çıkması lazım.” “Komisyon toplansın.” “Şu kadar zamanda.” falan... Ben 2011’den beri milletvekili olarak görev yapıyorum burada. Şöyle: Üç günde, beş günde, bir haftada, bir ayda çıkmasa kıyamet kopacak bir kanun görmüyorum, hiç hatırlamıyorum. Yani böyle bir hüküm de yok, madde de yok. Onun için komisyonların bence daha yoğun olarak teklifi olgunlaştıracak şekilde hatta işte STK’leri dinleyerek, etkilenen toplum kesimlerini de belki dinleyerek kanunu olgunlaştıracak şekilde çalışmasında fayda var diye düşünüyorum. Ama bunu yapabilmek için İç Tüzük değişikliğine ihtiyaç var. Komisyonları daha etkin hâle getirecek, komisyon çalışmalarını daha etkin hâle... Hatta gerekirse komisyonlar kendileri kanun teklifi hazırlayıp, bunu görüşüp, olgunlaştırıp Genel Kurula indirebilmeli... Bunun için... Onu söyleyeyim. İç Tüzük’le ilgili olarak bence en önemli konu yani birçok konu konuşulabilir yeni sisteme uyum bağlamında İç Tüzük’te yapılması gereken budur...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Başkanım, İç Tüzük’le bitirebilirsek memnun oluruz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Daha etkin... Bir iki şey Sayın Başkanım, bitiriyorum. Şimdi, Sayın Şener’in bahsettiği bir konuya çok kısa cevap verip o konuya geleceğim. Şimdi, bu arama dediği mevzu aslında arama değil, arkadaşlarımıza ben sordum bunu. Bir güne dair bir mevzu o yani bir kere, tarihinin de burada olması lazım, bir gün ve bu arabaları açıp aramak falan değil, bizim Güvenlik Koordinasyon Kurulunun “Makam araçlarında makam sahibinin olup olmadığının tespit edilebilmesi için kontrol sırasında aracın arka camlarının açılması” şeklinde bir hüküm var, sadece ona bakmakla ilgili bir husus, dediği husus bu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gergerlioğlu...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sık sık mı oluyor bu, kaç kere? Bir gün... Tamam, bir gün, bir gün. Tamam, tamam, o günle ilgili bilgi ayrı, o konuyla ilgili. Şimdi, bir dakika, Sayın Şener aynı gün muhtemelen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Müsaade eder misiniz, öyle değil.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika ben konuşayım, siz sonra konuşun, ben sizi bekledim bak, kaç saat bekledim, sabah konuşunca...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, tamamlamamız gerekiyor, rica ediyorum.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Size başka bir şey söyleyeceğim arkadaşlar. Bunu söylemek istemezdim, söylemek istemezdim ama söyleyeceğim: Bakınız, Anayasa’nın 84’üncü maddesinin...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Soylu’ya...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bunu söylemekle mi... Biliyorsun söyleyeceğimi. Yok ondan değil, 84’üncü maddeyi dikkatli okuyun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, rica ediyorum, tamamlamamız gerekiyor, karşılıklı konuşma diye bir usulümüz yok, lütfen.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ama arkadaşlar yani... Anayasa'nın 84'üncü maddesi, arkadaşlar şunu kısaca söyleyeceğim, çok vaktim kalmadı, tadadı olarak sayıyor dokunulmazlığın hangi konularda geçerli olduğunu. Bunun dışında kalan hususlarda dokunulmazlık kapsamı yok. Bunu da yine atıf yapayım, Gözler'in kitabında, 600'den sonra, 600'üncü sayfadan sonra, bunu okumakta fayda var. Şimdi arkadaşlar, bir saniye, bir saniye, bir şey daha, son olarak söyleyeceğim. Burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kalanlara da yazılı cevap alabilirsek Başkanım, çok geciktik.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Şimdi arkadaşlar... Tamam peki.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Sayıştay Başkanımıza şimdi söz vermek istiyorum, on dakika. Hazır cevaplarınızı verin, diğerlerini de yazılı verme imkânınız var, bunu da hatırlatmış olayım.

Buyurun Sayın Başkan.

On dakika süreniz vardır, buyurun lütfen.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Birinci soru, Sayıştayın yargılama faaliyetleriyle ilgili soruydu. Bilindiği üzere Sayıştay, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve ilgili diğer mevzuata uygun olup olmadığını denetlemekte, sorumlunun hesap ve işlemlerinde kamu zararına yol açan hususları kesin hükme bağlamaktadır. Denetimler sırasında tespit edilen kamu zararına ilişkin iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas raporlar birer hesap mahkemesi olan Sayıştay dairelerince yargılanmaktadır. Dairelerce verilen kararların son hüküm mercisi ise Sayıştay Temyiz Kuruludur.

Sayıştay dairelerince verilen hükümler aleyhine Temyiz Kuruluna yapılan başvurularda 2020 yılından devreden 2.526 dosya, 2021 yılında gelen 1.678 dosya olmak üzere toplam 4.204 dosyadan 2021 yılında şu ana kadar 1.540 adedi temyizden incelenerek hüküm tesis edilmiş olup 2.664 dosya ise derdesttir.

Diğer bir soru da, Sayıştayın denetlediği kurumları nasıl belirlediği sorusu idi. Sayıştayın denetçi sayısı denetim kapsamına giren bütün kurumları belirlemek için yeterli değil, burada bir seçme yapılması gerekiyor. Bu seçim usulü de başta kalkınma planı gibi politika metinleri, Sayıştayın Denetim Stratejik Planı, kamuoyu ve denetlenen kamu idarelerinin beklentileri, faaliyetlerin nitelik ve niceliği, bütçe büyüklükleri, denetlenme sıklığı, ihbar ve şikâyetler ile geçmiş yıl denetim sonuçları dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu soruyla bağlantılı diğer bir soru da, kayyum atanan belediyeler Sayıştay tarafından geçmişte ve bugün denetlenmekte midir? Bir kriterimiz mesela, biz 30 büyükşehirin hepsini denetliyoruz, geçen yıl da denetledik, bu yıl da denetledik. Denetim kriterlerimizde bu belediyelerde kayyum olup olmadığına ilişkin bir kriter bulunmamaktadır.

Diğer bir soru “Yargılamaya esas raporlar neden Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuyor ya da kamuoyuna açıklanmıyor?” Sayıştay Kanunu'nun 48'inci maddesi gereğince genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap ve işlemlerinin denetimi sırasında denetçiler tarafından kamu zararına yol açan bir husus tespit edildiğinde sorumluların savunmaları alınarak mali yıl sonu itibarıyla iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas rapor düzenlenerek Sayıştay hesap dairelerine gönderilmektedir. Sayıştay daireleri tarafından hesap yargılaması yapılmakta ve sonucunda hesap

ve işlemlerin yasal düzenlemelere uygunluğuna veya kamu zararının sorumlularından tazminine hükmedilmektedir. Hesap yargılaması sonucunda Sayıştay Kanunu'nun 51'inci maddesi gereğince mahkeme ilamları gerekçe olarak düzenlenmekte, söz konusu ilamlar mevzuat çerçevesinde sorumlulara, sorumluların bağlı olduğu kamu idarelerine, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için Hazine ve Maliye Bakanlığına, ilgili muhasebe birimine ve Sayıştay Başsavcılığına tebliğ edilmektedir Sayıştay ilamları kesinleştikten sonra doksan gün içinde yerine getirilmek zorundadır. İlamların yerine getirilmesinden ilgili kamu kurumunun üst düzey yöneticisi sorumludur. Buradan da anlaşılacağı üzere, iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas raporlar Sayıştay mahkemelerinde yargılanmakta ve karara bağlanmaktadır. Sayıştay mahkemelerince verilen kararlara karşı yapılan temyiz talepleri Sayıştay Temyiz Kurulunda görüşülerek kesin hükme bağlanmaktadır. Bu süreçlerin tamamı yargısal süreçler olduğundan iddianame mahiyetindeki yargılamaya esas raporlar yargısal süreçler çerçevesinde işlem görmekte, mevzuat gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmamakta ve kamuoyuyla paylaşılmamaktadır.

Diğer bir soru da “Meclise sunulan Sayıştay denetim raporlarında yer alan diğer bulguların bazıları neden denetim görüşünün dayanağı bulgularına alınmıyor?” Bilindiği üzere Sayıştay Kanunu'nun 35'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının (b) bendinde, denetimlerin uluslararası denetim standartlarına uygun olarak yürütüleceği hükme bağlanmıştır. Yine, kanunun 36'ncı maddesinde, Sayıştay denetiminin düzenlilik ve performans denetimini kapsadığı belirtildikten sonra, düzenlilik denetimlerinin, kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti, kamu idarelerinin mali rapor ve tablolarının bunlara dayanak oluşturan ve ihtiyaç duyulan her türlü belgelerin değerlendirilerek bunların güvenilirliği ve doğruluğu hakkında görüş bildirilmesi, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin değerlendirilmesi suretiyle gerçekleştirilmesi hükme bağlanmıştır.

Yine, Sayıştay Kanunu'nun 37'nci maddesinde, denetim sürecine ilişkin hususların kanunlar dikkate alınmak ve uluslararası denetim standartlarından yararlanmak suretiyle belirlenen mevzuata göre yapılması düzenlenmiştir. Bu kapsamda, Sayıştay tarafından hazırlanarak yürürlüğe konulan Düzenlilik Denetimi Rehberi'nde düzenlilik denetimi sürecine ilişkin hususlar ile denetimler sonucunda düzenlenecek raporların başlık ve içeriklerine ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu çerçevede, Sayıştay Kanunu'nun 36'ncı maddesi çerçevesinde yürütülen düzenlilik denetimleri sonucunda tespit edilen bulgular, söz konusu rehberde öngörüldüğü üzere mali rapor ve tabloları etkileyip etkilemediği kriteri dikkate alınarak sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Bu çerçevede, doğrudan mali rapor ve tabloları etkileyen hususların denetim görüşüyle ilgili bölümde, mali rapor ve tablolarla ilgili olmayan hususların ise diğer bulgular bölümünde yer alması gerekmektedir. Bu itibarla, doğrudan mali rapor ve tabloları etkilediği değerlendirilen bulgular “denetim görüşünün dayanağı bulgular” kısmında, doğrudan mali rapor ve tabloları etkilemekle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulması gerektiği değerlendirilen bulgular ise “diğer bulgular” başlığı altında sınıflandırılarak raporlandırılmakta ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmaktadır.

Diğer bir soru: “Kalkınma Ajansı genel denetim raporu neden gelmiyor?”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevap vereceğiniz son soru olsun Değerli Başkanım, gerisini de yazılı cevaplayalım lütfen.

SAYIŞTAY BAŞKANI METİN YENER – Tamam.

Sayıştay Kanunu'na göre: Genel denetim raporu hususu Kalkınma Ajanslarıyla ilgili öngörülmemiş ancak 2020 yılında biz 9 adet Kalkınma Ajansı denetledik ve bu her bir raporu Meclisimizin bilgisine ayrı olarak sunduk.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'a söz veriyorum. Bugün hem Genel Kurulda hem Komisyonda koşturdular. Sorular oldu, herhâlde siz yokken gelen sorular da not edilip aktarılmıştır size.

On dakika süreniz var.

Buyurun lütfen Sayın Malkoç.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Sayın Başkanım, değerli üyeler; tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum, hayırlı akşamlar diliyorum.

Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi bugün Kamu Denetçiliği açısından son derece verimli oldu. Bir taraftan burada bütçemiz, Meclis bütçesi ve Sayıştay bütçesiyle görüşülürken diğer taraftan Genel Kurulda 2020 yılı Faaliyet Raporu'nun genel görüşmesi oldu, fevkalade güzel oldu.

Öncelikle şunu ifade edeyim: Kamu Denetçiliği Kurumu açısından çok verimli bir görüşme oldu. Bütün görüşleri, eleştirileri, teklifleri, tenkitleri not ettik, arkadaşlarla değerlendireceğiz ve önümüzdeki çalışmalara bu görüşleriniz, eleştirileriniz, tenkitleriniz, teklifleriniz ışık tutacaktır, Kamu Denetçiliği Kurumunu daha verimli ve daha zengin çalışır hâle getirecektir. Bu açıdan değerlendirme yapan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Başkanım, çok sayıda soru var, süremin yettiğince cevaplandıracağım, geri kalanını da süresi içerisinde yazılı olarak sunacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Hepimizin bildiği gibi milletimiz diğer milletlerden farklı olarak çetin sınamalardan geçmiş, zorlukları yaşamış ve yaşamaktadır. Bu anlamda da feraset sahibi ve dirayetli bir millete sahibiz, bu yönüyle de hizmetlerin en iyisini, en kaliteliğini hak etmektedir.

Kamu Denetçiliği açısından 2 tane zorluğumuz var: Birincisi, Anayasa'da ve yasada yazılı olan hak ve özgürlüklerimizi insanımız yeterince araştırıp öğrenmiyor, bu olmadığı için de kullanmıyor. İkinci zorluk da, hak ve özgürlükleri bilen, kullanmak isteyenlere karşı zaman zaman idarecilerin de bu hak ve özgürlükleri yeterince belki kavrayamadığı oluyor, bu zorluklar yaşanıyor. İşte o anlamda da Kamu Denetçiliği Kurumu gibi kurumlar devreye girmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili soruların önemli bir kısmı tabii bizim resen inceleme yetkisi olmadığı için bunlara gerekli şekilde cevap veremiyorum. Umut ediyoruz ki önümüzdeki dönemde diğer yasadaki eksiklik gibi resen inceleme yetkisi de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Kamu Denetçiliği Kurumuna verilir ve bu sorulara daha net cevap veririz. Arkadaşlarımız şifahi olarak söylüyorlar ancak bunlar yazılı olarak bize iletilirse sisteme girer, biz de gerekeni yaparız.

Önce, ilk soru Garo Paylan Beyefendi'nin, Sayın Milletvekilimizin sorusu. Bu salona, bizim arka tarafımıza baktı, bayanların, kadınların eksikliğinden şikâyet etti. Şunu memnuniyetle ifade edeyim ki: Kamu Denetçiliği Kurumunda denetçi olarak 5 denetçinin 2'si bayandır, kadındır. Yani denetçilerde yüzde 40 oranındayız, çalışanlarımızın da yüzde 45'i kadındır.

2'nci soru, Abdurrahman Tutdere Milletvekilimizin sorusu: "1 Ocaktan bu yana kaç tane başvuru yapılmıştır, gelen başvurulardan ilk 10'u hangileridir?" 12 Ekim 2021 tarihi itibarıyla 14.599 başvuru yapılmıştır. Sayın Milletvekilim, konu dağılımlarını yazılı olarak vereceğim çünkü oldukça geniş.

Diğer bir soru veya eleştiri, teklif Sayın Mahmut Tanal tarafından yapılmış; Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesinin yetersiz olduğundan, şube sayısının az olduğundan, 30 büyükşehirde şube açılmasından bahsetmiş. Şunu ifade edeyim: Bizim İstanbul’da bir büromuz var, onun dışında hiçbir şehirde büromuz yok; bundan çok şikâyetçi değiliz. Eğer büro açarsak oraya eleman koymak zorundayız, zaten toplam 275 elemanımız var. Bu yeni eleman kadro demek, o da meşakkatli bir iş. Ayrıca, şunu da ifade edeyim: Yapılan yazılı başvuruları yüzde 85’in üzerinde zaten on-line sistemiyle alıyoruz, bu açıdan şimdilik idare ediyoruz ama ileride imkânlar olursa bunu da değerlendiririz.

Diğer bir soru, uzun birkaç soru, Sayın Filiz Kerestecioğlu Demir’in sorusu: “KDK’nin toplumun genelini ilgilendiren durumlarla ilgili özel raporlarının bulunduğu, özel rapor çalışmalarının olduğu; cezaevlerindeki işkencelere ilişkin özel rapor planınız var mı?” Milletvekillerinin cezaevleriyle görüşmeleri konusunu sormuş, sağlık çalışanlarının nöbetleriyle ilgili söylemiş, kadın cinayetleriyle ilgili İçişleri Bakanlığıyla görüşme yapıp yapmadığımızı sormuş.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; biz cezaevleriyle ilgili hani özelde işkence... İşkence konusunda bugüne kadar Kamu Denetçiliği Kurumuna herhangi bir şikâyet gelmedi. Bakın, 2020 yılında cezaevleriyle ilgili 2.500’e yakın başvurumuz var ama bunlardan işkence konusunda herhangi bir başvuru yok. Geçen yıllarda Elâzığ ve Diyarbakır cezaevleriyle ilgili gelmişti, biz arkadaşları gönderdik, hatta Diyarbakır Barosunun başvurusu vardı, Diyarbakır Barosundaki arkadaşlarla gidip çalışıldı. Bu tür konularda eğer duyum alırsanız, bilgi size intikal ettirilirse mutlaka bize bildirin.

Cezaevleriyle ilgili salgından önce bir çalışmamız vardı. 30’a yakın cezaevini dolaştık, Sincan’dan tutun Silivri’ye, Elâzığ’dan İzmir’e kadar 250’nin üzerinde tutuklu veya hükümlüyle görüştük, rapor hazırlamaya pandemi sebebiyle ara vermek durumunda kaldık ama bu rapor çalışması yeniden başlamıştır; buna değineyim sadece.

Suzan Şahin Milletvekilimizin sorusu: “Kadın, çocuk ve engelli haklarında neden tek bir denetçinin sorumluluğunda çalışılıyor?”

Değerli arkadaşlar, ifade ettiğim gibi, 5 denetçimiz var, idarenin alanı o kadar geniş ki ama münhasıran 1 denetçimiz, bu konuda uzman olan denetçimiz yeteri kadar uzmanıyla beraber de çalışmaktadır ve şu anda da iyi gitmektedir; bu konuda herhangi bir şikâyetimiz şu anda yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, size başvuru yapamıyorlar.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Hızlı geçiyorum.

Erhan Usta Beyefendi’nin soruları var, biraz eleştirileri var. Kamu Başdenetçisinin siyasi geçmiş göz önünde bulundurulduğunda KDK’nin objektif ve tarafsız olması hususunda endişe duyduğunu ifade ediyor, 14 bin başvurudan yüzde 90’ının incelendiğini söylüyor.

Değerli arkadaşlar, biz bugüne kadar 185 bin başvuru aldık ve 180 bin karar verdik. Eğer bizim kararlarımıza bakarsanız, kararlarımızda tarafsız veya bağımsız olup olmadığımızı görürsünüz. Ben şunu iftiharla söylüyorum: Ben siyasetten gelen bir arkadaşımım ama siyasetten önce de sivil toplum konularıyla uğraştım, insan hakları konusunda mücadele verdim, zaten ömrüm de hak ve özgürlükleri savunmakla geçti. Bir insanın bu kurumlarda görev alması, seçilmesi, daha önceden siyasetle uğraşması bir eksiklik, nakisa değildir, bir artıdır.

Sayın Başkanım, arzu ederseniz, bir gün ister yemeğe ister çay içmeye gelerseniz bunu detaylı olarak size anlattırım. 14 bin başvurunun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli Başkanım, süreniz bitti. Son, toparlayıcı bir şeyler söylerseniz...

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Şimdi, efendim, 14 bin başvurunun yüzde 90'ı... Evet, yüzde 10 civarında tavsiye veya kısmen tavsiye vermişiz, doğru ama yüzde 10 civarında hatta yüzde 15 civarında da dostane çözüm var. Sadece bizim değil, dünyadaki bütün ombudsmanlıkların temel sorunu şu: Nitelikli başvurunun gelmemesi. Bakın, gönderme kararı vermişiz. Niye? Yasada diyor ki: “Kamu denetçiliğine başvuran idari başvuru yollarını tüketmek zorunda.” Biz, bu yasa hükmüne uymak durumundayız veya insanımız hem mahkemeye gidiyor hem bize geliyor, orada da incelenmezlik kararı veriyoruz ama ifade ettiğim gibi bu, bizim sorunumuz değil. Biz en azından, gelen 100 başvurudan 30'unu inceleyebilmişiz ama örnek vereyim; İspanya 2020 raporunda gelen başvurulardan sadece yüzde 25'ini incelenebilir bulmuş. Aynı şekilde Finlandiya -çok köklüdür- başvuruların ancak yüzde 14'ünü incelenebilir bulmuş. Norveç -yine çok köklüdür- gelen başvurulardan ancak yüzde 8'ini incelenebilir bulmuş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Başkan.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Yani bu mesele sadece bizim sorunumuz değil.

Efendim, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Sizlere de bütçe çalışmalarınızda kolaylıklar ve başarılar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ – Hayırlı olsun.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Son olarak Sayın Şener'e söz vereceğim, ilave tartışmalara yol açmadan tamamlamış olacağız.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; her şeyden önce son söz milletvekiline ait olduğu için aldığım bir söz bu. Bu saatten sonra da canınızı sıkacak şeyler söylemek istemiyorum. Bu nedenle Meclis bütçesinin, Sayıştay bütçesinin ve Kamu Denetçiliği bütçesinin şimdiden ülkemize hayırlar getirmesini diliyorum.

Yalnız, bu vesileyle şunu ifade edeyim: Sayın Başkanın o bahsettiği günlerde Meclise Çankaya kapısından giriyordum -barikatlar konulmuş- direksiyonda ben vardım, arabamda hiç kimse yoktu ve tanımlarını sağlamak için kartın dışında da zaten ön camı açmıştım. Bana da çok ısrarlı bir şekilde, en az on on beş dakika “Meclis Başkanının talimatı var, bagajı arayacağız.” dediler, arabanın içini demediler, “Arabann bagajını arayacağız.” dediler. Laf da dinlemiyorlar -talimat da yukarıdan gelince orada görevli personelle atışmanın da bir faydası yok, öyle bir tarzım da yok- çok ısrar ettiğimi görünce içlerinden birisi durumu çözmek için “Amirime bir telefon edeyim.” dedi. Birine telefon etti, adımı söyleyince “Geçsin.” demiş; öyle geçtim. Sonra başka bir milletvekili anlattı bana, “Ya, içeri koymadılar.” dedi. “Ne yaptın, arabanı arattırdın mı arattırmadın mı?” dedim. “Ya, arattırdım, başka çarem kalmamıştı.” dedi. “Yanlış yapmışsın.” dedim. Yani insanın milletvekili olarak, prensip olarak kendisini arattırmaması lazım, üstelik de Meclisin girişindeki görevliler sizi milletvekili olarak ararsa amiriniz onlar olur ya, üzerinizde otorite olur onlar. Böyle bir alışkanlık oluşturulur mu? Oluşturulmaz. Yanlış bir şey. Bu tür yanlışlıkların yapılmamasında, dikkat edilmesinde fayda olduğunu düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum, iyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

İlk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini okutuyorum.

1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2022 yılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesine bağlı (E) cetvelinde gösterilen “Diğer Hususlar” bölümüne aşağıdaki maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“(7) Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesi içinde bir milletvekilinin ‘Personel Giderleri’ ve ‘Sosyal Güvenlik Kurumlarının Devlet Primi Giderleri’ne ait aylık ödenek toplamı asgari ücretin üç katını geçemez.”

Garı Paylan

Necdet İpekyüz

Erol Katırcıoğlu

Diyarbakır

Batman

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garı Bey, bir izahımız olacak mı?

GARı PAYLAN (Diyarbakır) – Elbette.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

GARı PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, yurttaşlarımız büyük ekonomik sıkıntı çekiyorlar ve özellikle asgari ücretliler açıklık sınırının altında bir gelire mahkûm olmuş durumdalar. Bu şartlarda, bir Cumhurbaşkanı 100 bin TL'nin üzerinde bir maaş alacak 2022 yılında ve milletvekili ödenekleri de aylık 30 bin TL'yi geçecek; bu, kabul edilemez. Demokratik ülkelerde milletvekillerinin ve Cumhurbaşkanının maaşı asgari ücretlilerin en fazla 3 katı, 4 katı veya 5 katıdır, bundan daha fazla bir maaş söz konusu olamaz. Bu anlamda, bu gelir eşitsizliğinin kamu vicdanını yaraladığını düşünüyoruz. Kamu vicdanını tekrar tesis etmek için milletvekillerinin maaşlarının düşmesini de bu arada önermiyoruz, tam tersine asgari ücretin yükselmesini öneriyoruz.

Değerli arkadaşlar, asgari ücret yükselsin ve milletvekili maaşları asgari ücrete bağımlı hâle gelsin. Milletvekilleri ve Cumhurbaşkanı ve kamuda görev alan herkes asgari ücretin 3 katından daha fazla maaş almasınlar. Değerli arkadaşlar, eğer maaşlarınızın düşmesini istemiyorsanız asgari ücreti hep beraber artıralım diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başkanım, söz mü istiyorsunuz?

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Evet, bununla ilgili çok kısa bir söz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Paylan, bu önergeyi okuduğumuzda -bizim hukukçu arkadaşlarla da konuştuk- bu, milletvekili maaşı değil, milletvekilinin yanında çalışan personelin... “Personel giderleri” diyorsunuz çünkü, onu kapsıyor, öyle gözüküyor bu.

GARı PAYLAN (Diyarbakır) – Değil efendim.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir... Bu birinci husus...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değil, değil...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – “Personel giderleri” diyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Bakın, sonuç olarak sizin Kanunlar Kararlar hazırladı bu önergeyi Sayın Başkanım, çizelgeden.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Tamam, personel...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kanunlar Kararlar hazırladı...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Belki tam, iyi anlatamamışsınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman siz kendi personelinizi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir dakika...

Personel giderleri, bir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, siz kendi Kanunlar Kararlar personelinizi uyarın.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Bir saniye...

İkincisi: Anayasa'nın 161'inci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesine göre, bütçe kanunlarına bütçe dışındaki başka konuyla ilgili hüküm konulamaz. Anayasa Mahkemesi bunu iptal ediyor. Biliyorsanız, bilerek verdiyseniz üzülürüm ama bilmeden verdiyseniz de söyleyeyim, bunun yapılacağı yeri söyleyeyim size...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, size o zaman şunu söyleyeyim...

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – 3671 sayılı milletvekillerinin yani TBMM üyelerinin ödenek, yolluk, emekliliklerine dair özel bir kanun var; o kanundaki ilgili maddeyi değiştirirsiniz, o başka.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hep beraber değiştiririz.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Burada yapılan şeyin faydası yok ve iptal edilecek bir şey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Var, var, faydası var. Asgari ücretlinin hâlden anlamanız için bunu yaptık Sayın Başkanım.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Ancak bir mesaj olabilir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçesini okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Türkiye Büyük Millet Meclisinin kesin hesabını okutuyorum:

(Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayıştay Başkanlığının 2022 yılı bütçesini okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayıştay Başkanlığının 2020 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Sayıştay Başkanlığının 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 yılı bütçesini okutuyorum:
(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 yılı kesin hesabını okutuyorum:

(Kamu Denetçiliği Kurumunun 2020 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli üyeler, böylece gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara, katkı sunan herkese teşekkür ediyorum.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kapatmadan önce Meclis Başkanımızın bir söz talebi var.

Buyurun.

TBMM BAŞKANI MUSTAFA ŞENTOP – Değerli arkadaşlar, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; çok teşekkür ediyorum. Bütün değerlendirmeler, eleştiriler, katkılar için Komisyon üyesi bütün arkadaşlarımıza, bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin, Sayıştay bütçesinin, Kamu Denetçiliği Kurumu bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 1 Kasım 2021 Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.41

